

IOS.
QUERCETANI
DOCT. MEDICI-
QUE REGII.

AD VERITATEM HERMETICÆ
MEDICINÆ EX HIPPOCRATIS VE-
terūque decretis ac Therapeuti; necnon
viæ rerum anatomie exegesi, ipsiusque
naturæ luce stabilendam, aduersus cuius-
dam Anonymi phantasmata Responsio.

LVTETIÆ PARISIORVM,

Apud ABRAHAMVM SAVGRAIN,
via Iacobæa, prope S. Benedicti.

CIO. IOC. IV.

Cum Priuilegio Regni Christianiſſ.

ILLVSTRISS. VIRO

MAXIMILIANO BETHV-
NO, MARCHIONI DE RONY,
Secreti & interioris Consilij Senatori,
centum cataphractorum equitum præ-
fecto, Regij ararij Gazophylaci &
archinomo, machinis bellicis & operi-
bus præposito, Pictonensis prouincia
Prætori, Jos. Quercetanus S. D.

NON tantùm vulgari illo
Græcorum prouerbio, Ma-
gnanime Heros, fides sit,
χαλεπα είναι τὰ χελά: sed
quotidiana etiam expe-
rientia satis superque id ip-
sum testatur ac cōprobat.

Ad hæc pulchra, non sine magnis sudoribus
comparanda cum triuiales homines non aspi-
rent, ad eamque etiam caprus ingenii illorum
appellere non possit: nil mirum si in ludicris
quibusuis, pro cuiusque animi impetu, & nūl-
lius, aut parui saltem momenti rebus immo-

rentur, ac plerumque tempus ludant. At quibus grandia ac excelsa ingenia natura contulit longe maiora contendunt ac expediunt veni-
hil nisi grande, solidum, ac constans mediten-
tur: eaque sola, summis laboribus ac vigiliis, quae aliter conquiri non possunt, ut praeclearis-
sima ac humano generi per quam utilissima ac salutaria peruestigent, quibus sibi gloriam & humanae Reipub. salutem pariant. Hinc quantis conatibus & quam mira solertia ac industria, inter alios omnes, praecleari Medici in assequendo scopo deludantur ex antiquorum & Neotericorum monumentis perspicuum est. Haec siquidem scientia (Medicina inquam) praeter aliis omnibus, secundum Theologiam nobilissima, abstrusissima, & humano generi utilissima ac summe necessaria: cum non obuia quaeuis ingenia in sua adyta admittat: sed sola ea quae perspicaci mentis acie & perferendis animi laboribus valent, amplectetur, ac in abdita suorum arcanorum penetralia introducat, mirum non est utique si in ea a seignibus & crassis ingenis penitus rimanda & estodienda tam crasse ac turpiter haecenus erratum sit & adhuc peccetur. Quid enim aliud praesent eiusmodi homines, qui solis rerum corticibus & superficiei intenti, quid, in occulto recessu virtutis delitescit vel prorsus ignorant, vel si norunt, ingenij stupore assequi non possunt. Hinc tot tantaeque in medendi arte difficultates: hinc perplexa & medicorum & agrorum ipsorum anxietas: dum hi ab imperitis sibi metuunt: Illi coniectura tantum, suae artis ve-

ritatem metientes, trepidè & indoctè medicantur, vt hinc inde certum finem expectare non sit promptum, nec sperari quicquam boni ex tanta possit vacillatione ac fluctuatione. At præclara illa ingenia, quæ medicinæ veritatem certitudinè & que euoluerunt: quam etiã Deus ipse testimonio suo asseruit & carne humana indutus re ipsa ac vsu confirmauit, sola aspectabili rerum illa facie, ac leui earum elaboratione nusquam contenta: ^{Aliquid maius} ac præstantius in intimis rerum partibus inclusum & latitans aggressa nucleum tandem, hoc est naturæ arcana, proprietatibus, facultatibus, virtutibus, astris ac formis spiritibusq; grãvida ex compedibus suis excluserunt, corporaque inutilia in quibus tincturæ illæ non vigerent, prorsus eliminarunt. Etenim cum natura bonum, nisi veneno copulatum, vllum produxerit: idque sic iubente creatore, ne carerent homines excutiendi torporis industria: ita omnia, perfecta quidem in se, creauit, ut in vsum hominis tamèn citra laborem ac præparationis artificium imperfecta reddita sint. Qua enim industria ingenium & corpus homo exerceret, si omnia illa præmansa sponte caderent in stomachum. Cùm enim Deus nullum finem faciat operandi, nunquid iniquum fuit, hominem ad imaginem ipsius conditum, otio torpere, ac in vtràmque aurem securè dormire? Quàm igitur necesse fuerit, vitale à lethali, bonum à veneno dissociare, & reiecta omni impuritate, veram ac potentem rerum essentiam elicere, in vsumque solam assume-

re, docet nos ipsa natura, dum in corporibus nostris cibos in nutrimentum artificiosè conuertere nititur. Quot enim, Deus bonè impunitates & stercorea eliminat! quot circulationibus omnia sedulò, atque ita exactè perpolit! vt si vel integrum bouem homo in cibù vorauerit vix duodecim aut quindecim boni succi & nutrimenti vncias sit extracturus, & in vsu suu relaturus. Hinc varix artes à sublimibus illis ingenis excogitatæ & adinuentæ Hinc inter omnes nobilissima Chymia ex luce naturæ deprompta, sola repurgandis igne suo omnibus, & spiritibus rerum educendis, bonòque à veneno secernendo apta emicuit, magnòque honore ab antiquitate culta est, quod eius inuectores ac sectatores admiranda patrarent, sicque sibi Deorum gloriam vt nomen à vulgo aucuparentur. Sed cum abunde in progressu huius scripti mei ac aliorum à me editorum, atque mox, fauente Deo, in lucem producendorum, hæc declarentur, quorsum hinc tibi diutius caput obrundam? Hoc vnum restat generosissime ac illustrissime Heros excutere, cur hinc te compellā & tam amplo nōmini tuo, tantulum quidem opus, si quod de meo est spectetur: quàm maximum verò, si subiecti argumentum libretur nuncupandi ac consecrandi, ansam ac confidentiam tam audacter arripuerim. Sed cui potius quàm tibi huius scetus ab omni inuidia conseruandi, tutela ac cura committi possit, qui & bonis literis & armis non mediocriter, sed abunde, omnique aliarum virtutum

genere instructus, quæcunque præclara sunt
obuiis vlnis amplecteris & nouitatis ingenio-
sæ humano generi salutaris, arcanorumque
naturæ perscrutandorum studiosus semper
fueris, vt sanè nemo augustissimo nostro ac
potentissimo Regi occurrere potuerit, qui
præ te ad tanta gubernacula, muniâque quàm
grauissima obeunda, quæ tibi vt solertissimo
ac ingeniosissimo, necnon fidelissimo deman-
data sunt ac concredita, deligi ac vocari potue-
rit: vnde quàm gratus & acceptus, tuo primū
Regi nostròque: deinde bonis omnibus viris
eniteas, norunt qui animi tui magnitudinem,
in rebus gerendis summam industriam, ac
candorem, addo & fœlicitatem comperta ha-
bent. Hoc si beneuolo animo, & candida frō-
te, munusculum exceperis, amorisque tui ho-
nore me dignatus fueris totum me tibi de-
tinctum habebis, maiorâque aggrediendi &
tibi moram gerendi, volenti ac currenti etiam
non paruos stimulos addideris. Vale.

*Tui obsequentissimus
Ios. Quercetanus R. M.*

PRÆFATIO AD LECTOREM.

M

ULTOS in hac Vrbe locupletes ac fide dignos ex Collegio etiam Medicorum testes possum producere, amice Lector, quibus cum priuatim laborem meum, ac opus hoc prorsus ~~frustrum~~ ipsum parturiebam, communicauit, qui certam silentio faciant ipsum post duos menses ab edita quadam Anonymi cuiusdam Apologia, in librū meū nuper à me editū, perfectū ac omnibus suis numeris absolutum fuisse, in cuius operis perfectionem, ut ingenue fatear, non leuiter commotam fuisse mihi bilem assero, tantaq; in percitum ac raptum fuisse, ut nullos non dies nocte que integras ac prorsus insomnes impulerem, quò quam aptissime iustam calumniarum in me ab Authore illo apologetico detortarum, ultionem moliver, & à me elucem, quod eo stomachosius ferebam, quòd citra omnem ansam in me antea perpetuò ac sui eiusque collegarum cultorem, nulliusque offensa authorem insurgeret: Quod satis scripta mea testantur, in quibus semper honorificam de illis mentionem haecenus feci, & si qua mihi fuerint cum illis iocunda ac coniungenda consultationes priuatimq; cum eis conferendum, nullum non candidi amoris ergo se mei argumentum experti semper sint, reiecto semper dissimulato illo habitu, quo amicitiarum laruati proditores, alimur utus aliud in cute promittunt. Præterea in nostris consultatiuibus, nunquam me à reguilla, & itaq; degnatorum via deflexisse, obseruauit nec quinquam nouaticus studio, aut imitationis Hippocraticæ Medicinæ prolatum à me esse, bonæ fide testari possunt, ut hinc colligere promptum sit,

qua à me (noua vt volunt) in illo meo scripto de prisco-
rum Philosoph. Medicina materia, &c. explicata sunt,
non ad euersionē Galenicæ scholæ, sed illius potius, ac
rheorematum medicorū illustrationem, pro meo Marte
instituta ac cōscripta fuisse. Huiusmodi interpretes fue-
rūt Lullus, Roggius, Baccho, Ripheus, Rupeccius, Cristo-
phorus Parisiensis, ac pleriq; alij magni nominis ac cele-
berrimi Medici & Philosophi: qui tamen eam de bal-
samica illa & vniuersali medicina obscure nimis &
cum longis anfractibus ad celandum artificium loquuti
sint, ego candidiore animo dicitus, qui Dei gratiā eorum
scripta non sine fructu perlegi, posteritati illa enucleare,
& publicam vtilitatē sic promouere studui: nec alio
animo id aggressus sum, quā vt Tyrones, & in hac
schola (quam scio ad ornāmētum medicina dogmatica
multum conferre) minus versati, parata quodāmodo
na assuescerent, & prout ex vso esse animaduerte-
rent, nostra vestigia sequerentur. Quorsum igitur sic
mihimale ominetur Anonymus, quasi antiquam me-
dicinam strangulare, & funditus eam diruere, nouis-
que propolitis remedijs antiquorum vsum explodere in-
stituerim. Quod quā sit à veritate alienum, satis su-
perq; testantur cōsilia mea iam edita & edēda, &
quæ à me suscepta est, ac propemodū absoluta Pharma-
copæa dogmaticorum restituta.

Cum igitur totis viribus hactenus desudarim, & stu-
deam adhuc vtilitati publicæ consulere, medicamq; artē
pro sparta mea decorare ac locupletare: nunquid ingrati
animi irimen subeant illi, qui auocare studiū meum, &
in peruersum sensum detorquere inuidiosè nimis cōten-
dunt? Quod cum fecerit onni pulore abiecto ac verecū-
dia Anonymus quidā, suppresseritq; iulcirco suū nomen,
quod præter ignominiam nihil esset, inde reportaturus

(cuius tamen adhuc nomini parco ob senectū) etsi per se
satis ex nativa invidia sese agnoscendū præbet, quā non
censura & castigatione dignus sit tam temerè in me
scripta q̄ mea de bacchari sit ausus, quæ nullam in quem-
quam offensionem continent, Christianique præscriptas
leges in proximum seruant.

Nec velim hîc à me querelas intendi, quod scribendi
libertatem in aliorum scripta cuiquā velim eripere. In
omnibus enim artibus ac scientiis, Vtro citroq̄ contra-
riorum argumentorum dimicationibus, Veritas melius
enucleatur ac innotescit: sed quod in personas ipsas inue-
hi, & sese mutuis conuitiis incessere ac confodere sit ne-
fius, planèque philosopho homine, ne dum Christiano,
indignum.

Quod ad nos attinet tales re ipsa non sum-
mus, quales nos falso & iniquè describit Anony-
mus, cum contra testimonia satis copiosa ac luculenta, n-
stra vocationis à celeberrimis omnium totius Europæ Aca-
demiis habeamus: si tamen prorsus furores & impetus
animi coërcendi, non habet in se potestatem, sobrietatem
saltem senectus illius ac modum seruare potuit & de-
buit, necnon Regis ipsius obseruantia ac respectus, frana
Anonymo iniicere, qui nos dignos iudicauit, quos in
consilium suæ valetudinis, & in numerum suorum
ordinar. Medicorum admitteret, eligeret & retineret.
Quam autè sit ille prostituti pudoris ac verecundia satis
hinc constat, vt qui etiam ex nostris collegis vnum au-
sus sit malà fide incusare, quâsi de industria & consul-
to, honesto cuidam viro, officinario Regis, aut vt scribit
Anonymus, Scribæ Pratorij Parisiensis, interitum acce-
lerarit ac præcipitarit, ne qui vacantibus, vt vocant of-
ficiis questus in serinis Regis desideraretur, tempestiue
illū suis heredibus vindicaret, & ararium eo regium

primaret: Sic enim rursus scribat *Anonymus*: Tuis remedijs accelerata mors auxit filicum, atq; sic functus es medici verè Regij officio. *Audax* vtiq; incusatio, & temeraria, falsâque calumnia est, quæ nisi gravi supplicio multata, ferri nusquam potest. Quid enim non maiestatem ipsam regiam perstringit ac vellicat, quam sic nefariorum medicorum improbitate ac scelere in lucrum suum vti, tacite cmentitur, & impie accusat. Atque hæc est rabies furorq;e, quò adiguntur iusto Dei iudicio, qui sortunis alienis invident, & liuore ex aliorum felicitate contabescunt.

Quod priuatim ego ab eiusmodi hominibus impetar, ob vsum mearum pillularum, quas in quorundam malignorum ac contagiosorum morborum curam prescribo & offero, quibus vulgaria remedia ad eruendas radices & extinguenda seminaria, nobis satis cognita, nihil apud conferant: quum ex earum vsum quibusdam, quos duos aut tres nominibus suis designant, grauius symptomata accidisse falso mentiantur: grauius proborum virorũ, longè plura quàm satis est testimonia habeo, quæ mendacis illorum & calumnijs opponam, quibus fides fiat certissima, vllum vquam nemini symptoma (ne dum noxam) contigisse, qui eas deglutierit. At contra earum vsum plurimum esse adiutos, & omnibus grauius symptomatibus liberatos. Quorum tamen si quibusdam aliquis post summptionem earum conflatus fuerit, hoc non pillulis sed morbi violentiæ ac humorum malignitati sit ascribendum.

Inter sexcenta testimonia eorum, qui illis vsum sunt, hætenus ac in dies eas feliciter assumunt, producam in exemplum *D. Bertrandum Regium Medicum, doctum virum, eiusdem mecum patriæ ac regionis, necnon intimum mihi amicum, ac olim studiorum sociũ & condiscipulum*.

pulum: qui grauissimo affectu conflictatus ab hinc ses-
qui annis aut amplius, in hac ipsa Vrbe, post multa tenta-
ta frustra auxilia à duobus tribusque iuuenioribus hu-
ius Vrbs medicis, per aliquot dies prescripta & admi-
nistrata, cui ego etiam cum adesse non quicquam
mouere voluissem, quum mihi D. Seguinus, vir vtiq; do-
ctissimi ac celeberrimi medici, consiliu accersere, ac con-
iunctis rationibus de eam morbo cui illo deernerem, qui
cum per multos continuos dies cum inuisissem egru, &
cū alijs etiā medicis multa ex cōmuni consilio remedia
imperassemus, quæ & purgationē humorū & sangui-
nis missionem, reuulsionē & roborationem, aliāq; id ge-
nus respiciunt, vnde nihil leuaminis nec opis per sen-
sisset: admonitus tandē eger à D. Seguinio, vt meus pil-
lulis vteretur, & quas alioqui non obtulissem sponte,
nec nisi rogatus, quamuis viriū earū ipsemet iam ali-
quot ante annis effectuumq; fuisset conscius & ocularis
testis, ex massa quadā earū, quam vltro illi hinc disce-
dēti impertieram: admonitus, inquam, iis tandē vti vo-
luit, qui cum vnā tantum deglutisisset citra molestiā,
talē tantamq; porraceabilis euacuationē prorsus viri-
dem deiecit, vt crederet huiusmodi colorem ex ipso me-
dicamento profectum: at quum alijs diebus eodē vtere-
tur nec eiusmodi bilis copia vllē, aut venenatus hu-
mor, expurgatus sit, nulloque colore, excrementa ipsa vi
pillularum disturbata, tincta apparuerūt, tunc simul
morbi grauitate depressa ac imminuta, melius habere
cepit, ac tandē paulo post conualuit. Vnde non ex medi-
camento colorem viridem sed ex ipsis venenatis humo-
ribus eiusmodi colore infectis promanare iudicauit. Hoc
vsque adeo benignum ac leue expertus est medicamen-
tum, vt præter eam portionem pillularum, quam remi-
granti in patriam petēti obtuli, crebris adhuc literis se-

pius apud me eandem petitionē iterauerit, sibiq; erogari scripserit, quod feci, idā per manus cuiusdam iuuenis Chirurgi, cuius familiaris vsu erat, quiq; adhuc in hac vrbe est. Is veritatis per me asserta cum aliis fide dignis testimoniū exhibere possit, si opus est. Vt me istis calumniis falso obiectis liberem, eiq; criminatione expediam, quā triginta aureis nūmis a me reddi falso proclamatur, cum apud omnes propemodum earum mea sit summa benignitas, Vt testari possint omnes huius regni optimates qui me norunt.

Sed quis tandem fuerit eiusmodi mendaciorum ac coptumeliarum finis? En denno paucis ab hinc diebus certior factus sum, in peius omnia ruere, esseq; medicatru quendam, qui verius negotiator, ac peregrinarum mercum nundinator, quam doctor medicus dicendus est: cuius tanta fuit impudentia, Vt non ita pridem nomen meum ad principem quendam detulerit, apud eumq; de fama mea, quātū potuit, detraxerit, empiricum me cōtemptim vocitās: obitusq; causam praeuissē cuidam nobili, de Liremont Castellero custodia ac moderationi à Rege praefecto: sic audacter & impune cum impudentia ac mendacis, rabiosa quadam petulantia mihi insultans: quum secus acciderit quā impurus ille verberō calumniatur: siquidem is ipse nobilis, quem à me iugulatum mentitur, postquam frustra ab aliis auxilia expertus esset in cura sui morbi, meque tandem in subsidium vocasset: quum totus Cacochymia scateret, ac ad hydropem esset propensus, nihil citra alicuius socij consilium cētare volui qualis est mihi mos, semperq; fuit vel in ipsis etiā leuissimis morbis) idcirco accitis mecum D. Seguino & Majerno Medicis celeberrimis in societatem curationis, ex eorūque consilio meoq; praescriptis remedijs & exhibitis, tandem aeger conualuit, ne dum Vt

obierit, integraque valetudinia per annum perstitit aut
amplius? Et cum in hanc urbem redisset, & in ea per
aliquot menses negotiis distractus moratus esset, indichy
nobis hoc est D. Maserno, mihiq; conuiuio, in quo plures
eius agnati ac amici nobiles una nobiscum epulaban-
tur, sequente nocte peripneumonia laceffitus acutissi-
mo morbo, & tunc nobis epidemico: eaq; semper ingra-
uescente dum in dies magis magisque premeretur, ac à
nobis D. inquam, seguino, Maserno & me, quam dili-
gētissimè fieri poterat curaretur, septimo die, huiusmodi
morborum critico, expirauit. Quod cum ita sit, ut re vera
est: quod in me medicaster erroris aut sceleris crimen
intorqueat, cuius falsitas ab omnibus qui nos in cura
coniunctos viderūt, in eius caput nō retundatur? At
facestant eiusmodi conuiciatores, ac quales sunt in eodē
statu permanceant, perpetuo silentio potius obtuendi,
quam illorū nomine lingua inficienda. De me, quan-
tum valent, detrahant, silubet, quorum calumnias
quæ floccifacio, ut labores & industriam meam, qua mihi
cōstas fama comparata est, concutere aut inficere nequeāt.
Sic enim apud exterarū nationes usque adeo accepta ac
grata sunt scripta mea, ut satis gloria aut fama inde,
cui istī vix intra suos lares cogniti, officere nequeant, re-
portasse mihi sis satis.

Ceterum Anonymus priore sua censura non satis
errata Typographi agnouerat aut obseruarat, duo porro
aut tria addere visum est, in secunda quadā eius Apo-
logia, quā Anonymus satis nomen suum apertè expri-
mit, ex lingua sua virulentia: de quibus ut infantes fe-
stucis aut nucleis colludentes, victoriam animosè tan-
quam de re graui ac magni momenti persequuntur, sic
ille triumphum referre gestit, ac magnam gloriam inde
sibi pollicetur. Fatuum admodum ac nimium hebes qui

Typographi lapsam excusationem, quos gravissimis
impedimentis sedulitati eius obstitentibus aquissimè
ascribit, & quorum veniam deprecatur, non expedit, aut
impudenter dissimulat. At qua eadem graviora notas
errata Censor iste noster & adiecit? Saltes scilicet nō salia
esse dicendū, balsama nō balsamus. si perstitisset in sua
παιδογλωσσία nondū omnem deposuisset sui Dictionarij
nec grammaticaliū Elymorū memoria. Addis
porrò nos palatui dixisse pro palato, & cum de Paracelso
loquerer, sic scripsisse: Me non sibi aduocatum
constitui, quasi non fuerint proclivis lapsus in defe-
ctum litera s, pro constituit, & literarum μεταβολῆς
αἰ pro o. Sed ista usque ad eò puerilia sunt & ridicu-
la, ut villicum magistrum subulcos doceantem redolcant
potius quā doctum virum referant.

Longè Anonymum nostrum magis decebit scripto-
rum meorum sententiam in Philosophis modum, ratiōni-
bus scilicet validis ac prægnantibus oppugnare, quam
grammaticuli partes subeundo. Verbu & Syllabu affigi.

Attentè potius videat, ac ingenij sui acumen inten-
dat ad quadam paradoxa, qua in hoc scripto ei conco-
quenda proponuntur: quæq; eius Philosophia profuse
refragari videntur otiose ac categoricè respondeat, non
autem vnica hora stringendo ligas ut ampulose gloria-
tur: neque amplius nobis in responsionem veterum li-
bros & scripta obiiciat: Quibus si nihil validius ha-
beas, desinat ille nobis ea transcribere, quibus quàm sibi
notiora & magis familiaria esse credat, nihilque noui
ex citatis ab illo auctoritatibus Galeni aliorūque Phi-
losophorum addidisse nos per illum posse, qui à iuue-
nilibus annis toties eorum scripta euoluimus ac contri-
uimus. Quod verò ad elementorum materiam attinet,
qua vulgo vltro citroque agitur ac discutitur, huius

argumenti nihil possit nobis obstruere, quò longe plura
à nobis, quàm nos magis speculò libro, scribi ac doceri
non videat. In cuius lectionem (ac præcipuè illius, cui
ferendam manum admoni) si animum appellat, &
omnia accurate perlegat, ibi animo aduertet, ni totus
plane cæcutiat, hoc argumentum mihi esse familiarissi-
mum: & multa in eo contineri, quorum hactenus fue-
ris ignarus: vnde ipsum pudeat suis tam iniqui iudicij,
quo me prorsus ignarum & vilem tyronem ac empiri-
cum pronuncias. Sed libenter vt Christianum deceat, ei
aliisque similibus, citra vllum vindictæ studium igno-
co ac condono.

Ceterum excusabis Lector, si placet, quod iusta indi-
gnatione in quandam verborum acerbisatum hac in
mea responsione proruperim: obtestans Deum me non in
probos huius percelebris scholæ medicæ doctores, quos
sæpe tanquam patres ac fratres suspicio & colo, sed tantum
in solos, eosque proternos quosdam calumniatores in
me tam acerbis conuictus & tam iniuste vibratis insur-
gentes, iuste & merito exacerbari.

**IOS. QVERCETANI
DOCT. MEDICIQVE REGII.**

**AD VERITATEM HERMETICÆ
Medicinæ ex Hippocratis etiam veterum-
que decretis, ac therapeuti propugnandam,
Aduersus cuiusdam Anonymi Phantasma-
ta Responſio.**

C A P. I.

*De legitima Authoris Vocatione, & Medici-
na Hermetica antiquitatis comprobatione.*

VERITAS odium parit, (dice-
bat summus ille Orator Cice-
ro) quo fit, vt ad eam pauci an-
helent, atque niſi quos æquus
amant Iuppiter, attingarq; eius
fastigia montis. Idcirco vix liber à me nuper
liberè editus, præ diſſe in lucem quum ab Ano-
nymo quodã veritatis ofore, ex templò iacu-
lis eſt impetrus: & quo minus fructum ferret:
qui tenebras mentis diſcutiat, nullum non la-
pidem mouit, ac indies mouet, vt ex conſortio

hominum excludatur. Is partim in argumen-
tam ipsum libri, partim in me authorem, tan-
quam *ἀνίαβον*, aut *ἀπίαβουράγων*, ut
sentit, inuehitur, perversè confingens inaudi-
tam hactenus opinionem & noua dogmata in
medicinam intrudi, Hippocraticis & Galeni-
cis decretis damnatis ac eliminatis. Hoc no-
mine & omnes mecum spagyros, & artem ip-
sam Chymicam, in inuidiam omnium trahere,
ac odium contendit: ut sinistra de veritate me-
dicinæ nostræ, ab omnibus concepta opinio-
ne, tanquam nouarum rerum studiosi, secta-
rij ac *Ἰουδίαβοι* ab omnibus explodamur
& exterminemur. Sed quàm ista sint à vero a-
liena, vel ipse nostri libri titulus avertam fi-
dem facit: vel si iudiciosè legatur & æquis a-
nimis examinetur, progressus lectionis illius,
conficta prorsus fuisse ab illo mendacia de-
monstrat. Cuius telis ut Clypeum obtendam,
quo metuear, quóque eius calumnias, & ini-
qua iudicia, indictâ causâ, & in scitè nimis, in
me lata, retundam: atque ut isti calumniatori
os occludam: Primò sciat ille velim, iniuste
legitimam meam à se vocationem aut incusa-
ri, aut malitiosè ignorari, cum iam à multis
annis Lauream in Amplissima & Celeberrima
Basiliensi Academia, studiis meis debitam,
reportarim. Vbi è re etiâ fortassis fuerit illius,
addiscere, quantum Celebris illius Academia
sit Ornamentum: quot antiquitatum monu-
mentis ea decorata sit, quóque doctissimo-
rum totius Europæ virorum luminibus refal-
geat.

Hoc præsidio, legitimâ vocatione nostrâ propugnata, cætera Anonymi nostri conuitia securi, parum aut nihil moramur. Veruntamen cum nouitatis idem, hanc, quam Hermetici, seu potius veri dogmatici, mordicus retinent opinionem, insimulet, meque idcirco, vt illius acrem assertorem in contemptum trahat, & tanquam transfugam respuat, cruci ac inferis deuoueat. Primum, vt pro me dicam, palam fateor, me iureiurando Academia illi præstito, obstrictum esse, ad Partes Asclepiadarum tuendas, cuius infractor viderer, nisi me Asclepiadis discipulum agnoscerem, & magno illi Dictatori nostro Hippocrati, cuius doctrinam sequor, & scientiam suspicio venerorque, debitam honorem, quem voui, tribuerem. Fateor enim, ab ipso omnium primo instauratam, ac corroboratam fuisse medicinam, quæ alloqui caduca, imbecillis, totaque velut dissuta ac lacera, iacebat. Cuius vestem partésque vndeunque collegit & resarciit, ipsamque in eum ordinem redegit, vt ex certis illius constitutis præceptis, illique subtilissimis ac acutissimis, corpus quoddam eius constituerit. In quorum tamen Præceptorum explicatione, aut bonâ eorum parte, altero Oedipo aut Doctore, intellectu ac iudicio acutissimo prædico, sit opus. Quæ idcirco tenebris involuit, ne vulgo aut plebecule, hoc est profanis & indignis hominibus innotescerent: ac ab iis medicina, ex qua tantam gloriam, & primis vsque patribus ac maioribus, longâ serie, tota stirps reportauerat, vt ad cæ-

4

hos etiam supremos eueheretur, ac diuinitatis
titulo suspiceretur, cognita indignè exciperetur,
tandemque ignominiosè proculcicaretur
ac defœdaretur.

Verum quidem est Hippocratem, totamque
eius stirpem (quod & plerique alij præ-
clari celebresque Philosophi factitarunt) ab
Ægyptiis, pulcherrima & præstantissima que
que scientiarum dogmata, hausisse & mutua-
tos esse. Cui idcirco genti prima debetur glo-
ria, cognitionis Astronomiæ, cursuum & cõ-
uersionum astrorum cælestium, totiusque dis-
ciplinæ Mathematicæ, aliarumque id genus
scientiarum, vt & Medicinæ, quibus tam præ-
clara dona accepta ferenda sunt. Generalis
verò totius vniuersi cognitio, vni illi præ aliis
omnibus admirando Hermeti Trimegisto, à
Strabone L. Geographiæ vltimò adscribitur.
Cùm sic loquitur, Thebanos Sacerdotes A-
strologiæ, Philosophiæque omnis cultores,
artium inuentionem, Hermeti illi, siue Mer-
curio Trimegisto, imprimis tribuisse. Quod
idem à Diodoro Siculo confirmatur, qui Æ-
gyptiis primum locum, & primam scientia-
rum inuentionem arrogat, siue clementiæ cæ-
li, siue terræ felicitas & bonitas id illis tribue-
rit. Quos etiam omnium antiquissimos, &
primos cursuum syderum obseruatores, mul-
tarumque aliarum artium, ad vitam humanam
facientium, imò etiam ipsius Medicinæ, in-
uentores prædicat & celebrat ad vnum Her-
metem, seu Mercurium, istorum omnium
gloriam referens, vt qui etiam omnia vel ce-

5
lebertimos totius Antiquitatis viros, in sui admirationem & cultum rapuerit, idque ob admirandam, quam in eo suspiciobant omnes, scientiam, quam nobis etiam, diuinis scriptorum monumentis testatam reliquit. Inter magnos autem seculi huius Viros, Illustriss. Franciscus D. de Caudale, ex nobilissima antiquissima & potētissima familia de Fois oriundus, exhibuit nobis, paucos abhinc annos, diuina ipsius Trimegisti videnda opera: vbi etiam Interpretis & Enarratoris ipsius excellentia fidesque ac acumen ingenij perspicua fiunt. Iessenius à Iessen Vir Celeberrimus, scripsit etiam in eundem Hermetem.

Atqui nil mirum nunc videri debet, si, qui ex antiqua illa Hermetis stirpe propagati sunt hermetici nostri, inter veteres ac eruditos philosophos ac medicos recensendi sint. Ad quorum tamen scholam solos Verberones, agyras & Empiricos nebulones accessisse, falsò criminatur homo iste sedentarius, qui ne latum quidem vnguem, à laribus & focis recessit, vt peregrinationes in exteris & longinquas Regiones discendi causà susciperet, Platonis aliorumque multorum exemplo, qui nullis itinerum laboribus, & Regionum traiciendarum molestiis pepercerūt, vt magnum illum Yarcham, ex aureo suo suggesto docentem, audirent, quo tunc temporis, in Hermetica disciplina versatiorem & exercitiorum nullum ferebat orbis. Quam quidem deinceps doctrinam temporis successu, & perpetua seculorum serie, non tantum celeberrimam

6
mi quique Philosophi, sed nobilissimi etiam
Viri Principesque primarij, tum Græci, tum
Arabes & Latini magno studio amplexi sunt,
infinitique Doctores, Professores Celeberrimi
Medici, hodie quinetiam amplexantur.

Artamen certum est, veteres utique, quam-
uis magnos eos & fortes agnoscamus Athlan-
tes, nec potuisse nec dixisse ita omnia, ut nihil
intactum reliquerint: Quin multorum ipsi
ignari & imperiti fuerint: aut in his quæ cal-
luerunt & præstiterunt, multa reprehendi &
emendari possint. Nam (ut boni illius Gui-
donis utar verbis) Infantes sumus, humeris il-
lorum insignium Gigantum altis superuecti &
gestati, unde non tantum ea, quæ eis visa sunt,
intuemur, sed plura quoque alia perspicimus.
Absit enim ut constringamus, artem medicam
supremum perfectionis verticem attingisse,
Quod ne ipse quidem magnus Dictator Hip-
pocrates agnouit, quum in ea, quam ad De-
mocratium dedit, Epistolâ subscribit, & inge-
nuè fateatur, nusquam absolutam Medicinæ
speciem inueniri, nec in quoquam se vnquam
perfectam deprehendisse.

At dicet Anonymus, Celebrem illum Per-
gamenum, sexcentos, circiter post annos ab
Hippocrate natum, eam extremam manum
apposuisse, quæ ad integram & omnibus suis
numeris absolutam perfectionem requireba-
tur. Nolim ego minorè, quàm tu Anonyme vel
alij multi, tanti viri meritis honorem tribuere,
Cuius & ingenij acumen & subtilitatem, nec
non scientiæ altitudinem admirror ac suspicio.

Attamen, si ad superos redierit, nullo pudore, ad plerisque magnos doctosq; viros, eiusdem cum eo sortis ac Professionis, audiendos (à quibus, quæ incognita haberet, addisceret) maiore adducatur, quam olim aliquando ad innumeros alios vel imperitissimos, nulliusque Eruditionis homines discendi causâ accesserit, vt ipsemet lib. de Simp. testatur, se nempe Piscatores infimæque sortis alios homines & plebeios aliquando huiusce rei causâ cõsuluisse. Vbi præterea ingenuè fatetur (cùm de argento viuo tractat) se nullum ipsius vel intrò sumpti, vel foris admoti fecisse periculum. Quin etiam ipsemet magno errore credidit aliud esse ab argento viuo hydrargyrum, opinatusque est soluti esse (instar auri potabilis) in aquam argenti medicamentum : Vnde liquet, quàm parum in naturæ metallicæ cognitione esset versatus, qui ignorarit Hydrargyrum vnum & idem esse cum argento viuo indiuiduum. Quod nemo in dubiũ vocat, nisi qui ita pertinaciter in verba Magistri iuravit, vt nigrum credat esse album, & albũ vicissim nigrum, si ita Magistrum pronunciantem audiuerit, quod magnum est imbecillioris ingenij argumentum. Nam quemadmodum illos grauiter peccare censemus, qui venerandum antiquorum errores, nonis quibusdam ins. riis obruere conantur, vt multi Agyrtæ, Empirici. & Impostores (qui se Paracelsistas profitentur ac prædicant) faciunt, qui que huic vni & soli auctori abditarũ verorũ causarũq; cognitionem, mysteriorũ inuentiõnem, re-

mediorumque omnium legitimam preparationem, superciliosè nimis falsoque adscribunt. Sic illis igne & aqua interdendum, qui fat habent, modò ubique Galei nomen eructent, et si ratio reclamet, mordicusque tenent illum nihil ignorasse, & ad supremum perfectionis gradum Medicinam perduxisse. Apprimè igitur Iuriconsultus quidam re & nomine amplissimus, scripsit: Temeritatis notam esse, Viros Sapientiæ gloriâ conspicuos, vel statim errori subdere, vel quod temperata resolutione placari poterat, velle subvertere. At docti contradicente Veritate non verentur sæpè numero priscis contradicere, & perinde atque propositis gloriæ præmiis, cum ipsorum magnitudine certare.

Sed ne falsi ab Anonymo nostro insimuler, quòd tot, tantos, tam graues doctosque viros, Hermeticos inquam Medicos, etiam hodie florere & viuere dixerim, qui tantum abest vt aspernentur aut damnent (quod cum nostro Anonymo quidam alij temerè & citra Cause cognitionem faciunt) tam elegantes arcanorum veræ & antiquæ Chymicæ, aut Spagyricæ artis inquisitiones, quæ semper fuit Medicinæ nostræ decori & ornamento, vt eam tanquam genuinam, & medicinæ partem necessariam non minoris faciât, nec segniùs laudent, quàm illaudatam illam & adulterinam agyrtarum, sufflonum & Empiricorum, atque id genus aliorum, respuant & explodant. Attexam hîc Catalogum illorum, qui mea ætate floruerunt, & cum quorum multis in peregrinationibus

9
meis, cōsuetudo familiaris mihi intercessit,
vel coram, vel per mutuas literas, aut per eorū
Commentarios.

At hīc primum ordiar à Claris. Viro N.
Brithmanno, olim apud Colonienſes Doctore
Medico Celeberrimo, quo hospite ac hoſpicio
ad decem menses apud ipsum vsus ſum,
& cum quo mutuas manus in opus & vigilias
tam præclaræ artis contuli. Cui ingenuè, vt
& magno illi Petro Seuerino Dano, prima &
elegantiora meorum in hac ſcientia ſtudio-
rum rudimenta accepta fero. His duobus lu-
minibus duo alia lumina adnectam, Crato-
nem Imperat. Archiatrum, & Guinterium
Anderuacum Imperatoris Medicum, vtroſque
viros de re medica benè meritos. Quo-
rum alter ex profeſſo ſcripſit librum de Veteri
& noua Medicina, quemque familiariter Ar-
gentinæ noui, ab ipſoque multa arcana chy-
mica decerpi. Adiungam præterea Theo-
dorum Zuingerum, Felicem Platerum, Iſaacum
Bellerum, Nicolaum Stupanum, omnes in celebri
Baſilienſi Academia Medicinæ Doctores &
Profeſſores, literatis omnibus ex recondita
ſua doctrina, & multiplici ſcientia venerandos
& admirandos, ac omnibus paſſim, Medicorum
noſtri ſæculi Coryphæos habitos ac decantatos,
quos ego pariter, vt venerandos meos Præceptores
agnosco & colo. Præter illos Baſileæ etiam
cognitus mihi eſt Arrogofius Imperatoris
Medicus. Ruſcalonius Medicus Illuſtriſ. Principis
Electoris Comitæ Palatini, Bulſius, Sterpi-

nus, Auberius, Benardus, Pzenotus, Genadius,
 Camillus à Camillis, percelebres omnes ac
 præclari Physici Medicique, partim in Helue-
 tia, partim in Italia, quorum nonnulli defuncti
 sunt vita, reliqui vitali aura adhuc perfruuntur.
 Quos verò alios aut coram, aut ex fama, &
 doctissimis eorum scriptis, noui, quorum
 adhuc maxima pars in Germania floret, ij
 sūt, qui sequuntur: Duncanus Leldelius Med.
 Doctor & Professor Acad. Helinstadensis.
 VVe chius, Ioann. Ratzenberger Med. Hen-
 rici Iulij Ducis Brunzuicensis. Henricus Fa-
 ber Med. Ducis Saxoniz Ioannis, Guillel-
 mus Venatenus D. Med. Moguntinensis. Ia-
 cobus Alstein de Haldesleben vtriusque Med.
 Doctor percelebris, mutuā amicitia mihi
 coniunctissimus. Franciscus Parcouius Med.
 Ducū Brunzuicensiū. Ioannes Linck Med. in
 Zeith. Andreas Libavius Halensis Sax. medicus
 Doctor celeberrimus, rerumq; naturalium per-
 scrutator fidissimus & diligentissimus, verè
 Chymiz defensor acerrimus, cuius doctissima
 scripta, si Anonymus noster perlegisset, nō ita
 in verā Chymia debacchatus fuisset. Hierony-
 mus Rensnerus Medicus clarissimus, qui librū
 de Scorbuto verè aureum nuper edidit, in
 quo inter reliqua enucleatur, quo modo iux-
 ta Hippocratis Galenique Therapeusin, se-
 lecta spagyricorum magisteria tutò admini-
 strari possint. Ioannes Montanus Strigiz in
 Silesia D. Medicus. Martinus Coppus Med.
 Magdeburgensis. D. Medicus. Lauinius, ar-
 centissima mihi amicitia iunctus, vir utique lite-

ratissimus, qui post multas peregrinationes
 cum Illustris. Barone à Zerotin peractas, se-
 dem suam tandem Pragæ fixit, Imperatoris
 Cæsaris Augusti Medicus. Heliscus Roslin,
 Medicus & Physicus Haganoz Alsatiz. Ioan-
 nes Ludouicus Hauuëreitterus Argétinæ Do-
 ctor & Professor Physicus. Eberbergier Argé-
 tinæ etiã ordinarius Physicus. Ité Nithmâme-
 rus Argétinæ quinetiã Doctor Medicus. Ioan-
 nes Schenchiùs à Graffenberg Friburgi Bris-
 goniz Medicus. Ioannes Mochius in eadem
 Vniuersitate Professor. Ioannes Hartmanus
 Bergerus D. Medicus Francofurti ad Mœ-
 num. Nicolaus Molanus Medicus Illustris,
 Principis Landgrauij in Hestia. Martinus Rul-
 landus, eiusque filius Ratisbonæ. Eliseus Ros-
 lim Hagenouiz. Carolus VVorfeldius Physi-
 cus in Repub. Vratislaniensi. Ioãnes Heyden,
 Illustris. Principis Anhaltini Medicus. Her-
 manus Blichmannus. Coloniz Doctor Medi-
 cus. Crollius, D. Med. insignis amicus meus
 Henricus Conradus D. Medicinæ Hamburgi.
 Ioannes Kume Gastronij. Franciscus Rent-
 zius Pomeranus in Morauia. Fridericus Eg-
 sius Alsatia in Reinfelden. Ioannes Terrentius
 Sueua, & multialij mihi vel familiaritate vel
 nomine noti, viri tamen clarissimi, & omnes
 celebratissimi doctissimique Medici. Quid si-
 lentio ne præteribo nostri seculi duo lumina,
 Ioannem & Casparum Bohinos, summâ mihi
 amicitia coniunctos, hunc quidem Illustrissi-
 mi Ducis VVittenbergensis Medicum, &
 Botanicorum dictatorem: alterum verò in

Academia Basiliensi Anatomicum Professo-
rem? In extremo hoc Germanorum Herme-
ticorum seu verè dogmaticorum agmine col-
locandi mihi veniunt celeberrimi duo viri,
ætate quidem iuvenes, at in hac scientia pru-
dentissimi senes, ac in hoc certamine gene-
rosissimi fortissimique Athletæ, omnium Me-
dicorum duo futura Lumina, Iacobus Zuin-
gerus, magni illius Theodori olim, inter æta-
tis suæ sydera fulgentissimæ stellæ filius, qui
amicitiæ Paternæ hæres, sicuti bonorum, &
virtutum, sui amoris me participem fecit,
Quibus nominibus clarissima illius fama, non
solum ad Germaniã, sed & Italiam peruolauit,
Alter est Henricus meus Kerlerus, qui me-
cum degit per aliquot annos, meique vel in
Peregrinationibus meis, vel in fauo meo Spa-
gyrico, ἐργασίῳ officioungebatur: Ac
mihi tanquam fidus Achates semper astitit.
Qui à me discedens, cum lustra quina non-
dum superasset, in Galliæ nostræ per celebri
vrbe, & Veterum Romanorum Colo-
nia illa Nemaufensi, Philosophiæ publicus
Professor, sub Regis stipendio incredibili om-
nium applausu, militauit. Atque etiam vt
Eruditione, & partibus omnibus Medicinæ
clarus, doctissimis & maximis quibusque hu-
ius æui luminibus, tum Monspeffuli, tum ali-
bi innotuit, qui præter diuersarum linguarum
studium, Spagiriticæ etiam artis, ac scientiæ
Hermeticæ, Hippocraticæque Medicinæ nu-
cleum contraxit, Doctórque Medicus ma-
gno cum honore Basileæ proclamatus, recep-

tusque fuit. Nam inter alias gentes, quę literatum omnis generis, studiis, ac præsertim Spagiricę arti incubuerunt, vna semper Germania, omnium seculorum memoria, clarissimis id genus viris felicissima fuit, matrixque ac mater maximorum totius orbis ingeniorum fecundissima semper habita est. At qui non sit eiusmodi viris fecunda, quum Imperatores & Principes semper habuerit huius scientię fautores & Męcenates, nuncque adhuc habeat Rhodolphum huius nominis secundum Imperatorię Majestatem augustum: qui & ipse tam rarę, pulchrę, atque elegantis scientię & artis amantissimus est: nec non Sigismundum Regem Polonię, Serenissimos item Principes Archiepiscopum Coloniensem, Ducem Saxonię: Marchionem Brandeburgensem, Sacri Imperij Electores: Illusterrimos quinetiam Principes, Carolum, Ducem Suecię, Henricum Iulium, Principem Brunsvicensem. Mauritium Landgravium Hassię: Vadbaticum Megapolonię Principem. Ferdinandum Ducem Baviarię, Marchionem Badensem. Principes Anhaltinos omnes Iulium Episcopum Herbipolensem, Ducem Franconię, & alios plerosque magni nominis Heroës, tam exquisitę scientię propugnatores, ac sedulos cultores.

Nęq; alia Regna, nationes, prouincias doctissimis eiusmodi Viris (& si rarioribus) orbatas autumandum est. Siquidem Italia suos habet, Iulium nempe Cæsarem, Claudinum Professore Bononię: Herculem Saxonem

Professorem Patauij primarium : Ioannem Baptistam à Porta , Neapoli , plurésque alios medicos, doctrinà & experienciâ claros. Scotia & Anglia suos alunt Hermeticos, Ioannem Dee : Antonium L'escapia Silliuetanum: Laurentium de Laune : Ant. Cobel : Muffetum : Ioannem Starfeldium: Iacobum le Cader : Andream Sellim : Silbertum Guilliermū, insignes omnes Medicos & Philosophos.

Taceo Gallos plerosque, quorum res præclarè gestę satis superque famam & existimationem nomini ipsorum conciliarunt, aded vt facilerè elogio nostro carere possint.

Atque hæc est illa multorum Philosophorum ac Medicorum series & numerus mihi cognitus, quorum permulti, ac ferè omnes, Hermeticam doctrinam amplectantur. Alij verò nō pauci, qui quāuis in ea non aded versati sint, amantissimos tamen illius, ne dum vt infesti sint hostes, ac tot, tamque egregiarum præparationum, quę ex arte hac perdiscuntur, studiosissimos sese præbent, iisque perpetuò inhiant.

C A P. II.

Quo industria antiquorum medicorum explicatur, in concinnādis etiam propriā manu medicamentis.

Ongiùs forsitan progressi sumus, quàm instituti argumentum postulat, in nostrę legitimę Vocatiōnis explicatiōnē, & Hermeticę Medicinę, aut (vt verius loquar) dogmaticę & Hip-

pocraticæ antiquitatis probationē, vbi tot tē-
 torumq; virorū ac vbiuis totius Europæ Aca-
 demiarū, mediczq; professionis Corypheorū
 seriem nominatim produximus, qui dum vi-
 uerent, veræ chymiz studium amplexati sunt,
 superstites colunt, vt de veritate & antiquita-
 te artis Spagiricæ, cui non tantū astipulan-
 tur, sed eam quàm doctissimis Commenta-
 riis in dies exornant, ambigi nūsq;am possit
 aut debeat.

Quid igitur nouitatis hæc dogmata in simu-
 let Anonymus, & tanquam ex cerebro nostro
 recens natam medecinam arguat, cum à pri-
 mis propemodum conditi mundi seculis ori-
 ginem ducat, & tot postea longo ordine suc-
 cedentibus ætatibus, à prestatissimis omnium
 medicis comprobata sit?

Sed quibus tandem ~~fastibus~~ librum meum
 castigandum suscepit? Gratissimum utique
 fuisset, si singula moderato animo, quæ re-
 prehensione digna iudicabat, notasset, non
 autem Thrasonicâ quâdam ἀλαζονικῶς in hæc
 verba, rubrica utique & minio signanda pro-
 rupisset. *Interest Reip: (inquit) Medicum à
 Pharmacopæo ita distingui, ut vnus prescribat,
 alter operetur, quia nisi essent distincti artifices,
 posset vterque quando lubet, ægrum impunè occi-
 dere, possent singuli fel pro melle, venenum pro
 remedio propinare.*

Et paulò pōst subiicit: *Attamen operatio
 Pharmacopæi relinquenda erit, indigna Medici
 Maiestate cuius est prescribere, non operari.*

Hic incertus sum quid agā: an tantas istius

hominis ineptias rideam, num meam forte
 apud me lugeam qui in hoc studij genus in-
 gressus sum, tantâ imperitiâ & inscitiâ scatens,
 ut illis ratio & experientia (firmissimæ tamen
 ac tutissimæ Medicinæ columnæ) obruantur,
 illisque subiici ac cedere, iniquissimè cogan-
 tur.

Antiquitas, quâ Anonymus iste noster glo-
 riatur, contraria prorsus nos docet, nec usque
 adeo desides medicos facit, ut quomni labore il-
 los liberet.

Hippocrâtes ipse eorum faciem cõspuisset,
 qui præparâdorum suorum remediõrum scien-
 tiam illi detraxissent, quorum utique veteres,
 tam vigiles fuerunt custodes, ut ea nequaquam
 publica facerent omnibus, sed magnâ cautio-
 ne sibi asservarent, & filiis ac nepotibus scri-
 tim tandem committerent, ac per manus tra-
 derent. Quod adhuc nostro seculo, in qui-
 busdam familiis, inter Danos atque alibi ob-
 servare videmus, ubi nonnullæ familiæ hoc à
 parentibus longo ordine traditum habent, ut
 morsuum canis rabidi curationem calleant: a-
 liæ epilepticum affectum sanent: aliæ fractu-
 ras ac luxationes reponant, atque id genus af-
 fectiones priuatim curent.

Celsus Latinorum omnium Medicorum
 facile princeps, atque altera Hippocrâtes si-
 mia in præfatione sui libri scribebat, ut Hip-
 pocrâtes sui seculi nomen (quod diuina eius
 scripta ubique testantur) inter primos fuerit,
 qui Medicinam à Sapientia vel Philosophiæ
 studio distinxerit, quam ante ipsam Pythagorâs,
 ras,

ras, Empedocles & Democritus (ipsius Hippocratis Præceptor) tanquam Philosophi professi erant. Hippocratem sequuti sunt, (vt refert idem Cælius.) Diocles, Cæcilius, Praxagoras, Chrysiippus: deinde Herophylus & Erasistratus, qui tam variè medicinam exercuerunt, vtab eo tempore illa in Diæticam, Pharmaceuticam & Chirurgicam diuisa sit, nec tamen illi singularum suarum sectarum duces ac præclari medici, seorsim vel Pharmacopæorum vel Chirurgorum, vel Diæticorum nomen aut titulum assuebant, sed medicorum, qui in officiis trium illarum partium sedulè versabantur, etsi Diætetici medici primum locum obtinebant, quod potissimum rerum naturalium scientiæ incumbere, citra quam mutilam ac imperfectam medicinam iudicabant, quos tamen vt nec cæteros pudebat aut tædebat, pharmacis manus intingere, quorum delicatuli multi ne oculis quidem præparationem intæti audeant, aut dignentur. Dioclem & alios illius seculi medicos sequutus est Serapio, qui priuatam Empiricorum sectam instituit, se ipsum Empirici nomine insigniens, euidentium causarum & experimentorum fundamento innitens. Quæ quidem secta non paucos habuit discipulos, nec infimæ notæ homines. At eam amplexi sunt Apollonius, Glaucius, Heraclitus, Tatentinus, ac alij complures. Qui quidem insignes medici omnes non abhorrebant à remediõrum præparationibus & eorum administrationibus, prout ex illorũ formulis apud

Græcos auctores passim descriptis, colligere licet, ipsorum nominibus insignitis. Quin illis parandis & exhibendis summâ curâ ipsimet inuigilabant: eâque experientia probata alij nemini, quàm suis in manus tradebant, aut mutuo sibi impertiebantur, nec nisi multis precibus expositata: adde etiam illorum quàm plurimos sic sibi solis ea asseruisse, ve non nisi post obitum suum, copiam ulli fieri religiose vetuerint: ne dum ea Pharmacopæis publicè euulgarint, aut illorû præparandorum aut exhibendorum curâ eis commiserint. *Attamen* (concludet adhuc sic Anonymus) *operatio Pharmacopæis relinquenda erit, indigna Medici Majestate, cuius est præscribere non operari.*

Sicci-ne personatâ Medicorum Majestate, & fallaci pompâ morbi profligabuntur? Quid si rus istiusmodi fatinæ Medici ad inuisendos ægros accersantur, vt, sæpè fit vbi desiderantur Phamacopæi & Chirurghi, ibique morbus vigeat, nec vllas patiatur inducias, sed promptum auxilium expetat? Quid isthic agat medica maiestas venerabilis Doctõris? An illum factum morbus reformidet, à quo iugulari ægrum necesse sit, silente sic turpiter medico? Meretur ne ignarus iste medici celebris nomê? Quis tibi Anonyme tuæ professionis homo hoc concedat? quin potius, quis te non laceßat & iure criminetur, qui videat talia verba ore tuo excidisse? Nunquid is, qui venam opportunè secare, & aptè apostema aperire, vlcus aut vulnus tractare, chirurgique officio, cum vrget necessitas, defungitur.

aliásque id genus operationes exercere; quí-
 que & Medicamentorum præparationes cal-
 let, eaque semper parata ac experientia tuta,
 in promptu habet, & secum circumfert, ve-
 riùs celebris medicus dicatur & agnoscat?
 An majestas & pompa, hellenismus & la-
 tinismus medici nomine tenus, non re, (vt qui
 & morborum curádorum rationem ignorat,
 & remediorum vim ac præparationem) medi-
 cum reddet aliquem, qui præcipuis aliis doti-
 bus, & veluti medicinæ anima, quæ in appo-
 sitè, citò & tutò curando posita est, careat &
 planè sit destitutus? Nunquid forma facit id,
 quod res est; non simulachrum adumbratum
 rei?

Quid igitur agant Medici quòrum non est
 operari, vbi pro regionis, locòrum, persona-
 rum, affectuum ratione, varianda sunt medi-
 camenta, eorum præparationes, concinnatio-
 nes, formæ: vt pro circumstantiarum condi-
 tione auxilia mutentur & conuenienti forma
 ac grata ægris exhibeantur? Quæ quidem ob-
 seruationes non nisi longo vltu ac operatio-
 num experientiâ comparatæ, quum in istis
 Pseudomedicis desiderentur, quid ab illis ex-
 pectetur aut sperandum sit? Facessat igitur fa-
 stuosa ista Maiestas, nec non *κρυολογία* istius
 Censoris, cum ad rem nihil, quàm ad aucu-
 pandos loculos faciant. Sic enim sentiebat
 Celsus, quum scribebat ingenium & facun-
 diam vincere, morbos autem non eloquentiâ
 sed remediis curari. Quæ si quis elinguis vsu
 discreta benè norit, hunc aliquantò maiorem

medicum futurum, quàm si sine vſu linguarum
 ſuam excoluerit. Idem alibi diſtat, verum eſſe
 ad ipſam curandi rationem, nihil plus confer-
 re quàm experientiam. Quæ quidem expe-
 rientia non leui aliquâ induſtriâ, aut ex ſeden-
 taria, &c, ſed perpetuis vigiliis, aſſiduâ opera-
 tione prudentique obſervatione, inter arma,
 Xenodochia & peregrinationes longinquas,
 ad colloquia cum variis doctoribus ac præcla-
 ris viris incunda, ſuſceptas, comparatur. Sed
 iſta inaudita ſunt Anonymo noſtro, cuius ani-
 ma etiam, vt coniiſcio, non ſecus bombardarum
 tonitru diſcutitur, ac nolarum ſeu cam-
 panarum ſonitu nimbi diſperguntur ac diffu-
 giunt. Idcirco libenter ab armorum ſtrepitu,
 Xenodochiorû ſordibus, & peregrinationum
 laboribus ſemper reſceſſit, inſigni pietate du-
 ctus, vt videlicet lares domesticos perpetuo
 coleret, atque ſic nullo negotio tot laborum
 in comparanda aliâ quàm vulgari ſcientia, iu-
 gum excuteret. Laſiorem viam eſſi erroneâ,
 aliòque quàm par eſt deſtinentem, vt tutiſſi-
 mam iudicans, quòd breuis & citra moleſtiâ
 incedatur. Veniâ utique dignus es Anonymæ,
 ſi plura, quàm vires ingenij tui ferant, præſtare
 non valeas. Attamen ne *ααπολογία*, inſci-
 tiz, in Apologia tua proſus videre, ratio-
 nem plenis buccis, & aureis literis conſigna-
 tam ſubiungis. *Attamen (inquis) operatio
 Pharmacoſis relinquenda eris, indigne Medici
 Mæſtate, cuius eſt præſcribere, nõ eperari.* Deus
 bone, quanta iſthæc arrogantiâ eſt? Si oculos
 Anonymæ in antiquitatem & bonos authores

defixisses, nunquam talem Sententiam effudisses. Sed occidant ista, vt orta sunt.

Scribonius Largus in suo de Compositione Medicamentorum libro, Caio Iulio Calisto dicato, sic loquitur: Inter maximos quondam habitus medicos Herophilus Caij Iulij Calisti, fertur dixisse medicamenta diuini munus esse, & id quidem non sine ratione, vt mea fert opinio. Prorsus enim quod tactus diuinus efficere potest, id præstant medicamenta, vsu experientiaque comprobata. Animaduertimus itaq; sæpè inter deliberationes, contentionesque medicorum autoritate præcellentium, dum quæreretur, quid nam faciendum, aut quâ ratione succurrendum esset ægro, quosdam humiles quidem, & alioqui ignotos, vsu verò peritiores, & (quod fateri pudet) longè summotos à disciplina medicina, ac ne affines quidem eius professionis, medicamento efficaci dato, protinus velut præsentis numine omni dolore periculoque liberasse ægrum. Quamobrem spernendi sunt, qui medicinam spoliare tentant vsu medicamentorum, non à medendo, sed à potentia effectûque medicamentorum ita appellatam: probandi autem qui omnimodo succurrere periclitantibus student. Ego certè aliquoties magnum scientiæ titulum consecutus sum, ex vsu prosperè datorum medicamentorum: Multosque ex eadem causa non mediocrem gloriam tulisse memini. Est enim hæc pars medicinæ, vt maximè necessaria, ita certè antiquissima, & ob hæc primùm celebrata ac illustrata.

Paulò post autem, vbi declarasset ex quorundam testimonio Asclepiadem non vique aded firmam remediis à sola diætetica medendi ratione petitis, fidem habuisse, vt prorsus quæ à Pharmacia impertiri possunt aspernaretur, hæc quæ sequuntur adicit de ipso Asclepiade, in libro *Ἐπιπένησις* incripto, id est præparationum, vbi contendit vltimæ fortis esse medicum, seu indignum Professione Medicinæ, qui non ad singula quæque vitia binas ternasque compositiones, & expertas protinus paratas habeat.

En quæ ab ipso Asclepiade & Scribonio Largo nostri Anonymi Maiestati in faciem expuuntur, vt qui medici nomine prorsus indignum iudicet eum qui omnium operationum ad Medicinam facientium prorsus expertus ac imperitus sit: Qui si insolentiùs in sui defensionem, prioris lûx tam præclaræ sententiæ clypeum opponat, quæ fert Interesse Reipub. Medicum à Pharmacopæo ita distingui, vt vnus præscribat, alter operetur: quia nisi essent distincti artifices, posset vterque quando lubet ægrum impunè occidere, possent singuli fel pro melle, venenum pro remedio propinare. Quid aliud, quàm omnium Medicorum & Pharmacopæorum iras in se exacuat, quos tam improbæ fidei notat, vt si seorsim operentur ac medicentur, non saluti ægrotantium restituendæ, sed morti accelerandæ, de industria studeant? Quis huiusmodi calipodiatorem suo calceo alios calceantem ferat? Nunquid omnis medicus famæ suæ integræ ac sin-

seræ Conscientiæ studiosus in capillitium ho-
 minis inuolet, vt oculos etiam eruat? Satis Ar-
 gumenti Anonymus toti Academiæ Medica
 suggessit, vt in ipsum omnibus neruis insur-
 gat, quitam iniqua de medicis & medicina
 (sanandi non nocendi scientia) non com-
 minisci modò, sed publicè etiam promulgare
 ausus est: quasi verò non potuerit cogitare, et si
 præscribit salubria medicus, posse à Pharma-
 copæo in perniciem ægri adulterari, si malæ
 mentis homo est, & medicus procul abfuerit.
 Quasi verò longè nobilior & verior ratio di-
 stinctionis vtriusque officij afferri non potue-
 rit, vt nempè rebus præparandis ac peragen-
 dis Pharmacopæus adesset, & leuaret tanquã
 minister, tædia & molestias medici, qui tot
 discerpi occupationibus nequit, et simul mul-
 tos ægros inuisat, & illis sua remedia paret.
 Quibus officiis vnus medicus par & satis esse
 non potest. Quis ausit animo concipere, præ-
 ter Anonymum nostrum, medicos vsq; adeò
 esse sceleratos, vt ad necandum potius quàm
 sanandum, medicinæ incumbant? Nunquid
 sanius, & magis Christianum, ex regula cha-
 ritaris fuerit, eos iudicare, artem suam magnis
 laboribus & sumptibus didicisse, vt humanæ
 Reip. profint, cum omnes alij artifices eo suas
 artes candidè referant?

Idcirco dicebat idem Scribonius eadem
 epistolâ: Ne hostibus quidem malam medi-
 camentum dabit: Sed persequetur eos cum
 res postulauerit, vt miles, & ciuis bonus om-
 ni modè, quia medicina non fortuna neque

personis homines æstimat, verùm æqualiter omnibus implorantibus auxilia sua, opitulaturam se pollicetur, nullique vnquam nocituram profiteretur. Hippocrates Conditor nostræ Professionis, in iis disciplinæ à Iureiurando inchoavit: quo sancitum est, ne prægnanti quidem medicamentum, quo conceptus protrudi possit aut detur aut demonstretur à quoquam Medico, longè præformans animos discipulorum ad humanitatem.

Tantum igitur abest Anonymæ, vt operandi peritiâ medicos spolies, & ad Pharmacopæos medicamentorum præparationes, tanquam medico indignas transferas, vt contra ad pecudes ille sit ablegandus, ne dum illustri medici titulo insigniendus, qui medicinam iactat, cuius usus, in auxilium ægrotantium nescit, & omnis remedij, operationis ac præparationis est ignarus.

Longè aliter res se habebat antiquorum medicorum seculis, quos operationes suas (ne dum vt eas maiestate & nomine suo indignas putarent, vt iudicat Anonymus) tanti fecisse constat, vt celeberrimi quique medici, nec non Reges ac Principes medicinæ studiosissimi, præparationes, operationes ac compositiones medicamentorum, quas suis manibus ipsi elaborabant, nominibus suis tanquam à se profectas, insigniri voluerint, adhucq; nomen retinuerint, quibus indies ipsi vtimur. Cuius rei fidem faciunt tot remedia, celeberrimis totius antiquitatis medicis attributa, tanquam eorum authoribus, Inuentoribus

ac artificibus, Hippocrati nempe, Chrylippo, Herophilo, Asclepiadi, Serapioni Apollonio, Glaucio, Heraclidi Tarentino aliisque compluribus, quibus non tantum illa, quae diximus, sed infinitae compositiones, tanquam eorum geniturae, acceptae ferendae sunt, ut diversae illae Hierarum species, quae Antiocho, Galeno, Archigeni, Traliano, Longadio, Iusto, Constantino adscribuntur, quod ex eorum officinis profectae sint, quemadmodum Mithridatium à Mithridate, Theriaca Andromachi ab Andromacho, Athanasia Adriani ab Adriano, Philonium à Rhilone Eleæ, Iustinum à Iustiano, & id genus infinita alia ab aliis excogitata & elaborata sunt: qualia sunt etiam Recentiorum auxilia ac compositiones, ex eorum nomine cognitae & nobis usitatae, à Mesue, Nicolao Myrepto aliisque descriptae, quarum inuentio & administratio Graecis, Arabibus & Latinis arrogatur, ut ex eorum scriptis videre est: quarum tamen cognitio non nisi multo post illorum obitum, prodiit in publicum.

Sed videamus quid Scribonius Largus seorsim de Hiera Pachij magni nominis medici scribat, qui Romae temporibus Tyberij floruit; qui quidem Scribonius 23. cap. de Compos. medicamen. libri, breuiter tractans ac differens de Hiera Pachij, admirandisque eius effectis, in cura variorum ac grauissimorum affectuum, quos ordine enumerat, ac eodem capite describit, sic loquitur, Fecit “ (inquit de Pachio scribens) magnos questus “

„ ex ea, propter crebros successus in virtutibus diffi-
 „ cillimis. Sed ne hic quidem ulli, dum viveret
 „ compositionem dedit. Post mortem autem
 „ eius, Tyberio Cæsari per libellum scriptum
 „ ad eum, in publicis bibliothecis recondita,
 „ venit in manus nostras, quam antea nullo mo-
 „ do extrahere potuimus, quamuis omnia fe-
 „ cerimus, ut sciremus quæ esset. Ipse enim in-
 „ clusus componebat, nec ulli suorum committe-
 „ tebat. Plura enim quam recipit, ipse contun-
 „ di iubebat fragmenta, fallendi suos causa, hanc
 „ postea nos sciimus: quæ (ut sanè in libello
 „ ipse fateatur) non à se inuenta, sed usu exactio-
 „ re comprobata data proficeret.

Addamus & quod idem Scribonius de re-
 medio quodam in colicum affectum scribit,
 à Cassio Medico, quòdque de plerisque aliis
 auxiliis refert, unde videre liceat ab antiquis
 medicis celeberrimis, sua propria manu re-
 media parari, nec aliis eorum præparando-
 rum commissam fuisse curam, quòd pretio-
 sissima, & tanquam singularia arcana habe-
 rent, & sibi solis afferuarent. Qui si hodie vi-
 uerent, scilicet tam graui isti nostri Anonymi
 sententiæ suffragarentur, ac subscriberent: quæ
 imperiosè sic tonat magister noster: *Attamen
 operatio Pharmacopæis relinquenda erit, indigna
 Medici Majestate, cuius est præscribere, non
 operari.* Sed de istius præcipitis hominis tam
 præclaro iudicio, vel etiam ad ipsos, qui eum
 in nostri libri Censuram delegerunt, libenter
 prouoco, ut scilicet consultius in posterum sa-
 gaciores & modestiores eligant, qui si in ma-

lè dicendo sibi temperare non possint, saltem in scribendo de arte honorifica, in errores non incidant iuueniles qui vitio toti collegio verti possint.

C A P. III.

*De usu & prestantia Chymicorum remediorum
aduersus Contemptum & Comparationem
ab Anonymo institutam.*

Ntequam istius tam elegãtis remediorum Chymicorum cum vulgaribus Comparationis (ubi patefacturi sumus ingenij hominis subtilitatem) examen aggrediamur: quædam capitula huc & illuc libelli eius tanquam scopæ dissolute inspersa, nobis excutienda sunt, ac primo loco ex illo querendum, cur seorsim caput inscripserit, An ars possit aurum efficere? Et pauld post. An Aurum sit finis omnium metallorum? Quid ad rem? Aut in quem finem ista? Quorsum de Transmutatione Metallorum tam multa garrit, quum, nisi alið mentem diuertisset, facile videre potuerit, quicquid de medicina vniuersali libro nostro, quem castigandum suscepit, edissero ad transmutationem metallorum, à me nullo modo referri: sed ad tuendam aut restituendam deperditam hominum sanitatem, prout antiqui omnes præclarissimi Medici, quos sequor, in eum scopum to-

ti collimarunt, reuocari? Sat esto Anonymo
 nostro, canendi triumphante ante victoriam, an-
 sam omnem eripuisse, ad cuius velitationes,
 cum probè nunc mihi tam peritus Iaculator
 sit cognitus, tutius ob metam instar Diogenis
 me sistam, cum nihil minus quàm ad scopum
 collimet. Etenim cum tam obliquè aberres
 à sensu verborum meorum, & quem sibi pro-
 posuit attingendum scopum, longo à latere in-
 teruallo eum deserat ac deuitet, quis iam illius
 tela reformidet? Quis coniciat ex scriptis
 meis transformationem metallorum illis in-
 nuui? Cum enim expono, cur antiqui vniuer-
 salem illam Medicinam, vocarint essentiam
 quintam, Elixir, aurum potabile, lapidem &
 cœlum Philosophorum; En verba quibus
 „ vtor: Lapis vocatur, non vt ille, cuius con-
 „ tactu metalla transcunt in aurum, hoc enim
 „ auaritiæ inuentum est, atque opus non me-
 „ dicorum vel medicinæ, sed propter perpe-
 „ tuam atque inuictam durationem, aut quòd
 „ de natura sit salis, salis inquam rerum vitæ, in
 „ quo tanquam durissimo firmissimòque cor-
 „ porum fundamento, reliquæ virtutes con-
 „ quiescunt. Cur de suo addit Chymiam, nisi
 „ Inuidiâ quadam motus, quòd fundamentum
 scripti mei, aut eius argumentum, omnibus
 bonis viris gratissimum, nusquam adoriri,
 vlla ratione, ne dum conuellerè posset, vt po-
 te viribus nostrarum rationum, quæ captum
 eius superant, impar: ex illa voce (chemiam)
 quam adiecit, arripuerit voluntariam occa-
 sionem, liberè expatiandâ in Alchimia cam-

pum : eamque non suis armis , sed aliundè ab
 illis , qui eam antea oppugnarunt , non expu-
 gnarunt tamen , collectis impetendiac lacef-
 fendi? Sic sequutus doctissimum quidem vi-
 rum Erastum , eiusque arma suffuratus , ea in
 me , aut potius in artem transmutandi imper-
 fecti metalli in aurum , quibus ille in Alchi-
 miam actam nobilis artis propugnatores in-
 sultauit , eui brare contendit , vt si firmiore
 doctrinâ non polleret , alienis saltem à re nu-
 gis ac ineptiis apalectōronicis apologiam
 suam cōsarcinaret ac infarciret. Non est quòd
 à nobis Anonyme vagos eiusmodi processus,
 & obliquos expectare debeas. Quin potius
 ad singula tui scriptuli capita , tùm vniuersim,
 tùm particulatim responsionem nostram au-
 diturus sis. Nec intactum à me puta præter-
 mittendum præcipuum istud , quo tui cachin-
 ni nituntur , quòque ignorantia tua ac inep-
 tia apertius per me notabuntur : hoc nimi-
 rum quòd dixerim suprâ & inculcauerim , sa-
 lem rerum vitæ idcirco lapidem vocari &
 esse , quòd in eo tanquam durissimo corpo-
 rum fundamento reliquæ virtutes conquies-
 cant. Rides enim quòd dixerim in sale vitam
 esse rerum , in eoque tanquam super rupe fir-
 mas omnes virtutes reliquas inconcussas si-
 tas esse. At quid mirum? Insuetæ sunt tuis li-
 bris eiusmodi lactuæ , carduos prætulisses , &
 auidius excepisses : Veruntamen quàm aper-
 tè apteque ista dicantur , & omnium oculis ,
 nisi tui similibus , ista ita esse pateat , facile ex no-
 stris rationibus ytique in meis scriptis licet co- *bbiqz*

gnosceret, non absurdè videlicet, à nobis statim firmum hoc principium vitalibus ac potentibus qualitatibus seu virtutibus esse instructum.

At noster iste Anonymus non exaturatus tam frivolis rationibus, nihilque ad rem pertinentibus, libellum porro suum infarcit, commentis, ac falsis etiam additionibus locupletat, quibus animi sui virus vndique evomat, & nos obruat, si possit. Quid enim ab eleganti ingenio, à docto, probo, & sapiente viro magis alienum est, quid magis absurdum, quàm in proximum clam palamque debacchari & eiusdem sortis ac professionis socios etiam aliqua familiaritate antea coninctos proscindere, à quibus nullam vñquam iniuriam, sed encomia & laudes è contrà accepit? Quid iniustius quàm ex instituto ementiri, vnica illa nostra medicamenta, esse antimonium scilicet, præcipitatum, aquas quasdam & olea stillatitia, perpetuum Epyreuma redolentia: eaque ab vno Paracelso, hoc est ex Diaboli officina, vt loquitur, in perniciem humani generis deriuata, falsò calumniari? quum nihil tale in libro meo legatur, vnde illud eruat? Nunquid isthæc mala est mens, malusque animus? quum præsertim in aliis meis scriptis, potissimum in Aubertum quendam editis, Antimonium vitreum & præcipitatum à me prorsus explodi ac damnari videat ac legat? Quàm ista sint ab vsu meo, & mendendi ratione aliena, satis præterea docent, tum Pharmacopœa mea Dogmat. tum Con-

filia tam à nobis edita, & quæ mox in lucem
 fauente Deo proditura sunt. Sed vsque aded
 attentus est & iudiciosus lector, noster Ano-
 nymus, vt explodere & damnare periade sit
 illi ac recipere & admittere. Quis enim pru-
 dēs Medicus vitrificatum illud Antimonium,
 tot symptomatum exitialium parens, & mer-
 curium præcipitatum tot spiritibus acris ac
 rodentibus ferocientem laudauerit? vbi apud
 me & veros philosophos, qui assidue occla-
 mant, Cauete à vitrificatione, ista probantur
 & in vsum veniunt? Non negamus tamen ex
 antimonio & mercurio, vt ex aliis metallicis
 corporibus, præstantissima educi posse medi-
 camenta. Quod etiam natura, in thermis vel
 aquis metallicis & medicatis, ipsa nos docet;
 ex tot tamq; elegantibus ac admirandis effe-
 ctis, quæ ex illis indies producuntur, tum om-
 nibus vacuationum modis corpora purgan-
 do, vomitione, deiectione, incisionibus, ab-
 stersionibus, sudoribus, vrinarum profluuiis:
 tum etiam obstructions soluendo, deriuando,
 auertendo, corroborando, intemperiem
 corrigendo: deploratissimos denique quos-
 que morbos curado, vt quæ abudēt medica-
 tæ aquæ, tum salibus nitrosis, aluminosis, gem-
 meis, vitriolatis, tum spiritibus ac diuersis sub-
 stantiis metallicis, sulphureis, bituminosis, an-
 timonialibus, mercurialibus, plumbeis, ferreis,
 cupreis, & reliquis id genus, à quibus prædi-
 ctæ aquæ & nomina & vires mutuuntur: quas
 aquas medicatas, quæ remedia metallica, na-
 tura liberali suâ manu in hominum salutem

32

varijs in locis abundè suppeditat: Quid mi-
rum igitur, si in Antimonio, si in mercurio &
reliquis substantiis metallicis tales virtutes
comperiantur. Quis rerum tam vtilium in-
uestigationem improbare poterit?

Sed quàm falsum sit crimen, quod in me
contorquet iste Anonymus, de Antimonij vi-
trificati, & mercurij præcipitati exitiali vsu, Au-
dite paulisper quid de illis iam olim in spagiri-
ca mea Pharmacopœa scripserim. Ibi enim
postquam obscuram de quibusdam remedijs,
quæ ex antimonio extrahuntur, nec non de
eius tinctura, quæ instar panacæ omnibus
propè morbis medetur, solis sudoribus, ac dia-
phoreticis perspirationibus citra ullam mo-
lestiam, aut nocumentum: Sic corpus ac in pri-
mis totam sanguinis massam expurgans ac de-
fecans: hæcque ratione medicamentum uti-
que, scrophulis, variolis, morphea, malo mor-
tuo, cancri, lupis omnium generum, phaga-
denis ac malignis vlcibus curandis oppor-
tunum ac præsentissimum: Audite, inquam,
quid scibam cap. de Antimonio. Tinctura illa
expurgat atrum sanguinem, & vitiosos quos-
que humores, idque sine euacuatione manife-
sta, sed sola prauorum humorum Correctione
(addo) Ne quis autem existimet, me de illo
Antimonij vitro verba facere, quo hodie mul-
ti imperiti maximo cum damno vtuntur. Per-
niciosum enim est medicamentum, quod suo
arsenicali spiritu, facultatem irritando expul-
tricem, per superiora & inferiora magna cum
perturbatione ducit euacuatque. Quod ego
proba-

probare nullo modo possum. Non enim violentis quibusdam purgationibus morbi omnes curantur, sed conuenientibus &c.

In eodem libro cap. de Argento viuo sequitur, quod de Præcipitato loquor: Neque certè præcipitatus mercurius vnquam vtile remedium esse poterit, quàm diu torrodens vis ab aqua forti accepta, ipsum comitabitur: quæ tamen non communibus, vt multi putant infringitur ablutionibus, sed longè aliis præparationibus & dulcoramentis; quibus ignotis nihil boni præstari potest. Idem in meo Selopetario pronuncio, vbi præcipitati mercurij vsum sentio potius ad externorum vlcera curationem adhibendum esse, quàm intus exhibendum.

In Consilio de Lue Venerea, ad calcem libri mei nuper editi (cui obstitit noster Anonymus) addito, satis ipse arguitur mendacij malæque mentis. Sic enim scribo de eodem Mercurio Præcipitato, postquam illius variam præparationem vsumque docui, contra etiam Fernelij opinionem: Tandem eò vsque (inquam) experiendi audacia processit, vt etiam interius exhibeatur, vnde factæ sunt Pillulæ de Barbarosso dictæ, postmodum præcipitati præparatio in aqua forti, eiusque vsum inuentus est. Quod præcipitatum argenti viuum à nobis omnino improbatum, quamuis diuersis aquis ablutum ad elicendam omnem aquæ fortis acrimoniam, ad x. vel xi. grana, à nonnullis exhibeatur cum theriaca mixtum. Deinde, vbi ab usum etiam illorum ostendi, qui ipsam cru-

dū, extinetū tamen vtcunque, vel salina vel li-
 monū succo aut terebinthinæ modico, theria-
 cæ admixtū exhibēt, addito, in correctionē il-
 lius, puluere aliquo cardiaco. Ex quo tam en
 præstātiſſimæ curæ sequuntur virulētārū go-
 norrhæarū, & nōnullarū Luis veneræ, minus
 malignæ ac mitioris specierum. Hęc adscribo
 vt constet, quā abhorreat animus ab eius-
 modi medicamentis, præsertim si ab imperitis
 » & agyrtis præparata fuerint. Hęc (inquā) & si-
 » millia Empiricorū sūt secreta, quæ buccinato-
 » rū instar pro maximis mysteriis promulgant,
 » cū eorū pars maxima, quid aut cur exhibeat
 » nullā rationem reddere possit, &c. Si benè ista
 legisset Anonymus, & peruidisset ex nostris
 libris, quos nunquā vt patet, euoluit, at ne in-
 spexit quidē, an nobis nunc obiiceret istorum
 medicamētōrū vsū vnicū nobis esse præſidiū?
 Nunquid improba illius fides hęc innotescit?
 Quom ea audiat tam strenuè à nobis oppu-
 gnari, cur sibi & aliis iniquè persuadet sola illa
 esse nobis purgantia? At contrā legant omnes
 æqui iudices scripta nostra, si aliquod aliud
 præſidium, quā ex schola dogmaticorum
 petitū agnoscat, sed quorsum præterea de de-
 stillatitiis quibusdam aquis ac oleis verba fa-
 cit? quæ vt sola, vel præcipua saltem chymico-
 rum remedia esse contendit, cū ex cap. 4. &
 5. Pharmacopææ dogmaticorum restitutz,
 paulò post tractatum primum libri mei, quem
 carpit, descriptæ, potuerit didicisse, distilla-
 tionem vnum tantū esse operationis chymi-
 cæ membrum, idque non vsquequaque eius-

dem cum aliis membris dignitatis, qualia sunt calcinatio, digestio, fermentatio, sublimatio, circulatio, fixatio? Cum etiam ibidem varia destillationum discrimina & species longè à vulgaribus istis diuersas, quas nobis putat esse familiares, quasque alioqui tanquam Plegma inutile respiciendas ducimus, comperiat? Exhalationes videlicet, exaltationes, circulationes, rectificationes, cohobationes: nec non ibidem legat, potissimum istarum Operationum in digestionibus, coctionibus, ac fermentationibus, à nobis constitui, quibus tam præclaris ac egregiis artificijs, ars naturæ imitatrix, puri ab impuro separationem facit, actiuas virtutes à passiuis qualitatibus discriminat, vtilia denique à noxiis secernit: quas sic separatas substantias Philosophus Medicus nouit denudè in vnlonem reuocare, ac in vnum corpus aggregare, vnde summa Virtus remedij sic elaborati, & veluti quinta illius essentia in vnum centrum coacta, admirandarum virium, ex repurgatis omnibus sordibus ac impedimentis eniteat. Sed Anonymus ista capere non potuit, quamuis omnia aperte & dilucidè factis exposuerim; qui si vel tantillum iudicij habuisset, esset ne aded egregias speculationes Philosophis solis dignas, ex leui aquarum inutili stillicidio vel ipsis mulierculis, ac famulis omnibus familiari tam ineptè interpretatus?

Sed cur etiam æquè ad rem, ac cætera Paracelsum nobis opponit in libro de Morbis indistinctis: quem Deum testamur, nunquam nobis nec lectū nec visū etiā fuisse: nec credo

Anonymo nostro sensum huius libri esse per-
 spectum, qui in rebus leuioribus diiudicandis
 careat iudicio, quod satis etiam ipsemet indi-
 cat, cum eum, in quo nulla fit transmutationū
 metallorum mentio, nobis tamen obrudat
 in probationem artis transmutatoriz, quasi ab
 illo mutuati simus transmutandorum metal-
 lorum scientiam. Sed falsò etiam iudicat, cum
 putat ex disciplina Paracelsi me hausisse, quic-
 quid de Medicina vniuersali dissero, cum di-
 sertè affirmem non nouam hanc esse medici-
 nam, sed antiquitus ad nos deriuatam ab He-
 bræis, Chaldæis, Egyptiis, Persis, Græcis, Lati-
 nis & Arabibus, ex quibus magnū doctorum
 Celebrium Catalogum texui, ex quorum scri-
 ptis liquet, quàm sedulam huic tam præclaræ
 Medicinæ & huius argumēti tractationi ope-
 ram nauauerint, vbi accuratè tria illa prima re-
 rum omnium principia, de quibus agimus, &
 quæ ab illis sumus mutuati, non à Paracelso
 ipsorum discipulo, dilucidè explicata sunt,
 Mercurius videlicet, sulphur & sal: de quibus
 inter alios doctissimè disceptauit Isaacus ille
 Holandus, magnus Philosophus, cuius im-
 primis sectator fuit Paracelsus, non exiguum
 tamen ex se lumen illis & ornamentum adii-
 cians, medicinamque iis innixam, abundè ac
 profusè, magna iugenij dexteritate locuple-
 tans. Nec verò dixeris Anonyme me Paracel-
 sicæ doctrinæ esse sequacem: at arcanorum il-
 lius admiratorem si dixeris, verissima loquaris.
 Is enim inter alios omnes vberimos huius
 medicinæ quā tātis laboribus vigilis & pere-

grinationibus sibi confiliauit, fructus posteritati reliquit. Neque enim tantum flores ex Iudæis, Arabibus, Græcis, quos discendi causa maximis impensis & molestiis adiit ac consuluit, sed integras plantas etiã cum firmis radicibus reportauit, quas in nostros hortos magno animi candore insereret ac implantaret: Præcipue verò si chymicã artẽ spectemus, in qua præclare emicuit & nobis præluxit. De his sic adhuc Iuuenis in respõsione mea ad Aubertũ scripsi: Hoc quidẽ concedo quorundã imperitorũ ac etiam interdũ improborum culpa & imposturis factũ, vt pessimẽ Chymici audiãt. Sed dãnari propter abusum, res præsertim tanta, quantã hanc esse scio & defendo, profectò nec iure potest nec debet. Tot enim illa nobis Dei opt. max. opera patefacit, tot pandit naturæ arcana, tot antea ignotas Pharmacorũ præparaciones: Herbarũ denique, animãtiũ, mineralium, ac omniũ penè rerũ abditos, & in ipso naturæ sinu recõditos vsus depromit, vt in humanũ genus ingrati sint, qui sepultã illã velint. Ad Paracelsum verò quod attinet, equidẽ mihi nequaquã proposui, ipsius Theologiæ patrociniũ suscipere, neq; ipsi in omnibus astipulari vnquã cogitauit, tanquã in eius verba iurassem. Sed præter id Testimoniũ, quo Erasmus illũ quibusdã Epistolis ornauit, ausim ego dicere & tueri, multa illum penè diuinitus in re medica docere & quæ nunquã satis admirari ac prædicare grata possit posteritas.

Sexto etiã cap. Pharmacopææ meæ, cuius fragmentum nuper emisit in lucẽ, Anonymus

noſter aperte videbit Chymicas noſtras ope-
 rationes emētis iſtis diſtillationibus & oleis,
 quæ perpetuò mihi obtrudit, lōgè quid diſſi-
 mile habere, ac maiore digeſtionū, coctio-
 num & fermētationum curâ ac moleſtiâ elaborari;
 quarū beneficio impura quæque defæcantur,
 maligna corriguntur ac emendantur, amarâq;
 edulceſcunt, citra quas operationes, vel ipſe
 panis ac vinū, præcipua noſtri alimēti ſercula,
 nobis noxiâ & pernicioſa futura ſint. Si enim
 crudis tritici granis veſceremur, aut illis etiam
 ſoli aquæ incoctis vteremur, quot quanti-
 que morbi eſſent in nobis naſcitur. Purum igitur
 ab impuro, vt ea ſint nobis vtilia ſepara-
 mus, farinam nempè à furfure, quam aquâ di-
 luimus, fermētamus, piſſimus, coquimus, vn-
 de magiſteriū magnū oritur, panis nimirū, nu-
 tritioni aptus, & in carnē noſtrâ hoc artificio
 tranſiturus: in cuius elaboratione ſi vel tantil-
 lum peccetur, nō vſque quaq; gratus ac cōm-
 modus futurus eſt, vt videre eſt in malè fermē-
 tato, malè piſto, aut malè cocto pane, quē re-
 ſpuiamus, ſi quid iſtorū deeſt, aut perperam ac
 negligenter factū. Eadem in vino perficiendæ
 operationes, ſi ipſum nobis cōmodo vſui eſſe
 optamus. Separadū enim purū ab impuro, co-
 ctionibus, digeſtionibus ac fermētationibus
 excernēdo ab acinis & cute, granorū purū li-
 quorē, qui in muſtum traductus, & vaſis ſuis
 impoſitus, nouas ſeparationes, fermētatio-
 nes, digeſtiones & coctiones efficit, diſgregās
 fæces & tartarum à pura vini ſubſtantiâ, quæ
 ſic ſecreta, tādē clareſcit, & potui in nutrime-

tū apta redditur, cū alioqui si rudior & sic
 permixta ebiberetur, dysenterias potius, alui
 profuua, calculos, capitis dolores, & id ge-
 nus alios morbos ac incommoda procrearet.
 Quas quidē operationes ad imitationē naturę
 fieri, & ex eius schola ac luce depromi, abundē
 eodē capite docuimus, vt hinc discāt Medici
 & Pharmacopæi, si citra periculū eduliis impa-
 ratis, incōditis & crudis, etsi nobis affinib⁹ ac
 analogis, vt nō possumus, quātō magis Phar-
 maca & remedia, cū suis impuritatibus & mali-
 gnis fæcibus oblata, nec depurata arte, ægris iā
 plus nimio debilibus, & quasi prostratis noci-
 tura sint, vt inde etiā ægris suis in escā cōsūma-
 ta, restaurātia & gelatinas artificio cōcinnatas
 potius, quā alios crassioris apparatus & α-
 πτωδης cibos, (ne dum medicamenta cruda,
 aut leui artificio quasi nullo parata) præscribe-
 re moneantur. Quin etiā cū illos lateat chy-
 micarum preparationū tam utilis ac necessa-
 ria ars, vt modestiores illorū, eius cognitionē
 laboribus nostris cōsequātur, à quibus nec nō
 aliis elegantissimis operationibus, quibus reli-
 quā nostrā dogmaticorū Pharmacopæā, solis
 bonis Viris dicatam, aucturi, locupletaturi, ac
 exornaturi sumus, arrogātiōres ac superbiōres
 malæq. mētis homines, lubenter excludimus.
 Dein hæc quę sequuntur in prædicto meo li-
 bro subiicio. Sūmi hip. diuina scripta, seu quę-
 dā quasi oracula suspicio: admiror Galeni sum-
 mū ingeniū & in docēdo sagacitatē atque pro-
 ptitudinē, in quorū scholis eruditionē qualē-
 cunque à teneris annis hausi: eandē indies pu-

„ blicæ utilitati rependere conor. At me hercle,
 „ non idem me schismaticum esse autumo, si Pa-
 „ racelli quædã scripta, præsertim ea, in quibus
 „ Hermetis dogmata sectatus est probè, laudem
 „ atq; dilucidem: maximè cum constet indubiè
 „ omni vero, cordato atq; candido medico, il-
 „ lû velut ex Cimмериis produxisse multa præ-
 „ clara artis ornamenta, ingētēsq; artis admiranda-
 „ rû præparationû opes, nec nõ proprietates rerû
 „ in corticibus suis occultas & omnib⁹ propè
 „ aliis incognitas, enucleasse, ac ipsis oculis sub-
 „ icisse. Quibus utiq; nõ parû splēdidè artē no-
 „ strâ locupletauit. Non tamen me ei aduocatû
 „ cõstitui, vt causã eius ubiq; suscipiã defendē-
 „ dam. Nec multû curo, quid in Theologia scri-
 „ pserit, aut in Philosophia aliisque scientiis ab-
 „ strusionibus. Ipse viderit, si quid præter dini-
 „ norum oraculorû veritatem & reuerentiã se
 „ prolatû euulgarit. Assumo ea tantum, quæ ad
 „ artem faciunt, quorû tot tantãq; inuenio my-
 „ steria vt habeat posteritas, in quo ipsû cõmen-
 „ det ac admiretur. Si quæ nouo aut velato scri-
 „ bendi genere dixerit, nõ probò nec improbo.
 „ Non probò, si animo prorsus celandi id fecit:
 „ Probò vero, si propterea id fecit, ne, quod in
 „ Prouerbio est, per las obiciat porcis, mysteria
 „ ignorantibus, sapientiam contemnentibus. Si
 „ quid secûs, improbo, imò detestor, vt iam feci
 „ publica scripto in libello nostro iam ante vi-
 „ ginoi quinque annos edito.

Tandẽ ubi iudicau, quãtas sibi iniurias cõ-
 „ plere medici faciãt qui seu Thrasones quidã,
 „ superbi ac audaces potius, quàm modesti ac

humani sese mutuis proscindunt diſteriis ac
 cōuitiis tūm verborū aſperitate, tūm ſcriptorū
 petulantia ſeſe conſigentes, idq; modò publi-
 cè, modò verò clam: expoſuique eiufmodi
 iurgia ac rixas honeſtis viris, ne dum medicis
 ac Philoſophis Chriſtianis, proſus eſſe indi-
 gnas, quaſi ſubodoratus caſuras in me procel-
 las & fulmina conuitiorum noſtri Anonymi,
 quibus nunc contra naturæ meæ motum ac
 ſtudioſum conor propugnacula mea opponere.
 Sic tandem de ornamento agens, quod ego
 cum aliis doctis viris, conor medicinæ ad-
 ferre, concludo in hæc verba: Sanè ſi Hip-
 pocrates vel ipſe etiã Galenus nunc ad ſu-
 peros reuocentur, ſummo gaudio vtique
 perfundantur, ſi videant artem tanto &
 tam nobili acceſſorio ditatam, & manus
 porrigant ac geſtiant de ijs omnibus, qui-
 bus ars hodiè aucta eſt, quæque illis priſco
 æuo incognita atque inexperta fuerunt. Mul-
 ta fortè etiã ſuorum placitorum, præ nouis
 vel ipſimet reiicerent, aſſueti vtique maximi
 illi viri ſummique Philoſophi, rationi cede-
 re & experientiæ; Nam patet ex eorum ſcri-
 ptis, quàm in multis sæpè hæſitent, in aliis
 fluctuent, propter fundamenti, cui ſuper-
 ſtruxerunt, imbecillitatem. Quæ tamen eo-
 rum ædificia penitus diruere, vel quomo-
 docunque quaterere, candoris noſtri non eſt.
 Quin potiùs fulciamus eã ſtrenuo ingenij
 noſtri & experientiæ niſu, vt & conſtet po-
 ſteritati nos non fungos eſſe, ſed noſtro e-
 tiam ingenio præditos fuiſſe, & mentem

» nobiliori illo sale conditam habuisse. Quod
 » fiet si maiorum scripta non repudiantes no-
 » uis interim inuentis ornemus atque ditemus.
 » Traduntur enim artes veluti per manus, &
 » quisque suam nouis inuentis adornat, quo
 » quisque altero est ingeniosior, vel magistro e-
 » tiam in aliquibus superior. Inuentis, inquires, fa-
 » cilè est addere. Quid tum? Inuentoribus gratiã
 » habeamus, & ditatorib. qui nunc sunt aut fue-
 » runt, eandem referamus, nostrãq; si quæ sunt,
 » etiam conferamus, vt à grata posteritate be-
 » nè merendi de omnibus voluntas nostra præ-
 » dicetur.

Atque hæc satis sint Anonyme, pro falsa-
 rum tuarum criminationum in me conficta-
 rum reprobatione ac confutatione. Si velli-
 mis oculis librum meum inspexisses, aut iudi-
 cio valuisses, ab istiusmodi fortassè calumniis
 super sedisses, nec ita temerè Paracellum in me
 dium produxisses, cui adhaerentem me facis,
 cùm satis ex his quæ attuli, elucescat, me illo-
 rum quæ dixerit perperam, aut scripserit, asser-
 torem nunquam aut sectatorem fuisse. At eos
 tantùm elegantes flores, ex eius hortis instar
 apum in Hymeto ex floribus mel legentium,
 decerpisse, & in hunc hortum meum tradu-
 xisse, vt dulcedinem ex illis extraherem, nec me
 similem erucis fuisse existimes, quæ e contra-
 riò, quicquid ex optimis herbis exugunt in
 naturæ virus commutant.

C A P. IV.

In quo præter ieiuna Anonymi eccoprotica variarum Pharmacorum ab antiquis usurpatarum usus docetur.

X capite libelli Anonymi quarto, cuius frontispicium tam magnifico ostentamento decorat, Chymicorum nempe remediorum cum ordinariis & consuetis accuratior comparatio; ex tam tumido (inquam) tituli cortice putavi succosum aliquem nucleum me extracturum & factum aliquem ex ingenii Anonymi nostri, parturientibus montibus prægrandem nasciturum. Sed nihil præter ridiculum murem excludi animaduerti, mihi que perinde euenit, ac iis, qui ex affixis ubique in vrbis compitis, agittarum elegantibus picturis, miranda promittentibus, nihil nisi fumos aut auram ex illorum theatris reportant, ridiculisque tantum extremae fabulae actibus elusi, cum aliquid ex graui aliqua Tragedia fructuosius expectaret, ieiuni ac famelici prorsus lares repetunt. Quod idem mihi contigit, nec secus, post lectionem superbi istius capitis, à capite ad calcem: à quo nil nisi pudorem ac verecundiam ridiculamque omnia retuli.

Ex duobus aut tribus primis illius capitis versibus, quantus sit hominis animus cum grauitate coniunctus, primo appulsu innotescit, dicas enim si legeris, mirabilia omnia totum huic vni-

verso mox patefactum iri. Sic enim limen sus-
 orationis ingreditur, *Quacunque mundo sublu-
 nari continentur &c* At cum sit anhelosus, nec
 longos possit spiritus ducere, statim subiicit,
 hoc lux sufficientiæ, ut ita loquat, & capa-
 cis eruditionis encomium: *Alexipharmaca
 enim ad venena renoco.* Vbi notanda occur-
 rit insignis Tyronis nostri in Ethymo Græ-
 cæ dictionis, *Alexipharmaca*, (quæ vel mi-
 nimo Pharmacopæo cognita est) eruditio, ut
 qui *Alexipharmaca* vocet deleteria venena ac
 credat, cum contrà aduersus Venena remedia
 sint. Quæterem libenter ex illo, quodum calor-
 ris, frigoris, siccitatis & humiditatis gradum
 occupet hoc simplex *Alexipharmacum*, ut de-
 leterium sit. His perfectis statim intuli istum
 hominem vtriuentulum, meras tantum lar-
 uas & fucos exhibentem: vltimique actus fa-
 bulæ ludibronem. Quod ut re ipsa pateat po-
 tius quàm verbis, videamus quæ elegantem
 istum tractatum ordiatur. Inter alimenta, me-
 dicamenta & venena, discrimen constituit, vbi
 videre est, confusum quid & non satis distin-
 ctum, de alimentis medicamentosis, & medi-
 camentis alimentosis ab eo dici: cuius rei tra-
 ctatio dilucidior haberetur, & faciliori méthodo
 traditur initio Pharmacopææ meæ dogmati-
 corum, quo lectores relegamus.

Pergit postea lectorum oculos, ac aures au-
 ditorum pascere, dum ex suggesto imaginatur
 se discipulos suos docere, & lectionem illis e-
 narrare de diuisione ac differentiis medicamē-
 torū purgantiū, ubi diciteorū alia esse alimēta,

inter quæ tamarindos, mannâ, cassiâ recenset:
 postea subiicit alia esse Venena: Tertii verò ge-
 neris medicamentorum nullam facit prorsus
 mentionem, ex memoriz fortassis lapsu. No-
 lim tantæ hoc illius ignorantiz tribuere, quem
 puto tenuisse quidē, at non satis commodè ex-
 primere potuisse: Hæc ni fallor, longè melius &
 facilius ex his quæ adhuc iuuenis scripsi, in lib.
 de Spagiricorum medicamentorū præparatio-
 nibus, tractatu de Vegetabilibus cap. 4. quod
 vltimū est, diuisionem licebit inuenire, ubi de
 causis & ratione præparationis simplicium medi-
 camentorum purgantium ago. Illic ego cōcisē
 satis, de causis purgationis locutus, ex doctrina
 dogmaticorū, & pro ea eruditione, quā pro x-
 tate meā tū erā adeptus, partitus sum medica-
 mēta purgātia in tres ordines, quorum primus
 est vehementissimorum, ac malignorum pur-
 gantium, quæ semper maiori ex parte sunt acri
 ac virulenta seu maligna aliqua qualitate refer-
 ta, quæque non minus nocere quàm prodesse
 idcirco possint, nisi debitè præparata sint, corre-
 cta, conueniētiq; pondere ac mensura admini-
 strata. Huiusmodi sunt inter radices & Herbas
 Helleborus, esula, Peplū, atq; omnia rithymalo-
 rū genera: cucumer asininus, asarū, Thymelea,
 chamælæa & id genus aliā: scāmmonæa & eu-
 phorbiū inter lacrymas, lathyris, colocynthis
 inter fructū & semina: Inter lapides Armeni⁹,
 Cyaneus. In hūc ordinē rétulerūt alii hermo-
 dactilos, turbith, cuius nomen ipsū perterret,
 quod à turbādo videatur esse dictū. Ego verò
 inter violēta nolim illa annumerare, vt neque

Hydragoga illa, quæ ex seminibus extrahuntur, aut vino ebulino, atque id genus aliis excipiuntur, quæ quidem tamen, si sepius in nobis operentur, & in corpore restent, citra eam purgationis perfectionem, ad quam erant destinata: potest quidem nostrum corpus immutare, conturbare & immoderate calefacere, ut quæ sint à nostra natura admodum aliena, ut docet ipse Galenus.

Alter ordo est benignorum, quæ sic dicuntur, quod blandè ac suaviter, citraque molestiam humores noxios, non quidem vniuersi corporis, sed partium duntaxat quarundam vacuent, aliumque leniendo subducunt, atque minus ab alimento naturæ deficiant. Quin imò alimenta medicamentosa dici possunt, cuiusmodi sunt herbarum, malua, violaria, mercurialis brassica, beta, rosa: seruum lactis, pruna, tamarindi, manna, castorea medulla & similia, quæ nullam aliam egent preparationem quam vulgari, ut tutè exhiberi possint.

In tertium ordinem reuocantur aloë, agaricus, cnicus, senna, centaurium minus, & inter radices rhabarbarum, polypodium, iris, raphanus syluestris, gentiana, Eupatorium Mesuæ, fani- cula Dodonæi: mechoacam recens comperta, cuius purgandi vires & effectus radix vitis albæ admodum æmulatur: ex qua matrici maxime congruens remedium conficitur quod feculam Brionis vocant.

Multa restarent adhuc nobis huc congreganda medicamenta, sed singulorum ordinem recensere, tardiosum, nec huius loci est: ea tantum quæ communiora & vulgaria sunt, explicare sit satis.

Atque hæc est medicamentorum Partitio, quæ iam pridè instituimus, & in lib. nostro de Spag. præpar. descripsimus. Quem si vel raptim Anonymus noster aliquando decurrisset, effugere istum laborem facile potuisset. Qui si etiâ quid illo eodè que capite cõtinetur perlegisset, ista nobis nunc non obiecisset quæ de Spagirica purgantium præparatione adhuc in dubium reuocat: quod illic sibi satisfactũ fuisse, & omnium, quas in suo scripulo mouet questionũ solutionem deprehendisset: quam & hîc cogemur repetere, etũ abundè iam ista omnia exposuerimus.

Non satis subtiliter igitur delineata ista ab Anonymo nostro medicamentorum purgantium diuisione, in alimentosa & venenata, in qua perperam & malè exercet istud theorema vulgare: Qui benè docet, benè distinguit: redactisque in venenatorum classem antimonio & præcipitato, quibus Chimicos affirmat vti, vel in præcautionem etiâ morborum: inde infert illostemere citra iudiciũ, citra temporũ, morborum, personarum obseruationem, sed vtrò citrò que sanis & ægris promiscuè ea exhibere, quasi aliorũ purgantium cognitione destitutos: insignem vtique illorum non ignorãtiam tantum, sed & improbitatem etiam notat. Quibus quidem verbis cùm tacite me impetat (vt conicere non est difficile) quis non videt quantæ peruersitatis sit iniquum crimen mihi inponere ac e mentiri: cùm ex meis scriptis vbique liceat contrarium colligere. Quod & post hac apertius sum demonstraturus,

ipſiusque calumnias detecturus.

Qui ſi in genere de omnibus loquatur Chemicis, nec vitare ſic improbi ac ignari crimen poſſit, qui doctos medicos ab inſciis, veros à Pſeudochemicis, agyrtis, ac circulatoribus, (quos reiicimus ac damnamus) non nouit diſtinguere. Vidcat Anonymus quid & quantum in cuiſmodi impoſtores fulminet Libauius, quamque procul eos falſamque illorū artē abiciat ac deprimat. Contra verò quibus laudibus ac commendationibus veram, ac legitimā chymiam cum eius cultoribus, ut pote vnicū toti⁹ noſtræ medicinæ ornamentum protequatur. Reuoluat etiā doctiſſimum illū Reuſneri librū de ſcorbuto In cuius exercitationib. eruditiſſimis in eū maximum morbū elaboratis, quicquid egregiū ac elegās eſt in noſtra medicina, cōtineri reperiat. In curaque illius morbi ab eo deſcripti, præſtatiſſima quæque remedia, varias omnis generis præparationes, varia purgantia, ſudorifica, corroborātia, correctoria ac ſpecifica, tum dogmatica, tum Hermetica aut Chimica conſpiciat, in quorum album duorū inquam illorum tantorum ſcriptorum nec nō tam multorū magni in Germania nominis Doctorū, alibi que florentium, ſi me auſim inſcribere. Legat etiam noſtrum illum de ſpagiricis præparationibus librū, vbi de purgantibus medicamentis ago, vt iam dixi: Euoluat etiam conſilia mea iam edita & mox edenda, Pharmacopææ meæ reliquum mox etiam excudendum, quod Typographus integram illam, ob cauſas ab ipſomet allatas, in libro meo recens edito,

edito, non poterit tam emittere. Ex quibus scriptis tum clarissimorum illorum virorum tum nostris addiscat Anonymus, non esse nobis ignota communia illa vulgi medicamenta, sed longè etiam melius, breuius, facilius, utiliusque à nobis digeri, componi, variisque modis elegantioribus preparari, ut tres illos scopos attingant ab Hippocrate desideratos, tutò, citò, & iucundè agere.

Redeamus ad Anonymum nostrum, ac remedium, quæ nobis proponit excellentiâ excutiamus, ubi primò notent iuniores Medici, sibi tatum ab illo duorum generum medicamenta proponi, purgantia videlicet & alterantia ut vocat: De reliquis hydroticis nempe aut sudorificis ac diaphoreticis, nec non de Alexipharmacis (quæ putat esse venenorum species) variis antidotis, opiaticis, corroborantibus, specificis, variis affectibus cõgruis, & id genus aliis innumeris, altum est hominis silentium, ut pote in vulgari praxi versatissimi: cui satis est nosse eccoproticum aliquod, aut lenè aliquod alterantium, modò crebris Phlebotomiæ repetitionibus, totum egrorantis sanguinem exhauriat, quo etiam euacuato aliis non sit medicamentis opus.

Quid autem nobis de purgantibus, à quibus orditur, explicet: & quàm digna sint cum chymicis comparari, ac etiam anteponi videamus.

Nos, inquit, præferimus benigna & amica naturæ, quæ eccoprotica & minoratiua vocantur, aliis omnibus: ac in testimonium citat

authoritatem Mesue, qui parum illi fauet, si
quidem illius Canon aut Axioma non ad cu-
ram grauium morborum, sed ad prophyla-
cticam eorum spectat, qui non dum fixas ha-
bent intus radices, sed stomachum tantum &
primam corporis regionem obsident, aut le-
ue quid moluntur, ne in peius ruant. Qui e-
nim altas in intimis visceribus radices ac mi-
neras egerunt, eccoproticis non auelluntur,
nec deturbantur, nec eiusmodi lenibus me-
dicamentis curam adscribit Mesue.

In quem vsura autem eccoprotica illa refe-
randa sint, & quando ac quomodo eiusmodi
minoratiua sint vsurpanda, videbit in consiliis
nostris Anonymus, si disciplinæ & eruditionis
capax esse velit. Idque iuxta Methodum, quæ
ab Arabibus primis didicimus, quàmque me-
thodum boni omnes medici in Praxi hodie
sequuntur, ut videlicet primo loco primam cor-
poris regionem omnibus impuritatibus expe-
diant. Deinde præparantibus vtantur digerē-
tibus ac attenuantibus, morbum aut morbi
causam spectantibus, quod vulgò syrupis, iu-
lepis ^{hæpiz}, apozematibus præstat: idque sic agâr,
ne crassa illæ impuritates, si prius illis corpus
non exhauriretur, vasa obstruât, corrumpât ac
magis nocêat, eò vi ac subtilitate digerentiæ &
attenuantium pertractæ, à quibus nullum im-
mineat periculum, si prius deturbatæ fuerint.

Post præparantium vsum (celebrata etiã ma-
turè phlebotomia si res postulauerit) præstat
ad purgationem, morbi causam & radices a-
nuulsuram, modò ex infuso aut decocto sennæ
agarici, rhab. concinnatam: adiecto pro deli-

st

catoribus syrupo rosato solutius, prout lenē fuerit malū & radicū debiliū aut ab humore tenui, non crasso, facilliq̃ motus suscitatum. Modò iuxta naturam mali fortioris ac contumacioris, & fixis radicibus herentis, aut pro egrotantis natura validiore aut robustiore, adduntur purgantibus remediis, vel tabellę diacarthami vel de citro: elect. de succo rosarum, diaphanicum, trypheta persica, confectio hamēch: elect. Indum maius & minus; vel etiam in peruicacioribus ac rebellioribus affectibus adiiciuntur, Hiera Logadij, Pacchij, & id genus alia, de quibus iam fecimus mentionē, & quarum hierarum admirandos effectus prædicat Scribonius loco iam citato, in omnibus vel deploratissimis morbis, ac etiam in debilitate ipsius met ventericuli. Ita vt nunquam tantis laudibus vel aurum ipsum potabile, à circulatoribus (cuius vera præparatio id genus hominibus ignota est) celebretur. Interim tamen si huiusmodi remediorum descriptionem, ingredientia, præparationem, correctionē, sapore intueamur, horrenda in plurimis videamus, quæ satius est suppressi, quàm exprimi, cū adhuc nobis nausēam moueat eorum recordatio.

Modò etiam electuarius eiusmodi mollium aut solidorum loco ad radicem emurcandam vsurpantur pillulæ: quas & gummi admodū calida nec non scāmonea colocynthis, & que euphorbium ipsum, tāquam etiam basis malagmatis, ingrediuntur, vel interdum decocta parant, seu apozemata ex rad. fructib. seminib. & florib. morbo cōgruētib. aptisq̃

52

purgantibus, vt vna eadēque viā ac metho-
do humores noxij tum præparentur, tum de-
turbentur, idque per Epicrasim vt vocant.

Atque hæc est vulgaris ac quotidiana facien-
dæ medicinæ methodus, quæ tantam in mor-
bis varietatem non admitteret, si Anonymi
nostri sententia locum haberet, qui officinis
Pharmacopœorum leue aliquod tantum ecco-
proticum contētus est includere, aut alia que-
dam passi momenti in difficilibus morbis à
se expressa. Dicit autem illa Eccoprotica siue
sennam, rhab. agar. aut alia, conferuis à se
suisque immisceri in opiatam: aut saccharo in
aqua conuenient. soluto excepta in tabellas
redigi, quos præparationis modos vestris in-
quit extractis aut destillatis præferimus, quæ
destillatione perit vis purgatrix. Quam sitis
nostro Anonymo deuincti D. Pharmacopœi,
satis exprimi non potest. Numquam enim tā-
tum Mesue aut Nicolaus vterque, et si Patro-
ni vestri, priscique iam pridem patres ac præ-
ceptores de vobis benè meriti sint, vt qui gra-
uius onus vobis imposuerint, multis labori-
bus addixerint, multas pixides variis & inuti-
libus Pharmaciis ac compositionibus non sine
magnis impensis & temporis iactura onerare
coegerint. Quibus omnibus vno momento hic
Anonymus vos explicat, omniāq; ista ut mo-
lesta opera in vnam caliam rhab. sennam, aga-
ricum contrahens, omni scdō ac molestiā vos
liberat. Persuasum enim vobis esse vult hæc
quatuor remedia (quæ tamen probamus &
laudamus) iustè omnium esse, atque iustè

inanes ac superuacaneas esse vestras omnes cō-
 positiones, quibus tantoperè insudatis. Nun-
 quid magnum est istud beneficium, quò vos
 sibi deuincit? nū graui uos leuat oneres? Fru-
 stra fit pluribus, quod pauciotibus fieri po-
 test. En facilem Methodum, facilemque præ-
 parationem vobis candidè impertit, & arcana
 sua referat: nihil sibi soli asseruat, nihil dissi-
 mulat. Promptum statim vobis fuerit infusio-
 nes purgantes ex rhab. decocta purgantia ex
 senna aut agarico, pulueres laxatiuos, ex noui
 istius Myrepsi formulis, vel vno momento
 poteritis vobis comparare. Hos ne vultis pul-
 ueres in opiatas componere, en pulueres cum
 conferua aliqua commiscete, si mollem vul-
 tis compositionem. At si solidam, saccharo
 in aqua congrua soluto, pulueres excipite, &
 tabellas concinnate. Atque hæ sunt egregie
 illæ formulæ tam præstantis medici, cholago-
 gæ, phlegmagogæ & melanagogæ ex rhabarba-
 ro agarico & senna paratæ, ad tres humores
 vacuandos idoneæ, quæ vos hierarū omnium
 cōponendarum Galeni, Archigenis, Logadij,
 Iusti, Ruffi, Pacchij, electuariorum de luceo
 ros. nicol. electu. ros. Mesuræ, electuarij de
 Psillio montagnanz, ad bilis feruorem cōtem-
 perandum, ac euacuandam bilom idoneorum
 omnium molestia posthac leuaturæ sūt. Nec
 nō etiam quæ in locum diaphenici discartha-
 mi benedictæ laxatiuæ, ad crassam & frigidum
 humorem pituitosum deturbandum aptorum
 succedant. Quinciam & confectiois ha-
 mech electuarij, Indi maioris & minoris, &

pulueris diasennæ atræ bilis vacuationi con-
 gruentium officia præstituræ sint. Quæ quidē
 methodus nostri Anonymi, vtpote facillima,
 tribus verbis ter repetitis ad maiorem comē-
 dationem absoluitur, rhab. scilicet, agarico &
 senna: ex quibus fiunt infusiones, decocta aut
 pulueres, aut electuaria vel mollia, vel durio-
 ra in tabellas redacta. Quibus si addidisset, vt
 ex illis iisdem decoctis fierent syrapi, vel ex
 eorū pulueribus pillulæ: vestris fuisset vale di-
 cendum syrapi omnibus tum præparatibus,
 tum purgantibus, vt & catapotis de rhab.
 de agarico, de senna, de aloë, de hiera, de her-
 modactylis, de colocynthide, fumaria, eupa-
 torio, myrobalanis, aggregatiuis, arabicis,
 anreis, coccijs, benedictis, sine quibus: quas
 omnes in omnium humorum expurgationē
 paratas habetis, & asseruatis vt præsto sint,
 vel seorsim, vel mixtę exhibendæ, cum id ne-
 cessitas postulat: præterea & fortioribus aliis
 ac vehementioribus calidiõribusque cedendū
 fuisset, pillulis nempe foetidis de opopana-
 ce, de saggapeno, de euphorbio, de lapide la-
 zuli siue cyaneo: quæ vt sunt incendētes aut
 plus æquo calefacientes & venenosæ, vt assen-
 titur noster Anonymus, sic non nisi grauissi-
 mis morbis expugnandis deglutiendæ offe-
 runtur: quales sunt læpra, epilepsia, paralytis,
 arthritis, febris quartana, & alij id genus af-
 fectus, qui radices altissime egerunt, quibus
 noster Anonymus citius blandiatur, & indu-
 cias diuinas illis in corpore ægrotantis con-
 cedat, quàm validiori medicamento aufert.

55

lices illorum refrigerare ac conuellere. Nam medici (inquit) qui ex Græcorum & Arabum doctrina faciunt medicinam, sunt amici naturæ, maluntque benignis uti remedijs, quàm deleterijs: ac malunt his aut ter benignè, quàm semel violento medicamento purgare. Ob idum naturæ amicum, qui eam in suis ægri-
tudinibus retinet, nec vllum præbet auxilium. Quorsam enim eccoprotica sola afferat, quæ tantum expediendæ & purgandæ primæ corporis regioni prosint, quæque simul omnia congesta, ne tantillum quidem leuaminis, et si centies exhibeantur, conferre possint, cum in-
validiora sint quàm quæ morbi seminaria penitus adorian- tur? atque hinc nata est necessitas, ad alia validiora remedia confugiendi, quæ tenaciori morbi causæ eradicandæ apta sint, hoc est, scæci cuidam tartareæ valissimæ im-
pactæ, dissoluendæ ac deturbandæ idonea, quæ talia quidem erunt, si arte ad penetrandû ad intimas vsque partes, nervos, iuncturas & penitissima viscera, ubi sedes morbi deli-
tescit, aptentur, quò vsque eccoproticis, ut nimium debilibus, penetratio denegatur. Neque etiam hæc opera remedijs vehemen-
tibus perficiuntur, sed aptâ ac concinnâ spe-
cifici auxiliij præparatione, & propria disso-
luendi, liquefaciendi, ac vacuandi quomo-
do- vi.
sas eiusmodi & tartareas impunitas,
crassas, terrestres, viscidas ac tenaces, quæ
morbos contumacissimos in nobis pro-
creant. Attingi ista tractatu meo de signa-
turis rerum internis, demonstratione

gummarum sulphureorum, nec non sulphuris oleo solubilis, quod sit eiusdem nature vt quequea gummata aquis dissoluantur, fæces tartareæ & sales salibus. Hoc vnum tantum desideratur, vt nobis probè cognita sint ea, quibus & solutiones & liquefactiones fieri queant, & quomodo aptanda sint, vt effectus citra detrimentum & molestiam consequatur. Hoc enim est probi medici officium, qui in curatione morborum moras non captat, quibus non blanditur, sed qui (cognitis morbi causis) illis statim profigandis strenuè incubit, quærens nimirum salutaria tutaque remedia citra ac specifica. Illa autem deserere, quæ nullius sunt usus, quæque specie amicitie nature morbos protrahunt, aut etiam eos incrementum capere, potius quam tollere hæc tediosa expectationis dilatione sinant.

C A P. V.

*De eiusdem argumenti continuatione, ubi etiam
usus Hellebtorum ab antiquis frequentissi-
mè usurpatus, ostenditur.*

VAEREREM hic libenter ex nostro Anonymo, qui se Græcorum atque Arabum medicorum doctrinam & in praxi vestigia sequi gloriatur, qui que tantus est nature amicus, vt lenibus ac benignis remediis, vt pote rhab. agar. senna, talsia (quæ illa sunt quatuor specifica

remedia tam illi exquilita, vt aliorum nullam mentionem faciat) quam deleteriis vt malit. Num istorum aliqua in toto Hippocrate descripta & in morbis vsurpata legerit? Quin potius in omnibus ferè morbis vel acutissimis, etiam febrium penè semper incendio stipatis, ab illo ea in auxilium remedia adhibita esse, quæ Anonymus ipse exitialia & venenata esse iudicat, atque imprimis Helleborum, quò Hippocrates vsque aded extulit, vt cui, quando, quomodo, & aptè exhibitus fuerit, ei iuuentutem restituerit; omnibusque qui eo vntur incolumem sanitatem conseruet, & quàm diutissimè tueatur.

Bonus ipse Mesue, cuius supra Anonymus noster Canonem citauit, vt probaret quò benigniora ac familiariora naturæ medicamenta sunt, ed tutiora & salubriora sic de Helleboro scribebat, de nigro ipso loquens, lib. de simpl. cap. de Helleb. Ipsum videlicet tantæ esse virtutis medicamentum, vt impuritates omnes & viscerum corruptiones, corrigere ac emendare possit, nec non magna facilitate ac facultate tenuem ac vitiosum humorem crassæ pituitæ, & atræ bili permixtum deturbare ac educere: totam sanguinis massam defæcare ac depurare, venas quascunque penetrare, & à venis in omnes corporis partes introire, quas ab omnibus suis sordibus repurget. Quin & addit idem Mesue tantæ esse virtutis ac energię, vt nulla pars corporis vel abditissima vel in profundo latens, aut remotissima vel ad cutè vsque vires & operationes eius nõ experiatur.

Vnde constat specificum esse ac presentissimum auxilium toti capiti, cerebro, omnibusque sensuum instrumentis, peruis, visceribus omnibus, nec non ipsis etiam articulis felicissimè ac mirè succurrens. Hinc fit vt nullum epilepsijs, manijs, melancholijs, paralytibus, vertiginibus, hemicranijs, spleneticis, febribus, quartanis, articularibus morbis & id genus chronicis affectibus contumacibus ac deploratis promptius ac vtilius remedium offerri possit. Quid restat denique quod Helleborus nõ præstet? Nihil prorsus si Mesuæ credimus. Cutaneas enim infectiones omnes delet, morphæâ scabiem, lentigines, impetigines, porrigines, vt mirè etiam cutem ipsam natiuis coloribus decorèt, orique halitum suauissimum ac odoratissimum concilet. Postremo, si mihi ipsius Mesuæ verbis vtendum est, Helleborus, inquit, est sicut theriaca & medicina per antonomasiam (hoc barbaro vocabulo vtitur) ad lepram, cancrum, & species herpetis, & bothor, & qui se comedunt.

Pendite an vnquam agryta vllus tanto perè vel aurum potabilè commèdarit, ac Mesue suum Helleborum laudat ac prædicat.

Desinat igitur Anonymus Græcorum & Arabum disciplinam profiteri, proximaque illorum ementiri, cum Mesue Arabs tãtis laudibus celebret in praxin helleborum, quem iste, vt alia validiora medicamenta præter suum rhabbarum, agaricum, sennam & casiam vt deleterium & venenũ respuit. Vbi tot laudes casia, sennæ, rhab. agarico adscribuntur? Quam igitur gra-

59
niorib. morbis opē ferant, si sterus tātūm de-
turbāt? Discite iuuenes egregiam praxim A-
nonymi, & tutis eius receptis confidite. Sic in
celebres medicos euadetis.

Sed quid respōdeat amplius Anonymus no-
ster, si exēplo cuiusdā morbi, quod in purga-
tionis operationē illi proponemus, (quemad-
modū & ille vnū nobis ad akerationē pertinēs
produxit in mediū) subiiciā illius oculis & ta-
ctui, lōgē ipsum euagari à doctrina Hippocra-
tica, nihilque minūs quā Græcorū imitatore
esse? Sumamus Pleuritidē in exēplum, morbū
vtique frequētissimū, & de quo certatim, om-
nes propē medici scriptitāt & loquūtur: in cu-
ius praxin & theoriā nusquā aliorū morborū
frequētius magisque peccatur. Sed hic tātūm
ea attingemus, quæ ad purgationē faciunt, de
qua nunc agimus: reliqua in cōsiliū meū de
pleuritide reiiciemus, vbi ostēsurī sumus, quot
erroribus hic morbus à nōnullis medicis circū
feratur, præsertim in misione sanguinis, quam
iuniores (non seniores Medici & doctiores
quos excipio) liberius & fortassē audaciūs quā
par est, profusiūque celebrāt, nullā habita spe-
cierū pleuritidis distinctione: an ea sit superio-
rū costarum, quā superā vocāt, occupante scilicet
superiores costas dolore, & sanguine per
venā intercostalē affluere: An verò sit pleuritis
mediastini seu septi recti & musculorum inter-
costalium, quā mediastinā vocant, quæque fit
per mammariam venā: an v. sit pleuritis thora-
tica vocata, in qua dolor in basi scapulæ adhe-
ret, quæ fit per venam thoracicam, quæque
est omnium pessima: an denique sit inferiorum

costarum, quã hypocondriacam aut inferam
 appellat, quod dolor ad hypocondria vsque
 pertingat: quæ distinctiones apprimè notãdæ,
 quod tres priores pleuritidis species, venæ se-
 ctionem desiderent, non tantum ad reuulsio-
 nem, sed etiam ad materiæ iam fluxæ, vt lo-
 quuntur, hoc est, sanguinis iam collecti extra-
 ctionem & ablationem, quæ causa morbi
 coniuncta est. At contrã in hypocondriaca
 sanguiniseductio fieri non debet, præterquã
 ad causæ antecedentis reuulsionem. Citius
 enim alioqui totus sanguis exhauriatur, quã
 materia coniuncta detrahatur? Habenda por-
 ro est temporis ratio, quod vena opportunè se-
 cetur: nec non ætatis, temperamenti, ægro-
 tantis, viridum, quæ rarò à multis obseruantur,
 qui modò sit dolor lateris pungens, cum qua-
 dam anhelitùs difficultate, citra vllam cautio-
 nem, sanguinis missione, audacter incipiant:
 quam etiam nonnulli iuvenes inexperti vni-
 cam iudicant soluendi morbi medicinam, non
 habitã, vt diximus, ratione, an morbus sit in
 fieri, vt aiunt, an in factò, an sit in tempore re-
 missionis, nec ne: citra etiam consideratio-
 nem naturæ, an ad laudabilem aliquam ana-
 catharsin parata sit, quæ optima est metastasis,
 & pleuriticis tutissima: quãmq; vtiliùs sit,
 pectoralibus remediis, sotibus, vñctionibus,
 & id genus aliis auxiliis, vt docebat Hippo-
 crates, sollicitare, quã debiles iam vires æ-
 grotantis immoderata (vt plerumque fieri so-
 let) sanguinis missione profernere.

Sed vt ad Hippocratem: neradum illum

senem redeamus, qui maturò iudicio præditus, post factis illos statim in nonnullis pleuriticis purgationi manum admonebat, idque morbi initio iuxta aph. 19. lib. 1. quod tunc temporis materia turgat, ut idem docet aph. 2. lib. 3.

Quam autem purgationem instituebat? An aliquam eccoproticam istarum, quas Anonymus noster profert in medium? An aliquid quod natura familiare sit, & tanquam medicamentum alimentosum blandissimum? Nihil minus. At excipis Anonyme tuæ temporis defuisse tua eccoprotica, rhabarbarum nempe, agaricum, sennam & cassiam: quæ exceptio, ut nihil certi demonstrat, sic nec potest fidem facere, veteres illos caruisse similibus medicamentis, quæ morbis blandirentur, ac ægris arderent. Legimus Regi Antigono^o ad subducendam aluum ab Hippocrate Mercurialem quinetiâ brassicam fuisse præscriptam, ut valetudini consuleret. Sed interdum similia prudenter respuit, ut fallacia: quod ad multos abigendos morbos nihil conferant. Videat Anonymus quæ in cura Pleuritidis remedia seligat idemmet Hippocrates, & in temperamento bilioso lib. 2. de diæta in acutis; et si multa alia haberet cognita. Præ aliis omnibus veratrum nigrum & peplum deligit, ut ad purgandam & euacuandam per aluum causæ coniunctæ materiam præ aliis omnibus aptissima, siue ea materia sit vitiosa, siue serosa, putrida & maligna, quæ morbum parit.

At mihi audire videor Anonymum ob-

Strepentem, Hippocratem ipsum incusate tem-
 perantiam aut audaciam, qui ex tam violentis, acer-
 bissimis, vrentibus & maleficis medicamentis, pe-
 riculo mortis tot hominum vitas exposuerit,
 præsertim in tam acuto morbo ab inflamma-
 tione excitato, quem frigidiora recreare de-
 beant, aut saltem illius impetus temperare ac-
 remorari? Sed sus ne doceat Mineruam,
 sciâtque Anonymus non citra iudicium dele-
 ctâ à prudentissimo sententiam esse eiusmodi præ-
 sidia, qui alibi apertè docuit extremis mor-
 bis, ex ætate esse adhibenda remedia. At nec
 in omnibus pleuritidibus iisdem vitur pur-
 gationibus: at quibus nouit ea congruere: Si
 quidem ubi iis non videt esse opus, sed phle-
 botomiam desiderari, ad eam circumspectè
 in aliquibus pleuritidibus recurrit. Ita e-
 nim singula in hoc morbo, vt in aliis omnibus
 cum iudicio examinat, vt etiam vsu prorsus
 aliquando ægris pleuriticis interdixerit, præ-
 cipue ubi nimiam respirandi difficultatem a-
 nimaduertit, quod prorsus viscositas ac tena-
 citas gutturi adhærens difficultatem augeat;
 Quin etiam in nonnullis pleuritidibus refor-
 midauit vsu oximellis ob anacatharsin, nec
 non vini aut aquæ exhibitionem, nisi ma-
 gna cautione, aut opportunè apteque admi-
 nistrantur.

Notauit in Centuriis Mart. Rullandi, in-
 choatam semper fuisse ab illo Pleuritidis cura-
 tionem à purgatione, quam statim initio præ-
 mittebat, dilutam aqua eius benedicta, quæ
 semper vomitum aliquem leuem præcebat,

ut ipse refert : Hanc descripsit licet obscuris
 verbis cuius basim constituit crocum metallo-
 rum, quem aqua vlmariæ, aut cardui benedicti
 (vnde nomen ei imponit benedictæ aquæ)
 diluebat. Hunc crocum metallorum credidi
 esse illam magnesiã quæ prima est origo &
 radix metallorum, cum nitro calcinatam,
 calcinatione Philosophis veris chemicis
 nota, quâ nigrum suum colorem in ru-
 beum commutat, croco non dissimilem, vn-
 de etiam nomen croci adeptæ est. Qui qui-
 dem crocus, etsi omni sapore destitutus est,
 non caret tamen per inferiora purgandi viri-
 bus leuem simul atque vtilem vomitum inter-
 dum excitans. Nec miror inter specifica illius
 remedia, istud ab illo vsurpatum in pleuriti-
 dum curatione, præsertim pestilentialium. Si-
 quidem in multis pleuriticis ea iugularis et-
 iam senibus, quorum corpora post obitum
 aperienda curauit, deprehendi magnos inter-
 dum lumbricorum cumulos in ventre aut ab-
 domine collectos : ex quorum sordida & pu-
 trida materia, seu virulentis ac acerbis vapo-
 ribus, pectus inficiebatur atque incendebatur.
 Vnde constat quàm aptè purgatio potius
 quàm venæ sectio morbi principiis con-
 grua præscribatur, in illis pleuritidibus.
 Hanc eandem observationem, iuuenes qui-
 dam optimæ & maximæ Spei Medici, quo-
 rum nomen mihi excidisse doleo, nota-
 runt & testati sunt, quod in reditu ex
 Italia, vbi in Xenodochio Ferrariensi,

obseruauerant , & per Helucios , vbi tũm
 degebam , iter facientes , mihi illis occurren-
 ti explicauerunt , certissimamque istorum
 fidem fecerunt. Quod cũm , vt iam dixi , cer-
 ta experienciã iam confirmassem , non diffi-
 cile fuit mihi persuaderi. Hinc subiit iudi-
 care crocum istum metallorum , eiusmodi vir-
 tulentis putrilaginibus abigendis maximẽ
 proprium , & congruentissimum esse speci-
 ficum remedium : conuenientiũsque ac tutius
 Helleboro & Peplo , quod careat violẽtis istis
 ardoribus , quibus Helleborus corpus incen-
 dit , quamuis si Helleborus arte debitẽ præpa-
 retur , vt docemus in Pharmacopœa nostra do-
 gmaticorum , inter vegetabilia præstantissimũ
 purgans medicamentum futurum sit , tũm in
 Pleuritidibus istis , tũm aliis grauissimis ac pe-
 stilentialibus morbis & venenosis , quod ecco-
 protica Anonymi nostri non pertingunt , quæ
 alius in radices morborũ penetrare nequeũt.
 Vt tandẽ desistat Anonymus suis leuibus me-
 dicamentis adherere , & valẽtiora purgãtia re-
 iicere. Videat quantis laudibus , Scribonius,
 Hieram Pacchij efferat , de qua iam supra lo-
 quuti sumus , cuius inter ingredientia præci-
 puum locum occupat Coleyantis , solutũ vti-
 que violentissimum ac calidissimum , quã com-
 mitantur gummi ammoniacum , aromatata pi-
 perata seu species etiam admodũ inflamatẽs
 ac adurẽtes. Ipsam tamen vocat compositionem
 admirandam ad omnem lateris dolorem ,
 siue cum febre , siue sine febre fuerit : vbi etiam
 videre est , quantos effectus illius experientia
 notaue

notauerit varijs in morbis iisque deploratiffimis, quibus describendis aut recensendis tēpus deficiat, ac verba defuerint. Præterea ne diutiùs Anonymus benigna sua eccoprotica fortioribus illis medicamentis stomacho noxijs anteponat, Audiamus quid porro idem Scribonius loquatur: Illud verò supra opinionem est, (inquit, de Hiera Pacchii verba faciens) quod stomachicis euidenter conuenit, cum sit virosissimum medicamentum, aduersus stomachum, ne ad leuia quidem & simplicia medicamenta dispositum. Sed videlicet in eiusmodi rebus potentior vsus, ratione est: expertus enim vnusquisque intelligit, stomacho quoque hoc medicamentum eximie prodesse. Tandem prædicatis istius medicamenti laudibus in variorum & grauissimorum morborù curâ, sic demù concludit caput suum: Illud vtique credas, velim, mihi, dum in alijs expertus persuadeâ hoc medicamentum non solùm nõ nocere stomacho, verùm etiâ reficere ac confirmare eum supra omnem opinionem. Hinc discat Anonymus antiquos Medicos in grauissimis ac deploratiffimis morbis tum curandis, tum corroborandis, & restituendis malè affectis ac eneruatis ventriculis, ac stomachis non semper lenibus illis eccoproticis, sed vehemētioribus ac acrioribus medicamentis, qualis est colocynthis & id genus alia, vsos esse, cum non nisi eiusmodi remedijs satis intelligerēt vim grauiorum morborum infringi posse, quibus abigendis leuiora imparia sunt.

Possem in hunc finem innumerabilia alia
 remedia proferre ex Græcis authoribus, Latini-
 nis ac Arabibus desumpta: quibus fidem fa-
 cerem, celebriores medicos vehementissima
 illa remedia & fortissima ad curationem pesti-
 morum morborum non leuia illa semper ad-
 hibuisse, quorum tamen non erant ignari: Sed
 quorsum de his plura, cum satis iam pudeat A-
 nonymum nostrum suarum ineptiarum? At-
 tamen in hoc sustinendus est Anonymus,
 quod non potuerit Palladem parturire:
 quæ bonâ fide accepit, bonâ fide illa no-
 bis elargitur. Ergo quâ in re culpandus, si
 paruum parua decent? At in hoc utique
 reprehendendus, qui non omnia dixerit,
 cum posset. Suppressit enim suorum Ecco-
 proticorum præstantissimum, ne tantum ar-
 canum vulgo patefaceret, sibi soli illud as-
 seruans, quod non est utique fidelis amici
 & boni Christiani officium. At quod nam
 illud est? Catholicum illud nempe tam e-
 gregium, non hispanicum quidem istud,
 quod pyralismum ridendo tantum prolicie-
 bat, sed vniuersale illud, vnde nomen mu-
 tuatum est omnibus vitiis ac malignitati-
 bus expurgandis idoneum. Sed ut iam di-
 xi tam pretiosum medicamentum ad diem
 sui obitus, ni fallor, sibi recondebat, quem-
 admodum & ille Pacchius suam hieram,
 de qua diximus: ni fortè ex venditione il-
 lius, ingentem quæstum ad se peruenturum
 speret, quemadmodum mulier illa Africana

ipsi Scribonio magna auri & argenti copia
 remedium suum in colicam, cuius non tan-
 tum dolores statim sedabat: sed morbum ip-
 sum ne recurret prorsus efficiebat, licitata
 est: Si quod pretium fuerit, quis querat, le-
 gat cap. 23. lib. ipsius Scribonii, vbi & pretiū
 & ipsum arcanum publico, ab ipso traditum
 nactus est, Huius autem secreti præcipuum
 ingrediens est cornu ceruinum tenerrimum,
 in calcem vi ignis ad extremam vsque albedi-
 nem redactum: vbi deprehendere licet iam il-
 lis temporibus imò etiam longè superioribus
 seculis calcinationē vnā ex Chymicis opera-
 tionibus, vsitatam fuisse & familiarem, quas
 tamen operationes Anonymus noster dam-
 nat, ac respuit, sic scilicet bonus veterum il-
 lorum imitator & sectator, ac Scribonii æmu-
 lus in promulgando suo catholico. Quod et-
 si non tanto pretio emerit, quanto suum Scri-
 bonius, Reip. tamen medicæ ipsum inuidet,
 vsque ad eò humanus est ac beneuolus. Sed
 id frustra cū mihi satis perspectum illud sim
 mox publicè euulgaturus, vt quod recusat A-
 nonymus, ego benè de omnibus merear, &
 posteritatis gratiam ineam. Sed quod tan-
 dem est istud tam magni pretii arcanum? tam
 suspiciendum mysterium? silerem vtique ni-
 mihi standum esset promissis. Audite igi-
 tur attentè lectores si vacat, idque Py-
 thagorica aure: nam secretorum secretum
 est ter maximum, nempe catholicum, non
 crassum illud & viscidum, quale vulgò
 dissolutionis forma ferè, semper noxium

in haustibus exhibetur: Sed tenuissima illius substantia transcolata quam ex cochleari adacto, è catholici duabus tribusue uncis traiciunt, vt eius quod tenuius est, relicta crassiore portione exeant dragmæ decē, vel duodecim substantiæ tenuioris. Hoc est Anonymi extractū transcolatum, cuius capiuntur dragmæ decem ad minimum, vt cum decocto medicinæ fiat potio, in parua dosi, septem scilicet vnciarum: Transcolatum istud ab Anonymo in magno pretio habetur, quodd vt ille putat tenuissimum sit partium, quippe per cetaceum transcolatum: vtinam & artem didicisset ille transcolandi eiusmodi transcolatum, per transcolationis naturæ viam. Atque vtinam vel misceri ritè possit, transcolatum istud cum transcolante transcolato, vt transcolantem stomachum saltem subleuaret. Sed relinquamus Anonymo istas suas nugas, nos verò his grauiora & meliora sectemur.

C A P. VI.

De virtute medicamentorum purgatrice in spiritali essentia nõ materiali latente & reposita aduersus erroneam Anonymi opinionem, qui eam similitudini substantia ascribit.

Repositis ab Anonymo nostro ecoproticorum simplicibus, tandem apertè ipse docet omnem pro p̄modum eorum personarum

rationem, quã ad purgandum vulgaris consue-
tudo vri solet: in forma boli scilicet infusionũ
decoctionum, puluerum opiatarum, & tabella-
rum, nihil omittens præter sui catholici trans-
colationẽ, vt quę etiam, tanquã nobilis magga-
rita suis & canibus non sit temerẽ obiciẽ-
da operatio. Subnectit porro quę sequũtur de
suis personatis præparationibus. Hos, inquit,
præparationis modos vestris extractis aut de-
stillatis præferimus: quia destillatione perit vis
purgatrix. Recedit enim temperies, à qua sub-
stantiæ similitudo efficiens causa purgationis.

En hominis argutias & subrilitem, & quã
bellè & appositè loquatur de extractis, quę
non nisi per transennam licuit vidisse, hoc est
ex aliorum scriptis obiter percurrisse. Qui si
attentè autores legisset, qui de iis scripserunt,
vidisset quã exactis infusionibus, decoctio-
nibus simplicium, cum propriis & genuinis a-
quis, digestionibus ac puri ab impuro sepa-
rationibus, ea fieri soleant, quę in eum coctio-
nis modum tandem reducuntur, vt mellis cõ-
sistentiam vel syrupi vel etiam opiatæ & mol-
lis electuarii formam adipiscantur, nec non, si
vltèrius lento igne decoquantur in pillulas ef-
formari possint, quarum scrupulus in dosim
saris sit ad iustam expurgationem. Sed astu-
tus ille, cum vel à minimo quouis chimi-
co, se conuinci posse videat, qui in ex-
tractis vim purgatricem manere, faciè de-
monstret, sibi que timens, ne suum catho-
licum transcolatum, quod extracti quoddã
est genus ex coquinaria potius, quã Phi-

lofophica ſchola deriuati, ſibi opponeretur. Idcirco deſinit loqui in genere de extractis. Sed veſtris (inquit) extractis aut deſtillatis ſeparans extracta ſua à noſtris, & noſtra deſtillata vocans, quibus immoratur, ſeorſim extracta deſerens: ratus in deſtillationis ſenſu verſurato victoriam eſſe poſitam, Quia (vt infer) in deſtillatione perire vis purgatrix, quam in extractis perire non audet aſſerere: vbi acumen ingenii nempè ſophiſtici plus ſatis oſtendat. Cum enim virtutem purgantem ſatis ſciat in extractis non perire, vt ſit in deſtillatis, remedia noſtra meras deſtillationes vocat, quali ad purgandum inutilia ac inualida, quibus etiam ſolis nos oppugnat.

Sed notanda eſt dicti Philoſophi noſtri cōfirmatio, quæ talis eſt: Perit (inquit) deſtillatione vis purgatrix. Recedit enim temperies, à qua ſubſtantia ſimilitudo efficiens cauſa purgationis &c. Cuius dicto prompta eſſet reſponſio, niſi eam reiceremus in librum noſtrū de recondita rerum natura: vnde verā cauſam purgationis efficientem diſcet non eſſe poſitam in ſimilitudine illa ſubſtantia, de qua poſt alios verbis euerberat auras. Difficile enim illi eſſet rem exactè definire, & quò ſimilitudo illa, quomodòque referri debeat, docere. An ad qualitates, an ad ſubſtantia, num verò ad formam ipſam. Quam ſi ad qualitates referat, id ineptè & citra rationem faciat: Si quidem etſi quæcunque purgant, caliditate prædita ſint: non tamen ſequitur, quæcunque calida ſunt, vel ipſis

etiam purgantibus calidiora, vim purgandi habere qualia sunt piper & Zimziber: minus etiam colori medicamentivis purgatrix tribuenda est, siquidē nec croco, idē quod rhabarbarū flauedine superet, bilis flauæ purgatio ascribi debet: maiorē etiā incitā virtus illa purgatrix ad materiā referatur, quod hoc vel illud crassius sit aut tenuius substantiā. Nulla enim hīc est similitudo, cūm crassā pituitā vacuet agaricus leuitate sua: rhabarbarū verò ponderosum leuē bilē. Denique sciendum materiæ proprium esse pati non agere, purgationē autē esse actionem. Restat igitur vt ad formam reuocetur ista similitudo substantiæ: cui, cūm ab omnibus vis agendi tribuatur, eā id circō Medici omnes virtutem ac proprietatem purgandi specificam possidere, vno ore consentiunt. Sed cūm etiam ista pronunciant, grande nihil efferūt, vt qui generalius loquantur, nec satis speciatim doceant, quæ sigillatim sumus in libro illo nostro demonstraturi, formam altius non arcessentes quā ex interna ipsius purgantis anatomia. Nec tamen negare velim à cælo in hæc inferiora suas formas ac virtutes induci: in salem videlicet nitrosū, felleū & amarū, cuius proprietas est lixiua facere, detergere & mundare naturam, cuius vi ad vrinæ excretionem prouocamur, idque eō frequentius & maiore conatu, quo nitrosiores sunt & actiores vrinæ, eiusmodi sale scatentes: ex cuius acrimonia vrinæ, crebrō nascuntur ardores, & assidua meiendi cupiditas. Bilis flaua

salis naturam & coagulationem induta, dum mediocriter exudat, in ieiunum intestinum, facultatem expultricem irritans, nobis est quotidiani purgantis loco. Quæ si per totum corpus diffundatur, & quod satis est intestino de- neget, icteritiam parit, & simul alui siccitatem. Si verò illa profusè in ventriculum inundet, facultatem habet medicamenti supernè ac infer- nè vsque adedò vehementer purgantis, vt cuiusvis antimonii vim & molestiam ex- quet: vnde nascitur morbus cholera di- ctus, qui sæpenumero non nisi morte fini- tur.

Si Anonymus noster vel tantillum in Ana- tomia rerum interiori esset versatus, cuius aliquem gustum potuit tractatulus noster de signaturis rerum, ei conciliasse, atque si at- tentè expèdisset fellis naturam: liberius ac ani- mosius de causis purgationis efficientibus pos- set differere, nec tot rapsodiis ex similitudine substantiæ disputationem suam confueret: de qua cum tot sint controuersiæ inter celebri- res etiã medicos agitata, quàm paruo & cadu- co ista nitatur fundamento, hinc satis certa fides elucescit: cum enim vna & eadè sit veritas sem- perq; sui similis, de ea ambigi & cõtrouerti nõ potest, nec licet, vbicũque illa hæreat. Omnium igitur animalium fel, eorum solutium aloè est, quo purgantur. Ex quo etiam ani- malium felle medicus philosophus purgans potest medicamentam insigne extrahere, vt ex omni alio simplici aut individuo fel- leo ac amaro, hoc est nitrosum salem

felleumque continente ac referente. Quique si ingeniosè ac dextrè secretus ab aliis duabus substantiis actiuis fuerit, à quibus eius virtus interpellatur, in præstantissimum purgatiuum concinnari potest. Sed ista non nisi ab expertissimo & versatissimo ergasta, præstari queunt, quæ ab Anonymo nostro mirum non est quòd reiiciantur, qui tam egregiarum operationum sit planè apercicus, ac in tam vtilibus speculationibus utroque lumine animi & corporis prius: quòd ista scilicet indigna sine maiestate medici ignavi, & imperitiæ indulgentis.

Omninò ista Anonymi nostri similitudo, qua tanquam clypeo se protegit, & cuius ampullas aut verba sesquipedalia, velut aliquid metuendum aut suspiciendum, oculis nostris obiicit & opponit, ratus sic nobis vocem faucibus hesuram, additâ simul magistrali & doctorali expositione. Tum sic loquitur: *Similitudo Medicamenti, cum humore purgando destillatione dissipatur, perit vis purgatrix, quam integrâ deponit in aquam decoctionis convenientis.* Hęc inquam tam elegans scilicet similitudo, orationem meam de purgatione longiùs, quàm institutum ferebat, produxit, vt in comparatione ~~hæc~~, cõmunium ac vulgariũ medicamentorum cum Chymicis, ostentationem ~~est~~ deprimerem. Quis enim ferat vt quæ vulgaria sunt & omnibus trita, tanquam arcana præstantissima, in cœlos vsque euehat: quæ verò summis laudibus dignissima, & quæ non nisi à sagacissimis & ingeniosissimis viris, attin-

gi possunt, omnibus modis euertere ac diruere contédat? Sed facessat istius hominis essentia quinta, quæ nihil aliud quàm fœtidi copri eccoproticum redolet: vigeant verò Chymica extracta, & spirituosæ essentiæ, licet vt porcis margaritæ, quisquilæ illæ sint Anonymo nostro. Sed ad imitationem illius, paulò pòst exactam, nos quoque eorundem inter se remedium comparationē instituemus, quam proprio capite cōplectemur vt quiuis æquis lector de vtrorumuis præstantia & excellentia iudicet, & quam alia aliis ad stateram reuocata, longè ~~grauissimè~~ præponderent. Possum tamen differre horum tractationem, & Anonymum ad librum illum nostrum de recondita rerum natura ablegare: Veruntamen ne langueat expectatione, & tam promptum reluctandi stylum, quo pollet infrequentia contradicendi, rubigine inficiat; breuem quandam argumenti, meo libro illo tractandi, ideâ, illi hâc effigiabimus: Discet etiam ex hac breui Idea Anonymus, si volet, verissimam efficientē purgationis causam, quæ ad incertum illum aliorum pōrem, similitudinē (inquam) proprietatum aut substantiarum, tot inter medicos controuersiarum authorem nō referatur. Atque vt id faciliori viâ nobis innotescat, eminùs repetenda est hæc disputatio: quæ vt ad rem istam omninò illustrandam confert: sic veniâ & excusatione digna cēsebitur maiore, quò longior fuerit de purgationis aperiendis veris rationibus, oratio.

grauissimè

C A P. VII.

Quo virtus medicamenti purgatrix Salinis rerum spiritibus potissimum vindicatur.

Diximus iam, quod & sæpius repetituri sumus posthac, inter varia officiorum genera, quæ à tribus illis hypostaticis principiis in mixtionem omnium corporum naturalium concurrentibus exercentur, hoc quod de purgatione & mundificatione est salis vni vindicari: quod veluti est generale totius naturæ lixiuum atque mundificatiuum: idque iuxta vocis (purgationis) ethymon, quæ pro omni mundificationis specie sumitur, siue vacuatio fiat impuritatû: aluum per secessû, aut stomachû per vomitû, renésq; per vrinas, aut vniuersum corpus per sudores purgans: siue obstructions reseret, & qualicumque ratione eas detergat.

Hoc purgationis officium longè latè que diffunditur: cuius tamen partes etsi ad eundem scopum colliment, diuersi tamen ac veluti etiam contrarij effectus earum sunt, vt qui ab eodem subiecto profecti, videri non possunt. Vtque diuersi sunt effectus; sic salis genus varium & generale admodum est, vtpote quod in varias etiam species diuidatur, quæ pro diuersitate sua singulæ diuersos etiam lapores, euacuationû, & deterisionû proprietates

ac facultates varias possideant.

Veruntamen inter sales, qui amarulentior ac magis felleus est, proprietatem suam hoc sapore prodipter alium & secessum purgandi. Huiusmodi sales, Chymici, nitrosos vocant. Saladinus de Esculo antiquus olim & magnus Physicus ac Medicus, in suo Compendio Aromatariorum cap. de salibus sic loquitur: *Dico quod salis famose species sunt quatuor, scilicet sal panis, id est sal communis, sal gemma, sal napticum, & salindus.* Addit postea hunc esse omnium amarissimum & acerrimum seu violentissimum: atque idcirco purgantissimum. Omnem autem salem vocat calcar aliarum medicinarum, cum quibus miscetur: facit enim eas celerius & citius operari, & tandem addit: *Omnis sal educit grossos humores phlegmaticos &c.* In alio dispensario, quod vocant, seruitoris Titulo inscripto, qui Bulcasis Benaberazerim Arabis librorum est vnus, idem comperietur, cap. inscripto, Modus preparationis salium, & proprietates eorum in purgando & de aqua salsa: ita vt hinc pateat me non esse authorem adscriptæ salibus purgandi virtutis, & aliarum proprietatum, iam olim à doctis viris illis adiudicatarum, prout accuratius posthac docebimus, vt nos tueamur à cachinnis nostri Anonymi, nos propter adscriptionem eiusmodi virtutum huic vitali principio merito factam deridentis: Vbi suam ipsemet remeritatem satis superque prodit.

Vt repetamus igitur nostræ orationis cur-

sum . asserimus speciatim salis , ei que vel amarissimo vim purgatricem , semper fuisse tributam . Nec per salis nomen Metallicos sales intelligo tantum : At salem illum , qui in rerum generationem vt tertium principium concurret ; qui que signaturam suam & proprietatem amarore explicat , qui in omnibus purgantibus talisprehenditur abundare . Qui quidem amarus sapor naturam salinam redolens , si seorsim separetur in aqua solutus , dein coaguletur , in purgans medicamentum reduci- tur & accommodatur .

Sæpè alibi diximus & adhuc dicturi sumus . hanc separandorum principiorum viâ & methode , ex ipso opio , quod saporis est amari , substantiam vi purgatrice præditâ , elici posse , quam hætenus Anonymus ignoravit : quod scilicet in toto opio copiosiore aliarum substantiarum , sulphurearum nimirum aut mercurialium mole , salina ista & amara substantia solutiua obruatur : quæ tamen ab aliis secreta , geminas vires exerit , vt aliz seorsim substantiz suas quoque virtutes explicant . Sed Chymicorum est & Doctorum Philosophiorum de his iudicium facere . Soli enim illi ista norunt , qui viam rerum anatomiam callent , ab eaque non recedunt , vt proprietatum cuiusvis indiuidui certam cognitionem habeant : At hi veri sunt Medici , qui huiusmodi principiorum aut substantiarum separationis faciendæ peritia pollent : Quorumque est de abstrusis istis & tam elegantibus operationibus differere , vt qui norint etiam sedulam rebus

operam nauare, non eos tãquam suã maiesta-
te indignos labores effugere.

Notandum est tamen, cum de vera causa
efficiente purgationis loquimur, quã humo-
res commouentur & detrahuntur ex corpo-
re, nos non verba facere de simplici illa ven-
tris lenitione aut subductione: nec etiam eam
vim solùm in sale, quatenus simpliciter sal est,
aut amarus, consistere: Sed quatenus amari-
tudo illa stipatur irritante quodam spiritu, cu-
ius vi ac energiã eiusmodi functiones obeun-
tur. Siquidem cum spiritus spiritibus faciliè
connectantur, vitales expultricis nostræ fa-
cultatis spiritus, faciliè à spiritibus salinis pro-
uocantur, ad eorum excretionem, à quibus
irritantur. Salinos enim spiritus mordaces &
acres, benigni nostræ spiritus ferre nequeunt,
quin illos totã vi commoti & irritati excludãt:
quibus expulsis pacati conquiescant: Nec ta-
men expulsio ista, collectis vndique viribus
facta, citra intertrimentum vtilis substantiæ
corporis cum vitiosa cõiunctæ absolui potest.
Dũ enim vtriq; spiritus cõcertãt, vnde quaq; cog-
git sibi copias naturã, quibus hostẽ oppugnet,
atq; vtrinq; ita configitur, v. penes quos spi-
ritus inclinet victoria, sæpè dubitetur. Quo fit,
vt dum natura spiritibus suis, per superiora ac
inferiora hostem extra muros suos deiicit, vi-
ctoriam quidem, sed cruetam tamẽ sibi pariat:
aut contrã ab hostibus denicta, tota tandem,
ac sæpè succubat. At parã victoria, cũ hosti-
bus deturbatis, varia etiã prauorũ humorũ sar-
cina simul liberata est, quorum expulsio verè

purgatio dicitur. Sed non parum adhæc confert magna prudentis medici industria: cuius auxilio, sapientia, ac rerum gerendarum imperio, natura ita plerunque iuuatur, vt faciliè hostem prosterнат, & confiniis suis cum omnibus impuritatibus extrudat. Quod utique fœliciter succedere non potest, nisi medicus hostis naturæ vires rectè cognitās habeat, cui copias & arma sua opponat: nec plus adiciat, quàm quod satis esse possit. In hoc enim summè congrua dosis ac iusta mensura desideratur à medico, qui aptis auxiliis morbum velut profligare: alioqui si ea medendi dexteritate careat medicus, cum propugnator naturæ esse deberet, sese non alium quàm naturæ proditorem & carnificem prodat.

Cùm itaq; multos tāquā domesticos hostes foueamus, qui intēperata viuendi ratione, & innumeris aliis erroribus, rebelliores ac cōtumaciores alij aliis redduntur: quique si diutiùs nobis immorentur, ac firmā sedem figant, non faciliè coërceantur, quo plus detrimēti & noxæ multū corpori inferant. Hinc circūspectus desideratur Medicus, qui pro suā prudentiā dextrè gerat omnia, modò naturam leni classico excitans: modò securiùs sibi indormienti excubias imperans: modo hostem leuis armaturæ in ipsum promouens & concitans, hoc est lenè aliquod eccoproticum præscribens, quoad sibi cauendum à grauiore hoste sollicitetur: sic primùm impuritates hostiles intra muros delitescētes deiciens, primam corporis regionem

reputat, hoc est leuiore hostes excludit: cum iisdem fortiores & vehementiores expugnari non possent. Itaque aduersus violentiores & crudeliores hostes, qui corporis etiam præcipua propugnacula occuparunt: imperiti fuerit ducis, hoc est inconsulti Medici, qui assulis & festis, aut leui ad arma conclamatione, conuincunt ac extrudi posse putauerit, quos nisi vi grauissimorum armorum expugnari posse certissimum sit.

Duo igitur Medico attentè consideranda veniunt: Naturam videlicet posse ab interno & externo hoste diuerari. Sed hæc vnicè præuidere debet, ne ab externo hoste, natura torqueatur: quod tàm accidit, cum medicamentum crudum, impurum, tàmque naturæ nostræ & spiritibus contrarium & deleterium exhibetur: Deinde contrà, vt qui sint domestici in corpore hostes conuenientibus & idoneis armis opportunè debellantur. Nam si minùs aptum præbeatur subsidiù, ab utroque hoste oppugnatur natura, tàm ab externo medicamento, tàm ab interna impuritate, quæ etiam in corpore diutiùs commorans, in venenum transit, ni præceps auxilium afferatur.

Cæterùm extranei illi hostes quos vocamus, illi sunt medicamentorum ineptorum ac minimè congruentium spiritus virulenti, qui nostris spiritibus omninò contrarij sunt, vimque naturæ inferunt. Nomen autem Spirituum illis tribuimus, quòd re vera tenues sint, & instar fumi aut vaporis volatiles, quos tamè corporeos esse constat, vt qui sensus non fugiant.

Sed

Sed de iis fufius & apertius in Confilio no-
ftro de Epilepfiâ mox in lucem prodituro dif-
feremus, de quibus & eorum potestatibus,
tantum hæc obiter & in genere dicta fint vt
pateat ipsis Spiritibus potius, quam qualitati-
bus primis, aut etiam foli crâfi, omnium a-
ctionum caufas merito elle adfcribendas.

C A P. VIII.

*Quo docetur omnem vim medicamentorum pur-
gatricem in Spiritibus Mercurialibus Antimo-
nialibus & Arsenicalibus, iuxta propriam
vniufcuiusque naturam præfertim contineri,
& ex illis proficifci.*

SE D cùm de Spiritibus purgationem
cientibus hîc priuatim agamus, his
tantum explicandis immorabimur:
atque vt melius & facilius res ifta
concipiatur, hoc eft tanquam vifui & tactui
fubiiciatur, origo nobis purgationis arceffen-
da eft altiùs, quam à vegetabilium familia, ac
tranfeundum in naturam mineralem, vbi tan-
quam in prima fua fcaturigine apertè conſpi-
ci poteft.

In hac igitur mineralium familia tria ſpiri-
tuum genera à prima origine feſe primò con-
ſpicienda offerunt: mercuriales nempè Spi-
ritus, arſenicales & antimoniales: qui ſuapte

naturâ, verè simplices, formales, ignei ac mi-
 ris dotibus instructi admirandæque sunt effi-
 caciæ, ac in operando promptitudinis. Qui
 quidem inter se distinguendi vt diuersi, vt qui
 etiam à tribus principijs, isque diuersis orian-
 tur. Si quidem mercuriales vt subtilissimi,
 vaporosi, aërei & aquei, ex mercurio. Arseni-
 cales, vt qui magis halituosi, ignei ac calidio-
 res, mediocriter volatiles ex sulphure. An-
 timoniales omnium crassissimi ac magis cor-
 porei & terrestres ex sale suam originem du-
 cunt. Mercuriales, à Sole, Luna & mercurio
 caelestes spiritus mutuuntur, usque impræ-
 gnantur ac animantur. Arsenicales Martis
 Venerisque Spiritus excipiunt, vt antimo-
 niales Iouis & Saturni proprietates Spiritua-
 les ac virtutes concipiunt. Ex quibus cele-
 stium Spirituum virtutibus, singula princi-
 pia, ex sibi conuenientibus imprægnata &
 his aucta, potèntiores vires, in suo vnumquod-
 que genere, naturamque correctiorè ac tem-
 peratiorem consequuntur. Si quidem mer-
 curiales rãquam ex benignioribus & salubrio-
 ribus Spiritibus perfusi, benigniorem, conse-
 quuntur naturam, vtpote nre dicamentosam
 alimentosam. Antimoniales ex intermedijs,
 hoc est, partim benignis partim malignis, pe-
 iorem naturam, hoc est intermediam subeunt.
 At Arsenicales vtpote pessimis & perniciosis-
 simis spiritibus agitati, exitialem naturam in-
 duunt, quâ sæpius multum detrimenti infe-
 runt. Qui idcirco postremi vsque ad eò na-
 turâ ignei, vehementes ac violenti, me-

conspiciunt

tallicis & petrosis substantiis, durissimis ac semimortuis, formandis & coquendis, non autem benignioribus & mollioribus indiuiduorum naturis (quales sunt vegetabilium & animalium) inseruiunt, ac instar ignis sunt, vitamque ipsis elargiuntur.

Quin & ipsi spiritus corpora induunt naturis suis consentanea, arsenicales, sulphurei, auripigmenti & arsenici corpus, quæ duo metallica planè sulphurea sunt. Antimoniales, antimonij & magnetis corpus, quod inter metallica alia hæc sunt corpulentissimæ & crassissimæ substantiæ, de stirpe Saturni & vitrioli, quæque ob id prima entia & principia sint cæterorum metallorum.

Quorum corporum impedimento violentia & præceps, ut ita dicam, actiuitas prædictorum spirituum quodammodo coercetur: nec ita vehemètes vires exerunt illi, ac cum ad simplicitatè & spirituosâ tenuitatè redacti sùt. Inter spiritus autè corporeos mercuriales benignitate ac suauitate superat antimoniales, & arsenicales, qui postremi, alios duos violentiâ ac maliçiâ vincunt. Hi enim toti propè ignei sunt ut iâ diximus, ac idcirco perniciosissimi.

Mercuriales autem cum omnium sint simplicissimi ac tenuissimi, atq; hinc ad agendum promptissimi: nec non Mercurius ipse totus homogeneis constet partibus, iisque spiritualibus: alios idcirco agendi promptitudine superat, atq; hinc vniuersali purgationi ac mundificationi redditur præ aliis idoneus, ut pote ex cuius substantia tota, citra vllam partium

separationem, egregia ac optima omnis generis purgationes, nullam etiam adhibitam preparationem, quam crudelitatis cuiusdam noxiae correctione, & celeritatis ac promptitudinis eius in purgando nimiam, retardatione, extrahi possunt. Quod coctione illius & fricatione praestatur.

Spiritus autem qui medio quodam fixi & volatiles sunt, locum habent & se produunt praecipue in auripigmento ac arsenico. Ex quorum tota substantia, citra etiam exquisitiorem separationem educuntur solutiui quidam spiritus, usque adeo sulphurei, ignei, violenti ac exitiales, ut merito inter venena omnium lethalissima recenseantur: quorum insultus & violentiam naturae animalis, utpote delicatior ac debilior ferre non potest, quin statim corruat. Quorum tamen vehementia ac perniciositas non potest non arte corrigi, ac sic emendari, ut utilissimus futurus sit eorum usus, vel in ipsorum etiam cancerum cura.

At Antimoniales Spiritus, utpote aliis corpulentiores, crassioresque in Antimonio sedem suam figunt, quod metallorum omnium, quae praeter alios rebus omnibus corpulentissima sunt, prima sit radix ac origo. Nec tamen ita seorsim manent, quin aliorum coniugio sociati, mercurialium nempe & arsenicalium, septem metallorum, illas species ex sese procreent: Saturnum videlicet & Iouem, cum spiritus antimoniales virtute & copia superant: Martem & Venerem, cum exuperant

& vincunt Arsenicales: Solem verò, Lunam & Mercurium, cum Mercuriales in alios victoriam obtinent: qui quidem mercuriales, præ aliis omnibus spiritualissimi sunt, ac simplicissimi, summæque essentialis: quique ad perfectam coctionem ac fixationem deducti, perfectissima duo metalla, Lunam nempe & Solem, omnis sulphuris antimonialis ac arsenicalis pura puraque absoluunt ac progignunt: Etenim illud nil nisi Mercurius sunt fixus, & ad perfectam concoctionem perductus. Hæc autem Solis & Lunæ metalla, cum penitus fixa sint ac corporata, & simplicitate ac tenuitate illa spirituum exuta: omni etiam agendi potestate destituta sunt: nec nisi ad pristinam spiritualitatem, hoc est in primam suam materiam reuocentur, quicquam appetere operari & præstare possunt.

Reliqua verò Metalla quatuor, hunc nondum perfectionis gradum consecuta, puritatis videlicet, digestionis, decoctionis, ac fixationis, etsi sensu durissima esse videntur, ac solidissima; fixationem tamen nondum attigerunt perfectam, ut quæ adhuc multo sulphure impuro, aliisque id genus heterogeneis substantiis, spiritibus nempe arsenicalibus, ac antimonialibus scateant: exiguamque admodum mercurialium spirituum, eorumque adhuc nimium impuratorum portionem possideant. Quo fit ut eorum quædam ignis examen non sustineant, sed illius vi in cineres & vitrum facessant, nec possunt vquam quavis arte in naturam metallicam re-

dire: alia, vt aliis magis volatilia in fumum expirent: Quod omnibus notissimum est, non tantum Philosophis, qui in inuestigatione & exercitatione eiusmodi operationum, naturam metallorum contemplati sunt: Sed cuius etiam mechanico artifice, vel mediocriter in his exercitato, quales sunt aurifabri, argentariæ & numulariæ artis professores, qui norunt cum suis cupellis, eiusmodi metalla in fumos disperdere, quod Philosophi variis aliis modis ac instrumentis efficere possunt.

Ex eiusmodi autem metallis, volatilibus spiritibus præditis purgantia admirandarum operationum educuntur, idque iuxta spirituum in singulis exuperantium ac dominantium naturam. Ex spiritibus seu floribus Iouis & Saturni, per sublimationem elicitis, purgantia concinnantur, quæ & deiectionibus & vomitu, sudoribus ac vrinis, variisque id genus modis functiones miras obeunt: quæ inter mediocria, ac minus damnosa aut noxia censerî possunt, etiam à natura metallica deriuentur. Ex ferro & ære egregia cathartica educi possunt, veteribus non incognita.

Vt à metallis ad semimineralia & succos metallicos transeamus, infinita ex illis depromuntur etiam purgantia, prout spiritibus eiusmodi vigent. Sic ~~est~~^{ex} vitriolo, nitro, sale gemmæ, sale armoniaco, calchitide mysi, lapide Lazuli, lapide Armenio, compluribusque aliis & mediocria & violenta solutiua

elici possunt.

Vt autem ostendamus omnem purgandi potestatem ac effectum, qui mercurio, arsenico, & antimonio, tribus illis metallicis spiritibus inest, quaque virtute partim etiam quatuor illa imperfecta metalla: nec non omnia salium, succorum, aliarumque substantiarum metallicarum, genera fruuntur, ex huiusmodi spiritibus precipue proficisci, hinc liquet, quod mercurius fixus, & nulla ratione a calore nostro mobilis, ac spiritibus nostris sociabilis & communicabilis, nullam purgandi vim habeat, hoc est vel deiciendi, vel vomitum prouocandi: at sudoribus & urinis potius proliciendis sit idoneus: At quatenus volatilis fuerit, ob miram ipsius, vt ita loquar, spiritualitatem ac subtilitatem, summum sit corporis mundificatiuum, partes illius & membra omnia, vt iam diximus permeans ac penetrans. Sic vitrum antimoniij, quatenus spiritus habet fumosos & volatiles, non fixos, qui tum in eademmet fusione, tum ex alba quadam illius exhalatione, dum fusum marmori inditur, sese produnt, vehementem quoque purgandi vim obtinet: Cuius fusio & liquatio si toties repetatur, & tandiu, dum nulla amplius albedo ab eo exhalet: tunc omni purgandi vi prorsus destitui necesse est. Cui etiam purgatrix virtus penitus deperit, si vitrum istud in alcohol tenuissimum redditum, soli ardenti exponatur, cu-

ius calore tenuiores eius spiritus euanescent,
& expirent, aut absumantur: Tunc enim solu-
uentis medicamenti loco, Anodynum sit
præstantissimum.

Atque ut inuictis argumentis demonstre-
mus, in solis illis spiritibus volatilibus positam
esse omnem purgandi facultatem, illisque so-
lis acceptam esse ferendam, certum est ex an-
timonio & plumbo, fieri posse vitrum, aliâs-
que præparaciones, tum ex illis, tum ex alijs
metallicis rebus: siue ex illis flores sublimatio-
ne efferantur: siue calcinatione cum nitro
crocus proliciatur: quæ si contrita in pulue-
rem, aquâ aut vino aliquot horas ad decem
vel duodecim granorum pondus, aut amplius
etiam, diluantur, effusa postea aqua per incli-
nationem, & separata à puluere, propinanda
exhibeatur, admirandam inde purgationem
consequuturam, etsi de librato pondere pul-
ueris siccati, nihil detractum sit, quod soli
spiritus, qui nihil ponderis addunt corpori, in
infusione relictæ sint, vnde nascitur summa il-
la purgandi vis, non imminuto etiam eius
pondere à spirituum exhalatione. Qui qui-
dem puluis multoties potest in aquam aut
vinum infundi, in quibus deponat suos spi-
ritus purgantes, idque si vel centies etiam id
fiat, dum prorsus euacuati sint spiritus, nihil
tamen siccatus puluis de pondere suo quic-
quam deperdat: at vis purgandi illi perit, si
prorsus spiritus exhausti fuerint. Vidi ego
hisce oculis annulum ex vitro plumbeo in fu-
sum, perpetuum fuisse quibusdam medi-

camentum solutiuum, quoties corpus purgare
 uellent: sic aliis regulam antimonii, globuli aut
 pilullæ vnius formæ vulgaris magnitudine, de-
 glutitū, postea redditum per aluum, deinde op-
 timè lotū ac mundatū, denuò ventriculo inge-
 stum, sicque identidē lotum ac deglutitū, cē-
 ties, quàm opus est purgatione corporis, me-
 dicamēti solutiui uices præstitisse, ut nec annu-
 lus nec regulus, ullū ponderis sui momentum
 deponeret. Hinc faciliè colligere est uim purga-
 tricē delitescere in quisbuldā spiritib. qui eā
 proprietate dotatai sunt, quemadmodū aliis in-
 est vis & potestas alterādi vel alendi, & in sub-
 stantiā nostrā transeūdi. Cuius rei maior fit fi-
 des, ex docti atq; experti artificis industria, qui
 vel confestim & vno momēto potest adhibito
 quodā naturæ igni, vel absumēte vel fixāte, mer-
 curii & antimonii spiritus nimiū acutos ac pe-
 netrantes, vim omnē purgandi illis detrahete,
 & de illis remedia aptare, quæ sudoribus blan-
 dis ac lenibus, transpiratione insensili, cōsum-
 ptione superuacaneorum corporis nostri hu-
 morum, nec nō impuritatū omnium abster-
 sione potius, quàm violentā aliquā & apertā
 uacuatione cum corporis perturbatione, inte-
 gram valetudinem restituant.

Quemadmodum autem vegetatiuum, me-
 dia, ut iam diximus, inter animale & minerale
 naturæ, hanc participationis utriusque naturā
 conuertitur in sensitiuum, sicuti ex pane vi-
 demus & uino, sanguinem progigni: ex san-
 guine sperma, & ex spermate hominem nati-
 ci. Sic minerale, (ex generali illo rerum om-

nium inter se consensu) transit in vegetatiuſ:
 vegetabilibus videlicet per radices mineraliũ
 ſpiritus eſſentiales, metallicbsque exugenti-
 bus, quibus tota terra referta eſt, vt videre
 eſt ex tot mineris ferreis præſertim, tantãque
 lapidum & ſaxorum variũ generis copia, qui-
 bus abundat & ex ſe producit, quę nihil quã
 metallicę ſubſtantię ſunt.

At licet ſimplicia vegetantia, cum ſub-
 ſtantiis metallicis ſpiritus illos Mercuriales
 antimoniales & arſenicales naturę purgantis
 hauriant, vnde purgantiã medicamenta di-
 cuntur, quòd felleo quodam amore, ex ſpi-
 ritibus ſalis nitroſi, terreſtris & metallici, per
 radices in anatomiam vegetabilium ingreſſis,
 ſcateant: Non vſque quaque tamen violentum
 illum ac periculoſum ſpiritum habent,
 qualis in prima ſua minera & origine, vt po-
 te indigeſtus & crudus totã naturã eſt. De-
 ponit enim virũs in vegetabili variã illius co-
 ctione ac digeſtione, puriõrque redditur vt
 præter purgandi vim & effectum nihil reti-
 neat incommodi, niſi fortẽ immoderatiũs, &
 maiore quã par eſt doſi exhibeatur. Alia au-
 tẽ aliis magis purgãtia ſunt, in quibus videlicet
 maior eſt mercurialium ſpirituum copia: qui
 tamen naturę noſtrę nullam vim inferunt.
 Si tamen quoddam vegetabile arſenicalem
 ſpiritum in ſe habeat, licet non æque perni-
 cioſum ac in ipſo arſenico: quòd concoctio-
 ne mitius redditum ſit: non caret tamen vio-
 lætiã & pernicie arſenicalis veneni, quales ſunt

Napelli, Aconita, & inter lacrymas euphorbiâ.

Si antimoniâli spiritu imbutum sit vegetabile, aut vbiicumque cum alio spiritu coniunctus sit antimoniâlis & vomitus & secessus violentos inducet, qualia sunt Hellebororum & titymalorum genera, atque id genus alia: nec pro ratione spiritus violenti, quem in se inclusum habet vegetabile, commotionis & perturbationis est expers. Hinc videre est etiam eiusmodi simplicia vehementis euacuationis, in montibus potius & saxosis locis aut inter rupes, vbi natua sedes est metallicorum spirituum, quàm in pingui & fertili solo luxuriare. Quæ vt mitiora & correctiora reddantur, ac syluestrem illam suam naturam exuant, in domesticos hortos traducendæ sunt, & transplantandæ. Aliam enim naturam & benignius nutrimentum, quo temperantur, inde mutantur, quo edulcescunt, & cicurantur. Cùm alioqui in montibus benigno illo alimento & sufficiente solis ad coquendum & cruditates temperandas calore, ac cæli benignitate destituantur. Digestionibus enim ac concoctionibus, quæ austera sunt, mitescere solent, & venenosa fiunt saluberrima, ita vt arte etiam naturam æmulante, digerendo & concoquendo, ex simplicibus exitialibus præstantissima remedia comparentur. Sed internæ rerum anatomiz & illarum principiorum certa habenda est cognitio. Istiusmodi autem operationum, fusiores ac pleniores demonstrationes, in libro nostro de Recôditâ rerum natura

afferemus. Hic enim tantum voluimus ideam
 quandam huius doctrinae Anonymo isti exhibere,
 ut discat ex peregrinationibus nostris
 ac vigiliis, nec non operationibus, certio-
 rem de rebus & rerum causis, comparatam esse
 nobis scientiam, quam quae similitudine sub-
 stantiarum addiscitur: quae sophismata, cum
 tot tantisque disputationibus iam olim agi-
 tata fuerint, non debuit sibi persuadere, mi-
 nus nobis quam sibi esse cognita, nec tam
 friuolis rationibus aures nostras obtundere
 potuisse sine molestia.

C A P. IX.

*Quo propugnantur medicamentorum sol-
 nentium extracta, & spagirica in pur-
 gationis usum commodissimum
 preparationes.*

REDEAMVS ad Examen gallasi-
 nii Anonymi nostri, cum de vera
 efficiente purgationis causa, plus
 satis a nobis dictum sit. Pudet me
 vniue tam ineptae & puerilis illius ratio-
 cinationis, quae non magis quam scopae dis-
 solutae cohaeret. Etenim postquam voluit o-
 stendere, destillatione vim purgantem extin-
 gui ac euanescere: quod tamen nolim ubique
 & semper illi concedere, cum possim, quoties
 libuerit, ex metallicis substantiis, ex vegetabi-
 libus etiam destillatis, panis & vini intercessio-

ne, præ clara solutiua, ac specifica optima extra
 here ac destillatione separare (quod vt dictum
 sic factum iri credi velim) argutus iste Dispu-
 tator à destillationibus transilit ad extracta.
 Quæ vt improbet ac respu. at, sic ratiocinatur.
 Extracta verò sunt calidiora, quàm vt conue-
 niant febrientibus. Non est tamé acutus mor-
 bus sine febre. Vetè enim cathartica, eò
 quòd sint calida, solent à nobis aliquo refrige-
 rante temperari. Rheum exempli gratia; quia
 calidum, siccum, hepatis calidioris mors est, nisi
 refrigerantibus temperetur. Vos tamen
 paratis illius extractum cum aqua vitæ. Ergo
 &c.

Hæc sũnt doctoris verba apprimè cohæ-
 rentia, quam bellæ Doctoris nostris scilicet ra-
 tiones ad explodendum extractionum à febribus
 vsum, quòd calidæ sint. Iam pridem hanc,
 vt & alias quas proponit obiectiones Anony-
 mus. diluimus ac confutauimus in libro nostro
 de spag. præpar. cap. de causis & ratione spa-
 giricæ præparationis simpl. purgantium, in
 hæc verba: Quamuis caryophylla, Zinziber &
 multa calida purgantibus immisceantur, ta-
 men ipsis etiam febrientibus tuto exhiberi pos-
 sunt, non quòd febris gratia feruidæ qualita-
 tis medicamentum porrigatur: sed quòd hinc
 utilitas maior subsequatur, in extirpandis hu-
 moribus febrem excitantibus. Utilitas enim
 (inquit) Gal. maior erit, molesto humore de-
 tracto, quàm nocumentum ipsum ex purgan-
 tibus necessariò corpori illatum. Quod fiet ad
 huc commodiùs, si, quicquid lædebat, id sine

in molestia detractum fuerit medicamentis præparatis & correctis.

Diximus supra in pleurítico morbo, ab Hippocrate Helleborum & pèplum medicamenta, si quæ sunt, calidissima ac violentissima, delectu ipso, non ignorantia temperatorum & minùs calidorum, fuisse præ aliis usurpata & ad ministrata. Nec non attulimus laudes, ac commendationem Hieræ Pacchii, in doloribus laterum, etiam cum febre præsentissimi remedi: et si eam colocynthis & calidissima gummi ingredientur. Mesue, aliq; Medici omnes, i ha barbarum atq; aloën hepatis animam esse volunt, Anonymus verò docet rhabarbarum quatenus calidum & siccum est, hepatum esse deleterium & mortè: quæ tamen ut plurimum, qualitatem illam calidiorè, ex obstructionibus ea infarcièntibus, contrahunt, quas ut ad sanitatem iecur reuocetur, expediri & detergi congruis remediis necesse est. Cui rei medicis rhabarbaricalormagnoperè vlti est. Quod quidem rhabarbarum tantum abest, ut Mesue aliq; aliqua frigidorum simplicium mixtione corrigant & temperent, ut vult noster Anonymus, ut contra de eo medicamento sic scribat Mesue: Non prætermittatur, inquit, quin cadat in societatem suam spicâ. Est enim proprii iuamenti cum ipso: Neque prætereant medicis additionem vini albi, odoriferi & clari in infusionibus eius: Et caput de Aloë: Acquitinus, inquit, ei citam & facilem operationem cum speciebus Elephanginis, subtilibus & acumen habentibus, v. g. cum nu-

uè muschata, cinnamomo, cubebis, cal. aro-
 mac. &c. Et caput de Agarico: Salgemmæ
 cum agarico commiscetur, ut ex eo trochi-
 sci fiant. Et ex Galeni sententia, fiant tro-
 chisci ex eo, cum vino infusionis Zingibe-
 ris, in quo puluis ipsius sæpè submergatur,
 ut fiat operatio eius completa. Et caput de
 fetina hæc scribit idem Mesue. Est solutio-
 nis debilis & tardæ, & stomachum debili-
 tat: verùm confortatur eius operatio, permi-
 scendo cum eo aliquid ex rebus acutis, si-
 cut Zingiber propriè & salgemmæ, & sal in-
 dum, quæ facilitant opus eius, & fiunt me-
 dicinæ bonæ.

At videre etiam licet, quam solliciti erant
 antiqui in acuenda & acceleranda virtute
 purgatrice rhabbari, aliorumque purgan-
 tium medicamentorum, idque calidis admo-
 dum stimulis: quibus tamen Anonymus, tam
 magnus Græcorum & Arabum doctrinæ se-
 ctator ac discipulus, prorsus reluctatur, eorum
 que methodum impugnat. Sed quorsum ita
 illis refragatur, nisi ut istis suis strophis extra-
 ctiones chymicas conuellat, quas alioqui non
 damnet, nisi calidioris excessus illas insimulet
 quòd vini spiritu calido ~~perfecte~~, calidiores
 euadant, quàm benigno medicamento æ-
 quum sit: Vnde noxium potius medicamen-
 tum, quàm salubre insurgat, Calida enim
 satis per se esse medicameta purgantia indicat,
 quæ adiecto calore in venena faciliè transeant,
 usque ad eò peritus est rei medicæ ratiocinator

& artifex. Sed plurimum fallitur, qui non satis nouit, quò magis medicamentum digestionibus & purificationibus crebris attenuatur, eò propius ad ætheream substantiam accedere, quæ testibus omnibus Philosophis, temperatissimæ naturæ est, & summæ bonitatis ac efficaciz. Hinc fit, vt dum calorem nostrarum extractionum damnat, doctorum suorum simul in scitiam incautus arguat ac reprehendat.

In hoc etiam nobis imponit, quòd extractiones nostras solâ aquâ vitæ parari dicat. Maxima enim illarum pars aqua lactis stillatitia præparatur: nec non sero ipsius: aut etiã simplicium refrigerantium destillatis liquoribus, vt aquis cichorii, endi. bugloss. ros. & id genus aliis. Cuius rei fidem satis certam illi fecissent exempla multa extractionum in nostro libro passim explicatarum proposita. Sed hoc indicat, se parum meditaturn ad nos confutandos accessisse, sibi que impugnandum quoddam simulacrum (non librum nostrum) *κατασκευασ* suscepisse.

Apertius etiam hinc patet sibi librum meum esse incogniturn. Alioqui, si vel tantillum illius euoluisset, non vsque aded excaudisset in nos, tanquam nil nisi causticas & igneas extractiones, molientes. Vidisset enim variis in locis, Aloës extractionem non igneis aquis & destillationibus feruentibus, sed aquis endiuiz (consensu ipsius, frigidis) idque in balneo Maris mediocriter calente, vt artis est, præparari. Siquidem purissima tantum

tum aloës substantia in eiusmodi aquis, (hoc balnei calore) rubicundissimi coloris, rubini instar, soluitur: à qua si per destillationem aut euaporationem aqua: lento igne exhale. t, restabit mellis, aut mollioris opiæ consistentia rubicundissima, & pellucida aloës essentia vera. Quòd verò ab aqua extractum non fuerit, aut solutum, arena aut mortua terra, vt vocant, ipsius aloës, futura est, hoc est sxx nullius vsus aut effectus. Atque hoc extractum & præparatio aloës, longè maioris est vtilitatis, quàm vulgares & quotidiana illius ablutiones, quibus quod tenuius est subtilius atque spirituosius, vt ita dicam, scernitur ac abiicitur. Si cum nostro aloës extracto, medicamenti bazim sustinente, rhab. & sennæ extractiones iisdem aquis endiuix, absolutæ, commisceantur, idque cum syrups, nullo saccharo conditis: sed ex succis suo tempore collectis, & perfectè purificatis ac mundatis Maris balnei calore, succis, inquam, florum violariæ, persicæ arboris, cichorij, buglosi, rosarum pallidarum, & similia. Inde fiet catholicum adiecto mirrhæ, & masticis ad corpus formandum, aut cremoris etiam tartari, modico, quod verum panchymagogum futurum est cuius scrupulus ad summum, sufficientem vacuationem molietur: cum alioqui duæ drachmæ ipsius aloës substantiæ crudæ, aut non ita paratæ, aut catholici vulgaris ad purgandum vncia vna desideretur, vixque satis sit. Cuius tamen Catholici vulgaris, vt & aliorum omnium

communium purgantium , tum composito-
rum , tum simplicium , ingeniosus chymicus
extracta potest educere, quorum dragmaz pro
singulis vnciis etudioris cōpositionis exhibi-
ta satis fuerint.

Tantum igitur abest, vt extracta & opera-
tiones chemicæ, damnari aut floccificari debeāt
cum summis cōtrā laudibus efferti dignæ sint,
& quibus cognoscendis ac conficiendis, sum-
mè ex vñu est, vt incumbatur. Præter ornāmē-
tum enim, quod dogmaticæ medicinæ, eiusq;
præparationibus adiiciunt: sexcenta etiā præ-
stantissima remedia, nouis, iisque vtilissimis
præparationibus elaborata, conferunt, quæ ta-
men nouā artem non constituunt. An scilicet
tot elegantibus agricultura cultibus & nouis
inuentis, quibus decoratur ac augetur, idcir-
cò noua constitui dicetur. Suis antiqui inuen-
tis & studiis eam ornarunt: Habuerunt &
recentiores quibus eam cultiorem & orna-
torem redderent. Suis glandibus & castaneis
excultis delectati sunt arttqui. At qui aristæ,
& tritici inuentionem, sationem, & congruum
cultum excogitarunt, num sunt reprehensio-
ne digni, an summis laudibus potius extollen-
di? Faceffat igitur Anonymus iste, qui suo-
rum errorum iter deserere, ac rectioris viae
ingressum sibi demonstrari pati non po-
test.

Si quid vtiq; est in tota Medicina, laude
& commendatione dignum: inuentio certè
nouorum remediorum, incunditatem ac sua-
uitatem ægris, citra vllum tædium præben-

bium, præferenda : quorum etiam quàm mi-
 nima sit dosis, vtpote cum major copia æ-
 gris sit rædiola & fastidij plena : attamen quæ
 officio purgandi defungatur, non secus ac si
 maiore dosi exhibeatur. Huiusmodi medici-
 næ naturam & elegantes qualitates iam pri-
 dem eodem libri nostri de Spag. præpar. à
 nobis citato cap. in extractis politas esse di-
 ximus: aut essentiis à corporibus medicamen-
 torum purgantium eductis. Quo essentiarum
 nomine hic non sunt audiendæ aquæ, aut
 stillatitia olea: ac ne ipsæ quidem crudæ &
 citra præparationem medicamentorum sub-
 stantiæ, imò potius $\chi\tau\iota$ π quàm $\alpha\pi\lambda\delta\varsigma$, es-
 sentiarum nomen intelligendum est, scilicet pro
 re illa aut parte rei, in qua vis potior hæ-
 reat, vt quæ sit à terrestriore fæce depurata,
 crassisque ac materiatis partibus, quæ quan-
 titatis & corporeæ molis potius quàm substã-
 tiæ veræ complementum dant.

Extractions igitur nostræ in eam tenuita-
 tem & puritatem adductæ, promptius pro-
 priam exercent actionem, quàm quæ crassio-
 ra ac impura sunt ipsomet Galeno multis in
 locis teste. Addo, in prædicto meo libro
 quæ in illos attuli, qui extractorum vsum
 improbant, quæque in Anonymum no-
 strum retorqueri possunt, in hæc ver- *cap. ij. l.*
 ba: Item quum idem dicat Galenus, ea *2. simpl.*
 quæ parvam sortita sunt molem corpo-
 ream magis agere, quàm quæ magnam, lau-
 danda est nostra essentiarum extractio,

" quâ tùm ista omnia præstantur , permanente
 " tamen propriâ purgandi humoris facultate in
 " medicamento : tùm quòd eò validius reddi-
 " tur medicamentum , quo videlicet terra vel
 " fæx inutilis ex ipso separatur , & admistis suis
 " propriis menstruis & correctiuis. qualitas om-
 " nis maligna adimitur. Quod etiam præstan-
 lib. quo dam præcipit Gal. quum admiscenda refert ea
 purgare semina medicamentis , quæ malignitatem ip-
 docet. sorum retundant , opus eorum non impediât,
 cap. 8. quæque attenuare & incidere valeant, & quæ
 crassos humores secare, ac vias per quas educi
 debent, patefacere possint. Quæ omnia debi-
 tẽ fieri ex nostris præparationibus & extractis
 docti omnes iudicabunt.

Cæterùm Anonymus noster , vt ostendat
 eiusmodi extractiones & separationes tenuio-
 rum partium à crassioribus & materiatis vio-
 lentiorum purgantium , non esse necessarias,
 fortẽ citabit locum Actuarij à Paulo lib. 7. cõ-
 firmatum, vbi illis Actuarius, qui vëtriculo im-
 becilliori afficiuntur , grana lathyridis xv. vel
 xx. ad summum , integra deglutienda præscri-
 bit, eaque docet, etiamsi minimè terantur, mi-
 nimè que in corpus permeent, multùm tamen
 purgare: Sed iste locus sententiam nostrã po-
 tiùs asserit & confirmat, quàm infringit & op-
 pugnat. Ex eo enim constat, in tenuiori & sub-
 tiliiori substantia vim purgatricem esse posi-
 tam , eamque eò maiorem esse, quòd à crassitie
 corporis remotior fuerit. Vno & eodem
 consensu omnes idem Medici affirmât, quum,
 quando maiore opus erit purgatione, madi ip-

sa grana præcipiant. Nolim ego sanè eiusmodi
 attenuacione, aut in puluerem comminutione
 rerum tam acium ac corrodētium uti, cuiusmodi
 lathyris est, ut quæ proximè vires esulæ
 æmuletur, iuxta Galenū: Leuiores sunt & parum
 vtilis istæ præparaciones medicamentorum
 huiusmodi, à quibus veri Chimici norunt
 puriorem substantiam cum sero lactis extrahere,
 quod postea in electuarij aut opiatae mollis
 formam, aut etiam vsque ad eam duram, ut in
 pilulas effingi possit, quæ vel per se, vel aliquo
 liquore congruo soluta, citra vllam stomachi
 debilitatem aut offensionem exhibeantur. Cui
 pulueres, quod adhaereant, plus officere quàm
 prodesse possint. At si liceat medicamentum hoc
 corrigere, aptiore & congruentiore additamēto
 emendari non possit, quàm sero, aut aqua lactis
 vel alio liquore, quibus extractum longè
 facilius vnitur ac cōmiscetur, quàm puluis
 pulueri: sicque functiones extracta longè
 felicius obeunt, quod attenuantur magis aut
 diluuntur liquoribus. Idcirco scribebat
 Aegineta de Colocynthide verba faciens, quod
 inter alia medicamēta vehemensissimum est
 solutiuum. Leuigetur, inquit, ac curatè: quin
 etiam asperitates ipsius intraneis adherentes,
 vlcera concitant, & nervos confortij lege
 afficiunt. Quin & Mesue Pauli ac Auicennæ
 sententiæ adhaerens, sic quoque scribebat:
 Longam, inquit, decoctionem sustinet, & quæ
 vel mihi cum Scorpionis filio, videtur contra
 filij Zesar sententiam puluerisanda tenuissimè,
 ut eius facultas malefica, alia illi ex-

quisitè permixta plenius obtundatur, vt quæ
viscera celerius permeet . neque in ipsis ob
partium minùs tritarum crassitiem, cesset: quâ
fortassis fit, vt in visceribus pura retineatur, vt
ea vlceret, præsertim cùm sensu perceptibiles
fuerint eius particulæ. Hinc quibus sanè mētis
homo inferat, attenuationē ac correctionem,
& quæcunque alia ad præparationem colo-
cynthidis requiruntur, longè commodius &
tutiùs diuturnis macerationibus seu infusio-
nibus ac digestionibus, in lacte vel sero la-
ctis, in aqua maluarum, succo cydoniorum
aut pomorum redolentium, & id genus aliis
destillatis præstitum iri, quàm si seorsim aut
in pulverem tantùm trita, vel integra denti-
bus mandatur.

At ne videar tantùm verba dare, aut istis,
quæ adhuc leuia sunt & exigua, totus immo-
rari, longè exactiorem tradam, càmque
Chimicam Colocynthidis præparationem, ac
nobiliorem, quàm velim, noster Anonymus,
cum vniuersa familia medica, (quam totis,
viribus augere, ornare ac locupletare contendo)
audiat. Sic enim ex pernicioso veneno
ea in præstantissimum transit medicamē-
tum.

Accipe igitur pulpam Colocynthidis, quam
in balneo maris per aliquot dies maceratam
cum vno aut altero superiorum liquorum aut
aquarum stillatitiarum, quæ in correctionem
illius vsui sunt, fortiter prælo exprime. Ex-
pressio in mattarium iniiciatur, seorsimque
reseruetur ac faci insidenti illius recētes aquæ

aut liquores superfundantur, istaque rursus digerenda balneo maris reddantur, & digesta denuò exprimantur. Postea expressiones ambæ iungendæ sunt, vt in leni, m. balneo omnia simul concoquantur ac digerantur: dum appareat hypostasis in fundo vasis aut fæcum à liquore puriore separatio: liquor purus per inclinationem à fæcibus, separatur ac denuò in balneo tam diu digeratur, & à fæce separatur, dum purissimus reddatur, quod cognoscetur, si nullas amplius fæces deponat. Eiusmodi concoctionibus & digestionibus ad imitationem naturæ elaboratis, tandem elicitur liquor, rubini instar rubicundissimus & splendidissimus: qui ingratum ferè omnem istum amarorem colocynthidis, noxiàmque substantiam ac fastidiosam exerit. Proprium enim est digestionis munus, successu temporis tum rubefacere, tum edulcorare substantias rerum omnium. Postremo liquor à reliqua materia, lento Bal. calore per alembicum extilletur: restabit in imo vase mellita quædam consistentia, quod extractum est purissimæ colocynthidis substantiæ magnæ virtutis, ac præstantissimæ innoxieque purgationis: Eiusmodi labore ac industria, ex quouis alio medicamêto extracta fieri possunt & debet: quorum singulorù, singulares sunt & propriæ virtutes ac operationes, singulariaque ac sibi congruentia mēstrua postulant, quibus elaborentur, & vires ac proprietates suas cōseruent.

Si tamen viridiù simpliciu vt hellebori nigri esule minoris & aliorù sit copia, ex illis destillabi

tura aqua, quæ capiti mortuo, (in imo vasis re-
 licto) superfundi debet, vt mediante proprio
 liquore tinctura ac essentia præcipua prolacia-
 tur, semper purû ab impuro crebris digestio-
 nibus, ac repetitis concoctionibus separando,
 & tandem liquorem prædictum destillando,
 dum mellis consistentia aut opiatæ in fundo re-
 sideat, vt iam diximus. Huius extracti aut li-
 quoris scrupulus, aut dimidia dragma, vel scor-
 tim, vel dilutâ suâ propriâ aquâ destillatâ, po-
 tens est & maximè innoxium solutiuum. Cu-
 ius tamen medicamenti, si purgantes vires au-
 gere vclimus, licebit relictas faeces post pri-
 mam & alteram expressionem, in cineres redi-
 gere, ex iisque salem extrahere cum proprio
 liquore: qui liquor suo sale imbutus, cum ex-
 tracto coniungi debet, ac tandem per destilla-
 tionem liquor separabitur, & cû extracto sal
 commiscebitur, reddeturque longè potētius
 pharmacum & minore dosi exhiberi po-
 terit.

Atque hæ sunt veræ Chemicorû extractio-
 nes: quarum spero quinquaginta aut plures
 etiam elegantes ac specificas præparaciones ac
 compositiones, in Pharmacopœa nostra om-
 nibus descripturum, quæ suis correctoriis &
 administrationis modo ac vsu, non sint caritu-
 ræ. Ac confido ab omnibus doctis probatum
 & laudatum iri laborem ac industriam no-
 stram, licet ignari & apercirici quidam, Inuidiâ,
 etiam cum ignorantia ducti, respuant ac ex-
 plodant. Sic solet elegantes ac pretiosas mar-
 garitas suillum genus, præ putrido pomo, aut

stercore etiā reuicere, ^{ac} ¹⁰⁵proculare, ac præferre.

Præterea cūm dicit operationes nostras longas ac molestas, nec non, nisi magnis impensis perfici: non minū8 hac in re, quā8 suis aliis argutiolis hallucinatur. Neque enim laboris diuturnitas, nec pretij magnitudo deprecanda sunt, vbi de corporis humani sanitate agitur, ad cuius conseruationem & deperditæ restitutionem, omnes nerui sunt intendendi. Quæ etiā8 remedia ab iis qui valent opibus, nullo non pretio diuendantur, & in pauperes charitatis Christianæ gratia, distribui & erogari oporteat. Adde præterea etiā8 tam parua dosi, extractiones ob immensam earum virtutem, ad generalem etiā8 & vniuersalem vacationem administrari, vt de iis, quod sit satis dimidio aureo emi possit: cūm tamen tædiose aut plerunque etiā8 noxiæ (si vehementiū8 agant) illorū8 medicinæ, aut inutiles, si leuiores sunt, non nisi duplo aut triplo etiā8 veniant ac comparentur. Quod res ipsa in pharmacopœi docebit, vbi remediorum nostrorū8 dosis non pluris quā8 decem assibus, aut minus etiā8 emi debeat. Quem laborem & industriam libenter in pauperum gratiam explicamus, vnde etiā8 Pharmacopœi discant, in omnes esse benefici & liberales, nec cariū8 quæ par est, sua quæ vili pretio comparaturi sunt, remedia diuendere. Etsi autem scio non omnibus gratum fore opus nostrum: quid tum, modo bono publico consulam, eique profim, cūm sit illius vtilitas nonnullorum avaritiæ omnibus modis præferenda? Hic etiā8 parum

moror calumniatorum conuitia, & maledicta, modò proximi mei, cuius vtilitati & comodo deuinctus sum, salutem ac comoda promoueam, in quem scopum etiam collimo, omnia mea quæ temporis diuturnitate, multisque vigiliis ac sudoribus à Deo consecutus sum benignè, ac facili methodo imperiens.

Hinc Anonymus videat, quàm falsa sit eius argumentatio cùm ex diuturnitate operationis, remedij caritate nimia, laborisque tædio ac difficultate, inferre vult, nostra extracta explodenda prorsus esse, & propter inanem illorum virtutem abiicienda: vbi satis mirari non possum hominis iudicium, quo præfert eccoprotica sua, nostris extractis, & exilia sua medicamenta, quæ tamen nos non damnamus, imò in vsum interdum reuocamus, in leuioribus morbis, interdum etiam grauioribus, vti dysentericis rheum exhibemus. Ferre tamen non possumus eos, qui ista tot purgantium specificorum, ac celebrium compositionum generibus, quæ nobis, vt ditissimos thesauros reliquit Antiquitas, præferenda esse censent. Quæque ego quidem non duxerim ex mea Pharmacopæa excludenda: quin potius vt pretiosa admittere voluerim, eaque prout iudicauit opportunum & utile nostris additionibus exornare, ac illustrare contenderim. Quæ præstiterim ex consiliis nostris discere potest Anonymus, & vt in Pharmacopæa nostra, quàm elegantia & specifica remedia præter eius simplicia eccoprotica, in

grauissimos quosque morbos tradiderim, quales sunt syrupi nostri helleborati varij ad epilepsiam, mariam melanchol. syrupus de pæto, ad rheumata & asthmata: syrupus de Centauro minore ad febres, præcipuè tertianas: extractum esulæ minoris extractum iridis ad hydropes: Extractum bryoniæ fœcula Brion. ad eosdem morbos, nec non purgationem matricis specificam, atque id genus alià, cognitu ac scitu à veris quibusque medicis, per quàm necessaria, qui solummodo ecoproticis suis, quibus noster acquiescit Anonymus, medicamentis non adhærent.

Fateor longiorem fuisse de purgatione ac Chymicorum remediorum, cum vulgaribus, comparatione, quàm Anonymus noster voluisset, orationem meam. In qua si breuior fuisset, utique & obscurior. Ut ut sit, non iis qui breuitati student, nec aliis qui orationis prolixitate delectantur, placere, sed publicæ utilitati inservire, animus fuit. Attamen si in hac prima parte, vbi generatim quæ proposita fuerunt, ab Anonymo, examina excussi, profusior fui. Alteram huius libelli nostri partem breuiorem contrahemus, vbi licebit citra verborum copiam, sigillatim omnia concisè explicare. Quò antequam perueniamus, minutatim alter remediorum ordo, qui de alterantibus est, ab Anonymo nostro propositus, paucis venit nobis expediendus.

C A P. X.

Vbi facultatum distinctiones explicantur: rerumque proprietates, non elementari materia aut nudis qualitatibus, sed essentia & forma adscribuntur: nec non contradicentium argumenta etiam ex veterum Philosophorum sententia diluuntur.

DUM Anonymus noster confinxit, a nobis verisq; aliis medicis, tū dogmaticis, tū chemicis, in purgatione sola vsurpari præcipitatum & antimonium: quorum loco longè meliora doceat, vtpote leuia sua eccoprotica: putauit certaminis victoriã sibi securè esse partã, nec eã causã posse excidere. At si doctis ac eruditis eorum, quos citauimus, scriptis legendis, ac respõsioni in suam Apologiã attentus fuerit: quã totã aberret viã, facilè percipiet: hocque in negotio, non secus ac omni alio therapeutices documẽto, à Chimia, Chemicisq; Philosophis indies ornamenta, auctiones & per quã viles scholę Medicę inuẽtiones conferri intelliget. Dum tamen talia de se putat: Hoc est penes se inclinasse victoriã credit, ac istã gloriã tumescit, en in quæ verba prorumpat; Age verò, inquit, à purgantibus ad alterãtia pergamus. Illa conferunt morbis depellendis manifesta, aut ~~prima~~ qualitate manifesta, ut prima & secunda: Occulta vt vi & proprietate specifica. Nos

occulta

morbis calidis, vt intemperiei calidæ, inflâ-
 tioni, erysipelati, medetur refrigerantiũ vſu,
 quæ noſtro modo præparamus, malumũſque
 vt ſuccis aut decoctis, quãdo herbę ſuppetũr,
 quãm aquis ſtillatitiis.

Hæc in ſumma eſt Anonymi noſtri, de his
 quæ alterantia ſunt, ratiocinatio, qui ſolis qua-
 litatibus caloris & frigoris vim ac proprietatẽ
 efficacem calefaciendi ac refrigerandi, mate-
 rialiter non formaliter, vt loquitur ^{idem} de
 ſecundis dicit qualitibus, ſiue indurandum
 ſiue emolliendum eſt. Denique qualis in ore
 eſt, talem in pectore eſſe, hoc eſt qualia profa-
 tur, talia operari certò concludendum eſt, vt ſit
 nimirũ & multũ materialis, & parũ formalis.

Hoc caput vtique attentũ examen & exactã
 meditationem poſtulat. Ex eo enim cõſtabit,
 quò rerum omnium proprietates ac facultates
 reuocandæ ſint. Cuius rei tractatio ac inueſti-
 gatio præ aliis medicinæ capitibus, & elegans
 & maximè neceſſaria eſt.

Vt autem & faciliũ & meliũ intelligantur
 omnia, altiũ nobis res iſta reperenda eſt, va-
 riãque Philoſophorum ac medicorum in eas
 opiniones ſententiã excutiendę: meliores
 probandę ac confirmandæ; deteriores verò &
 magis veritati aduerſantes repudiandæ, vbi
 noſtrum iudicium, quãm pauciſſimis fieri po-
 terit verbis, apponemus.

Videre licet ex Anonymi noſtri ſcriptulo, eũ
 omninò pendere à qualitibus calidi & frigi-
 di: Quæ quidem vſque ad eò aures omniũ ~~per-~~ ^{perſe-}
 ſudit, vt vel ipſæ mulierculę, circulatores &

agyrtæ, nullis aliis rationibus opera sua fulciat
& confirmet, quàm id genus qualitatibus.
Sic enim citra discrimen omnes omnium rerû
virtutes, eò ab omnibus reuocantur, vt si quid
noceat, nimia vel caliditate vel frigiditate læ-
dere dicatur: seque scopum attigisse rationum
credunt, si in medicandis morbis, quos vel ca-
lidos vel frigidos autumant, calidis & frigidis,
vt volunt remediis vtantur & curent. Sed ex
effectu & rei exitu satis patet, quanta isthæc sit
hallucinatio, vt paulò post etiam fusius doce-
bitus.

Tenedum igitur nobis est, omnes qualitates
quæ substantiæ accidunt, quæque sensus affi-
ciunt, sensibus ipsis apprehendi diuidique in
primas & secundas. Primæ dicuntur illæ, quæ
ex elementis simplicibus prodeunt: secunde ve-
rò quæ ex eorum mixtione oriuntur: Còplures
dogmaticorum Medicorum primis illis qua-
litatibus, maiores quàm par est, vires adscribunt
in domandis & profligandis morbis. Alij ne-
nimiam quidem vim illis tribuunt, sed rerum
quiescentias esse volunt. Tertij ordinis sunt, qui
aliquid virium quidem illis arrogant, præci-
pua tamen facultatem rei substantiæ adiudi-
cant, qui mihi magis probantur.

Quod ad secundas qualitates attinet, nonnul-
læ sunt huius generis, quæ dogmaticis tãquam
inutiles & medicationi prorsus ineptæ sunt,
quales sunt odores & colores: quos nos cõtrà,
vt magnæ virtutis in medendo esse, & maxime
vtilis ac necessarios affirmamus, vtpote qui ex
mercuriis & sulphuribus, magnarû viriû pri-
-

tipiis emergunt. Quæ verò qualitates secundò
 sapores inducunt, cum à variis salibus nimirò,
 amaris & abstergentibus, acribus, incidētibus,
 attenuātib, acerbis vel austeris, falsis, exsiccā
 tib. & idigenis aliis, vt dulcib. ij proficiſcātur,
 ab oīb. medicis agnoſcūtur, & in morborū cu-
 rationē, vt magni momēti, ac virtutis, admittūt.

Primæ qualitates vario nec eodem modo à
 Philosophis & Medicis definiuntur. Siquidē
 Philosophi, qui eas, vt in elementis existētes
 citra mixtionem, considerant, duplicis generis
 illas cōstituunt: Actiuas scilicet, vt calidum &
 frigidum, & passiuas, humidum & siccū. Pri-
 mæ in rebus naturalibus dicuntur agere, vt ca-
 loris proprium est dissoluere, & frigidi conge-
 lare, & contrà. Secundæ pati dicuntur, vt hu-
 midum, quod alieno termino coërcetur.

Medici contrà qui huiusmodi qualitates
 in mixto corpore ad medicamenta apto, con-
 siderant: ex virtutibus & efficacia, quâ pol-
 lent, eas definiunt: omnesque actiuas pro-
 nuntiant: calidum illud vocantes, quod ca-
 lorem potest inducere, frigidum quod refri-
 gerat: humidum quod humectat, & siccum
 quod exsiccat, facultate & potentia, non sen-
 su & actu in quo fallitur Galenus, ac repre-
 hensione dignus ipsemet est, cum lib. i. de na-
 tur. facult. Aristotelem ausus est arguere, defini-
 entem humidum & siccum, per seſiones
 esse, non actiones: Nesciuit enim, vel no-
 luit Galenus, vt decebat, quod homonymum
 erat, distinguere.

Harum autem efficientium vt actiuarum

qualitatum Medici tres constituunt gradus: quorum primus est apertarum qualitatum, ut cum calida medicamenta dicuntur calefacere re ipsâ, & actu perceptibili: frigida verò manifestè frigidificare, sensuque ipso: hoc est, quando hæc medicamenta manifestis qualitibus patientia corpora, calore nempe, frigore, humiditate & siccitate afficiunt.

Secundus est qualitatum gradus, eorum que non actu sed potentia agere considerantur in corporibus, ut cum medicamenta facultate, quam habent, variè nos afficiunt, movent, alterant aut immutant, ut pote attenuando, incidendo, incrassando, detergendo, &c. In quorum numerum referri ea possunt, quæ feces excrementosas & superuacanea queque ex corpore per propria emunctoria deturbant, idque vel sudores prouocando, vel ad vomitum & secessum irritando, aut etiam menstrua proliciendo. Quæ quidem medicamenta non abstracta proprietate operantur, sed insita potestate. Vnde Galenus ea ab illorum numero exclusit, que occultâ agunt proprietate, aut quorum causæ occultæ sunt, lib. 6. de simp. medic. facult.

Tertio ordine & extremo in agmine locantur que occulta proprietate aut formæ substantialis specifica vi agunt: sub quibus comprehenduntur, quæ certas corporis partes respiciunt, & eis propriè inserviunt, qualia sunt cephalica, capiti destinata, stomachica, hepatica, splenica, hysterica, cardiaca, & alia id genus. Eodè etiam continentur ordine, tam venenosa medica

Medicamenta quàm bezoardica & alexipharmaca: & quæcunque specifica proprium aliquem morbum intuentur; cui speciatim medentur: qualla sunt pzonia, viscus quercinus; flores liliæ conual. & liliæ arboris, cranium humanum & vngula Alcis, quæ epilepsiæ curandæ, proprietate sua à natura destinata sunt: aut quæ certum humorem expurgant: sic rhabarbarum dicitur cholagogum specificum: agaricus phlegmagogus &c. Neq; hîc omnia eiusmodi recensere expedit, quorû catalogus longiore lectione futurus sit tædiosus. Satis sunt igitur, quæ hîc à nobis proposita sunt exempla specificæ quorundam virtutis & proprietatis.

Atque hi sunt omnes medicamentorum ordines ac distinctiones quæ in corpus humanum functiones suas exerunt, & quæ qualitatibus agentibus discerni solent.

Cæterum quæcunq; insunt rebus naturalibus, siue sint propria $\pi\alpha\theta\eta$ siue propria accidentia: cum aut formæ aut materiæ gratiâ insint ex Aristotele: hinc nata est opinionum inter Philosophos & medicos diuersitas.

At illorum omnium medicamentorum potentia, id est, quæ vim aliquam habent agendi in nostra corpora, in triplici sunt differentia. Quædam enim nos afficiunt, secundum naturam; hoc est iuxta certam analogiam & consensum, quem cum nostra natura habent, quorum concordia & coniunctis in vnum copiis morbi citra detrimentam corporis depelluntur, vt sunt varis alterantium & cor-

roborantium genera, quæ familiaria sunt & amica naturæ nostræ.

Quædam contra naturam nos afficiunt, & caulla possunt esse morborum & mortis, vt de leteria suis venenis.

Quædam partim secundum naturam nos afficiunt, partim contra naturam, atque seruant quoddam medium inter ea quæ iuuant & quæ nocent: qualia sunt alexipharmaca & purgantia medicamenta. Mithridatium enim, vt & ipsa theriaca, & multa alia antidota alexipharmaca, salubria sunt per accidens: quia excitando nostros spiritus, siue calorem nostrum symphytum & naturalem, & irritando vim expultricem, corruptos ac pestiferos humores, malignos vapores, halitusque perniciosos in nobis latentes, ac vitæ nostræ insidiantes, tanquam domesticos hostes, qui interitum nostrum perpetuò molliuntur, à corpore nostro detrudunt, ac prorsus manibus nostris excludunt; idque vel sudoribus vel diaphoreticis halitibus aut perspiratione insensili, v. vocant. Idem, sed suo modo, de purgantibus medicamentis dicere possumus, quæ iuxta vim insitam, quâ possent, domesticum hostem nostrum vel vomitu vel deiectione expellunt, vt supra docuimus.

Eiusmodi autem rerum naturalium proprietates ac virtutes: iuxta Philosophorum sententiam, promanant, vel à forma vel à materia, aut etiam crasi & mixtione qualitatum elementarium; hinc rursus magna in-

ter Philosophos & medicos tùm antiquiores tùm recentiores sententiarum discordia nata est. Siquidem alii totam vim & proprietatem, quâ pollent medicamenta, ad morbos oppugnandos, formæ aut toti substantiæ agendi proprietatem tribuunt: alii aliùs originem earum facultatum, à cælo nimirum ipso repetunt; quas potius occultas proprietates, quàm manifestas volunt. Alii non cælo, sed formæ substantiali arrogat: neque crassis ullam habent rationem, aut etiam qualitatum, quas nullius esse momenti iudicant: vimque illam abditam in medicamentis positam, mixtionem elementorum esse negant, sed à quibusdam spiritibus in abyssi naturæ reconditis, proficisci pronuntiant, in quibus quiescant aliquandiu, ac nullo rerum naturalium interitu extingui possint: Quorum sententia consentit cum opinione,

Socraticorum lib. de ideis in Parmenide;

Stoicorum, de causa continente,

Anaxagoræ de syncriasi Atomorum,

Et Hippocratis, lib. de dixta.

Anonymus noster, qui totus materialis potius quàm formalis est, quique idcirco alteraria illa, aliaque remedia, non patitur formaliter potius operari, quàm materialiter, hanc illorum sententiam nequaquam probaturus est: at contrà, magnâ vocis contentione in illam debacchaturus. Quin iam illum crassiore rostro pennam excidentem video vt maioribus literis eminùs legendis, efformet responsionem suam, quam nouæ doctrinæ, & erroneæ au-

Etorem prorsusque Galeni placitis contrariae
 insimulet ac explodat. Siquidem Galenus ad
 crasin rerum facultates referat, quam nos cum
 doctis Philosophis ac Medicis formae substan-
 tiali adscribimus. Nec obstat, quod multos ista
 Galeni opinio sui assertores longo tempore
 sibi conciliauerit: satis enim notum est verita-
 tem temporis esse filiam.

Nec credendum est, istam suam responsione A-
 nonymum nostrum contentum fore, etsi ma-
 gni momenti est apud illum Galeni auctoritas,
 eiusque sectatorum, quibus instar discipulorum
 Pythagorae satis est, si praceptor dixerit aut
 scripserit. At progredietur ulterius, tentabitque
 si possit oppugnare, ac rationibus, argumentis
 sic eorum sententiam euertere, ac euincere, qui
 eiusmodi facultates ac proprietates formis
 substantialibus potius, quam crasibus adscri-
 bunt.

Sic enim primo loco arguet, omnia naturae
 indiuidua, quibus in medelam corporum no-
 strorum utimur, siue sint illa animalia, siue ve-
 getabilia, iugulata, eradicata, atque hinc emor-
 tua: hac ratione forma substantiali esse spolia-
 ta: quod quae animata sunt, hoc est animam ha-
 bentia, ea sola viuant & vegetent, ut quae vera
 forma substantialis sit ea anima, essentiam &
 substantiam rei constituens.

Quod cum sit, ut sibi persuadet, frustra & ab-
 surde, medicamentorum inanimatorum facul-
 tatem formae attribui, cum ea careant, ut pote
 anima destituta & mortua.

At Galeni, eiusque sectatorum opinio ac sententia

tia longè magis veritati consentanea. & ratio-
 ne potentior est, (excipiet Anonymus) cùm
 dicunt inanimatorum substãtias certis tempe-
 ramentis cõstitui: quę vt varia & diuersa sunt,
 ita & diuersas esse inanimatorum substãtias,
 quę inter se differant, non formis, substãtiam
 constituentibus, sed duntaxat temperamentis:
 Atque inde colligent, essentiam rei exanimis,
 nihil præter crasim illius esse: quę quidem
 per accidens forma dici potest, quatenus ex
 elementorum permixtione constat & com-
 posita est. Atque hi fatebuntur quidem, e-
 tiam in illa crasi latere occultas quasdam pro-
 prietates: singulariter etiam inter se differre,
 quas prorsus extinctas credunt, vbi crasis dis-
 iuncta est & perit. Atque hæc sunt rationes,
 quibus ii nituntur, qui rerum facultates ac
 proprietates in crasi tueri volunt.

Quibus porro in suæ sententiæ confirma-
 tionem rationibus vtantur, præcipua nunc
 nobis explicanda sunt, & excutienda argu-
 menta, vt quàm absurdè hallucinentur li-
 queat: quibus discussis transibimus in eorum
 ratiocinationum expositionem, qui proprie-
 tates illas medicamentorum, ac facultates
 formis affingunt: quod concisè expendemus,
 vt lite inter vtramque partem pertinaciter di-
 sceptrata, æquus lector ac sincerus, de causæ
 æquitate ac veritate iudicet.

Exanimatæ stirpes, inquit, formâ sub-
 stantiali priuantur.

Exanimatæ stirpes, proprietates suas re-
 tinent, quàm diu perstat crasis. Ergo.

Quædam, quæ proprietates suas retinent, perstante crasi in corrupta, forma substantiali priuantur.

Maior patet (dicit Anonymus) cum certissimum sit, quæ ex terra radicitus euulsæ sunt plantæ, quæue siccitate contabuerunt, eas animâ suâ vegetatiuâ esse exutas, atque inde formâ substantiali destitutas.

Minor etiam nullum parit dubium, quum nihilominus vim ac virtutem tum nutriendi tum medicandi retineant efficacem, ut docet experientia: siquidem aliæ nobis vsui sunt in alimentum, aliæ in medicamentum, quamuis vegetatiua virtute careant.

Ergo, inferet, verissima est nostra Cōclusio. Quorum argumentum sic diluimus: Maiorem primò Syllogisini ut falsissimam respicimus, quæ docet exanimatas stirpes formâ substantiali priuari. Perinde enim est ac si quis dicat, fructus aut semina priuari formâ suâ substantiali, si non amplius vegetentur. Deus enim aut natura nihil non creauit in hominis vtilitatem & vsu: ex quo fit, ut vltimus plantarum finis non sit ipsa vegetatio, & vitæ earum propagatio aut animatio: sed ut ex suâ animâ exutæ, & ut ita loquar mortificatæ, idoneæ ac aptæ, humano generi reficiendo ac recreando, reddantur.

Quòd autem formas *γνώσεως* non admittant, alio argumento sic inferunt, eoque dupliciter sic formato.

Quod abolitum est, illud remanere non potest in substantia.

At in stirpibus, animâ suâ priuatis, abolita

est forma substantialis, à qua dicunt occultas potentias promanare.

Ergo in stirpibus succis forma substantialis permanere non potest.

Vel: Peremptâ formâ substantiali, quod remanet non potest esse forma substantialis.

In stirpibus peremptâ animâ vegetatiuâ, perimitur substantialis formâ.

Ergo in stirpibus quod remanet, non est forma substantialis.

Solutio.

Vtriusque formæ Syllogismi minor negatur, vt pote quæ falsa est. Perinde enim est, ac si quis dicat pyrum, pomum, frumentum, & reliqua semina priuari suâ animâ substantiali aut formâ si non amplius vegetentur.

Cùm autem Deus, aut ministra eius natura mandato illius producat nobis in vsum omnia: cui vsui esse possint, si mortua manent post amissam vegetationem? Dixit terræ Dominus, producat terra fructus, deinde paulò post: comedat homo de omni fructu herbarum & arborum horti, &c. Nunquid illa debuit homo eruere ex terra, aut fructum ex arbore decerpere, vt sic illa iugularet suâque vitâ priuaret, quâ sibi viuebant, vt in vitam suam & vsum ea ille conuerteret? Quæ si destituta fuerunt vitâ, quæ forma est substantialis, quomodo alere potuerint, & in naturam hominis conuerti. At ne sic quidem constet forma, quam ex crasi volunt cõstitui. Si enim vita rerum ex temperie &

crasi illarum oritur, ea extincta, temperies & crasis simul recesserunt: Ergo nec eiusmodi fructus alere possint ratione temperamenti & crasis, quæ in illis extincta sunt, post deperditam vegetationis virtutem. Atqui iam diximus non in eum finem creata esse terræ indiuidua, ut vegetarentur, sed ut vegetata, aut vegetatione maturata, fierent proprium hominis alimentum aut medicamentum. Unde constat totam illorum formam & substantialem (& accidentalem, si vis) transire in hominem, ut illis reformetur: hoc est formam suam reinstauret & sustineat in essentia sua. Deperditâ igitur vitâ, qua sibi viuunt plantæ, & alia naturæ indiuidua, non deperit ea vitæ forma, quæ viuunt nobis, quæ sola verè forma dici potest, eaque substantialis: quod hominis substantiam, formam, essentiam, foueat, augeat & sustentet. Nec inficias eo, quin ea φύσις aut forma naturalis rebus indita sit etiam *χρῆσις* aut *συνθύσις* mixtionis elementorum, seminum, & trium principiorum causa: nam non tantum spiritualement formam, aut spirituale corpus rebus insculpit: sed corporalem etiam ex crassiori materia compingit, quæ ritè componi non potest, quin certo rerum mixtarum temperamento constitutur. At præcipua illa est forma, quæ ipsam rei crasin sustinet, & quæ indiuiduum perducit, ad quod destinatum est. Quod ut apertius exponatur, intueamur semen à planta excisum, cuius separatione vege-

tationem propriam deponit , & mortuum prorsus iacet , nisi ad quod destinatum est reuocetur. Si igitur in agrum seratur, nunquid docet experientia quotidiana, similem parentibus suis speciem ab ipso procreari. Hoc ne amabo fieret, si formam suam substantiali esset nudatum. Atqui tunc forma in illo perfecta est, quæ vim habet simile sui progignendi, ad quod à natura constitutum est.

Hinc liquet virtutes omnium rerum, quæ à forma substantiali procedunt non perire cum vi vegetatiua, quæ sibi ad tempus opus fuit: sed manere, dum id, ad quod vocatæ sunt compleuerint. Sic pecudes lanienæ dicatæ nihil homini profint, nisi prius mobili illa sensibili animam, atque vegetabili spolientur, cui tamen homini ex in alimentum dicatæ sunt. Ergo iugulari illa prius oportet, & vita aut anima sua vegetatiua & sensitiua exui, ut hominis usus esse queant, in quem usuro tanquam in suum vltimum finem, natura illas cum omnibus aliis destinauit. Vnde igitur alitur homo ex ipsarum morte, si in illis pereat forma substantialis, quæ ad alendum hominem aptæ sunt & ad id vnum destinatæ?

Si individua alia excutiamus medicamentis dicata, vnde virtutem habeant, quam à forma illa spiritali & substantiali? Eia, rhabbarum, nunquid tunc in usum venit, quum iam pridem ex solo suo exutum est, & vim vegetandi deposuit, ut nullam neque vitam neque incrementum amplius ex matre sua hauriat? attamen, cur & vnde bilem attrahit & vacuat,

(in quem usum destinatum est) si formâ suâ specificâ & substantiali cum vita sua propria, quâ in solo suo vivebat, spoliata est? Nunquid apparet ἀπορίτως illam formam substantialem, ἡ ἀδιαλύτως, rebus omnibus, inherere, donec usus, ad quem destinatae sunt prorsus sustulerit, & aliud traduxerit. Sic ex forma sua substantiali rhubarbarum rectè definitur, medicamentum purgandæ bilidoneum: sic triticum, definitur semen nutriendo homini aptissimum. In hos enim usus cum reliquis omnibus aliis illa per formas substantiales, natura perducit, dum eas formas homo ab illis detraherit, & in suum usum transtulerit.

Præterea quàm inepta sit & falsa illorum minor in hoc medio, quo asserunt periisse animam vegetabilem eradicatâ è solo suo & exsiccâtâ plantâ, hinc elucescit. Si perit anima vegetabilis, non permanet in fructu vel semine. At contrâ videmus permanere. Ergo non perit. Permanere apparet, quòd ex semine sicco etiam in terram proiecto, nouum germen emergat, specie parentes referens. At nouum illud germen, vnde prodit & vegetatur, crescitque ad perfectionem, quàm ex vi illa & facultate, aut spiritu vitali in semine latente, qui ex potentia tandem prorumpit in actum? Neque enim fas est dicere, ex sole & terra hoc effici, cum illa, vt efficientes causæ moueant tantùm facultatem vitalem in semine inclusam, quæ si prorsus esset extincta, frustra semina in terram serun-

tur, vt renouatio speciei illorum à sole & terra expectetur.

Dicebat Aristoteles sol & homo hominem generant, vnde istud fieri possit, si semen ab homine ex stirpe sua truncatum & lid emissum, vitalibus spiritibus, hoc est anima vegetatida, sensitiua & mobili spoliatum est. Vel stupidissimus & crassissimus agricola longè veriùs quàm Anonymus noster philosophetur. Si eniat crederet, semina, quæ terræ committit, nullo vitali & vegetante spiritu frui, desperaret de messe futura, & suam stultitiam rideret, aut dispendia etiam suorum seminum lugeret, quæ temerè perdidisset. Mirari vtique subit Anonymum nostrum nihil spirituale sapere: imò terrestriorem esse ipsis agricolis. Sed quid de superbo & auaro homine speres, qui nihil præterquam loculos & inanes flat glorias: Quid, cum totus sit materialis, formaliter agat? Aut quam ~~geminam~~ *geminam* crassim agnoscat, qui planè est *δυσπατος*?

C A P. X I.

Quo variis argumentis & Philosophorum auctoritatibus confirmatur, rerum omnium facultates non materia sed forma esse tribuendas.

Quod Anonymus noster virtutes
 ac facultates alterantium medi-
 camentorum, nec non propè
 omnium aliorum, referat (vt ex
 eiusdem e legâti libello constat)
 ad materiam aut temperamentum & crasin
 potiùs, quàm ad formam substantialem, do-
 cens, quæ calida sunt, calefacere, quæ frigida
 refrigerare materialiter non formaliter: nec
 non emollientis pariter materiz suæ non for-
 mæ ratione emollire: reddidit nos in hac Dis-
 putatione longiores, quàm nostri erat institu-
 ti, vt tandè capere posset, eiusmodi facultates
 formis potiùs, quàm crasibus & tēperamen-
 tis esse tribuendas. Quin & quæ sequentur suo
 loco addemus ad confirmationem & eluci-
 dationem maiorem veritatis: quàm scilicet
 nugas illius confutabimus, quibus in tribus
 nostris principiis, quæ in omni corpore mixto
 & composito constituimus, asserere conatur,
 desiderari natium rei temperamētum & cra-
 sim, nec in illis remanere, hinc concludens, ri-
 diculam de hac re ac inanem esse orationem,
 quasi hoc luce clarius sit. In quo pertinaciam
 suam in tuenda vltro citroque Galc. opinione
 ac mordicus retinenda ostendit: Qui quidem
 Galenus Empedoclis errore natium fascina-
 tus, præcipua totius medicinæ fundamenta,
 nec non proprietatum ac facultatum, medi-
 camentorum causas, in eiusmodi materiali
 crasi locauit. quæ rei substantiam etiam vo-
 cavit, eo vsque temeritatis progressus, vt ne
 animam quidem nostram exceperit, quam ex

etasi corporis esse ortā pronuntiavit, quamvis alibi de ea iudicium suum sustineat: imò ignorantiam suam apertè de eius essentia ac origine, alibi fateri non erubescat. Sed quàm Platonis Aristotelicisque Philosophis reluctetur, apertum satis argumentum hinc profert.

At ne falsi à me tantus Medicinæ Coryphæus, videatur iniquè insimulari ac argui, promptum est ex illius scriptis quosdam locos eruere, quibus luculenta erroneæ & falsæ eius opinionis fides fiat. Sic enim cap. 6. l. b. de vŭ partium (in quo insigne præ aliis eius libris ingenij acumen explicavit) ingenuè fatetur, se ignorare quid anima sit. Libro verò septimo de placitis Hippocratis & Platonis hæc refert, quæ sequuntur: Veruntamen, inquit, si de animæ substantia quoque est sententia proferenda, de duobus alterum dicamus necesse est, vel ipsam esse fulgidum ac quasi æthereum corpus, ad quod asserendū, velint, nolint consecutione cogente, descendunt. Stoici & Aristotelici: vel ipsam incorpoream quidem esse substantiam, vti tamen hoc corpore tanquam principali vehiculo. Et lib. 2. de sympt. causis: Etenim, inquit, Animæ essentiam in alia quapiam tractatione definire, audax fortasse facinus putabitur. In hoc verò opere, & præter audaciam superuacaneum videtur. At quæcunque tandem ipsa fuerit, è duobus alterum existimare oportet, aut quòd ad omnes functiones, vtitur sanguine & spiritu, vt

» præcipuis instrumentis, & aut alterius, aut
 » vniusque calore, aut quod in his ipsis confi-
 » sit. Non est tamen nostri instituti, aut anti-
 » quorum falsas sectas confutare, aut ipsorum
 » ignorantiam acculare. Vbi facile & Pytha-
 » góricos & Stoicos ac Platonicos arguit, qui
 » vno consensu omnes aliter de anima iudi-
 » cium fecerant, utpote quam contra eius opi-
 » nionem immortalem esse crederent. Inter
 » eos potissimum Aristoteles de ea rectè sentit,
 » quum 1. lib. de Anima cap. 5. de intellectu, hoc
 » est de anima sic disputat: Is intellectus separa-
 » bilis est non mixtus & impassibilis, cum sit
 » substantia actus: cui etiam quatuor aut quin-
 » que præclaras qualitates aut facultates attri-
 » buit, immortalitatis ipsius indices. Ut nem-
 » pè sit *χωριστός* separabilis à corpore: *ἀμιγής*
 » non mixtus materię corporis: *ἀπαθής*, im-
 » passibilis, ἢ *ἕστια ἀνίεργησία*, & actu sua sub-
 » stantia semper existens. Quæ quidem qualita-
 » tes longè alix sunt ab illis, quas Galenus a-
 » nimæ attribuit. At mirum tantis tenebris in-
 » uolutum tanti viri ingenium, ut qui in re
 » tam magni momenti, à tot præclaris supe-
 » riorum temporum Philosophis, etiam illu-
 » stratus titubarit, & huc & illuc incertis sen-
 » tentiis fluctuarit, aded ut nullum veritatis
 » portum vnquam ingredi potuerit. Quin
 » fluctuando ad longè peiores scopulos allie-
 » rit, quum libro de Contecutione motus a-
 » nimi & corporis temper. & 2. de locis affect.

audet animam definire, quæ nihil aliud sit, quàm ex quatuor elementis temperamentum certâ proportione concretum quâ animal omne vivat & omnia vitæ opera præstet. Vnde certè colligere est animæ immortalitatem negasse, vt quæ pereunte crasi illa & certa proportione (vt tandem in omnibus individuis accidit) Anima simul dissoluatur & pereat. Quorsum igitur in illius magistri verba iuremus? Qui si tam crasè impegit in errorem, in re tam magni momenti, vbi de cognitione animæ agebatur, nunquid & aliis in rebus multò leuioribus potuit à veritate deflectere? Ergo nec certa firmâque semper ab eo medicinæ fundamenta haurienda sunt, vt qui & de nonnullorum morborum essentis & causis etiam minùs medicè disputarit, & medicamentorum virtutes aliò, quàm ad certum temperamentum referre nesciuerit. Hos si docti viri damnant errores, & istis rationibus oppugnant: an ignari, Empeirici & Heretici etiam, potiùs censendi sunt, quàm strenui veritatis propugnatores & assertores quæ Hipp. Platonis, Aristotelis & Galeni amicitia, longè latèque præferenda est? Erroneam illam de anima opinionem, longo ante Galenum tempore, agitauerat & tutatus erat Dinarchus à Platone primò, deinde ab Aristotele aliisque veris Philosophis confutatus, vt libro illo nostro de Recondita rerum

natura fufius docebimus. Quam verò Galē-
 nus tueretur ſententiam, quā omnes propè ſz-
 cultates & proprietates craſi aſcribit Empe-
 doclis errorem hāc in re ſecutus eſt, qui dice-
 re erat ſolitus, Naturam nihil aliud eſſe quā
 mixtionem, & mixtorum alterationem.
 Quem quidem errorem diluit Ariſtoteles;
 utque falſam opinionem euertit: probans
 cuiusmodi craſes, temperamenta & mixtio-
 nes qualitarum elementarium, nullo modo
 efficientes eſſe cauſas, nec formales: ac orga-
 nicas ſeu instrumentales, quas Plato cauſas
 vocat, ſine quibus non: quæ cū ſint ſuā
 naturā indefinitæ, formā ſubſtantiali defi-
 niuntur, tanquam ſine. Atque hinc Ariſt.
 Phyſ. 1. cauſam formalem, quæ ſubſtantiam
 cum materia conſtituit, appellat *φύσις* ſeu
λόγος, & principem naturalium cauſam. Quæ
 forma, ut ſcribit idemmet Ariſtoteles 3. Me-
 taph. & in ſine lib. 1. neque eſt elementum,
 neque concretum quid ex elementis, quæ-
 que forma ſeu natura eſt principium & quod-
 dam diuſinum, quod non conſtituitur ex craſi
 elementorum, nec ab iis generatur. Quum
 enim forma dicitur generata, id ſubſtantię
 naturalis ratione dicitur, quæ materiæ cauſa
 dicitur eſſe generationi obnoxia. Vbi no-
 tandum eſt plures eſſe ſubſtantiarum diffe-
 rentias. Nam & forma conſtituens & mate-
 ria & compoſitum ex utriſque dicuntur ſub-
 ſtantię.

Pariter notandum eſt in omnibus rebus
naturæ

naturalibus tria considerari, 1°. substantiam ipsam, 2°. ipsius *δύναμις*, quæ est ad agendū, efficacæ, 3°. secundum actum *δυνάμεως*, quæ dicitur *ἐνέργεια* seu actio. Vel 1°. totum compositum consideratur, 2°. potentia essentialis, quæ nunquam separari potest à toto, cum sit quiddam à forma rei promanans, quæque reuocatur ad Categoriā substantiæ: quamuis non sit aliquid se ipso subsistens, aut *χωρὶς ὄντι*, quia cum definitur, neque agnoscitur neque intelligi potest, nisi ratione eius substantiæ, cui inest: (verbi gratiā) rhabbari facultas, quæ est purgare bilem, non definitur, nisi cum dicitur, vis esse & facultas producta ab essentia rhabbari. Consideratur denique potentia naturalis, quæ est qualitas dependens à temperamento siue crasi, cum operatur: quæ crasis idcirco est tantum instrumentum potentie illius essentialis, siue causa sine qua non, ut appellat Plato. Notandum præterea est nomē *δυνάμεως* aut potentie vnum & idem significatione esse cum facultate aut proprietate. Dicitur enim *δύναμις ἀπὸ τοῦ δύνασθαι*, ab eo quod potest aliquid facere. Quæ quidem *δύναμις*, distinguitur à Philosophis in perfectam & imperfectam: cuius imperfectæ multas alias distinctiones, in quas diuiditur, hic prætermittimus silentio, breuitatis causa, quarum etiam, cum accidentia sint tantum, nulla demonstratio est, quod accidentium per se nulla causa existat.

At alia *δυνάμεις* species est, quàm hic intelligimus, & de qua nobis sermo est, quæ non simplex qualitas est, aut accidens: sed quæ essentia est sub categoria substantiæ comprehensa, vt diximus: qualis est potentia & facultas videndi in oculo: chylum formandi in ventriculo: in senna atrambilem purgandi, absinthio detergendi, & obstructions expediendi, atque eiusmodi infinitæ aliz potentiæ, quibus alia indiuidua prædia sunt, actionesque suas diuersas obeunt: quorum vires aliò quàm ad substantiales aut essentielles potentias referri nequeunt.

Has proprietates Dialect. Græci *ἴδια πάθη* nominant, Latini proprias affectiones, quæ separari à rebus subiectis incolumi substantia non possunt: sed omni soli & semper insunt subiecto, atque de subiectis demonstrari aut prædicari possunt. Quæ quidem proprietates aut facultates suis energiis definiuntur & agnoscuntur, siue sint actiuæ siue sint passiuæ. Et potentiarum causâ, agens dicitur tangere, & patiens tangi, formæ non ascribitur, tactus. Quin forma non est corpus, at materiam informat sine tactu: Solius itaque corporis naturalis proprium est, vt tangendo patiatur.

Porro agentia agunt, vel *ὁμοειδῆ*, vel κατ' ἐντελέχειαν: *ὁμοειδῆ* dicuntur, quia illud *εἶδος* accidentis externi est *ὁμοιον* in agente, & patiente, quùm eam qualitatem, quam habent manifestam, imprimunt in patientem, vt ignis qui calidus, calidum etiam effi-

cit, aqua frigida refrigerat.

Agentia κατ' ἐπιτέλειαν appellantur: quæ illâ intrinsecâ vi, quæ est perfectio, seu ἐπιτέλεια agunt: cum imprimunt in patientis qualitatem eam, quæ tamen in agente non est manifesta: ut cum pipel licet non sit extrinsecus vel actu calidum, habet tamē vim calefaciendi.

Hæc longiore nobis explicanda fuerunt oratione, ut pateat quàm absurdè hallucinetur Anonymus noster, quum de facultatibus medicamentorum alterantium loquens, eas materiæ, crasi, & temperamento arrogat potius, quàm formæ substantiali, quum in hæc verba erumpit: Accedit quòd frigida refrigerant, & calida calefaciunt materialiter non formaliter. Pêdet enim vis calefaciendi, refrigerandi humectandi, siccandi à materia certo modo temperata: quæ temperies si non perit, saltem minuitur destillatione: salva verò & integra, inquit, manet in succo. Est enim anima plâtæ. Aurea utique verba hæc sunt, quæ rubrica signari & exarari scilicet merentur.

Respondeo ac nego Anonymo nostro, vim ac proprietatem medicamentorum calefaciendi, refrigerandi, incidendi, aut detergendi materialiter agere: vel quòd manifestis qualitibus, & sensui notis, actiones suas præstent in medendo, prout est in elementis id præstare: Sed occultâ vi & potentiâ propter substantialē formâ: quemadmodū (exēpli gratiâ)

dicimus Piper, de quo iam antea, aperto calore sentibus peruiso nequaquam esse præditum, qualis est ignis, calor, aut ardor. At facultate tantum occultâ posse calefacere. Neque enim eius actio percipi potest, nisi calore animalis permutetur: quod est proprium abdicatarum vitium, seu occultarum facultatum.

Alia est omninò ignis caliditas, quam nimirum $\delta\mu\omicron\upsilon\alpha\delta\eta$ efficit in corpore nostro, alia ipsius piperis, quam $\kappa\alpha\tau' \epsilon\upsilon\tau\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\chi\epsilon\iota\alpha\nu$ nobis impertitur. Illa est materialis, & quæ propriè est elementi ignis: At hæc formalis propria est substantiæ ipsius piperis, & quæ nullo modo crasis aut temperies dici potest.

Nos igitur substantiali formæ seu toti substantiæ adscribimus vires, potestates & actiones medicamentorum, quæ $\kappa\alpha\tau' \epsilon\iota\delta\omicron\varsigma$ afficiunt aut mouent aliquid, seu alterant, potiùs quàm materiæ aut crasi, quæ ex primarum qualitatum mixtione suboritur.

lib. de Atque hæc nostra opinio à Fernelio *abditis* lo inter huius seculi medicos celeberrimo, *rerum* omnibus rationum momentis propugnata *causis.* est: nec non à Schechio, Aristotele altero, in *lib. de* ter Philosophos clarissimo, qui mihi à iuueni- *Medic.* libus annis cognitus est, quemque ut Præ- *facult.* ceptorem audiui, sic ut alterum parentem semper & colui, & adhuc memoriam eius celeberrimo ac prædicabo ut par est. Qui quidem

graues illi ac venerandi viri, non secus ac mul-
 ti alii doctissimi & medici & Philosophi, erro-
 neam illam Galeni opinionem planè damna-
 runt ac exploferunt. Qualis etiam est magni
 Hippocratis sententia lib. de antiqua medi-
 cina. At Anonymus noster qui ignarus non
 est, omnes proprietates rebus infusas esse à na-
 tura, iuxta Philosophorum sententiam, vel per
 formam, vel per materiã: cum nil nisi crassum
 videat, & lippis oculis subtilia non percipiat,
 causas istarum proprietatum semper potius
 ad materiam sibi visibilem referet, quàm ad
 formam, cuius intuendæ capaces non habet
 oculos. Quã quidem formã videtur ipse care-
 re, cum ea sit, quæ disciplinæ ac scientiæ capace
 reddat hominem, ingeniumque ipsius discen-
 di cupidum, acutum ac subtile efficiat: quam
 tamen non agnoscit, sed solam materiam
 stupidi intellectus ac crassi ingenij opificem,
 amplectitur, non satis gnarus, quicquid cõ-
 tra aut præter naturam est corruptum ac vi-
 tiosum à materia, non à forma essentiali, tan-
 quam causa proficisci. Corruptelæ enim vi-
 tiæque omnia priuatione intelliguntur qua-
 dam eius, quod secundum naturam inest. Fa-
 cessant igitur Anonymi nostri decoctiones,
 quas distillationibus præfert, & succos, quos
 essentiis anteponit his verbis: Temperies si
 non perit, saltem miãuitur distillatione, quæ
 salua & integra manet in succo (est enim ani-
 ma plantæ) aut in decocto, Succus scilicet
 anima plantæ futurus est, qui simpliciter ex-

pressus, citra ullam decoctionem, digestionem, defæcationem statim putredinem ac factorem contracturus est. Qualis futura est isthæc anima, si materia eam informat, non vita? ô præclarum philosophum: ô insignem Medicum, qui animam plantarum in iusculis & decoctis earum, potius quàm extractis & depuratis essentiis collocat.

Quis docuit hunc, solas destillationes à veris Chymicis Medicis, ad alterationem, coctionem, ac præparationem humorum, aut sola etiam olea stillata usurpari? Nunquid Chymicorum librorum sedulus fuit lector, in quibus tot præparationes aquarum, vinorum, hydromelitem, oxymelitem, syrumporum, & decoctionum, electuariorum, puluerum genera artificiosè elaboratorum, magna iucunditate & fructu descripta conspiciuntur? Quæ si in usum alterandorum & præparandorum humorum transferantur à perito medico, alia inueniat, quæ bilem, alia quæ melancholiam, alia quæ pituitam alterare, digerere & coërcere possunt, tum cerebro, tum in pectore, ventriculo, iecore, liene, renibus, ipsòque utero: & alia quæ mundando ac depurando sanguini destinata & aptata sunt. Quæ etiam non carent viribus calefaciendi, refrigerandi, attenuandi, incrassandi, aperiendi, astringendi, & specificæ operationis. Vnde apparet quantâ rapiatur inuidiâ Anonymus, qui

vel consilia nostra prorsus non euoluerit, vel si legerit, tot in ijs remediorum genera, ac tam varia malignè suppressit, vt nobis solas destillationes imponeret: quas hoc nomine respuit, quòd empyreuma, vt ait redoleant.

Videamus quid præterea deblatteret, & de obstructione tollenda exemplum ab eò propositum excutiamus: Accipiamus, inquit, aliquod destillatum, vt oleum aliquod Chymicum: Ego verò decoctum ex detergentibus, incidentibus, & aperientibus: quale erit, radicum aperientium & capillariorum omnium, agrimonij, cichorij &c. Ego citiùs & potentiùs deturbabo, inquit, meo decocto, quàm tu tuo distillato. Ratio est in promptu, quod destillata sint tenuissimarum partium, à facibus quippe repurgata.

Atque hæc sunt non verba anonymi nostri, sed oracula, grauésque ac magistrales sententiæ, notatu dignissimæ: At quem non tædeat ludibriorum, quibus exhibilatur? Aut quis Chemicorum ferat illius calumnias, quibus, nobis in obstructionibus expediendis, solas distillationes & olea Chimica imponit, cum secus infinita alia remedia, ex illorum & nostris libris liceat mutuari: Qui si quartum nostrum consilium legisset, quo cachexiæ nobilis virginis curandæ, remedia varia, ac illorum administrandorù, (quib. dei gratiâ

restituta est) methodum tradidimus: an stillati-
 tia olea aut aquas solas à nobis usurpari, con-
 finxisset? Sed legat in posterum chymicos, me-
 dicos, & calūniis inceslere prudentiùs desinet:
 Ibi enim satis amplam remediorum varietatē
 comperiet, quibus in obstructionibus tol-
 lendis ex sententia Hippocratis abundē v-
 si sumus, nec destillationes solas à nobis v-
 surpatas, ad tanti morbi curam, tuebitur
 ampliùs, nisi perfuictissimæ frontis esse ve-
 lit. Videbit illic parata hydromelita cum
 rad. enulæ, camp. filicis, chinæ, & passulis
 Corinthiacis, aromatizata vt vocant Cina-
 momi modico, in cuius singulis dosibus
 aliquot guttulæ spiritus acidi vitrioli insper-
 gebantur, in quo prius corall. & perlas dis-
 soluebam, hincque fiebant portiones acidu-
 læ, suauissimi & gratissimi saporis: Quibus
 quidem potiunculis non tantum obstructio-
 nes sensim tollebantur: sed viscera etiam in-
 trínseca simul & vnà corroborabantur: hæc
 que remedia præparabam ad imitationem
 eorum, quæ à natura nobis ex fontibus mi-
 neralibus acidis præbentur, quales sunt Spa-
 denses & Pougenses aquæ, vt pote vitrio-
 laræ & acidulæ. At quis reprehendat aut
 damnet eiusmodi medicamenta: cum ad si-
 milia, hoc est ad eiusmodi vitriolatas aquas
 grauioribus & difficilioribus morbis consi-
 gati, præsertim ab obstructione quotidie a-
 mandentur? Quicunque huiusmodi remedia
 experti sunt (quorum numerus est innume-

rus) nunquid leuitatem rideant Anonymi di-
centis: *Tu exhibebis aliquod destillatum, ut oleū
Chimicum: Ego verò decoctum &c.* Quærat ex il-
lis Anonymus, vtrum vulgaris decocta, an ve-
rè aquæ illæ eiusmodi spiritibus vitriolatis im-
prægnatæ magis excellant & præferri debeant.
Cæterum vices, ~~in illis~~ apozematum tuorum A-
nonyme obibant prædicta hydromelita, seu
diurna iusculorum sumptio: quæ iuscula fie-
bant cum rad. graminis fœniculi, oxyl. acetosæ,
foliis pimpinel. borra, floribus calendulæ, ge-
nistæ, cum pullo, capparibus, & vis corinthia-
cis facto. Lubeus abstinebam à Cichoraceis,
aliisque amaris, fastidium facientibus, etiam si *indecens*
morbo congruerent, eò quod ægra eiusmodi
remedia abhorrebat. Pro sale marino condie-
bantur sale Cetherac, absynth. vel mellissæ,
quæ viscerum obstructionibus expediendis
mouendisque vrinis & mensibus aptissimi
sunt.

In eundem finem quandoque indere iube-
bam pro singulis iusculis zss. crystallorum, vel
cremoris tartari, qui crystalli præterquam
quod obstructionibus pellendis sunt apti, ipsa
iuscula grato acore perfundebant, suauiorém-
que guttum alio quouis oxysaccharo conci-
liabant.

Ad maiorem crassorum & tartareorum hu-
morum attenuationem, ante haustum hydro-
melitis, sumebat pillulam ynam & alteram ex
sequenti massa, quam concinnabam cum gū-
mi ammoniaco, in vino albo, vel aceto scilliti-
co dissoluto, additis salibus corallorum, ab-

synthio, Chryſtallis tartari eſſentia aloës, mi-
ihâ, croco martis, cornu cerui præparato, &
margaritis præparatis.

Ad deturbandam vel euacuandam ſenti-
nam, utebatur meis pillulis de Aloë, quarum
deſcriptionē videbit Anonymus, in prædicto
meo Conſilio, quæ & temperiei ægræ, & cauſæ
morbificæ exhauriendæ, aptiſſimæ erant. Hiſ-
que utebatur ſexto quoque die. An topica in
eundemmet ſinem remedia Anonyme in no-
bis reprehendes? vel ob inopiam, quali ſimus
illorum vacui, cum eorum copiam in eodem-
met conſilio abundè ſuppeditemus. Quid iam
igitur deblatterare poſſis amplius, & nos de
tua obſtructione diutiùs inturbare, cum ad
has obſtructiones expediendas multa etiam ti-
bi incognita à nobis ediſcere poſſis. Sinobis
cum doctioribus quibuſdam medicis res fuiſ-
ſet, qui in huiusmodi obſtructionibus pellen-
dis verſatiores ac exercitatiores fuiſſent, quas
nobis noſter propoſuit Anonymus: noſtris for-
taſſè tartareis cremoribus, ac ſalibus aſynthia-
cis, fraxineis, atque id genus aliis: nec non
erocomartis noſtro varia ac diuerſa ſua reme-
dia oppoſuiſſent, detergètia, incidentia, obſtru-
ctiones reſerantia, corroborantia, neque vſque
adèò vulgaria ac leuia, qualia ſunt decbcta a-
liaque noſtri Anonymi auxilia: Trochiſcos
nempe de Eupatorio, de rab. de aſynthio,
de altzetzengi: diarrhodon Abbatis, dia-
curcuma, dialacca, diapraviſſium, electua-

rium de limatura ferri, atque id genus alia familiaria doctis omnibus Medicis: quæ idcirco huc adfero, ne nostra eorum ignorantio ne fieri quis putet, vt his omissis ad illa nostra superiora remedia confugiamus, quæ & opportunè & aptè vsurpamus, cum res ita postulat. At noster Anonymus videtur illa vel ~~in sua dualitate~~ præparantium catalogo *sua dualitate continet, in* prætermisisse, vel quòd, cum simplex sit homo, varietate non delectetur, nec compositionibus. At nunquid meritò istis suis iusculis ac decoctis simplicibus acquiescat, cum animam medicamentorum in iis sitam esse credat? quid præstantius, aut amplius rimetur?

Præter huiusmodi varia à nobis commemorata remedia, quæ præter eorū formam communem, possumus in pulveres, tabellas, confervas, aliasque id genus formulas, cum vsus postulat, adaptare: topica etiam habemus auxilia, in dissolutionem ac emolliationem eiusmodi obstructionum, tumorum duriusculorum, ac scyrrhorum etiam, vel lapideorum, in linimenta, vnguenta, cerata ac emplastra concinnata: quæ quidem fiunt ex gummi ammoniaco, bdellio, sagapeno, in oleo vel therebinthinæ, vel ceræ, vel butyri solutis: additis succis cyclaminis, fraxini, oleis de capparibus, de tamaritico, spermate ceti, & ceræ tantillo, ad ea in corpus cōpingenda, ex quibus vel linimenta vel cerata

componimus: sic enim & gummi in prædictis oleis dissoluta, magis attenuant & emolliunt, tantæque virtutis existunt, vt durissima quæque extenuent, emolliant, ac liquefaciant: quæ quidem virtus eorum, ex subtilitate illa præparationis, quam gummi in olea sic à nobis redacta obtinent, eis acquiritur ac infunditur. Hinc noster Anonymus discat, quâ ratione Ammoniacum sic paratum, aut solum & seorsim in oleum redactum (prout hæc præparatio Chymicis familiaris est) tam potenter operetur, vt diximus, idque promptius ac felicius, quam eo modo quem adfert, cum dicit *non suâ materiâ seu face repurgato, sed sincero & integro admoto*. Quin potius, quis non videat, sic nostris præparationibus robotatum, præsentius & materialiter & formaliter simul agere, quam si cum sua crassitie adhuc vsurpetur.

Sed ostentationem hominis porro videamus, quâ iactabundus & ἀπαλεγορονίως nos prouocat ad certamen eodem capite: *Faciamus*, inquit, *viscus aliquod, ut iecur, lienem, ventriculum inflammari: venâ sapius sectâ & clysteribus iniectis, ego assumptis & admotis refrigerantibus, melius agro succurram, quam tu quintâ quâuis essentiâ, qua calore augebit ardorem*. Ad quæ pauca hæc tibi respondeo Anonyme: Consule & euolue consilia nostra, quæ de inflammationibus internis conscripsi, vbivideas longè præstantiores à me præstitas curationes, quam ne animo quidem excogitare, ne dum exequi possis. Vbi neque ea quæ Chirurgiam aut manum desiderant, mihi sunt ignota, nec

Qualis viuendi ratio præscribenda, neque quæ-
 tuncque ad extinguenda eiusmodi incendia fa-
 ciunt Pharmaceutica remedia ea me quoque
 non fugere, siue internè siue externè aptanda
 sint. Denique quæcunque ars in istis requirit,
 siue ad præparandum, alterandum, purgandū,
 reuellendum, deriuandum, corroborandum,
 corrigendum, & symptomatibus succurren-
 dum, idque iuxta etiam communem metho-
 dum medendi à dogmaticis petitam, vt tacè
 spagirica & specifica remedia, quæ in difficili-
 mis quibusuis morbis felicissimè exhibentur.
 Sed hæc citra arrogantiam, præterquam tuam,
 dicta sint. Consule igitur diligenter libros no-
 stros, & meditare ea quæ à nobis præscribuntur
 & traduntur remedia: ex quibus non pudeat
 te multa & præclara in extremo etiam tuo se-
 nio perdiscere. Quæ & si communia sint, vt
 pote ex vegetabilium familia petita magna ex
 parte & iuxta vulgares formulas explicata, nè-
 pè per syrupos, iulepos, oxymelita, oxy saccha-
 ra, potiones, tabellas, pulueres, opiatas, condi-
 ta, epithemata, linimenta &c. abundè tamen
 erit, vnde fructum ex additamentis nostris in
 præparatione reportes. Hinc etiam indicabis,
 non solùm tua vulgaria esse mihi notissima, sed
 peritiâ nostrâ longè meliora ac potentiora red-
 di, nec nos simplicibus solùm vti essentiis, quas
 tu totas calidissimas, ac idèd noxias opinaris,
 amplius credere perges. Norunt enim Chimi-
 ci arte sua, frigidasetiam essentias educere, nec
 non olea, macerando scilicet in aqua, quatuor
 femina frigida, ex quibus atque ex feminibus

papaueris, ea olea extrahunt, aut essentias
 quas tu negare frigidas non ausis. Quinetam
 apertè tibi ex Syrupis in Phatmacopæa nostra
 descriptis, ex succis limonum, florum vio-
 larum, buglossi, cichorii, ac sola balnei co-
 ctione ac digestionè, ad summam puritatem
 redactis, (vt vel tantillo sacchari, præ vul-
 gari Syruporum præparatione, conditi sese
 diu tueantur, ac conferuent) liquebit ac
 innotescet, essentias nostras alterius longè esse
 naturæ, quàm tua fert hallucinatio. Sed hoc
 imperitiæ in ea arte tuæ condonandum. Hoc
 vnum tantum te scire velim de metallicis es-
 sentiis, vnum sincerum vitrioli spiritum, cum
 dulci acore virorem suum retinentem, siue in
 syrupum citra quicquam aliud cum saccharo
 peculiariter redigatur, vt fieri potest: siue sy-
 rupo violarum violaceo immisceatur, quem
 purpureo vini colore iucundissimè tingit &
 exornat, indendo simul acidulum quendam
 saporem, cumque gratissimum: siue etiam per
 ipsum spiritum, colores ac tincturæ florum
 rosarum rubearum, violarum, cichorii &
 buglossi, vnà cum eorum aquis, aut con-
 iunctim, aut separatim extrahantur, vsque
 adedò in singulare & specificum remedium e-
 uadere, sedandis ac extinguendis eiusmodi
 ardoribus ac inflammationibus aptissimum;
 idque confestim, vt vix in tota medicamen-
 torum officina simile vllum occurrat. Sed ve-
 reor ne ista captum ingenii Anonymi nostri su-
 peret, vt qui etià nō sit hæc probaturus. Attamen-
 tatis est, quòd huiusmodi medicamentum à

maxima Medicorum parte extinguendis fe-
~~bribus~~ *brilib9*, ignibus congruentissimum agnoscatúr.
 Sed vereor ne chemicorum ist hæc præparan-
 dorum remediorum ratio, ipsi arrideat, aut
 sequi velit, quippe qui iam dudum Doctor
 discens discipulj discantis partes subire nunc
 erubescat. At imitandus sibi sapiens ille
 Philosophus, qui semper multa discendo se
 nescibat. Cæterum quid attinet plura de spi-
 ritus vitrioli laudibus dicere, cuius experien-
 tia omnibus propè ingeniosis Gallix Medicis
 notissima, ac perspectissima est: quemadmo-
 dum & vsus lapidis prunellæ, qui ex sale pe-
 træ depuratò conficitur, quo vtuntur in vn-
 garia, in febre vngarica, quæ est febris ar-
 dens Causus dicta: & præsertim ad occurren-
 dum symptomati, quod illam febrem comita-
 tur, quodque prunellam vocant, quæ est in-
 flammatio linguæ fauciumquecum nigredine.
 Possem etiam totam huc Germaniam addu-
 cere, quæ vbiq; apud omnes, ~~tem~~ dogma-
 ticos, Chimica remedia, ac præsertim spiri-
 tus vitrioli ad arcendos febriles ardores com-
 mendat & recipit: sed instabit Anonymus, ac
 nonnulli alij eius asseclæ, conclamabúntque
 totam illam Regionem Germanicam, hære-
 si illa Paracelsica quam vocant, esse conspur-
 catam, sibi que ab illis, tanquam à pestifera
 lue grassante, cauendum esse. Hoc igitur me-
 dicorum Germanorum testimonium, non pos-
 set non illis esse suspectum & odiosum, li-
 cet grauissimi sint viri, bonæque fidei, qui de
 illis testari, illud possint: quales ferre solet

iam à multis annis Germania fœlix, eosque tã-
tæ eruditionis, sagacitatis, industriæ & probita-
tis, vt vix tota Europa similes ne dum præstan-
tiores alibi progignat aut alat: nec dubium est,
quin tandem iniuriæ sibi illatæ, quam com-
munem cum omnibus aliis chymicis compa-
tiuntur, & quâ priuatim tanquam medicinæ
conspurcatores ac pestes etiam occlamantur,
acerrimi futuri sint vindices.

Cæterum, quod ad sanguinis missionem
attinet, quam iste Anonymus, tanquam su-
preum inflammationum auxilium profert,
idque si crebra illius fiat repetitio: sciat nobis
hoc magnum & vniuersale remedium quo-
que probari: sed à nobis prudentiùs & cautiùs
melioréque artis œconomia administrari:
quàm quibus multum profusa est & prodiga
manus.

Sed quid cum imperitò artis chymicæ, in
collatione chemicorum remediorum cum vul-
garibus, diutiùs contendam? quem vel villicus
quiuis Medicus in certamine paruipendat, &
longè potiora illius garrulitate, doceat? Non ut
plerique omnes mente præditi, nec quisquam
sit (nisi cui stupor ingenii, animi prorsus oculos
excæcarit) qui eat inficias, ornamentum &
splendorem quàm maximum, nec non ad-
mirandos fructus ac utilitates medicinæ à Chi-
mia, infinitis eius elegantibus operationibus
additas. Cuius rei fidem faciet Pharmaco-
pea nostra dogmaticorum, quam aptè verèque re-
stitutam voco, ob insignem omnium remedio-
rum instaurationem & ad meliorem statum re-

ductionem, nec non complura dectorum victorum scripta, de eiusmodi remediorum præstantia ac vtilitate idem testabuntur.

In eodem capite Anonymus noster in frontispicio superbum hunc titulum ostentat: *Chimicorum remediorum cum ordinariis & consuetis accuratior comparatio*: perstringit obiter, sed ineptè admodum ac frigide, tria illa nostra principia, vbi me videtur ad certamen pro-uocare, vt illius inscitia magis innotescat, quæ iam plus satis per se patet, quàm de iis differere audet. In quibus proflus cæcatis. His igitur verbis orationem suam contexit: *In remediorum materia communi, qualem fingitis sale, (scilicet) sulphure & mercurio, non remanet natium temperamentum. Cum enim temperamentum pendeat ex modo mixtionis, mistio ex quatuor primarum qualitatum, calidi, frigidi, humidum, sicci unione, quo iure in tres substantias, sale sulphur & mercurium, mixta separatis? Potest ne in singulis totius temperamentum permanere? Qua mixta consistuebant certam temperiem, nunquid eam perdunt separata?*

Quantà admiratione ab eius farinæ hominibus, excipiuntur emphaticæ interrogationes! Quantis laudibus tot graues & auræ sententiæ, à suæ sortis lectoribus efferuntur! Quàm bellum illi & gloriosum triumphum canent, vt qui ex tam eleganter dictis & interrogatis victoriæ palmam reportarit! Quis possit Chemicus refragari? Hæc hæc illorum principia sic quatienda fuerunt. Opportunè fundamentis illorum *substantiis* & solo adæquatis, toti

subuersis

K

nunc edificio corruendum est. At sistite patulū gradum, nec canite triumphum ante partam victoriam. Discutite nebulam aut etiam cataractam, oculos mentis vestræ obtegentem. Tu verò Anonyme sereno & pellucido intellectu excipe, quæ nrox tibi sum responsurus. Tibi enim vt Censori hanc cohortationem de industria voueo, quod certò ex auditu dignorum fide hominum acceperim, auidè à te nostram responsionem expectari: vt cui in promptu sit reciproca iteratio responsionis, in qua nihil quicquam tibi difficile aut ἀδύατον etiam videatur. Eia igitur hanc tibi telam retexendam, quam tibi voui, assumito: nec illi dissuendæ Physicalium tuarum aut Metaphysicalium propositionum quicquam aptum & efficax omitte.

C A P.

CAP. XII.

*Quo de Principiis rerum naturalium
in genere, idque iuxta vulga-
rium Philosophorum sen-
tentiam disce-
ptatur.*

REIECISSE MVS libenter in li-
brum nostrum de Reconditã re-
rum naturã tractatum hunc de
tribus principiis, scilicet sulphure
& mercurio, omni mixto corpo-
ri insitis: nisi risus sardonicus Anonymi nostri,
ideam hãc quandam illorum adumbrare, quã
de eis fusiùs explicaturi sumus, ^{in hoc loco} ac proponere
~~in hoc loco~~ nos cogeret.

Si principii nomen propriè competit ei rei,
à qua res aliqua suum esse primo sortitur, ne-
que ab vlllo aliquo principio pendet: Aut prin-
cipium illud sit ex Platonis sententia in Phẽ-
done, à quo & ex quo res omnes fiunt, ipsũ
verò per se subsistit, & ex nullo alio trahit
essentiz suz originem, Deum ipsum primũ
agens, solum & verum rerum omnium pri-
ncipium ac causam efficientem æquam est
agnoscere,

Ab ipſo primo principio, natura tanquam ſecundum principium procedit, vt pote quæ ab ipſo Deo verbi eius virtute fiat, rebus omnibus indita ac inſita ſit. Quæ re vera poſt primum illud principium nobis ſanctè colendum, ſedulò nobis inquirendū & indaganda eſt: cuius vtique cognitio maximè neceſſaria, ac ſummè vtilis futura eſt, nec non elegantiffima ac iucundiſſima eius perueſtigatio. Vtilitas hinc patet, quòd omnium rerum quæ ex ea conſtant, & à qua nomen mutuantur, quòd naturales res dicantur, cognitio, inde promanet, ſiue res ſint ſenſibus perueiæ, ſiue a ſenſibus excluſæ. Hinc magni Philoſophi tum Chriſtiani, tum Ethnici, ſignificationem nominis naturæ rebus propemodum omnibus adaptare ~~impulſerunt~~. Ita vt vel ipſe Ariſtoteles in ea diuiſione, quam inſtituit naturæ in primam & ſecundam, cùm de prima loquitur, quam naturam naturantem vocant, per eam de Deo verba facere ſe intelligat.

colendæ

Quin & Zeno pariter Stoicorum princeps, promulgabat naturam nihil aliud quam Deum eſſe. Atque hinc eruitur ratio, cur Lactantius cap. 10. lib. 6. de ira Dei, & cap. 26. diuinarum institutionum, nec laudat, nec vſque aded probat Senecam etſi Stoicorum acutiſſimum, aliam ob cauſam, quam quod cum præceptore naturam, fatum, fortunam vnus & eiſdem Dei, variâ ſuâ poteſtate vtentis, nomina eſſe ſcripſiſſet.

Prima igitur naturâ naturans, Deus eſt. Se-

runda verò quæ propriè natura est, sub diuiditur in vniuersalem & particulatam. Vniuersalis, ordinaria est illa Dei potentia, per totum orbem diffusa, à qua dicitur natura hoc vel illud pati item hoc vel illud agere. vt docet Aug. 2. de Ciuitate Dei. Lactant. lib. de ira Dei cap. 10. Atque inter Ethnicos Plin. lib. 2. ca. 7. Seneca lib. 4. de benef. cap. 7.

Hæc vniuersalis natura sumitur etiam pro virtute diuina, quam Deus omnibus creaturis indidit ac implantauit: cuius beneficio quædã diuinitatis notæ, in eis obseruantur. Vnde antiqui quidam moti sunt, vt dicerent, *Omnia Deorum esse plena.* Quod quendam Heraclitum Tarentinum dixisse ferunt. Ab aliis hæc natura accipitur, pro influentia quadam & virtute, quã astra in hæc inferiora agunt: seu pro virtute actiua in causa vniuersali, i. in corpore cælesti, vt voluit Thomas lib. 9. super 2. lib. de celo. Præterea ea est natura vniuersalis, de qua Plato loquitur in Timæo, quòd ait: *Natura est quedam vis infusa per omnia, corporum materrix & nutrix. principium motus & qui etis per se in ipsis.* Quam naturam Hermes Trimegistus iisdemmet ferè verbis dicit esse vim quandam à prima causa subortam, diffusam per omnia corpora, per se, principium motus & quietis in ipsis.

Hanc vim Pythagorici dicebant esse Deum: Ideòque Virgilius magnus Pythagoricæ disciplinæ sectator, sic scribebat, *Spiritus intus alit, &c.* Platonici animam mundi eam

vocarunt.

Sed quâ ratione, quibusue modis, Anima ista mundi omnia hæc inferiora moderetur, generationesque rerum excitet, inter illos satis non constat. Hæc tamen sententia eorum est, qui inter alios acutiùs & doctiùs philosophati sunt, quique dixerunt, hunc mundum qui sub toto suo ambitu complectitur continetque quatuor elementa, ac prima naturæ principia, magnum esse quoddam corpus, cuius partes inter se ita connexæ sunt & colligatæ (quemadmodum in vno animalis corpore membra omnia coherant) vt nulla non vel minima partium tanti corporis beneficio vniuersalis illius Animæ, quam mundi animam vocarunt, animetur ac sustentetur: asseruntque potèd, si animalium corpora vbique sui vitam & subsistentiam à sua anima quâ fruuntur, hauriunt: multò magis in longè nobiliorè ac præstantiorè totius mundi corpore, illud ipsum fieri: idque à potentiore ac longè illustriore anima, quâ præditum est ac subsistit mundanum istud corpus. Si enim mundi partes singulæ vitâ potiuntur, vt constat, sequitur, & totum viuere: siquidem à toto partes vitam suam hauriunt, à quo separatæ intereunt. Atque inde inferunt, cælum omnia ambiens, Animam eam esse, quæ cuncta fouet ac sustinet. Quin & addunt ab Anima illa mundi formas rerum, virtutes, potestatesque omnes proficisci, quibus res omnes fouentur, sustentantur, ac subsistunt. Ac

quemadmodum anima & corpus in vnum colligantur, spiritus tanquam vinculi vtrumque coniungentis beneficio, quod vtriusque naturæ sit particeps: sic anima & corpus mundi vineta sunt ac coherent, mediantibus ac intercedentibus spiritibus æthereis, vtramque totius partem in vnum *ἡ φησὶ ἰδμω* copulantibus. Neque tamen inde inferendum, quod nonnulli Platonici senserunt, Aphrodisæus inquam, & Philoponus, mundum scilicet animal quoddam ingens esse sensu ac intellectu præditum, sapiens ac fælix: quæ absurdissima vtiq; & falsissima opinio est, quamque secundo libro speculi nostri magni abunde confutauimus ac explosimus. At per mundi animam, Platonici potius spiritum quendam nobis significarunt, omnia fouentem, animantem, conseruantem ac sustentantem, quasi quoddam spiritus illius Elohim, qui ferebatur aut incubabat super aquas vestigium. Cuius etiam Plato, vt pote historix genesis non ignarus, meminisse potuit, & animam inde suam mundi construere. Vnde fit etiam, vt inferiora hæc omnia, alioqui caduca & infirma, essent breui corruitura, nisi diuina illa vi, animam mundanam perpetuo fouente ac sustinente, conseruantur, ac subsisterent: quibus alioqui dissutis, magna totius mundi, confusio ac perturbatio nasceretur. Quam Deus ruinam summâ suâ bonitate auertere voluit, naturam illam vniuersalem creando, quæ totum hoc opifi-

cium virtute sua ac moderatione, in integritate sua tueretur: idque perenni ac continua cæli octavi rotatione, astrorum, planetarum, aliorumque ignium cælestium influxibus & virtutibus, cuncta ritè gubernarentur, ac in statu suo, ad prædestinatum usque lux dissolutionis tempus, firma constanter remanerent. Huius ætherei spiritus, aut potius diuinæ illius virtutis vbique potentis ac efficacis fidem facit Plato in Timæo, cum sic loquitur: *Quum igitur Deus sempiternus, hoc uniuersum condidisset, rationum quadam semina ipse indidit, & vite exordium diuinitatis induxit, ut cum mundo vim quoque procreatricem gigneret.* Vbi nostra confirmatur explicatio, quam de anima mundi suprâ attuli. Quod etiam consentit cum eo quod scripsit Propheta Moses, nec non cecinit Psalmista Dauid, hts verbis: *Verbo Imini cæli firmati sunt, cum spiritu eius oris, omnis virtus eorum.* Ex qua spiritus viuificantis virtute, magnus ille Trimegistus præ omnibus aliis Philosophis in sacris Mosis scriptis versatissimus & exercitatissimus, diuina hæc eloquia protulit libro 2. qui Asclepias vocatur: *Spiritu (inquit) agitur & gubernatur omnis in orbe spiritus. Spiritus implet omnia: mundus nutrit corpora, spiritus animat. Spiritu ministrantur omnia & vegetantur in mundo.* Postea addit: *Item nunc quæ restant in hac ratione, audito hoc spiritu ut antè sepe diximus, om-*

*nia indigent. Omnia enim portas, pro cuiusque
 dignitate omnia viuificat & alit. A fonte san-
 cto producitur vita & spiritus fecundissimus. Ex
 quibus verbis utique diuinis aperte liquet,
 æthereum hunc & viuificum spiritum ubi-
 que in omnes res infusum ac insutum:
 vnde non sit absurdum, omnium re-
 rum naturalium actiones, vires
 ac potestates a spiritibus tan-
 quam causis deducere ac
 deriuare.*

C A P.

C A P. XIII.

Quo de particulari & physica rerum singularum compositione tractatur.

naturalis
ABUNDE satis, quæ de primo & secundo principio, Deo videlicet ac natura vniuersali dicenda erant, disseruimus. Deû, vt primam & potissimam causam, generali illâ naturâ tanquam ministrantem, quoque diximus. Restat vt de natura naturata, vt ita loquar, hoc est particulari nunc tractemus: Quæ quidem vt aptè & cõgruè definiatur, aliud nihil est, quàm corpus omne naturale, formâ & materia constans. His enim duabus ex causis, nec tantùm ex causis, sed tanquam totius etiam compositi partibus omnis natura, hoc est corporale corpus omne constituitur. Existimant enim Peripatetici, particulari quodam iure, vel naturam debere dici, quod omnis generationis principium est. Id enim vnde fit quidpiam primò, & vnde primum motus, mutatioque incipere solet, verè principium Aristoteli dicitur Metaph. 5. cap. 1. Principium, inquam, vnde oritur rerum omnium naturalium essentia. Quam naturam alibi definit Arist. principium substantiale & causam motus & quietis eius,

in quo est primò & non per Accidens: Cuius definitionis explicationem octo libris complexus est. Meritò autem naturam vocat Aristoteles, causam & principium motus interni. Quæ enim res à natura factæ sunt, quæque idcirco naturales dicuntur, principium habent quoddam motus, quo sponte non vi per se mouentur. Vnde elucescit discrimen inter ea quæ naturalia sunt, vt quæ efficaci spiritu, ac per se agendi virtutibus dotata sunt: & ea quæ arte construuntur, quorum nulla est vis, nec agendi potestas, at mortua omni que sensu ac motu carentia.

Ex his patet res naturales, entia propriè naturalia dici, quæ scilicet habent naturam. Habere autem naturam dicuntur, quæ principium sui motus & suæ quietis in se ipsis possident: quod quidem principium motus cuiusvis rei est, aut forma aut materia de qua loquuti sumus. Forma quæ tota spiritualis est, suos motus omnes habet spirituales. Sic anima huiusce naturæ est in animali motus sensusque planè cælestis, spirituale, ac leue principium. Materia verò terrestris, ponderosum, ac corporale, alterum naturalis motus principium: Cuius pondere & crassitie corpus deorsum vergit, ita vt huiusmodi motus, ab anima aut forma spirituali non prodeat: sed, mediante materiâ corporali, terrestris scilicet, ac graui suapte naturâ. Hinc fit vt naturæ nomen promiscuè, & materiæ & formæ præbeatur: formæ tamen aptius ac congruentius: quod forma per se rei suum esse actum & manifestè tri-

buat: materia verò sola id præstare nequeat. Nec enim quoduis animal, actu animal est substantiâ materiali naturalis animalis: hoc est sensum & motum non accipit à corpore illo solido, terrestri & ponderoso: at à sola spiritali forma, animâ nempè, corpus mouente & vitalibus virtutibus informante, vt hoc exemplo patere potest.

Equus actu & re ipsa est equus, quùm hinnit, mouetur, saltitat, currit, calcitrat. At huiusmodi motus, qui spirituales sunt formæ, aut sensitiuæ animæ effectus & operationes existunt, cùm alioqui ratione corporis, nil nisi quid terrestre, graue ac mortuum etiam sit, licet visibili corporis forma & lineamentis equus esse videatur: quanquam nec anima sola equi, equus etiam dici potest, nisi cum corpore copuletur. Vtrumque enim iunctum & vnitum, constituit equum. Quæ fufius hic à me dicta sunt, in hunc finem tendunt, vt agnoscat Anonymus se sibi nimis iniurium esse, qui materialis magis esse studeat, quàm formalis: quùm forma longè latèque præstantiâ & nobilitate materiam superet, vt iam docuimus, & paulò pòst dicturi sumus, cùm de tribus hypostaticis principiis, sale, sulphure, mercurioque agemus. Quorum tractationi necesse fuit, vt aliquid de causis, & principiis primis, corpus physicum constituentibus, obiter præmitteremus: idque ex sapientum Philosophorum tum Christianorum tum Ethnicorum opinione & sententiâ.

Satis igitur, quid natura illa sit, aperte docuimus, quidque per eam intelligatur. Quod ad effectus & operationes eius attinet, diximus illam eâ potestate pollere, ut generet & essentiam rebus omnibus largiatur, materiam formis induat & exornet, ut nihil patiatur corrumpi, quod nouâ formâ statim non instauret ac renouet, in suoque statu omnia conseruet. Quas quidem suas virtutes ac potestates satis aperte indicat, cum ex elementis, rerumque seminibus ac principiis nostris hypostaticis, entia omnia effingit, ac magnâ impressiōnum vitalium spirituum varietate, colorum, saporum, atque id genus *δυναμεις* proprietatibus informat, ut quantum cuique rei ad vsum dignitatēque officii tribuendum est, tantum tribuat. Quam quidem rerum constructionem ita apte, congruē, ordine, numero & mensurâ efformatam, diuinam licet dicere, non terrestrem aut corpoream, quamuis sit ea naturalis iuxta potentiam, quam Deus naturæ impertitus est. Neque tamen cessantem & otiosum esse Deum credendum, ut tam potentes & admirandi effectus naturæ soli concedantur, ut sensit Anaxagoras, Protagoras & alij complures *ἀγροί* Philosophi, qui nullum Deum præterquam naturam agnorunt: quales etiam Epicurei extiterunt. Qui quidem si accusandi ex tam peruerâ opinione, damnandique sunt, non minimam etiam reprehensionem illi merentur, qui naturæ in agendo suas partes denegant: Ita ut

& primæ & secundæ causæ sua cuique tri-
 buenda sint, ex Dei prædestinatione officia.
 Nec contrà faciunt hæc quæ de Deo dicun-
 tur: *Deus operatur omnia in omnibus*, Item
in ipso vivimus, movemur & sumus. Et si enim
 hæc vera sunt, constituit tamen naturam in-
 termediam, per quam virtutibus agendi ab
 illo locupletatam omnia inchoat, fouet, ac
 perficit. Idcirco causa secunda, Natura dicitur,
 quod per eam tanquam instrumentum
 vitale, Deus, prima causa, omnia efficiat. Sic
 enim Deus alit homines pane, in quo vim
 nutriendi naturalem posuit, ut natura panis
 dicatur etiam alere, eò quod forma natu-
 ralis panis, cum ad alendum prædestinâ-
 rit. Sic igitur ista concilianda sunt, ut Deum
 causam in omnibus aliis causis operandi pri-
 mam agnoscamus, quia & causas fecit, &
 vim ~~operandi~~ operandi dedit, ac simul cum ipsis ope-
 ratur, naturam verò per vim sibi à Deo prima
 causa, inditam, omnes operationum motus
 sua agendi potestate, excitare, dirigere, ac
 moderari credamus. In natura igitur secun-
 dum Deum, spiritualibus virtutibus potente,
 per quas agit in materiam, quærenda est no-
 bis omnium actionum naturalium causa &
 forma: cum à materia per se mortua, ut iam
 diximus, nihil vitale, aut agendi facultatibus
 præditum proficisci queat.

C A P. XIV.

De tribus Chemicis principiis, quæ in quouis naturali corpore continentur, ipsúmque constituunt: nec non de eorum facultatibus ac proprietatibus, deque elementis & eorum numero, ex Hermeticorum sententia.

LONGE latèque patet hoc Principij vocabulum. Ut enim omnes artes & scientiæ: sic omnes res sua habent propria & destinata principia. Horum autem alià sunt constituentia, alià demonstratia: vel si mauis, alià sunt rerum, alià notio-

num. Contra hoc argumentum varijs
 & dissentientibus inter se opinionibus,
 antiqui Philosophi sese effuderunt.
 Democritus ac Epicurus in principia
 nobis obtruserunt, inane, infinitum,
 atomos, quorum concursu omnia
 corpora conflarentur. Diodorus
 Cronus cognominatus ex corporibus
 minimis & indiuiduis, tanquam
 principiis res componi dicebat. Empedocles
 omnia quæ cõponuntur ex dispartibus
 iisdẽque consentientibus naturis
 concrecere censuit. Pythagoras, lineas
 figuras atque numeros rerum omnium
 principia esse statuit: Ita vt singuli
 suas sententias vndequaque rationibus
 suis fulcirent: sed cum hæc à plerisque
 probatis authoribus, tanquam futilia ac
 inania confutata & explosa sint, frustra
 his fusius excutiendis & agitandis
 diutius immoremur. Academicorum
 autem & Peripateticorum sententiam
 potius audiamus: quos de principijs
 rerum doctius disputasse & melius
 sensisse, propiusque ad veritatem
 accessisse constat.

Plato de principiis differens, modò tria constituit, Deum, exemplar & materiam: modò duo tantùm stabilit, infinitum, nempe & terminum, materiam infiniti nomine, termini verò formam innuens, tanquam rem sistentem, & sibus aut cancellis suis materiam vagam & excurrentem, coëtcentem, Aristoteles non procul recessit à sententia præceptoris, & si aliis verbis suam explicatit, quæ tamen eodem recidunt. Siquidem quod Plato terminum dixit, formam vocavit Aristoteles. Quod Plato infinitum, materiam dixit Aristoteles, tertium principium priuationem seorsim constituens. Quæ cum ita habeant, absurdum videri non debuit Anonymo nostro, in cõstitutione nostrorum trium hypostaticorum principiorum, nec falsò ei persuaderi, à nobis antiquorum Philosophorum principia everti, tot iam seculis adhuc comprobata. Quin potius credere debuit nobis cum illis facilem esse in hoc argumento consensum ac concordiam. Si enim Aristoteli sua tria concedimus principia, quid dissidij cù illo nobis futurum est? Admittimus, si placet, distinctionem, quâ principia sua partitur in materiam primam, simplicissimam, ac remotissimam omnes formarum vicissitudines sustinentem; vel in qua est potentia, ut possit omnibus formis subiaci, & in duo *ἀπείρονα* formam scilicet & priuationem, (quæ habilitas est in subiecto formæ recipiendæ) Hæc principia concedimus esse omnium prima & simplicissima, ex quibus res omnes naturales

primùm constant. Quæ quidem principia sunt notionum, intellectu potius quàm sensu perceptibilia. Vt tamen nec ab illis nostra diruuntur, quæ constituimus earum rerum principia, ex quibus proximè res omnes mixtæ componuntur & constant: sic à nostris Aristotelica nequaquam conuelli certissimum est. Totus enim hic orbis in duos globos diuisus est, superiorem videlicet, cælum æthereum (quod ab ardendo, fulgendo vel lucendo, *ἄπὸ τῆς ἀΐθρας* sic dictum est: quodque igneum cælum, formale & essenziale elementum est) nec non aërem seu aëreum cælum constituentem: Et inferiorem globum: qui quidem complectitur aquam & terram.

Quæcumque autem quatuor istis corporibus comprehenduntur, quæ elementa sunt & receptacula rerum omnium, vel res sunt simplices vel corpora ex illis mixta & composita.

Simplicia sunt quæ ex aliis prioribus seorsim existentibus non sunt: sed ex quibus omnia fiunt, & in quæ resoluuntur omnia. Composita siue corpora sunt, quæ tùm ex simplicibus sunt, tùm in simplicia dissoluuntur.

Simplicia porro distinguuntur in ea, quæ sunt simplices formæ, & ea quæ materiæ simplices sunt: aut in ea quæ simpliciter formalia sunt, & ea quæ sunt simpliciter materialia. Sic corpora diuiduntur in corpora materialia & corpora formalia.

Quæ simpliciter formalia sunt, astralia & spiritualia: elementa sunt formalia: semina

Formalia, & tria principia formalia: hoc est, que ita spiritualia sunt, vt sensibus nostris non occurrant.

Elementa autem formalia, de quibus nobis est sermo, ea nobis dicuntur, in quorum sinu rerum astralia semina & formalia principia, vt in sua propria receptacula diffusa & reposita sunt: in quibus simplicibus & spiritualibus elementis seminum & principiorum spiritualium fecundæ & viuificæ scientiæ, proprietates & radices rerum omnium propagandarum delitescent. Omnis itémque habitus, dispositio, figuræ omnes, qualitates, quantitates seu dimensiones, sapes, odores, colores includuntur: quæ suis temporibus opportuna maturitate ex sinu illorum efflorescent. Atque hæc simplicia elementa, aut etiam principia tanta sympathia ac amicitia, spiritualia semina amplectuntur, & hæc mutuam reddunt elementis & principiis reciprocationem, vt semel à partibus in speciem aliquam aut indiuiduum traducta, nunquam finem faciant (suz vnionis cum simplicibus elementis recordatione) quin tãdem denud, corporum naturalium prædestinatione & lichurgia consummata, ad auos suos & proauos retrogrediantur, ibique conquiescant: Quemadmodû flumina ex suo elemento maris progressa, atque huc & illuc diffluentia, relictis vbique tandem & depositis fortibus (ceu aluo exonerata) ad matricem suas & principium redeunt: vnde nouas vires mutuo amplexu, sobolis pro-

pagandæ suscipiunt. Quæ quidem sunt (vt iã diximus) Socraticorum in Parmenide, Stoicorum, de causa continente: Anaxagoræ de Synerisi atomorum & Hippocratis libris de diætâ opiniones.

Atque hæc perpetua circulatio est, quæ cælum terræ maritatur, & inferiora elementa cum superioribus coëunt. Perpetuis enim vaporibus ex centro terræ in aquas expulsis, & ex aquis in aërem euectis aëtherum cælestium attractione: nec non vi & appetitu elementorû inferiorû, edendæ prolis, ac concipiendæ ex cælo, seminibus hinc inde concurrentibus tandem elementa redeunt ad suos parentes, grauida & cælestibus formis imprægnata: ibique semina sua fouent, dũ tandem opportunè parturiant, & fætus suos excludant. Quæ quidem imprægnatio aliunde non procedit, quàm ex astralibus illis seminibus, tribûsque formalibus principiis mercurio, sulphure & sale, omni scientia, proprietatibus, virtutibus & tineturis instructis: sibi ex spiritali suo corpore, materiale sibi accommodent, ac suis proprietatibus animent ac exornent. Siquidem mercurij est partibus vitam largiri: sulphuris incrementum corporis dare: & salis duo illa compingere, & in vnum corpus firmum coagulare.

Tria igitur hæc formalia principia à nobis ex suis officiis ac proprietatibus descripta, etli magis spiritalia sunt, quam corporalia, iuncta tamen cū elementis simplicibus, materiale corpus mixtumque ac compositum

constituunt, augent, fouent & in statu suo ad prædestinatum vsque finem conseruant.

Cùm autem seminum proprietates signaturæ & potestates insitæ sint & inclusæ illis principiis, vitalesque suas qualitates saporû, odorum, colorum in ipsis quoque occultas habeant, etsi materialia vtcunque sint illa semina: naturam tamen formæ potius æmulantur quàm materiæ: elementa verò contrà materiæ magis adhærent, quàm formæ. Idcirco ea vocantur à Philosophis simplicia principia formalia propriè & *κατὰ τὴν ἐξοχίαν*, quòd formalia & potiora sint, ornata atque ditata, primis ac præcipuis seminû astralium facultatibus. Elementa verò dicuntur principia materialia simplicia. Illis actiuæ qualitates: his passiuæ tribuuntur. Atque sic ex illis vtrisque, secundariò quasi & quàm proximè, vt dictum est, omnia mixta corpora componuntur, ac subsistunt.

Hæc ita esse, nec plura tribus illis principiis in rerum natura inueniri: interna corporum naturalium anatomia, diuisione, partitione ac resolutione paulò post demonstrabimus. Subiiciemus etiam oculis ipsa elementa, quæ cum hypostaticis illis principiis iuncta corpus naturale constituunt. Quin & pariter ostendemus, ac minutim singula ita excutiemus, vt facultates, proprietates & qualitates, tum actiuas, tum passiuas in vtrisque principiis vidèdas exhibeamus. Vnde non exiguus fructus prouenturus est: futurumque sit, vt Anonymus noster discat aliò

quàm ad solam crasim & mixtionē elementorum referendas esse, & morborum causas, & remediorum facultates.

Si igitur propiùs ac minutiùs singulorum individuorum generationē igniteri ac texere velimus, comperiemus verum esse quod diximus: Simplicium nempe principiorum, alia esse formalia & spiritualia: alia materialia, corporea & visibilia. Inuisibilia autem esse elementa simplicia formalia, semina astraalia & principia spiritualia. Visibilia verò eadem esse: sed materiali corpore induta. Quæ quidem duo corpora, spirituale & materiale, inuisibile & visibile in omni individuo continentur, etsi spirituale non nisi ratione motus, vitæ & functionū cerni queat: attamen inest. Quæ quidem visibilia & materialia corpora sunt trium generum,

nempe { seminum
principiorum
elementorum.

Horum alia sunt { actiua, vt seminum, principiorum,
passiua, vt elementorum.

Corpora seminum visibiliū actiua seu in quibus est aliqua *substantia* sunt { semina animalium Venerere euibrata.
stirpium in suis thecis inclusa.
fossilium, magna impedimentorum mole obruta.

Quæ omnia latentes sub se habent spiritus.

Corpora aëti- } Mercurius.
ua principio- } sulphur.
rum } humida duo
 } siccum vnum, sal.

Mercurius est liquor ille acidus, permeabilis, penetrabilis: purissimum & æthereum illud corpus *γωιάδης*: Aerea, subtilissima, viuifica, ac spiritiuosa substantia, pabulum vitæ, & *γωία* seu formæ proximum instrumētum.

Sulphur est humidum illud, dulce, oleaginosum, viscidum, substantificum primigenium: ignis seu caloris naturalis pabulum, leniendi & agglutinandi vi præditum.

Sal, corpus est illud siccum, salsum, purè terreum, salis naturam representans, mirandis virtutibus præditum, dissoluendi, coagulandi, detergendi, euacuandi, & infinitis aliis facultatibus, quas in indiuiduis, & ab indiuiduis suis separatas in aliis corporibus exercet.

Hæc tria principia, ab Hermete olim antiquissimo Philosopho dicta sunt spiritus, anima, corpus, vt Mercurius sit spiritus, sulphur anima, sal corpus. Corpus autem spiritū iungitur, sulphuris seu animæ vinculo, quod afinitatem habet cum vtroque extremo, tanquam medium extrema copulans. Mercurius enim est liquidus, rarus permeabilis. Sulphur ceu oleum molle, fluidum. Sal siccus, densus, stabilis. Quæ tamen vt diximus in se inuicem ita proportionata sunt, vel pro-

portione contemperata, vt in hac principiorum contrarietate symbolum magnaque analogia reperiatur. Sulphur enim seu humidum illud oleaginosum, medium est vt diximus, quod suâ humiditate, mollitie & fluiditate, duo extrema, nempe salem fixum, & mercurium volatilem coniungat: siccitatem salis nimirum & liquiditatem mercurij suâ humiditate viscosâ: densitatem salis, & permeabilitatem mercurij, summè contraria; suâ fluiditate: quæ medium tenet inter stabile & permeabile. Adde quod summâ suâ dulcedine, mercurij aciditatem, & salis amaritudinem contemperat, & sua visciditate, mercurij volatilitatem cum salis fixatione, conciliat.

Restat vt de visibilibus elemētorum corporibus loquamur, quæ in omnium rerum, tam mineralium, quàm vegetabilium, & animalium, duo semper sese offerunt, siccum vnum, humidum alterum.

Corpora visibilia elementorū, duorū sunt generum, alterum.

Siccū, Quod terra arenosa siue cinis est, omni sale per aquarum lixiuia destitutum. Vocaturque à Chemicis terra dānata, quod nullā vim quàm exiccantem & emplasticam habet.

Humidum, Quod insipidū phlegma vocatur, omni sulphure & mercurio

obrutum, nullo odore, sa- *orb. d. m.*
 pore vitali-ve aliâ virtute
 præditum, quòdque tan-
 tum humectare potest ci-
 tra vllam energiam.

Atque vt hæc sunt inæalida, sic qualitates tantum passiuas, vt diximus, possident, atque inutiles, quæ idcirco relollacæ à nonnullis dicuntur, quòd nullis viribus valeant.

Aër verò tertium rerum elementum, seorsim capi aut separari nequit, sed vel in auras euanescit, vel sulphuri & mercurio permixtus manet, ac imprimis mercurio adhæret, qui vsque adedò spiritualis est, vt vel exercitissimus artifex, non possit ipsum à seipso solù separare: sed sèper in auras cù aère eius rei, cuius fit separatio, auolet, cui aëri vsque adedò arctè coniungitur mercurius, vt diuelli ab eo nunquã possit, nisi solerti artificis peritissimi industriâ id fiat: qui nouit mercuriũ, seu salem armoniacum volatilẽ, cum aère seu aërea parte ita coniunctum esse, vt simul cum aère etiam expiret, & cum eo in aquam spiritualem reducatur, quæ agnoscitur mercurialis esse aqua, ex sapore admodum acuto, acri & vehementi, qui ex mercurio aut sale armoniaco naturæ Spirituali, (vt vocant Philosophi) promanat: Quem vt separet artifex, liquorem hunc spiritualement coniungit cum sale Chrystallino naturaliter fixo, à quo aëreum illum liquorem distillatione separat: qui eâ separatione prorsus vi omni Spolia-

tur, & insipidus manet aëreus liquor, eò quòd Spiritus ille mercurialis, naturam salis volatilis possidens, cum proprio suo sale fixo, fixus remanserit, cum quo summam habet analogiam. Sic naturam naturâ delectari testantur Philosophi. Atque hoc modo agnoscit Philosophus aërem elementarem esse separandum à spiritu illo mercuriali, reducto videlicet aëris elemento in aquam insipidam, & spiritu mercuriali sale propriæ suæ naturæ ingresso. Præterea hinc innotescit, Mercurium aëreum quidem quid esse, seu aërem: attamen aliquid amplius quàm aërem elementarem, qui carens mercurij spiritu, simplex liquor est aëreus, nullius virtutis aut potestatis, quàm simpliciter humectandi & penetrandi. Sic actiue qualitates merito principiis vindicantur, vt passivæ elementis.

Hoc dilucide à nobis demonstratum est exemplo ex vini operatione, allato in libro nostro, quem examinandum suscepit Anonymus, tanquam cæcus de colore iudicaturus: vt qui prorsus etiam in illo cæcutiat: vn de etiam elegans & subtilis ædipus Hieroglyphica nostra enodavit, & tam aptè confutavit, vt cuius videre hominis imperitiam liceat.

Quæcunque vis & acumen in aqua vitæ percipitur, aut Spiritu vini, aliunde non quàm ab huiusmodi mercurio, & sale armoniaco philosophico, aërea vini parte permixto, proficiscitur. Quam quidem vitæ a-

quam acutissimam ac perpungentem proprio sali ex facibus extracto, si affundamus, & destillatione ab eo separemus, virtutem omnem, saporemque suum aqua vitæ deperdet, potabilis futura instar aquæ vulgaris, eò quòd Mercurium suum, aut Armoniacum volatilem salem, à quo vim omnem ac acumen mutuabatur, in sale suo fixo deposuerit: quod si rursus spiritus vini, qui armoniacum salem continet, vt supra, per cohobationem & destillationem sæpè repetitam, toties prædicto sali fixo re affundatur & educatur vt pars salis volatilis, salis fixi partem superet, tunc sublimationis arte, verus Philosophorum Mercurius proliciatur. Hac enim ratione, sal fixus ascendit & sublimatur, fixumque fit volatile, & volatile fit fixum, si proprium sulphur purificatum, his vt artis est, addatur. Atque sic ab omnibus heterogeneis partibus, secretum quoduis mixtum homogeneam puritatem adeptum est, actiuamque & efficacissimam naturam.

Hæc si aliquando degustasset Anonymus, huiusque tam præstantis ac admirandæ artis capax fuisset, temperasset calamum ab istis calumniis, quibus ausus est aliena tanquam mea temere accusare.

Atque hæc dicta sint, vt pateat omnibus rerum anatomia ac resolutione, elementum aëris seorsim non posse excipi, nec conspici, præterquam à veris Philosophis & in hac arte versatissimis.

In hunc modum corporum visibilibus re-

rum, tum ex seminibus & principiis, tum ex elementis procreatorum demonstratio certa elucescit, etsi in resolutione corporum, visibilia seminum corpora non deprehendas seorsim posita. At principiorum trium illorum, nec non elementorum partes, facile sic secretas intueri, in quibus trium principiorum partibus, virtutes & potestates actionum, quibus pollent semina, inclusa sunt & immixta: quo fit ut eorum corpora, pariter vitalibus viribus, facultatibus ac energiis astralium & spiritualium seminum referta sint: tanquam illarum virtutum receptacula. Elementalia verò corpora non nisi passivas qualitates obtineant. Quæ quidem elementalia corpora artifex non solum separare seorsim potest, sed & in nihilum redigere: ita ut separatis passivis & materialibus elementis tria tantum illa hypostatica formalia & activa principia remaneant, quæ in vnum corpus contracta, corpus mixtum efficiunt, quam quintam aut quartam essentiam vocant Philosophi, quæ omni corruptione caret, perfectione & viuificis spiritibus abundans, cum contra sola elementa, à tribus principiis separata, nihil nisi impuritates corruptiones & mortificationem minantur.

Hæc utique certissima ac verissima demonstratione perspicuum est, in quouis mixto tria illa elementa reperiri, ut in quavis substantia naturali, tres rerum naturalium species miscentur: verbi gratia, hæc substantia est, cui non tantum *divinus*, sed reipsa etiam in-

sunt tres species $\gamma\sigma\acute{\iota}\alpha$ differentes inter se, se-
rum nempe, butyrum & Caseus, quæ mercurio,
sulphuri & sali comparantur: quæque
tria ut $\alpha\iota\acute{o}\phi\upsilon\lambda\alpha$ continentur vnâ lactis spe-
cie: sed, lacte corrupto $\alpha\lambda\lambda\acute{o}\phi\upsilon\lambda\alpha$ fiunt, non
tantum crasi, sed etiam $\gamma\sigma\acute{\iota}\alpha$ inter se diffe-
rentia, cum sint effectus naturales: ut paulò
post ostendemus apertius in ipso lacte: nec
non omnibus aliis rebus naturalibus, quales-
cunque illæ sint.

Vni autem & soli Chimix, naturam imi-
tanti, ut paulò post quoque dicemus suo lo-
co, omnia eiusmodi separationum elemen-
totum ac principiorum artificia, ~~demus~~, qui-
bus omnes compositi corporis partes enu-
cleantur, ac patehnt: Neque eiusmodi se-
cretionibus, substantiæ illæ naturales dicun-
tur generari, quasi prius non fuerint: neque
ut prius existentes, hâc separationis arte cor-
rumpuntur, sed & erant in Composito, &
post secretionem per se esse ac subsistere non
desinunt.

Quemadmodum autem tria principia in-
ter se eo modo quem diximus, copulata sunt,
beneficio nempe oleosi liquoris ista coniun-
gentis. Sic tria elementa, aër videlicet, aqua
& terra, inter se, medijs hoc est aquæ, inter-
cessione vincuntur. De vtraque enim natura
aëris nempe & terræ aqua analogia sua parti-
cipat: quo fit ut modò in aëre, modò in terrâ
facile conuertatur, ac sic vtrumque extre-
mum connectat. In habentibus enim sym-

bolum, facilis est transitus, vt scribitur à Philosopho. Sic vicissim ob symbolum & consensum aër frigiditate condensatus, transit in aquam, & aqua rarefacta fit aër, quem admodum (vt dictum est) & eadem incrassata ac condensata in terram vertitur, vt terra attenuata, vicissim in aquam transit & mutatur. Ipsa enim aqua constat, aëre & terra simul in liquoris aquei formam effigiatis ac redactis: quod omnibus notissimum est, & de quo fultè quinto magni speculi nostri libro egimus: vbi omnes quæstiones agauimus, quæ de elementis ac tribus principiis nasci poterant.

Quamobrem cum aër & terra duo extrema per tertium vtriusque medium, aquam videlicet aptè coniungantur, vt diximus superuacaneum fuit Aristoteli quaternarium elementorum numerum constituere, ex quaternario primarum qualitatum numero. Quamuis certè eleganti viâ hæc inuestigauerit, vt videre licet lib. 2. de generatione animalium: vbi probare nititur multis rationibus pernecessarium esse ad rerum productionem, quartum elementum nempe ignem, calidum & siccum constituere.

At quum Moses nullam fecerit lib genesis cap. 1. (in quo creationem rerum omnium docet) ignis mentionem: nos libentius diuini vatis sententiæ, quàm Ethnici Philosophi ratiocinationibus astipulamur: nee alium idcirco ignem agnoscimus, quàm cælum & ætherem à flagrando, & ardendo di-

Atum, ut iam docuimus.

Itaque cælum quartum formale & essentialiale elementum, aut quarta potius essentia, ex reliquis elementis extracta: (quintum enim esse, seu quintam essentiam iam respuunt Hermetici, quod quatuor non sint Elementa, unde quinta ~~educatur~~ *essentia, eliminatur* sed tria tantum, ex quibus quarta elicitur essentia) dici debet: quod longè nobilioribus virtutibus, quàm elementa vel simplicissima polleat. Huius enim tanta est potestas, ut principiorum trium, & crassiorum elementorum corpora, in mixtionem perfectam alicuius individui moveat, exacuat atque potenter animet, unde omnes vires, facultates ac proprietates, quas exerunt individua, ex cælo non aliunde mutuètur. Hinc fit etiam, ut propria eius qualitas non sit, nec siccum nec humidum: item, nec frigidum, nec calidum. Longè enim quid simplicius est, utpote simplicissima ac purissima essentia, ex simplicioribus & subtilioribus tum principis, tum elementis extracta, quæ constituit simplicissimum, purissimum, tenuissimum ac velocissimum corpus, summâ vi generandi, fouendi, augendi ac perficiendi, præditur: quod naturam ignis vsque ad eò æmulatur, ut reuera cælum nihil aliud sit, quàm purus & æthereus ignis: nec purus ignis aliud quàm cælum. Quod quò magis subtilitate & puritate principia ac elementa vincit, eo potentiores etiam, perfectiores, puriores ac simpliciores vires obtinet, quibus omnia pene-

tret, & singula quæque suis formis ac virtutibus exornet.

Constat igitur ex Mose, nullum aliud elementum igneum existere, præter cælum, quod quartæ elementi locum obtinet, aut quod potius quarta essentia est extrinsecum elementorum subtiliore materia & forma, extracta: quæ nihil aliud est, quàm purus, æthereus & simplicissimus ignis, à tribus elementis tanquam imperfectis longè diuersissimus ac perfectissimus: vt qui omnium formarum, potestatum ac actionum in omnibus naturæ rebus inferioribus author sit, tanquam primaria causa, & instar parentis erga factum se habens, vt qui semina sua in ventrem terræ suo vento importet, vnde factus nutriatur, foueatur, crescat, & tandem ex elementorum gremio excludatur.

Hoc quidem cælum, licet nullius sit per se complexionis, hoc est, nec calidum, nec frigidum, nec humidum, nec siccum sit, aut dici possit: omnibus tamen rebus ex sua scientia & prædestinatione calorem impertit, frigiditatem, humiditatem & siccitatem: siquidem sicut stellæ & planetæ, qui spiritus frigidissimos humidissimosq; & vt saturnales, & lunares habeant: alij calidissimos & siccissimos, vt solares, martiales &c: alij humidos & calidos, vt iouiales, qui virtutibus suis ac complexione, quâ vnumquodque sydus & planeta dotatus est, omnia hæc inferiora informant ac imprægnant: vt alia indiuidua sint huius conditionis & complexionis, quam à suo

suo informante planeta aut stella mutuata sunt: alia qualem ab aliis sideribus aut stellis obtinuerunt. Cælum enim obtinuit à Deo semina simplicissima ac perfectissima, quales sunt stellæ, planetæ, atque infinita alia astra, quæ vitalibus facultatibus & complexionibus, vt iam diximus, perfusa, eas in gremium elementorum inferiorum profundût, eaque animant, ac informant. Nec cessat ab operatione sua cælû, nec eius astra semina, quod nunquam virtutibus suis exhauriantur: nec alterationem aut imminutionem facultatû patiantur vnde à procreando & formando desistant, etsi aliquando vberius, aliquando parcius sæcudent. Hiuc perpetua illa Circulatio, de qua suprâ diximus, cuius beneficio, semina elementorum, aut materia eorum cum seminibus astrorum copulantur: conceptum suum in gremium maternum referens, vt perficiat & producat sætum. Vt enim cælum agere in terram dicitur, sic elementa inferiora conferunt etiam suos actus & motus: sed diuersa ratione, siquidem cælum agendo nihil patitur, vt pote adæquatû, homogeneæ ac perfectissimæ naturæ existês; atque idcirco incorruptibile ac immutabile, ad prædestinatum vsque finem rerum creatarum. At inferiora hæc agendo simul patiuntur: quod formalia sua principia, cum materialibus mutationi & interitui obnoxiiis admixta habeant: vnde fit etiam, vt quæ ex illis producuntur, successu temporis corruant.

Quæ cum satis perspecta habeat Medicus
 verus, ac Philosophus. Ad sanitatis conser-
 nationem, aut eiusdem deperditæ restitutio-
 nem, sedulo incumbit extractioni cælestium
 essentiarum ac formarum, ac separationem
 elementarium principiorum ac materialium,
 à tribus illis formalibus & spiritualibus prin-
 cipiis: quibus solis ac ab aliis quæ heteroge-
 nea sunt, secretis vitur, vt admirandos ef-
 fectus citra vllum impedimentum exerat.
 Atque ea est vniuersalis medicina balsami-
 ca, in qua omnes partes homogeneæ sunt,
 purissimæ, simplicissimæ ac maximè spiri-
 tuales. Quæ cum sit simplicissima, defæca-
 tissima & incorrupta, Quinta essentia dicitur
 (quam nos malumus quartam essentiam vo-
 care) & lapis cælestis Philosophorum: Cuius
 quidem cum nullam adhuc cognitionem ha-
 buerit Anonymus: malè putauit, cum de la-
 pide Philosophorum loquerer, hoc est, vni-
 uersali illa medicina, me de transmutatione
 metallorum cogitasse, quasi eiusmodi trans-
 mutatio summa esset corporis humani me-
 dicina. At nesciuit perinde in homine micro-
 cosmico latere imperfectorum metallorum
 fodinas, vnde tot morbi enascuntur, vt ne-
 cesse sit à bono & sic medico non ignaro,
 in aurum & argentum reducere, nempe in
 perfectam purificationem virtute tam infi-
 gnis & pretiosæ medicinæ, si sanitatem ac
 prosperam valetudinem consequi velimus.
 Satis fusè meo iudicio, sperius caput de tri-
 bus principis Hermeticis exposuimus de sa-

le inquam, sulphure & mercurio nec non elementis & celo, ac quicquid ad hanc tractationem scitu dignum ac necessarium erat, enucleauimus: siquidē ex illis naturalia omnia corpora, constituta sunt ac composita, & non tantū ex crasi aut mixtione qualitatum elementarium, quas passiuas tantū esse diximus. Actiones verò omnes in speciebus & indiuiduis hærentes, nec non facultates ac proprietates, aliunde proficisci notauimus, vt nulla fecunda sit impressio, nullaque constans tinctura, nullæ vitales ac potentes qualitates colorum, & saporum, quæ vel in sale vel in sulphure, vel in mercuriali liquore ^{non} querendæ sint.

Quæ quidem à nobis dicta si accuratiùs expendantur, vt explicauimus: quanta sit nostra cum Aristotelicis de principiis concordia, percipiet, aut longè etiam propiùs ad illa accedat, quàm quæ Anonymus ex sola crasi rerum nata auguratur. Nam quid igitur satis validam prætexat defensionem, si Galenum tantum Præceptorem, quem sequitur, opponat? Qui quidem Galenus Empedochlis dogmata, ita sit amplexus, vt ea eleganti Geometria & methodica forma in constitutione rerum, ex materia & crasi, mixtionēve qualitatum elementarium dimensus pro oraculis, firmisque rerum omnium rationibus, ab omnibus haberi voluerit. Cuius disciplina multos irretiuit hætenus fautores ac assensu: vnde nec mirum, si ex sectatorum numero, noster etiam Anonymus, tanquam pro

aris & foci dimicans, eiusmodi placita tueatur. Sed si ita se res haberet, (quod falsum abundè suprà demonstrauimus) doceat iste magister, ex qua crasi Venena, pestilentialis morbus, aura illa venenata Epilepsiæ: aut remedium etiam specificæ proprietates, siue purgandi, siue obstructa referandi, siue sudores aut vrinas prouocâdi, vim suam sortita sint. Quorum cum rationes reddere validas satis ex sua crasi Galenus nõ posset, coactus est sæpè palinodiam canere, & ad occultas proprietates confugere.

Longè meliùs senterat Hippocrates, firmiùsque fundamentum struxerat, quum ait, in morbis aliquid inesse diuinũ : illudque τὸ θεῖον, inprimis medico esse obseruandum. Quin & lib. de antiqua medicina, postquam repudiavit quorundam hypotheses, qui plus æquo crasi & elementorum qualitatibus tribuebant : cumque ipse secus agnouisset, varias saporum differentias, rebus à natura infitas, quæ ex crasi elementorum proficisci non poterant, aliam subiit rationem, qua ortus & causas morborum inuestigarit, easque dulci, acido, acerbo, amaro, & id genus aliis saporibus ascripserit, ac morborum curationes ex eadem familia peti & absolui debere, constanter asseuerarit. Nunquid hæc magis fauet Hermeticis opinio, maioremque cum illis consensum habet, quàm Galenica illa, quâ modò facultates eiusmodi crasi arrogat : modò ad occultas proprietates reuocat, cum ex tribus illis solis hypostaticis principiis tri-

bui debeant ; quod videtur agnouisse ipse Hippocrates, etsi principiorum illorum nomina tacuerit. Quid enim aliud nobis dulce illud Hippocratis exhibet, quàm sulphur aut liquorem rerum oleaginosum, quem copiose semina obtinent omnia, vt quæ semper oleosa appareant ? Quid repræsentat aciditas, præter mercurium, quem ferè semper diximus aciditate illa stipari, à quo fermentantur & condiuntur omnia ? Quid nobis acerbum & amarum demonstrant, præter qualitates ac proprietates salibus debitas ? Quibus ipse Galenus reliquos sapores vendicat ?

Constat igitur Hermética illa tria principia non fuisse Hippocrati ignota, licet aliis terminis nobis illa explicauerit. Atque hinc simul elucescit, theoremata ac fundamenta eorum non recens esse iacta, ab huius seculi doctoribus, & planè noua esse, cum originè suam ab ipso Hippocrate, vel altiùs etià accersuerint. Nec tamen prorsus potissimum attingit scopum Hippocrates: quod non tantùm sensu gustus eiusmodi sapores, quales sunt, sese exhibeant: sed longè accuratiore internæ naturæ anatomiz, cuius peritus est verus Chemicus, vitaliùmque facultatum omnium rerum perscrutatione ac inuestigatione, eorum originem nobis in penetrabilibus rerum latentium: ac simul efficacissimas virtutes spagiricus dissecat, ex tribus illis Principiis, sale, sulphure & mercurio omnia dilucidè oculis subiiciens. Quæ à quouis

etiam ex iis quæ antea à nobis dicta sunt, & paulo post dicenda, facile perspicui possunt: nisi quis lufus aut cataractis suffusus, aut plane cæcus illa peruidere non possit.

Ex Aristotelis opinione, tria, ut iã diximus, summè consideranda veniunt, primò nempe substantia ipsa: secundò potentia essentialis, siue ipsius substantiæ *δύναμις*, quæ est efficax ad agendum: tertio potentia naturalis, quæ dependet à temperamèto, siue crasi cum operatur. Haud secus ex iis quæ docuimus de tribus principiis ex Hermeticorum schola petitis, tria etiã in omni naturali composito corpore, spectanda occurrunt, primò *ἔσθια* ipsa, & forma rei, siue substantia: secundò principia formalia actiua: tertio elementa materialia passiuua.

Οὐσία ipsa sola mente comprehenditur, nec subiicitur actionibus artificis, ut sumi ac separari vlllo modo possit, cum tota sit cælestis ac spiritualis: quæ etiam à cælo nobis comunicatur, & in corpora infunditur. Huius tamè actiones ac functiones nobis sunt per tria illa principia manifestæ: præsertim per spiritum mercurialem, qui præ aliis duobus principiis, magis ad naturam ætheris accedit, estque *πὶ ἑσθιάδης*, & *ἑσθίας* seu animæ proximum instrumentum, non ipsa tamen *ἑσθία* seu anima. Hòcque instrumentum eunde locum retinet ac officium, in omni naturali corpore, quod potentia essentialis Aristotelicorù: quæ neque ipsa substãtia est, sed præcipuum functionum substantiæ organum ab ipsa in-

separabile, propriumque Πάθος appellatur. Ad quam potentiam rerum facultates omnes referuntur, quemadmodum ad tria illa actualia principia, ac imprimis ad Mercurium.

Elementa verò passiva, potentiz naturali propriè respondent, siue crasi, vel ad eam tanquam ad causam instrumentalem referri possunt. Ad quam Aristoteles nõ magis defert facultates ac proprietates potentiz essentialis: quã Hermetici passivus elementis virtutes principiorum agentium denegant. In quo perspicua Aristotelicz ac Hermeticz doctrinæ ~~doctrinæ~~ elucescit.

Sed quorsum tantoperè hunc inter Aristotelicos, Hippocraticos & Hermeticos consensum queramus: aut saltem vtrámque doctrinam parum inter se remotam & alienam contendamus, si cernendum exhibeamus hanc trium hypostaticorum principiorum cognitionem, cum vera purissimi Philosophi Mosis Philosophia contentire ac conformem esse, quem certum est ex ore Dei locutum, & calamo eiusdem scripserit, quæ toto Genesis libro, aliisque exaravit. Quis ausit ethnicam Philosophiam & humanam cum diuina committere, aut etiam plus illi quam huic fidei arrogare? Absit vt æquali gradu vtrámque collocemus, ne dum humanæ diuinam subiiciamus.

C A P. X V.

Quod ex sacris Moses scriptis tria principia Phisica traduntur, quæ ubique sive in celo sive omnibus elementis potentia & actu deprehenduntur, ut nihil sit in tota mundi creatione, quod ipsis careat.

QUÆ sit autem diuini vatis Philosophia, quam ex schola sua docuit nos Deus, dicimus ipsum Deum ex nihilo, chaos quoddam, seu abyllum, seu aquas vocemus, creasse. Ex quo chaos, abyfso, aquis spiritu Dei animatis, Deus vt summus Archetypus & creator, separauit primo loco lucem à tenebris, & cælum istud æthereû, quod cernimus, tanquam essentiam quintam, aut spiritum purissimum, siue corpus spirituale simplicissimû. Deinde aquas diuisit ab aquis, hoc est liquorem subtiliorem aëreum & mercurialem, à liquore crassiore, viscidior, oleaginoso seu sulphureo. Sulphur dein, hoc est aquas crassiores ab arida parte diduxit, quæ instar salis ex secretionem substitit, & adhuc substitit seorsim. Nec tamen ita separatæ sunt illæ partes vniversales totius chaos, quin adhuc singulæ tria illa principia apud se retineant, citra quæ esse nequeant, nec generationes adimplere. Hoc tantum Deus fecit, vt puriora ab impurioribus separaret, hoc est

puriorē & æthereum mercurium purius & inextinguibile sulphur, purior & magis fixus sal, in pellucida & inextinguibilia astra ac lumina, in crystallinam ac diamatinam substantiam seu corpus simplicissimum, quod cælum dicitur, supremum quartumque elementum formale reduceret, ex eoque formæ in crassiora elementa ad rerum omnium generationem, tanquam semina infunderentur. Quæ quidem crassiora elementa dicuntur quod ab iis in diuisione chaos, purissima pars extracta sit & in cælum fructusque eius redacta. Quæ quidem omnia elementa, siue simplicissimum illud quartum, siue quæ crassiora dicuntur, cum constent ex tribus illis principiis hypostaticis nunquam ita separari olim poterunt, ab inuicem aut ab artifice nunc secerni possunt, quin semper, quodcunque superest, ex tribus illis componatur. Discrimen est, quod alia secretarum partium sint purissimæ simplicissimæ & maximè spirituales substantiæ, alia crassiores & minus simplices, alia crassissimæ & summè materiales.

Fatendum igitur, cælum licet simplicissimum, ex tribus illis principiis constare: sed purissimis ac spirituosissimis totis formalibus, alia verò crassioribus & impurius. Quo fit ut virtutes cæli, cum totæ sint spirituales, facile in alia elementa, formas suas etiam spirituales citra vllum impedimentum penetrantes, ~~in ea~~ infundant: vnde corpora naturalia omnia, propagatio-

nem suam, cum virtutum, cum facultatum fortiantur. Si cæli puritatem præ aliis elementis intueri velimus, eiusque perpetuam constantiam: id testantur luculenti illi ignes perpetuò rutilantes ac lucidi, quibus cælum purissimam & inextinguibilem sulphuris substantiam, ex qua constant, impertitum est. Quale enim cælum est essentiâ, tales & similes fructus substantia progenuit, ex quorum vitalibus impressionibus ac influxibus, simile quid sui, in crassioribus elementis procreant: sed pro ratione materiæ, crassius vel tenuius, durabilius aut constantius, vel magis caducum indiuiduum. Influxus autem eiusmodi ignium, spiritus sunt mercuriales: lucem illam ac rutilum splendorem sulphur esse diximus: cæli verò eorum fixi aut circuli vitrei ac chrySTALLINI salinum est corpus: qui circuli vitrei adèd puri lucidi & fixi sunt, vt ne adamas quidem de salis fixi natura participans, puritatis aut durationis ac perpetuitatis præ illis quidpiam obtineat.

Sequentis elementi, hoc est aërei principia, longè crassiora sunt, minùs pura, minùsque spiritalia ac simplicia quàm cælestia: atamè mercuriis & sulphuribus, aqueis ac terrestribus multò perfectiora, tenuiora ac penetrantiora: vt quæ post cælum proximum actiuitatis ac potentiz gradum obtineant, quorum vires cernuntur in ventis variis, qui fructus sunt mercuriales, ac spiritus aërei elementi: cuius etiam sulphura in cometis ardentibus conspiciuntur, pura lucidâque, qui quidem

ignes non sunt aut sulphura perpetua, quæ extinctioni non sint obnoxia: vt contrà longè à natura astorum aut Sulphurum caelestium degenerarunt, vtpote à puritate ac simplicitate, in crassiorè formam ac impuriorem digressa. Quod ad terram attinet aëream vique adeò subtilis ac tenuis est, vt propemodum visum fugiat per totum aëris ambitum diffusa: quæque nõ nisi mannis, roribus, pruinis, tanquam salibus aëreis sese conspiciendam præbet. Hæc eadem principia aëris percipi possunt etiam in meteoris: quæ in illo & ex illo generantur, fulminibus videlicet, coruscationibus, tonitruis & idigenus alius. Sulphur nempè, in ignea illa flamma quæ erupit. Mercurius in spiritibus ventosis, & summa velocitate & fixus sal in lapide fulminis.

Huius naturæ fructus etiam thesauri, nostoch, manna caelestis, & mel, quod selectum apes ex floribus exugunt, quibus inest, apertè nobis indicant, ista omnia nihil præter mercurium, sulphur & talem esse aërea quod opificium mellis, nec non manna, satis etiam docent, nec citra admirationem veri Philosophi, qui norunt ea in suas partes secernere: quod & rusticus etiam suo modo percipit, cum ipsum in ceram sulphuream & adultibilerò, in mel mercurialis essentia, & faum, terrestrem salem referentem separare sciat.

Atque sic globus ille superior in cælum æthereum & aëreum distinctus, sua tria principia habet, inter se tamen simplicitate & puritate valdè diuersa, vt diximus.

C A P. XVI.

*In quo docetur in inferiori mundi globo, nempe in
Aqua & Terra elementis, eorumque fructibus
iam mineralibus quàm vegetabilibus, etia prin-
cipia præsertim elucescere & contineri.*

IN inferiore globo ea adhuc clariùs
sefe nobis produunt, ob materiam
eorum crassiorem in sensus nostros
facilè incurrètem. Etenim ex aquæ
elemento in conspectum nostrum quotidie
erumpunt, succi & substantiæ metallicæ:
quorum succorum vapores magis spirituosi
mercurium exhibent: sicciores exhalationes,
sulphur: fulgines verò aut coagulata illorum
materiæ sales demonstrant. Quorum salium
variæ præterea species à natura nobis exhi-
bentur, aluminis, vitrioli plures differentiæ,
sal gemmæ sal armoniacus &c. Varia sulphu-
rum bituminum naph-tæ, atque mercurio-
rum seu succorum genera. Quinetiam mare
testatur se non eiusmodi mercurialibus, æ-
reis & sulphureis spiritibus carere: cuius me-
teora in castore & Polluce, aliisque ignibus
ex variis eius sulphuribus ac exhalationibus
incensis, satis abundè huiusce rei fidem fa-
ciunt. Nec distitui ipsum salibus manifestum
est ex ipsius salsedine: quod probat & ipsa
terra, quæ spongiæ instar, salinum eius cor-
pus perpetuò exugit: vnde fit vt tot ac tam

diuersa in ea metallorum ac mineralium genera nascantur. A quo quidem sale marino tanquam patre ac prima origine, omnes alij sales deriuantur, vt alibi fufius docuimus. Atque ista, ita in omnibus seorsim elementis separantur principia, vt nullum tamē eorum, aliorum consortio priuetur. Etenim in sale marino, etsi naturæ salis, aliorum principiorum naturam superet: sulphuræâ tamen & mercuriali essentiâ non destituitur, vt experientiâ, à separationis arte petità, quiuus vel mediocris chemicus demonstrare potest. Etenim ex eo nouit spiritum mercurialem ac idcirco potentissimus soluit in liquorem, vel durissimum omnium metallum ac firmissimum quale aurum est, quod nullo vel ardentissimo igne alioqui uinci aut quauis temporis diuturnitate consumi potest, vt ipse testatur Augurellus his versiculis:

— *Vni nil deperit auro*
igne velut solum consumit nulla vetustas &c.

Quinetiam artifex ex eodem sale nouit congelatos lapillos, prorsus dulces ac sulphuræ nature educere, qui tamen potentem ac admirandam soluendi, quicquid etiam fixissimum est, vim habent. Quod verò reliquum est, sal est. Ita vt apertè elucescat, vel in ipso sale marino tria principia, hoc est mercurium, salem & sulphur contineri.

Illud ipsum etiam adimaduertere est in vitriolo, quod inter reliquos sales summè corporeum est. In eo enim ferè semper & ve-

neris & Martis species deprehendere liceat
 in ipso & inter se coniunctas. Quod indu-
 xit in animum Poëtarum, qui Philosophiam
 cabalisticam delibauerant, vt inde Martis &
 Veneris amores confinxerint. In eo, inquam
 vitriolo, tria principia illa, scilicet sulphur, & mer-
 curius aperte elucescunt: Cuius Mercurius
 prorsus æthereus, spiritum viridem, acidulum
 tantarumque agendi ac penetrandi virium
 possidet cum ex arte purissimus separatur à
 Phlegmate elementari passiuo: vt breui mo-
 mento, corpora metallica, ac substantias vel
 durissimas: siue metallicæ, siue lapideæ eæ
 sint, cuiuscunque generis, dissoluat. Atque is
 Leo viridis est, de quo Rypheus tanta prædi-
 cat. Obseruatur sulphur in vitriolo, per ruf-
 fam quandam ochram, dulcem, quæ ab eo
 facile separatur. Quod rerum lenituum, ac
 verum narcoticum est: omniumque dolo-
 rum leuamen ac sedatiuum. Quod in ne-
 penthe nostro alibi descripto tanquam ba-
 sim constituimus. Colcozar autem aut sæx il-
 la rubra in fundo subsidens, post ætherei
 mercurij & sulphuris dulcis separationem,
 salem in se continet albissimum, cuius ex-
 tractio maximum (attamen lenissimum) ex-
 hibet vomituum, multis morbis congruen-
 tissimum & vtilissimum, vt hæc in vitriolo,
 comperiuntur tria principia, haud secus in
 alumine aliisque salibus eadem deprehen-
 duntur, prout in sale communi iam osten-
 dimus.

In ipso met sulphure vulgari id ipsum ani-

maduertere etiam licet, in quo præter substantiam sulphuream & inflammabilem, mercurialis etiam acidulus liquor vsque ad eò penetrabilis, vt validissimas ac durissimas solis & lunæ portas referet, continetur. Sal verò alijs partibus detractis in fundo subsidet, vt cuius Chemiæ tyroni notissimum est. Ac (vt obiter etiam hoc dicam) talis est spiritus iste sulphuris acidulus, vt quamuis ex sulphure toto adustibili educatur, tantùm absit eum flammæ concipiendæ esse obnoxium, vt etiam quò minus incendatur, puluis pyrius, impediatur, si vel tantillum eius huic inspergatur, vt iam alibi diximus.

Haud secus accidit vulgi mercurio, qui totus æthereus ac spiritualis est (vnde tertium principiorum rerum omnium, quod spiritualissimum est nomen mutuatum est, etsi simile non sit vulgari mercurio, aut argento viuo in forma.) Ex eo enim & liquor & dulce sulphur, ac sal, extrahi potest.

Hinc iudicare facile est, tria ista Chemicorum principia non esse salem, mercurium ac sulphur, vulgaria: at aliquid naturà purius ac simplicius: quod tamen analogiâ quâdam sali, mercurio, sulphuri vulgaribus respondet, vnde etiam principia nostra eiusmodi nomen suum sortita sunt. Nec immeritò quoddam vulgaria ista sint inter omnia mixta, simplicissima ac maximè spiritualia. Alia enim mixta crassioribus corporum substantiis impediuntur, quo minus æquè volatilia ac spiritualia sint aut dici possint, siquidem

multis heterogeneis etiam partibus constant, quibus vulgares isti spiritus non aded ireruntur.

Ex predictis illis tribus principiis, metalla omnia composita sunt, quamuis diuersimode: atque hæc est causa cur quædam ab aliis longè differant: siquidem in ferro sulphur, quod cremabile est, & penè totum abit in fauillas per ignem, superat quantitate alia duo principia, eisque prædominatur. Hinc fit, ut totum ignescat: cui idcirco à priscis Philosophis cabalisticis nomen Martis planetæ ardentissimi, impositum est.

Sic cuprum, multum habet sulphuris, sed minus adustibilis, quàm ferri est, multum quoque salis vitriolati: at parum obtinet mercurij, Sal autem ille vitriolatus, fermentum est illud acidum naturæ, quo generationes rerum omnium naturalium propagantur: vnde cupro veneris nomen tributum est: in qua secundus est inter planetas quaternarius, vbi aceruantur, fouentur ac coagulantur spiritualiter, cælestes omnes essentia, vnde Planeta hic venus dictus, ab antiquis Philosophis (altæ ac profundæ huius scientiæ gnariis) mater generationum vocata est, & à spuma maris generata.

Stannum in se multum habet mercurij ærei ac ætherei, sulphuris verò combustibilis mediocrem quantitatem: at minimam salis portionem obtinet. Atque hinc factum, ut ab iisdem Philosophis dictus sit Iupiter, qui planeta est prorsus æreus ac æthereus, ut etiam

etiam à Poëta hac ratione constituatur Rex
aëris, & regio fulminis.

Aurum porro & argentum, quæ omnium
metallorum exquisitissimæ sunt, ac nobiliss-
sima, ex tribus iisdem constant principiis,
sed in æqualitate permixtis, atque ita perfe-
ctè, summâque cum puritate vnitis, vt non
tria in illis existere, sed vna tantum videatur
id illis esse essentia prima, ex qua constant.
Nam sal eorum, sulphur ac mercurius, vtque
aded arctè & per minima inter se iuncta sunt,
vt vna substantia non tres ~~que~~ ex tribus con-
stans esse videatur. In luna tamen purissimus
Mercurius videtur excellere ac dominari, vn-
de humidior soli redditur, qui temperatissi-
mus omnium est. At in auro sulphur fixum &
incombustibile, naturæ igneæ, efficit vt in-
uictum idcirco contra vim omnem ignis
reddatur, ne tantillum quidem eo absuma-
tur, quodd simile simili nullam vim inferat,
sed contrâ sese mutuo foueant & confer-
uent, vnde fit etiam vt in igne iubilet, ac
nobilius puriusque ex eo semper emergat.
Idcirco auro, cum verissimè ignis & splen-
dor sit æthereus, Solis nomen inditum est:
Qui maximè igneus ac lucidissimus planeta
est: nec non omnibus rebus vitam calore ac
spiritibus suis impertiens. Argentum verò
ob humiditatis mercurialis vim & proprie-
tatem, quibus pollet lunæ, planetæ vtique
humore radicali refertur, ac prægnantis no-
men sortitum est.

Plumbum salis multum copiosumque mer-

curium indigestum, incoctum ac crudū continet: at minus sulphuris volatilis. Hinc sic ut omnium aliorum metallorum, quæ in fumum dispergit, (ut ex cupella promptum est videre) examinatus esse dicatur. Excipiuntur tamen perfecta illa metalla dyo fixaque, quæ nequit absumere, aurum videlicet atque argentum. Hanc autem fugandi, & in auras imperfectorum metallorum corpora dispergendi, virtutem obtinet, ab illa mercurij volatilii crudique quantitate, quâ abudat: cum alioquin ex natura sulphuris sui possit contrā, eosdem spiritus metallicos coagulare, ac in corpora reducere: quemadmodum & argentum viuum naturā prorsus volatile, æthereum ac verè homogencum & spirituale, congelat quodammodo ac figit. Ita ut hinc constet spiritum caloris & frigoris, atque idcirco vitæ ac mortis metallicæ, ei insitum esse à natura. Vnde etiā agnosci potest verissimum esse illud Hermetis, ut quod est superius idem sit ac quod est inferius. Qui enim Saturnus Planeta est in superioribus elementis, idem & plumbum est in inferioribus. Atque sic de reliquis: Luna enim cælestis terrestri Lunæ respondet, hoc est argento Iupiter æthereus, Ioui terreno aut aquatico, ut dictum est. Saturno autem primus quaternarius tribuitur, (si decem cæli ex maximorum Astronomorum opinione, conceduntur) in quo omnes rerum spirituales ac cælestes essentia primò: tanquam ex nihilo spiritualitatem quandam, aut simplicissimā

ac spiritualissimum corpus sibi inchoant: prout in Venere diximus secundum quaternarium esse positum, in quo magis fixæ redduntur essentia prædictæ. Siquidem vnus & alter planetarum, post triangulum superiorem & præcedentem, qui infiniti instar est, & terminis veluti omnibus carens, quadraturam constituunt, qua cubum refert, in quo terminus constanter sistitur. Plumbum autem naturâ suâ metallicâ, eandem cum saturno frigoris & soliditatis aut coagulationis proprietatem possidet: vnde idcirco & Saturni nomen obtinuit: nec non etiam, quod sicut Saturnus omnium excelssimus est ac primus, instar patris, ex Poëtarum sententia: Sic plumbum aliorum omnium metallorum, velut prima radix, ac primus parens habeatur: Nec utique carebit res magnâ admiratione, si interiora plumbi viscera disseceamus. Etenim (præter ea, quæ de eius coagulationibus ac dissolutionibus externis diximus: quæ vel tyrones ipsos in arte non fugiunt) quàm stupendæ glacies, ac suspiciendi ætherei ignes intus in ipso lateant: nec non vehementes spirituum coagulationes, solutionesque corporum etiam fixissimorum, quas operatur, cernere ac mirari subibit.

Hæc autem tam præclara, tamque sublimia mysteria, quàm æquius suppressere foret, quàm inuidis, conuitiatoribus ac calumniatoribus prostituere: Operæ tamen pretium esse duxi, eorum imperitiam, quàm in loquendo & scribendo de sibi ignotis ostend-

dunt, coërcendo: melioris notæ viros, ac arcanorum rerumque pulcrarum, studiosos candidè hac in parte inuare. Ac primùm vt ostendam quàm crassa sit illorum hallucinatio, dum metalla humore omni primigenio orbata opinantur, quòd ex vinctis tantùm oculis, externam illorum duritiem ac soliditatem intueantur, nihil in occultis & interioribus eorum partibus mentis acie peruidentes: en, interiorem plumbi anatomiam hìc exhibebo, vt tandem videre incipiant, oculisque ipsis hauriant. quæ nunquam animo, aut olfecerunt, aut concipere potuerunt. Ac primo loco principia illa tria, eorumque admirandas *ingruas*, ac effectus, patefaciemus: nec non vitales eorum proprietates, virtutes, ac facultates, quæ quidem latent compedibus corporis crassi ac terrestris obrutæ, quo plumbum ita ponderosum, crassum ac impurum redditur, quale ab Anonymo nostro tantùm consideratur. Quod vbi dissectuerimus, longè aliam de eo opinionem, Anonymus noster, si volet, concipiet: aliamque eius naturam esse, potentio rem ac nobilio rem, agnoscet, vbi eam enucleauerimus, vt sequitur.

Primò plumbum calcinetur: quod variis modis fit (præter eam calcinationem, quæ vi ignis fieri solet, & quæ solam agnoscit Anonymus. Plumbum enim in cerusam reducitur, aceti odore, sicut cuprum in viride æris, vini pediculorum vinaceorumque vi cõuertitur. In calcem quinetiam reducitur plum-

bum, cum solo sale. In hunc modum figuli
sua vasa plumbeo vitro incrustant. Quocun-
que modo in calcem fuerit redactum, ipsam
calcem accipe: vel, si manis, Minium, quod
nihil aliud quàm plumbum calcinatum est,
in rubrum colorem vi ignis perductum: ex
quo cum menstruo aceti radicati vegetabilis
vel animalis, hoc est ex melle extracti, salem
educito. Hinc fiet vt tota plûbi calx in gum-
mi melliticum, aut consistentiam, naturam &
propriètatem salis habentem resoluatur: Sa-
lis enim instar dissolui in aqua dulcedinosi
~~eructam~~ filtrari & coagulari potest, variis-
que aquarum solutionibus ac filtra- tionibus
ta dealbari, ac in sacchari dulcedinem gra-
tissimam reduci, vt tùm fiat præstantissimum
omnium februm ac inflammationum tam
internarum quàm externarum, vt ophthal-
miarum refrigerium ac remedium.

Qui quidem sal, etsi vsque adeò dulcis ac
refrigerantis virtutis, in internis tamen sui
partibus, mercurium æthereum ac sulphur
oleaginosum conclusa habet, aut ardentissi-
mam aquam, quæ acumine suo linguam vio-
lentiùs feriat aqua ipsa vini stillatitia, vitæ
aqua dicta, Quæ ex saccharino illo sale, vel
dulcedine plumbi, vi ignis, ex retorto vase,
in capax recipiens eruitur. Cuius operatio
cernitur ex spiritibus candidis, recipiès præ-
dictum opplentibus ac offendentibus, do-
nec tandem liquor rubeus sanguinis instar
extillet, quod est oleum eius fixum.

Ex hoc autem liquore ardente, flammam promptius, quam ipsa aqua vitæ vini concipiente, separari potest Mercurius, aut spiritus magis æthereus per matrarium oblongi colli, lento igne. Quo secreto reliqua materia mediocris substantiæ, hæc est sulphurea oleosa & conflagrationi apta, in imo vasis, cum spiritu salis nitroso ac sulphureo, subsidebit.

Ex facibus nigris, quæ in fundo retortæ remanent, Philosophico more in calcem redactis extrahitur sal fixus, qui solutionibus & coagulationibus crebris cum proprio Phlegmate factis ac repetitis, Crystallinus tandem euadit. Cui si postea affundatur, sensim & ex arte, spiritus eius æthereus, ut inde pondus duplum aut triplum salis volatilis & verè mercurialis contrahat, ita ut laminæ ignitæ iniectus in fumum dispereat: Sic tandem mediante sublimatione, consequeris terram foliatam Philosophorum, quæ splendorem ac perspicuitatem longè maiorem adipiscitur, quam quævis vel pellucidissima perla orientalis cerni queat: quam terram Philosophi suum mercurium vocant: qui vel solus admirandas iam obtinet proprietates ac facultates.

Huic porrò si eâ quantitate, quæ iusta & satis sit, proprii etiam sulphuris seorsim seruati ac exaltati, oleosus liquor adiiciatur, variisque cohobationibus ac extillationibus identidem repetitis educatur, reafundatur ac destilletur, donec ex triade vnitas

confurgat: tunc ex terrestri plumbo crasso
 ac materiato, emerget quoddam cæleste, ve-
 rumque naturæ dissoluens, ac quinta essen-
 tia admirandæ virtutis ac energix: verus ac
 viuus limpidissimusque fons, in quo (vt as-
 serunt Poëtæ & arcana sua velantes) Vulcanus
 Phæbum abluit, ac omnibus impuritatibus
 defæcat, vt purissimum & perfectissimum
 reddat, vitalibus auris & spiritibus refertum
 vegetationisque plenum: sicque cum suis
 adamantinis vinculis quibus constringeba-
 tur, & à victoria in Pythonem serpentem ar-
 cèbatur expedit, omnibusque impedi-
 mentis ita exiit, vt ab omnibus cataraetis ac den-
 sa caligine quibus offundebatur liber, nunc
 splendidissimum nobis lumen irradiet, quo
 toti refocillamur, iuueniles vires recipimus,
 omnem imbecillitatem deponimus, ac de-
 nique instar illius Cretensis Regis Æsonis,
 ope Medæ, in iuuentutem ^{reintegrati} re-
 nouamur. Qui cum antea totus frigidus ex-
 anguis ac inanimis & profus extinctus vi-
 deretur, hoc fonte ablatus, totus splē-
 dens magnanimus omnibusque virtutibus
 stipatus resurgit & exultat, vt immensa spiri-
 tum copia rediuiuus libere splēdorē suum
 nobis cōmunicet, & balsami nostri radicalis
 vires, suo obtutu & cōtactu potētissimè fo-
 ueat ac corroboret, omniū etiā affectuum la-
 tentes in nobis causas & seminaria profus e-
 runcans, ac ita absumens, vt nullo negotio in
 perpetua sanitate ad præscriptum vsque vitæ
 terminum nos tueatur ac conseruet.

Hic qui aures habet, attentè audiat : alioquin recedat ab opere : à quo etsi viam ad perfectam operationem præ aliis, qui me præciferunt, meo quidem iudicio, apertiores auerim, possit aberrare, nisi rei addictus totus fuerit.

Hinc via veris Philosophis sternitur, ad magnum illud & præstantissimum opus minerale constituendum, siue ad præparandam vniuersalem medicinam, ex mineralibus, (vegetabilè enim iam libro meo, insulsè ab Anonymo carpto, descripsi) cuius censura tanquam rei incognitæ, quantos risus ac cachinnos moueat, quiuis vel idiota percipiet. Nec operam hic lussem in illa castiganda: nisi publicæ vtilitati consulerem : in cuius gratiam lubenter adhuc patior, hunc libellum à me extorqueri.

Atque hæc quidem demonstratio est, quæ in omnibus metallis vel solidissimis tria illa principia inuestigari possunt, & seorsim etiã arte separari, ac oculis subiici. Quod vt facilius intelligeretur, exemplo plumbi docere volumus, quod ab omnibus tanquam vilissimum abiiciatur, cum tamen à Philosophis in summo pretio habeatur, quod norint fatis, quid intrinsecus arcanorũ foueat; suumque solem vocent, aut leprosum aurum.

Ex huius Saturni stirpe Antimoniũ oriundum, tanquam primus ex trũco ramus, quod suam Philosophi magnesiã vocant : præ aliis omnibus metallicis substantiis, tria illa principia apertæ actiuitatis & efficacis pl-

na, continet. Paracelsus inter omnes alios Chimicos Philosophos, mirum in modum omnes ipsius partes ac principia excussit ac sedulo examinavit: cuius substantiam supra alias omnes metallicas substantias extulit ac celebravit: ac imprimis mercurium eius: ex quo tanquam ex præcipuo subiecto ac nobiliore materia, pulcherrima & elegantissima suorum operum elaboravit. De cuius laudibus hæc sunt Paracelsi verba, lib. de Aurora: *Verum inquit, auri balneum est Antimonium: quod Philosophi vocant examinatore[m] & stylangem. Poëta vero fabulantur Vulcanum in eo lauacro lauisse Phæbum, & ab omnibus sordibus imperfectionibusque ipsum repurgasse: natum ex purissimo perfectissimoque mercurio, & sulphure, sub vitrioli genere in metallicam formam atque splendorem.* Idem ipsum, Paracelsus Archidoxorum & de vita longa libris, primo enti auri adæquat: de cuius etiam virtutibus ac effectis admiranda prædicat: utque supremum ac perfectissimum auri expurgatorem esse testatur: sic & hominum, Mercurius eius in regulo ipsius conspicitur: Rubeum etiam eius sulphur dilucidè apparet, cuius ea est proprietas, ut sulphuris vulgaris instar ardeat & flammam accipiat: id quod noctu præsertim & obscuro loco videri potest, citra illum fumum, quem vulgare sulphur solet emittere. Hoc antimonij sulphur solare est, ut quod argenti extrinsecam faciem inaurare queat: Quod ad eius salem spectat: separatur etiam ab illo, cuius proprietas in vomitu proli-

ciendo posita est. In eius enim floribus salinis vis admodum vomitiua delitescit: ex quibus si sal detrahatur ac separetur virtute cuiusdam salis, vt fieri potest, tunc ex floribus illis præstantissimum fit citra vomitum purgatiuum.

At non paruam adfert admirationem proprietas mercurij illius, qui in liquatione auri cum pluribus aliis metallis facta, reiectis omnibus aliis, vnū aurum sibi deligit, cui commiscetur, amplexatur, ac in vnū corpus coit & vnitur, ita vt in fundum secum detruso solo auro alia omnia metalla illi supernatent, excepta luna, quæ ad perfectionem solis quodammodo accedens, superficiem globuli aut nuclei aurei incrustat tantum, non tamen ingreditur, sed facile ab eo separatur. Hoc ipsum Arnaldus Villanouanus sic asserbat in speculo occulto. Ecce totum magisterium, inquit: Ergo considera illam rem solam, quæ mercurio & corporibus perfectis magis adhæret, & habebis scientiam per Deum viuum. Qui vbi fusè Leonem illum omnium depinxit, hæc adiicit: Quia lapis noster est sicut argentum viuum occidentale, quod prætulit se auro & vincit illud: & est illud, quod occidere & viuere facit. Et scias quod argentum viuum nostrum coagulatum, est pater omnium mineralium huius nostri magisterij, & est corpus & spiritus. &c.

Sed quum Anonymus noster, præter vitrum quoddam, quod ab omnibus Philo-

sophis damnatur, nihil de antimonio degustarit: mirari desino, quod sensa verborum Arnaldi summi Philosophi ac Medici, mystica, captum ingenij illius superent: ne quantæ sint, quàmque variæ, ac admirandæ trium principiorum Antimonij proprietates, virtutes ac facultates, salis, inquam, sulphuris & mercurij illius (de quibus paulò post aliquid dicemus) ingenio concipere, ne dum intelligere valeat.

Eadè sese nobis offerunt in aliis semimetallibus principia, vt in Arsenico, auripigmento, & aliis id genus: quæ licet naturæ ac spiritibus nostris contraria sint tota substantia, vt loquuntur, eam tamen à natura sua possident promptitudinem spiritualementem, ac, vt ita dicam, volatilitatem, vt facillè sese nostris licet, naturæ contrariæ spiritibus, siue intus assumpta: siue extrà admota subtilitate sua immisceant, venenososque ac lethales effectus inducant. idque ratione mercurij arsenicalis ac venenati seu sulphuris arsenicalis atque salis arsenicalis.

Quin & gemæ ac pretiosi lapides iisdè trium principiorum virtutibus: qualitatibus præditi sunt: vt pote ex quorum igne ac splendore, eorum mercurius pro sua homogeneitate ac puritate refulgeat, tali suo fixo firmiter, nec non eiusdem naturæ sulphuri adhærens, vnde secreta omni heterogenea substantia, purissimus lapis, constantissimus ac omnis temporis purgationisque expers, diuturnitatis auræ mulus exurgat ac efformetur.

Corruptio

Huiusmodi est firmissimus ac constantissimus adamas, cui bonus ille senex Saturnus plumbeum sui mercurij purioris colorem: nec non fixos ac constantes purioris sui sulphuris spiritus impertitus est, salemque crystallinum vsque aded affirmavit, fixissimèq; compegit ac congelavit, ut omnium factus sit lapidum solidissimus ac durissimus, ex arctissima videlicet triū principiorum vnione ac cohærentiâ, quæ nulla arte separationis, in solutionem principiorum suorum spirituum disungi queat. Atque hinc factum ut nullius in medicina vsus fuerit apud antiquos, quod nusquam atteri aut in primâ suam materiam solui potuerit.

Nec putandum antiquos ab eius vsu superfedisse, quòd naturâ venenatum esse crederent: ut nonnulli falsò iudicant: qui quòd sit homogeneæ ac simplicissimæ naturæ, totus cælestis est, ac purissimus, proindeque innoxius: sed quòd attritus tantummodo: nec vsquequaque idonea præparatione aptatus, in ventriculum ingestus, atque ibi duritie ac soliditate sua incoctus permanens, temporis diuturnitate, sensimque tunicas eius erodat ac dilaceret: vnde ex visceris corrosione mors tandem pedetentim inducatur.

Auri est, sulphure suo, carbunculos tinctura rubea: nec non rubinos ac granatos inficere: nec colorum eorum discrimen aliunde nascitur, quàm ex mercuriorum & salium chrySTALLINORUM dissimili defecatione: quæ prout perfectior, aut imperfectior est,

erumpit color alio præstantior vel deterior,
nobilior aut ignobilior.

Et si autem luna extrinsecus alba est: nihilominus intrinsecum fonet azurinum ac cæruleum colorem, quo sapphyris tincturam suam exhibet.

Venus externa superficie ruborem referens, interno potitur virore, ut viride æris ex ea conflatum testatur: quo smaragdum viridi colore inficit.

Mars intrinsecus rubeus, ut crocus eius aperte indicat: sed longè dissimili sulphure ab eo rubore igneo, quem sol in intimis suis partibus occultat: colore hyacinthos imbuat.

At terrenus Iuppiter, naturæ tamen cælestis particeps (quem etiam, ut iam diximus, fingunt æris regem, quod æreos omnes colores, eosque varios apud se contineat) variis ac diuersis coloribus opalæ tingit ac imbibit.

Ex quibus lapidibus omnibus ab experto Chimico, non secus cum menstruo eorum cælesti super proprio saccharo cohobato ac extillato (quod ante septem & viginti annos in libro nostro de spagyrica medicamentorum præparatione descripsimus) extrahi potest suus color: ac ex auro, aliisque metallis, et forû tincturæ educi possunt, cum menstruis, veris spagyris notis, ac familiaribus: sed præsertim cum cementatione ad reuerberationem, quam doctus artifex nouit, ex tenuissimis ac subtilissimis metalli laminis cum pumice elaborare, qui ex sulphure auri

rubescit, ex veneris sulphure virescit: vt & ex aliorum pariter sulphuribus infici solet, cum quibus cementatur ac reuerberatur: Quibus tamen tincturis ac sulphuribus metallicis cum idonea ac congrua aqua spoliari ac euacuari potest, vt in medicamenta variis morbis conferentia aptentur. Sic & colores ac sulphura lapidum extracta, vt ante dictum est, in medicinas accommodari possunt.

Sed quum quæ in libro nostro de spagrica medicamentorum præparatione, non sint multis perua, quòd idcirco ac de industria ea obscuriora reddiderimus, ne à porcis margaritæ proculcarentur: nunc in candidiorum medicorum gratiam, explicamus menstruum illud cæleste, quod nihil aliud esse dicimus, quàm rorem mensis ma. ij, eiusque saccharum mannam: ex quibus duobus simul mixtis, digestis ac destillatis generale dissolvens erumpit tincturis lapidum omnium. . educendis aptissimum. Quin, & saccharo solo, & ex melle priuatim dissolvens quoddam extrahi potest, quod soluendis metallis, hoc est tincturis eorum extrahendis opportunissimum habetur. Vt autè Philosophi ac medici cabalisticæ liquores ac tincturas sapphyricas vitriolicasq; cerebri affectibus speciatim adaptarunt: Auri verò cordis defectibus. Iouis pulmionibus adscripserunt: Mercurij hepatis, vt Saturni, lieni: Martis, renibus, & veneris genitalibus membris, generationi dicatis, haud secus gemmarum ac lapidum sulphura tincturæque, iisdem partibus,

prout ex suis planetis constant lapides, inferuiunt, ac conducunt: quibus præterea innata est vis vt generatim radicali nostro balsamo corroborando ac reficiendo idonei sint.

Atque hæc ex mediis aquis eiusque fructibus trium nostrorū principiorum certissima elicitur probatio. Cuius rei vt fusiorē adhuc demonstrationem faciamus, assumamus corallum: in exemplum: qui quidem marinus est fructus, oculis vegetabilis, ac in arboris formā excrescens: quod præ aliis omnibus fructibus, quos mare progignit, plus salis nitrosi aut nitrosulphuris flammā concipientis continet: ex quo vsque aded flagrans liquor, vt non minus aquā ardēte ex vino prolecta, flammæ & incēdio subiiciatur. Quod experientiā patebit, si vel citra calcinationē etiam, in puluerem comminatur, & dissoluentis acuti ac acidi virtute, quemadmodum iā docuimus in plumbi operatione, in salem redigatur, in quem magna pars abit & conuertitur: ex libra vna huius salis exsiccati, & à menstruo optimè separati, Chemicus Philosophus, vel sex vncias spirituum vi ignis potest educere, qui facilè in liquorem spiritualem, flammæ concipiendæ aptū, resoluatur: ex quo liquore idem expertus Chemicus & mercurium cælestem ac æthereum: tincturā rubram sulphuream, nec non salem potest excernere, & ex iis mercurium Philosophorum elaborare, qui cum sua aqua vitæ coniunctus ac mixtus, singulare per se auxilium præbet: cuius virtus & bonitas centuplō au-

gebitur, cum aptâ dissoluendi arte, aurum in eo solutum fuerit: vt à perito Philosopho fieri potest.

Si quis ista malè credulus in dubiū reuocet, vt coralla ex se credant aquam ardētem, & quæ flammam possit cogcipere, eaque quantitate, quam diximus, testem huiusce veritatis omni fide superiorē adducere possum Dominum de Beaulieu Ruzé in sacro Regis conclauī Cōsiliarium ac secretorum scriniorum, regniq̄ Gallici status scribam ac Amantiensem sapientissimum: Cuius fides, probitas ac authoritas mihi centum testium instar esse possit ac debeat: Qui ipsis oculis artificium nostrum & industriam in extrahenda ex corallis aqua vitæ ardentissima ac flagrantissima, cum tinctura, in sua arce de Longemeaux intuitus est, præsentē D. de l'Estoille, Doct. Medico, apud quē medici ordinarij officio tum tēporis fungebatur, quēmq̄ sibi adiunxerat explorandæ veritatis socium, eam vbi fas fuit prædicauit, ac malè credulos quosdam, nō infimæ alioqui notæ viros, in veritate huius artificij confirmavit, ne in re tam certa incerti hærerēt amplius, quàm ex me experientia didicerat ac peruiderat.

Hæc igitur tria principia, si in cælo aëre & aquis comperiuntur, vt docuimus: quis dubitat, maiori ratione illa in terra exhiberi, & ex ea apertius enucleari posse, cum sit omnium aliorum elementum fecundissimum ac feracissimum.

Quin

Quia imò in omni terra pluuiis aquis nequaquam diluta at tota pingui : tria ista principia, in vna eadèmq̃ue substantia, quæ nihilominus distingui possunt, deprehenduntur. Exemplum vnum huius rei proposuimus, in tractatu nostro de Priscorum Philosophorum medicinæ materia: In quem Anonymus noster totus institit & adhæsit, ex eo triumphum captans & canens: Exemplum fuit de nitro aut sale petræ, quem artifex nitrarius in suum vsum solet dissecare. Ex eo enim imprudens etiam & ignarus quid agat, diuersa isthæc nostra principia apertè separat ac prolicat. Sal enim marinus in eo apparet, in lixium suum solutus. Deinde sal nitrosus aut sulphureus, quem præsertim quærit artifex in glaciem coagulatus ab alterius salis natura longe latèque remotus: vtpote altero nempe masculino & fixo, in aqua facilè solubili. Altero verò (qui sulphureus est) in eadem aqua nullo negotio sese coagulante: qui quidem nitrosulphureus spiritus in se latentem continet æthereum ac cælestem mercurij spiritum, à quo magnam vim ac motum illum nanciscitur sal ille sulphureus. Quique mercurialis spiritus ab artifice Chimico nullo negotio extrahi potest ex sale petræ aut nitrosulphure. Vt hinc facilè constet tria illa vitalia principia in tota terræ substantia apertè contineri ac distinctè demonstrari. Quæ quidem terra ac eius essentia, cùm sit totius vniuersi tertium principium: tribus tamen & ipsum

constat principiis, sale videlicet mercuriali, sale sulphureo, & sale terrestri, aut salino, quibus essentia illa terrestris, ac tertium vniuersale principium constat. Quæ à nobis satis dilucidè in libro nostro explicata, & tamen ob exilem ingenij Anonymi nostri captum in peruersum sensum detorta, nec intellecta, facilè ei risum mouerunt, quin & in calumnias diras aduersum me concitarunt, qui ausus sit impietatis me insultare, quòd huiusmodi mysteriis, veterum sequens vestigia, ex creatione mudi, & in partes resolutione, trinitatè diuinam adubraram notauerim: vnde eius trinitatis gloria elucesceret ac hominibus innotesceret.

Nec non etià hinc sibi applausit ingeniosus vir: quod recurrente nouo verè, cum Tellus, veluti amore flagrans, & vi salis sinu referans, excludere ac producere spiritus suos mercuriales ac nitro sulphureos, vnde arbores succis & liquoribus diffluant, herbæ & plâta floribus luxurient, atque inde ridere prout ex Poëta, dixerimus sic apertis omnibus terræ meatibus, & virtutibus spirituum vbique sese exercentibus? Dignum scilicet argumentum, nempè hominis stultitia, quæ rideatur.

Si probè homini isti cognita esset generationum natura, rideret ne aut ambigeret à mercurialibus spiritibus & nitrosulphureis, non tantùm ista in lucem produci nuda, sed tot elegantibus tincturis, floribus pigmentis tanquam gemmis ac pretiosis vnionibus

insigniri ac exornari. Sed ista apertè satis docuimus libro illo nostro, spirituum salis, petreæ exemplo, qui alembici vitreum corpus etiam penetrant ac permeant, in eiusque superficie excipiuntur instar minutissimæ farine floris, omnium generum colores ac picturas referentis, vt totum vitrum, opalæ variarum ac diuersarum tincturarum speciem exhibeat.

Mercuriales spiritus in foliis & fructibus sese ostentant. Sulphurei in floribus, seminibus & nucleis. Sales in lignis, corticibus & radicibus: ita tamen vt singulæ illæ tres arboris aut plantæ partes distinctæ, etsi aliæ spiritui mercuriali dicatæ, aliæ sulphureo: aliæ salino: seorsim tamen in tria illa principia adhuc resolui possint: nec sine iis constare queant, vt cumque simplicissimæ sint, omnis enim rerum essentia, qualiscumque sit in rerum natura, his tribus constat & perficitur principijs. Quod autem aliæ mercuriales dicantur, aliæ sulphuræ, aliæ salinæ: idcirco fit quod mercuriales plus mercurij: sulphuræ plus sulphuris: salinæ plus salis, quàm aliorum in se contineant. Ex plantis enim integris, nonnullæ sulphuræ ac resinosæ magis conspiciuntur, quales inter arbores est abies, pinus, quæ perpetuò virent, vel in ipsis montibus rigidissimis: quod sulphureo principio abundant, præcipuo vegetationis instrumento admodum vitali. Nonnullæ enim aliæ sunt plantæ, vt laurus, malus aurea aut medica, & id genus aliæ, quæ quidem diu

virefcunt : at frigori tamen obnoxia, quòd
 earum sulphur fit volatilius, ac minus facile
 diffipari poffit, quàm ~~abiectum~~ : quæ refi-
 nofae funt, ac mucilaginofoe atque idcirco fi-
 xioris ac constantioris vitæ aubores, aduerfus
 temporum iniurias munitæ. Denique aro-
 mata omnia, omnésque herbæ fragrantés
 ac odoriferæ, sulphureæ funt : vt tamen fin-
 gularum herbarum fingula funt, & admodum
 diuerfa sulphura, quæ propemodum varie-
 tate funt infinita, vt hic de ijs plura dicere
 non fit locus.

Alia funt plantæ quæ falem referunt, vt
 quæ gultu etiam tales deprehendantur, qua-
 lis eft chelidonia, vrtica, aron, raphanus, fina-
 pi, allia, porum, perficaria. Quæ etiam vir-
 tute ac copia fui falis temporum injuriis re-
 luctantur.

Ros folis, fic dictus, inter Mercuriales plâ-
 tas mercurio abundat, vt & i. orolacea & ce-
 realia omnia. Quod tamen principium cum
 fit admodum volatile ac fpirituale, nifi ab alio
 aliquo magis corporeo retinetur, nempè ab
 aqueo aut aëreo liquore omnem contem-
 ptum effugit externum. At Chimica arte dif-
 fectus & enucleatus, interiore fua Anatomia,
 cum aliorum principiorum feparatione fe-
 cerni etiam ac deprehendi fenfibis potefit,
 vt Mercurius ex omni re primò in diffeccio-
 ne aut feparatione extrahatur in vaporem a-
 queum : sulphur in oleaginofo. Tertio ex
 fæcibus reliduis rerum, & in cinerem reda-
 ctis, fal per propriam aquam prolicitur, qui

albissimus & tanquam crystallinus, salis acerbissimi, acris ac pungentis, aut alius, id genus saporis gustum referat: vnde verum esse salemprehendatur, qui in aqua, salium vulgariùmore, solui possit: tantùm à cineribus reliquis distans, quantum vita à morte: cum fæces ab eo relictæ, terra mortua dicantur: hic verò actionibus planè vitalibus sit refertus.

Denique in omni plantæ genere, eiùsque partibus omnibus, inhærent tria hæc principia, variis proprietatibus ac facultatibus pro plantarum varietate insignita: quibus etiam peritus medicus variè vititur, vt singula singulis, & congrua cõgruis adaptet, iuxta scopum, quem sibi proponit attingendum.

Hinc patet internæ rerum anatomiz necessariam esse cognitionem, quæ ex signaturis rerum, proprietates ac virtutes earum faciliè indicat, quas experientiâ confirmare liceat. Sumamus, verbi causâ, oleum aut sulphur buxi perpetuò virentis & vitriolati: cuius ingrato odore sulphur narcoticum quod continet, nō exhibetur. Eius inquam buxi oleum, etfi faciliè cremabile: maximum tamen dolorum omnium lenitivum est, vt pote sulphuris narcotici vitriolati naturam ac proprietatem æmulans, æquè cum vitriolo epileptico etiâ morbo specificè conferēs.

Si proprietates principiorum camphoræ spectemus, perspicuum erit, (etfi in aqua ardeat) ex ingrato eius odore, proprietatem illi inesse refrigerantem & narcoticam: cu-

ius etiam oleum, dolorum sedatiuum est præstantissimum: cum tamen contrarios effectus exerat, vt quod primo insultu igneam quandam qualitatem exhibeat. Ob proprietatem eius in sedandis doloribus, Arabes eam tertio gradu frigidam esse iudicarunt. Huius experientia in dolore dentium perspicua est. Si enim dens erosus ac cauus eius oleo attingatur, dolorem remittit & recreat. Hoc idem oleum præsentissimum est remedium in renum doloribus calculo laborantium. Eo enim & dissoluitur & eijcitur calculus, si ex congruo liquore administretur.

Aliorum etiam oleorum aliæ sunt proprietates. Siquidem anisi & fœniculi olea aut sulphura discutendis ac exigendis flatibus apta sunt.

Caryophyllorum sulphur, nucis muscatæ, Cinamomi, aliorumque aromatum: quemadmodum & mentæ & ambrosiæ, saluiæ, bethonicæ olea: atque id genus alia corroborando ac calefaciendo cerebro & ventriculo idonea sunt.

Sic piperinum oleum, attenuatis dissoluens ac incidens tartareas in corpore materias & nitro sulphureas aut biliosas: etsi vtrumque calidius à multis existimetur: biliosis tamen febribus, vt tertianis & aliis fugandis, longè quouis alterante aut refrigerante syrupo accommodatius est.

Haud secus ex seminibus papaueris, cucurbitæ, melonis, cucumeris, & id genus aliis stri-

gidis, extrahi possunt olea flagrantia ac ardentia: quorum tamen operationes calorem non inducent: quin potius quietem ac refrigerium. Cum spiritibus autem sulphureis vegetabilium mercuriales spiritus saepenumero coniuncti sunt: ita ut ex ipsa therebinthina ferè tota sulphurea, ut & ex pice & rosina spiritus mercurialis, acidus liquor arte elici possit, vim habens, ac ~~et~~ distillati instar, dissoluendi etiam solidissima ipsa corpora. Quinimò in doliolis in quibus pix imponitur mercurialis ille acidus liquor ab ipsa pice separatus reperitur eademmet dissoluendi facultate praeditus. Ex rasura liquorum & corticum viridum arborum ac vitriolarum praesertim, quales sunt Iuniperus, Buxus, quercus, gajacum, &c. idem acidulus mercurialis liquor igne lento primò extillat ad dissolutionem illarum perlarum idoneus. Ex quibus mercurialibus acetatis liquoribus varia quinetiam concinnari possunt remedia tum humoribus fermentandis digerendis atque attenuandis apra: tum sudoribus, urinisque mouendis, calculisque atterendis & comminuendis, variisque aliis affectibus. (mercurialibus praesertim) curandis idonea seu specifica.

A sulphuribus & mercuriis ad quorundam salium anatomiam transeamus. Diximus ea in genere, expurgationi ac euacuationi vniuersali corporum inservire: siue sedes moueant, siue vrinas, siue vomitum, siue sudores proliciant: siue detergant, incidant, aperiant, aut quacunque ratione obstructions expediant.

Quemadmodum tamen inter sulphura & mercurios variz statuuntur differentiz: sic magna est salium varietas, & inter eos virtutum ac operationum discrimina. Verbi gratia, sal ~~saliquarum~~ fabarum, inter alios mirum in modum causticus est ac vreas: qui tamen ex iusculo iusta dosi exhibitus, admodum diureticus est, vt nihilominus citra noxam ac viscerum offensionem efficacissimè operetur.

Fraxini sal potentissimè obstructiones refert, lienis præcipuè affectibus congruentissimus.

Artemisiz & Sabinæ sales prouocandis mensuris sunt accommodatissimi.

Sic sales restz bouis, aut ononidis, saxifragz, lithospermi aut milij solis, raphani, dissoluedo calculo & arenulis exturbandis è renibus ac vesicis, magna proprietate conducunt.

Singularis etiam proprietatis ac facultatis habentur sales bardanz, petasitis & cardui benedicti, qui diaphoretici sunt: nec non mentz ac absynthij, qui ventriculi tunicis expurgandis aut detergendis propriè ac priuatim incumbunt, stomachum, simul corroborando. Sic gñiacinus sal, specifica proprietate solutius est, vt mercurius eius aciditate, quam possidet, fermentationem ac attenuationem testatur: & oleum aut sulphur eius vim diaphoreticam obtinere. Ex quibus tribus principiis, si priora duo spiritualia ac magis simplicia ex artis decreto proluciantur;

fixum verò, hoc est sal (arte veris Philosophis cognitâ) extrahatur & separetur: deinde in vnum corpus, quod elixir Arabes vocant, cōtrahatur: sudorificum, alterans, concoquens ac purgans simul fit medicamentum. Qui triplex motus a³ operatio, ex vna eadēque essentia, ex tribus vnita, proficiscitur, auxiliū certissimum præbens, loco argenti viui (si vsus ipsius reformidatur) aduersus luem Veneream, vt abundè consilio nostro de lue Venerea docuimus.

Tartareus sal ex eorum genere, quæ acrius linguam feriunt, (oleaginosus ac sulphureus sit) vsque ad eò tamen acris est, vtpote ex vegetabili admodum vitriolico & acerrimo extractus: vt præ aliis omnibus acrimoniã exerat potentissimam: attamen si cum spiritu aut ipsomet oleo vitrioli acerrimo permisceatur, eius nihilominus acerbitatem & ferocientem spiritum ita moderari & coercere potest, vt ex vtroque fiat coagulum, indèque dulcis & gratissimus syrupus aut utilissimus, componi potest, qui orexi aut acrimoniæ ventriculi, eiusque ardori conducatur, nec non omnibus colicis affectibus sedandis, ex spirituum ponticitate, austeritate aut acrimonia vitriolica, quam pituitam acidam aut vitream vocant, suscitatis, aptissimus sit.

Eiusmodi omnes Mercurij, sulphur & sales vegetabilium, ex terræ mercurialibus ac vitro sulphureis spiritibus, substantiisque metallicis emergunt, sed longè meliores, suauiores ac nobilioris conditionis suis parentibus,

ex quibus orti sunt existunt.

Nullus tandem dicendi fuerit finis, si singula omnium indiuiduorum principiorum discrimina, seorsim persequi vellem, singulorumque facultates, ac proprietates demonstrare, quæ terræ marique præcreantur, aut arte chymica ex procreatis, eliciuntur. De his fusius dissero libro meo de recondita rerum natura: quorum hic obiter quædam attigisse sit satis, in exemplum tam variorum effectuum trium illorum principiorum, idque ut nobiliora ingenia, ad rerum arcanarum peruestigationem, & tantæ tamque elegantis Philosophiæ studium excitent ac exacuam, ut que Anonymus noster suam hinc cæcitatē agnoscat, ac detestetur, qui hactenus nondum, trium principiorum, tum in omnibus rerum naturalium indiuiduis apertè elucescentium, subsistentiam oī fecerit, ne dum intellexerit quo factum ut eorum potentiis ac facultatibus, spiritualibus nequaquam, sed crassi rerum materiæ, vitam & effectus vitales naturalium rerum ascripserit.

Tria igitur hæc vitalia principia, in cælo, elementis, ut aëre, aqua & terra, ac elementatis corporibus tam mineralium quam vegetabilium, satis dilucidè enucleauimus. Restat ut eadem in animalibus venemur ac demonstremus.

CAP. XVII.

Vbi docetur tria illa prima principia in animalibus omnibus reperiri.

A Volucris autem seu avibus ordiemur: quarum primordia ab ipso ovo excutiemus. In ipsis enim ovis, quam vspiam alibi, naturæ suæ luculentiora exhibent testimonia: siquidem albumen mercurium æthereum testatur: quod etsi mucilaginosum est, seminis tamen locum obtinet, ac æthereum spiritum, generationis auctorem, & prolificum sub se & in sese fouet, ex quo potissimum avis gignitur. Vnde etiam mirum est tot tantæque virtutes ac facultates dissoluentes ac attenuantes, in albumine ovi, tanquam æthereo mercurio delitescere: etsi contrà vulgaris hominum ferat opinio: qui quod ipsum coagulari ac concrecere in duritiem etiam lapidis videant, ex eius usu in renibus & vesica lapides ac calculos generari iudicent: cum secus potius, verissimum sit & præstantissimum omnium salium, vel fixissimorum etiam: nec nõ sulphureorum naturæ gummatum solutivum. Luteum ovi, volucris alimentum, verum est sulphur. At pellicula & cortex, non tantum portionem quandam salis continent: sed tota eorum substantia, sal est: idque fixissimus ac constantissimus omnium naturæ salium, vtpote quod ad nigredinem

perductus, & combustibili sulphure, per calcinationem expeditus, omnem ignis vehementiam ac vim sustinet: quod proprium est salium fixissimorum, aut certissimæ ac constantissimæ eorum fixationis. Eiusmodi paratus sal nulli non calculo atterendo ac solvendo, summè idoneus est.

Nec in hiantum, quæ dicta sunt, continentur tria hæc principia, quin & in ipsam perfectam auem transeunt. Siquidem in sanguine & carnibus mercurius exhibetur: in pinguedine sulphur: in ligamentis, nervis, ossibus & solidioribus partibus sal apprehenditur, & illamet in volucris principia sunt subtiliora & magis aërea, quàm in aquatilibus aut terrestribus: V. gratiâ, sulphur siue oleosa substantia volucrum semper est magis tenuium partium, quàm piscium aut animalium terrestrium.

Idem de piscibus dici potest: qui etsi ex frigida aqua & procreati & nutriti, non tamen carent suis pinguedinibus calidis ac ardentibus, aut flammæ obnoxiiis. Quin & mercurio ac sale præditi sint, nemo sanæ mentis eat inficias.

Haud secus terrestria quæque animalia his tribus principiis constant: quin & longè nobiliorem perfectionis gradum, ea in illis consequuta sunt, quàm in vegetabilibus. Siquidem quæ in alimèto, hoc est vegetabilibus, quibus vescunt animalia, cum ea sint crudiora, coctione ab animali adhibita, ut ea animal in suam substantiam conuertat, fiunt longè per;

fectiora ac efficaciora. In vegetabilibus enim tantum erant ea vegetatiua: quæ in animalibus præter vegetationem, quam retinent, sensitua etiam sunt: atque idè nobilioris naturæ ac præstantiæ. In illis sulphura referuntur per axurgias, sepa, pinguedines & medullas, vntuosas, oleosas ac conflagrationi aptas. Salia ossibus & solidioribus aliis partibus repræsentantur, vt mercurij eorum fidem facit sanguis & reliqui humores, ac vaporosæ substantiæ: quæ tamen singulæ illæ distinctæ partes non idcirco dicuntur mercuriales, sulphureæ & Salinæ, quòd solo mercurio animali sulphure animali, & sale animali, citra aliorum principiorum coniunctionem consistant. At æqui in mercurialibus mercurius: in sulphureis sulphur: in salinis salia dominantur: vt de sero lactis, butyro & caseo ostendimus. Ex quibus tribus animalium principiis, olea, diuersi liquores, salæque diuersi, vsibus humanis tum ad nutriendum tum medicandum apti, arte chimica eliciuntur, vt alibi docebitur

CAP. XVIII

De Homine, in quo viua omnium eius, partium ac humorum anabomia, principiorumque trium hypostaticorum virtutes ac proprietates, nec non eorum cum humoribus analogia demonstrantur.

ESTAT vt in homine ea exquisamus ac inuestigemus, in quo comperientur esse tantò subtiliora & perfectiora, quantò nobilitate, præstantiâ, reliquis omnibus creaturis antecellit. In illo enim tanquam in Microcosmo tria hæc principia, tam diuersa, vt in Macrocosmo, sed longè spirituosiora ac præstantiora continentur. Homo siquidem à Philosophis, quasi compendium totius maioris mûdi dicitur: quæ etiam Macrobius paruum mundum vocat, vt magnum mundum ingentem esse hominem. Idem Greg. Nazianzenus initio libri de hominis opificio testatur. Cuius hæc sunt verba: Homo inquit, idcirco à Deo post reliqua factus est, vt Deus in ipso ~~extermeret~~ sub breui compendio, quicquid diffusè antecè fecerat. Hactenus ille, vbi videmus, inter homines à peritis doctorib⁹ simile quid præstarè, qui vbi discipulos suos fusiore oratione docuerunt, in summum tandem omnia contrahunt, quæ paucis verbis & minori labo-

re ea illo^z memoria inculcēt. Sicuti enim vniuersa hęc mundi machina, in mundum intellectualem, cęlestem & elementarem diuisa est: quorum intermedius est cęlestis, qui alios duos non tantum diuersissimos: sed prorsus contrarios copulat, supremum illum intellectualem videlicet totum formalem ac spiritualem: & elementarem, materialem ac corporeum. Sic in Homine triplex eiusmodi Mũdus. perpędendus est in tres partes apertę distributus, arctissimę tamen copulatas ac probę vnitas, Caput videlicet, thoracem & inferiorem ventrem. Qui quidem inferior venter, partes generationi, ac nutritioni dicatas complectitur, qui elementari mundo & inferiori respondet. Intermedia pars, thorax scilicet aut pectus: vbi sedes cordis posita est, motuum omnium fontis, vitęque ac caloris, refert cęlestem illum mundum intermedium: quod vitę, calorisque ac motuum omnium principium est: In quo sol imperium habet, vt cor in pectore. Summa vero & suprema pars quę caput est aut cerebrum, originem continet intelligentię, cognitionis & sedem rationis, quemadmodum intellectualis mundus supremus, qui Angelicus mundus est. Hac parte enim homo fit naturę cęlestis particeps, intelligentię, sentientis ac vegetantis animę, omniumque cęlestium functionum formalium & incorruptibilium: cum alioqui elementaris eius mundus totus sit crassus materialis ac terrestris.

Vt autem homo, ob formam suam substā-
 tialem omnes animæ facultates, earumque
 gradus possidet: Naturalem videlicet, quæ
 vegetatiua est: Animalem, quæ sensitua &
 vitalis: ac rationalem, quam Deus iam for-
 mato homini inspirauit: quæ quidē singulæ,
 tres alias sub se inferiores continent, quas
 hoc loco enarrare non est opus. Sic ratione
 corporis materialis hominis, tres sunt in illo
 radicales ac balsamicæ essentæ, ex quibus
 tum continentis corporis partes, vt carnosæ
 & solidiores, aliæ, tum contentæ, spirituales
 videlicet & fluidiores partes formantur aut
 compinguntur, nutriuntur, & vitam suam
 hauriunt. Sal in illis, solidarum omnium par-
 tium radicale principium est: vt pote quod
 semini etiam animalis insitum, solidas partes
 compingat ac coagulet, vnde veluti funda-
 mentum habetur compaginis. Sulphuris ve-
 rō dulcis radicale principium in animali, quod
 humidū primigenium, eo oleaginosum est, in
 pinguedinibus, axungis, medullis, & id ge-
 nus aliis partibus tum latentibus & occultis,
 tum peruiis sese ostentat. Nec secus radica-
 lis mercurius, totus spiritualis & æthereus,
 qui quidem est spiritus ille innatus, vniuscuiusque
 partis & membri, proximum animæ
 instrumentum, sese prodit in animalis vita
 fouenda ac conseruanda, vt qui sit ab ipsa
 anima, vita corpori infusa, quam sulphurea
 pars nutrit ac sustentat.

Atque hæ tres radicales essentæ in anima-
 lis semine conclusæ, quæ in hominis con-
 structione

structione nunc exhibemus, & iuxta formam
& iuxta materiam, tria spirituum ac facultatū
genera, in membris illius procreant. Prima
facultas illa est quæ naturalis dicitur aut vege-
talis, cuius sedes in iecore potissimum posita,
à sale primo illo radicali principio ac basi alio-
rum, conseruationem ac fomentum recipit.
Vitalis facultas in corde sita, à liquore sul-
phureo fouetur ac sustinetur: qui quidem sul-
phureus liquor humidum est primigenium
& fons caloris ac vitæ. Animalis verò facul-
tas, tota mercurialis, ætherea, ac spiritualis,
præcipuumque functionum animæ instru-
mentum, in cerebro collocata est: quæ à mer-
curio tertio radicali principio stipatur ac cō-
seruatur, quod totum æthereum est ac spi-
rituale.

Hinc perspicuum est promiscuè istos spiri-
tus radicales, aut substantialia ac formalia rerū
principia, sese ita mutuo amplecti, vt inter se
diuelli nequeant: quin potius sese mutuo fou-
eant ac conseruent, imò etiam generent: Ex
quibus functiones omnes ac facultates rerum
spirituales prodeant. *emphytúsq; ac symphi-*
tus calor, qui & ipse æthereus est, ac ἄσινος
promanet.

Sal autem terrestre ac solidum, quod in os-
sibus & aliis partibus durioribus ac solidiori-
busprehenditur, compingit ac conglutinat
sua conglutinatione molliores partes cum du-
rioribus: quemadmodum & flatuosus spiri-
tus, aut ventus aëreus in omni corpore con-
clusus, viuum corpus leuius ac agilius red-

dic mortuo cadauere. Quæ quidem qualitatēs ac facultates totę sunt elementares, vt pote ex materia potius, quàm à forma proficiscētes.

Atque sic tria hominis principia, eorumque facultates ac potentiz paucis enucleata sint.

Corpus quidem sic compositum, ac ex tribus illis principiis progenitum, assiduo indiget alimento, ac pabulo, vt cōseruetur. Quod quidem alimentum aliunde non suppedatur quàm ex iisdem eiusdem naturæ rebus, ex quibus constat. Iisdem enim nutimur, quibus contamus. Attamen prima sui origine, cum tenerum sit ac imbecillum corpus, solidiore pabulo nequaquam fouendum est, at facilis coctionis & alimoniz esca pascendum, tria isthæc principia continente.

Huiusmodi est lac quod infantibus sugendum exhibetur: quod citra exquisitius artificium aut industriam, tria sua satis apertè per se explicat principia, vt iam diximus. Butyro enim sulphuream substantiam, sero mercurialem, & caseo, salinum principium facili negotio prodit. Eiusmodi lac vnà eadēque essentia tres istas substantias continens, facile in ventriculo infantis coquitur, ac in chylum, tandēque in sanguinem conuertitur. Qui quidem sanguis possidet, quod magis formale ac radicale est istis principiis, cætera in fæces ac excrementum secernens & abiiciens. Nec non idem sanguis per venam cauam in cor vsque delatus, qui veluti pelicanus est naturæ, aut vas circulatorium, subtilius adhuc cōcoquitur, vt veluti quintæ es-

sentia, aut aquæ vitæ sulphureæ ardētis vires
 assequatur, quæ emphyti & symphyti caloris
 origo est. Eadem aqua vitæ per arterias in B.
 maris cerebri deportata, illic rursus in reti
 admirabili circulationib. exaltatur: ibique in
 spiritum verè æthereum ac cælestē commuta-
 tur, vnde spiritus nascitur animalis, animæ
 præcipuum instrumentum, eò quòd ad ip-
 sam spiritualem naturam, magis, quàm duo
 reliqua principia accedat. Porro quemadmo-
 dum ex vino prædicta illa tria eliciuntur prin-
 cipia à perito artifice, (quod in opere vegeta-
 bili, in nostro tractatu de priscorum Philoso-
 phorum medicinæ materia, &c. fusiùs tracta-
 bimus,) quod & ex ipso lacte minimo artificio
 fit, sic in sanguine, (quem merito cum vino
 comparamus) tria illa principia insunt, quæ ab
 ipsa natura, veri Alchymisti officio fungenti
 in omnes corporis partes, quantum unicui-
 que membro satis esse potest, prudenter ac
 distinctè distribuuntur ac diffunduntur. Vt
 ossibus, nervis & ligamentis salina substantia
 copiosior quàm aliarum, conferatur: pingue-
 dinibus, axungis ac medullis sulphurea: car-
 nibus verò & humoribus ex sanguine, ac ali-
 mentosis, innatisque spiritibus, seu fixis, seu
 influentibus & vagis, maiore copia mercuria-
 lis spiritus tribuatur.

Transactâ illâ primæ infantia ætate, & ro-
 bustioribus coquendi cibi virib. factis: tū soli-
 dius alimentum, vtpote panem, vinum, fru-
 ctus & id genus alià fercula ventriculus ex-
 postit: tum ex vegetabilium familia deprom-

pta, tum animalium, ex iisdem vegetabilibus
 educatorum: quæ in animale naturam tran-
 sferunt hoc est sensitivâ, quemadmodum sub-
 stantia mineralis in vegetativam traducta
 est.

Supra ostendimus vegetabilia ac anima-
 lia in alimentum hominis destinata, in eius
 substantiam ac naturam, cum suis princi-
 piis, quibus constabant, facessere: ita ut de-
 glutita, concocta, & in chylum versa, ac
 in iecur, cor & cerebrum diffusa ac distri-
 buta, variis coctionum ac circulationum
 gradibus ut tandem in spiritus naturales, vi-
 tales & animales, mercuriales, sulphureos
 ac salinos æthereos, ac spirituosos attenuen-
 tur & commutentur. Quâ ratione alitur cres-
 cit ac in statu suo conservatur homo ad præ-
 destinatum usque terminum. Hinc etiam
 trium humorum, origo & generatio colligi
 & intelligi potest: qui tum ex horum prin-
 cipiorum, tum ex elementorum mixtione
 proficiscuntur. Qui quidem non secus inter
 se differunt ac varij sunt, siue perfectione, si-
 ue imperfectione, ac tria illa inter se prin-
 cipia diversa sunt, gradibusque perfectionis
 dissident. Primus humorum vtilium, de qui-
 bus nobis sermo instituitur, chylus est, qui
 in ventriculo & venis finitimus, præser-
 tim melsaraicis, ex prima coctione elabora-
 tur, cum ipse Chylus tribus illis principiis
 constat, sed adhuc valdè impuris unde pri-
 ma nutritionis rudimenta extant: eaque est
 prima digestio ac separatio puri ab impuro

trium illorum principiorū formalium, triumque elementorum materialium. Secundus est sanguis, primo caloris concoquentis gradu iecoris ac venarum ex chylo nascens, qui succus est *εὐχολος*: vnde secunda quædam coctio, ac puri ab impuro separatio formalis tamen ac materialis essentia oritur, quæ primâ coctione ac separatione longè subtilior ac nobilior est. Tertius humor is est, qui variis circulationum reiterationibus, calore cordis admodum vitali celebratis, perfectione coctionis alios duos longè latèque superat: qui humor vitæ alimentarius, aqua vitæ sulphurea ac radicalis dici potest: quæ quidem per arterias in totum corpus dispergitur, in cuiusque substantiam convertitur: ex perfectissima omnium aliarum coctione, quæ tertia est: eaque vocatur assimilatio nutrimenti & nutriti.

Hunc certum est humorem, maximè trium principiorum puritatis esse participem, speciemque rectificatæ aquæ vitæ animalis præ se ferre, quæ ab omni passiuo elemento vini animalis, hoc est sanguinis, secreta sit: Sanguis enim, quem iam diximus secundum esse humorem vtilem (quémque cum vino depurato ac defæcato comparabimus,) quòd ab maiore vt impuriore parte sui terrestris tartari expeditum sit, cuius tria etiam principia Chylum puritate superant, ac ex illis tertia coctione ac digestionem eliciuntur, aqua vitæ sulphurea animalis: spiritus æthereus ac subtilissim⁹: nec non sal variis etiam circulationibus ac coctio

nib. naturalib. depuratus ac attenuatus: Quib. extractis, quod restat, in sanguine (vt in vino) aqua est insipida, ac fæces sulphuræ & tartareæ impuræ, quæ ex elementis prodeunt materialib. Eiusmodi in sanguine sunt pituita, frigida & humida mercurialis: bilis flaua, calida & sicca sulphurea: & melancholia seu atra bilis non frigida sed calida & sicca salsiginosa, quæ sunt excrementosæ partes puriorum illarum substantiarum. Nec tamen prorsus eæ iacent inutiles: siquidem ex actiuis tum triû principiorum tum elementorum qualitatib. nõ nihil reinètes, quatenus materiatae sunt, ad aliquid cõducunt. Bilis enim, quatenus nitrosulphurea est, calidissima & amara, præsertim ea quæ fellea est, exundans ex sua cystide in capacitate intestinorum, expultricem facultatẽ ad deiciendum pronocat. Pituita verò acida & mercurialis fermentationi, & appetitui excitando utilis est: Cui etiam rei nõ inepta est melancholia, quæ acidi humoris sanguinis veluti fax est analogiã quãdã habens ad acetũ ex vino factũ: Primæ enim ciborũ contritioni ac cõcoctioni interuit, virtute ignis cuiusdã interni & vitriolati in huiusmodi humore acido delitescens, qui à calore vëtriculi suscitatus ac irritatus prõpte ac expedite cibos cõficat ac destruit, & tãta vi interdum absumit ac deuorat, dum superabundat, vt famem caninam aut lupinam plerumque inducat.

At quæ planè etiã superuacanea sunt, ac molesta nature, excrementa, veritatem orationis nostrę confirmabunt. Quæ quidẽ talia ea sunt,

que partim a tribus illis principiis partim ab elementis fecernuntur, vapores nempe mercuriales, halitus sulphurei, & saline exhalationes, quæ per sudores expirant, ut mercurius & sulphur per insensibilem transpirationem evanescent. Eiusmodi excrementorum separationes, si sensim ac gradatim, nullâque violentiâ fiant, felicè prorogant ætatem ad extremum usque senium. Si verò præcipiti momento, & ut quadam violentiore vehementioris alicuius motus, aut morbi, ut inflammationis, aut ardentissimæ febris extrudantur, ætatem corripunt ac contrahunt senectamque accelerant, aut etiam per synco-
pas & lipothymias immaturam mortem præcipitant. Quin etiam, si eiusmodi excrementa in corpore retineantur, & ab exitu arceantur impedimento aliquo, extrinsecus occurrente, qualis est frigidior tempestas, ad quam cutis obrigeat ac condensetur: qualis etiam victus ratio nimis refrigerans: obstructions aut aliæ corporis infirmitates eiusmodi impedimenta afferentes: variorum ac infinitorum affectuum semina fiunt, ac radices.

Idem de vilissimis excrementis & crassa elementaris materiæ fæce prorsus inutili, terrestri ac putida fas est dicere. Etenim ex aqueis crudis & serosis excrementis: ex acris, flatuosis aut ventosis: denique ex crassioribus ac terrestrioribus vel fetidissimis, ut cunque corruptissimas sunt, produnt tamen quedam in singulis vestigia eorum effectuum, quos putior trium principiorum substantia (ex

quibus tanquam impura separata sunt) procreabat: siquidem qui de bitari istorum anatomem volet experiri, viinæ verbi gratia quæ râm a curatè in morbis circumspicitur ac obseruatur: In ea magnam mercurialis liquoris acidi subtilis ac penetrantis, qui vel solidissima ac durissima corpora dissoluat quantitatè deprehendat: nec non sulphuræ essentia, flammam etiam concipientis copiam: vt taceam salinum corpus, quod per se satis perspectum est ac peruium in magna illa copia salis, quæ ab eo extrahitur: cuius tanta est acrimonia, mordacitas ac corrodingendi vis & vehementia, vt alios quosuis naturæ sales oēs, viribus superet.

Hæc verissima esse, quæ à me dicuntur, Anonymus iste noster facile perspiceret: si vel tantillum scripta Christophori Parisiensis, Philosophi vtrique celeberrimi, qui disseccandis vrinis insudauit delibasset, aut eius scripta subodorari aliquomodo potuisset: nec non si auribus, quicquid alij de iisdem vrinis & earum anatomia, disseruere, aliquid præstantius & vtilius de earum virtutibus ac energia didicisset, nec in solis coloribus, nubeculis, encorematis ac hypostasi contemplandis totus hæsisset, quamuis & ea considerari debeant à medico, ad diagnosis uulnorum.

Galenus qui humanum corpus ex quatuor elementis construxit, cum per ignorantiam tria illa rerum omnium principia suppressens, plausibili scilicet & eleganti methodo, omnes omnium morborum causas: nec non medicamentorum facultates, ad qualita-

tes primas, secundas, tertias, ac ad materiam ipsam reuocasset, percepissetque rem sic minus feliciter succedere, nec instituto ac votis respondere, tandem ad occultas proprietates totius substantiæ confugit: quas cum nõ posset satis apertè enuñciare, ne videretur carere rationib. eas ad crasim & mixtionē elementorū certā reuocauit, vt supra dixim⁹, & ex Aristotelis mente eius argumenta aut opinionē, ex Empedoclis doctrina petitam, eluimus.

At qui aliquid aliud in cōpositione & structura corporis humani, quàm elementa & eorum qualitates, hoc est calidum, frigidū, humidum & siccū rimabuntur: liquorem nēpè mercuriale, sulphur & salē omnis generis virtutibus, facultatibus ac proprietatibus prædita principia ex quib⁹ infinitæ varietatis colores sapes, odores & id genus alia promanant, facillè perpēdent singula principia, à temperie sua aut aliorum consortio excurrentia, morbos varii generis in corpore procreare, vt si sulphur immoderatiùs luxuriet, varias inflammationes, varii generis febres inducat præter alios affectus narcoticos ac soporiferos, quos suscitāt sulphur narcoticum ex spiritibus narcoticis ac inebriantibus, quos in se continet, & per totum corpus luxuriando, diffundit. Quod facillè percipitur in nimia vini potatione meracioris aut potentioris, in esu panis multo lolio permixti: nec non vsu croci, camphoræ, succorum papaueris, hyoscyami, cicutæ, aliorumque opiatiorum: quæ soporiferis suis sulphurib⁹, non frigidâ suâ qualitate, somnū cōciliāt. Ex mercurio

rii etiam acidis, ac acris vaporibus competent, epilepsias, apoplexias, paralyses, & omnia defluxionum aut catarrhorum genera subinde procreari qui quidem affectus, si veneno aliquo, aut malignis ac cōtagiosis spiritibus stentur, non possunt non Epidemicos morbos Endemicos, venenosos ac cōtagiosos inuehere.

Si sales diligenter excutient, deprehendent ex illis erosiones internas, apostemata, vlcera, dysenterias, hæmorrhagias, quoties ex sedibus suis excurrunt, & ab aliis principiis secernuntur, aut naturę modũ excedunt, nacti ac vim corpori inferre, vnde etiam, ex eorum resolutione, ardores vrinæ, stranguriæ, & id genus alia membris suscitantur incommoda. Siquidẽ iuxta diuersorum salium varietatem, diuersa etiam vlcerum, apostematum, erosionum genera, per ponticum, austum, ac acerbum eorum spiritum, vt & variæ colici doloris species inducuntur. Horum etiam salium coagulatione discunt, tophos calculos, scirrhos articularum tumores & nodos, ac infinita obstructionum genera, vnde innumeri morbi nascuntur, progenerari. Qui quidem coagulati sales aut tartara, cum nunquam careant mercurio & sulphure, crudis, incoctis, ac impuris, si quoque lasciuant, & ad summum suę malignitatis gradum ascenderint; iuxta varias suas naturas ac proprietates diuersos affectus complicabunt ac commiscebunt, qui singulorum principiorum qualitates ac vires, simul tam inuolutas æmulabuntur.

Sed satis sint eaq̃æ proposuimus exẽpla, ad

veritatem trium principiorum ubique suos effectus prodētium, stabiliendā. Exactius, quæ restabunt, ac minutius, in libro nostro de Recondita rerum natura, excutiemus: nullumq; morbum, siue internum, siue externum, intactum præteritemus, quin causas, ac veras origines, ad tria illa principia, siue sola per se, siue inter se permixta, rectâ rationatione reducamus. Neque illis tantam qualitatum elementarium rationē habebimus: minimūque momenti, occultæ illius, totius substantiæ proprietatis imperitia, apud nos futura est. Nec tamen ab opinione Hippocratis recedemus, quin potius confirmabimus, quod libro suo de antiqua medicina scriptum reliquit. Is enim explosa eorum opinione, qui morborum causas ac principia, qualitibus elementaribus affigunt: alia explicat ac struit fundamenta, dulce nempe, acidum, amarum, salsum, de quibus iam antea, quæq; ad tria illa rerū omniū primordia reuocauim⁹, singulis singulas suas facultates ac proprietates arrogādo, quib. quicquid in natura medicamentorū, morborū virtutis ac potētia in est, mouetur, ac sese in actū exerit, propellitq;. Id ad tria illa principia reuocandum sit.

Nolim tamen ire inficias, quin ex qualitibus elementaribus, in corpore nostro difluentib. ac excedētib. nasci queant morborum quædam genera, relolacea Chymicis dicta, qualia etiam ab excrementitiis ac fæculentis humoribus vel retentis vel superabundantibus, proficisci potius ex huiusmodi elementis, quàm principiis certum est. Etenim ex statuum simpliciter aëreorum & spirituoso-

rum copia, ex aquis serofitatibus, nec non terrestribus facibus, varias affectuum species procreari indies videmus: attamen eiusmodi morbi exiguas & parum firmas radices agunt: tincturaeque habent momentaneas ac parum fixas: vt quos etiam facile sit velleuissimis ac elementaribus remediis exigere, iisque calidis, frigidis, humidis & siccis: vt verbi gratia, aërei flatus in intestinis conclusi, & sua distentione colici dolores parientes, ~~multo~~ negotio, carminatiuis, vt vocant, clysteribus discutuntur serofitates aquæ, & superflua humiditates medicamentis exsiccantibus absumuntur: inflammationes ex terrestri & simpliciter crassa materia, nitrosulphure coruscante profecta, simplici refrigerante auxilio extinguuntur.

Dicemus porro cum Fernelio, quosdam morbos verè ac prorsus esse occultos quos idem trans naturam esse asserit: qui ex influxibus caelestibus progignuntur, quibusue aliquid velut diuinum, aut saltem præ aliis vulgaribus morbis singulare ac peculiare quid obseruatur: quod medici τὸ ἤθος vocant, & Hippocrates τὸ ψᾶος: quales sunt astrales & ætherici affectus, qui certis quibusdam hominibus accidunt singulari quodam astrorum influxu, aut cæli constitutione, aut maligniorum planetarum concursu: sub quo plerique nati sunt: qui idcirco ex suorum ascendentium radicibus, naturis, ac proprietatibus variis, fructusque congruos opportunitis temporibus, aspectu suo & radiis producentibus variè afficiuntur. Eiusmodi morborum causæ vt ad modum abditæ, ac imis pene-

tralibus infixæ, vnà cum indiuiduo nascente
 natæ: similia suæ naturæ medicamenta, hoc est
 occultissima virtute prædita: & vt cælestes
 spirituales, ac ætherei affectus: sic spiritua-
 lia quoque ac ætherea remedia postulant:
 quæ aliunde quàm ex tribus principiis in
 spiritualem naturam adductis, peti^{pos-}pos-
 sunt.

Sed longiùs à quo forsan, oratione nostram;
 de tribus principiis, & eorum doctrina, cur-
 sum emensi sumus: quorum laudabiles ac ad-
 mirandos effectus visum est tanto magis com-
 mendare ac extollere, quantò ab Anonymo
 imprudentiùs deprimi ac explodi fatis super-
 que constat.

Mirum autem est, quum iam ante trigessi-
 mum quintum annum, doctissimus Seueri-
 nus, in idea sua Hippocraticæ, ac Paracelsi-
 cæ Medicinæ, abundè ac eruditissimè de iis-
 dem principiis disseruerit, quòd tandem Ano-
 nymus noster, à censura & castigatione scri-
 ptorum eius, fundamenta Galenicæ medici-
 cinæ prorsus conuellentium, quietus ac o-
 tiosus supersederit: Vnde tam diuturnum
 hoc Anonymi silentium? nisi quòd hic pa-
 rum ad se pertinere eius scripta putaret,
 qui remotissimam regionem habitaret: qui
 inundationi suarum mercum non posset
 officere: qui strinxerit aliò aculeos suos: à
 quibus se tanto locorum interuallo impeti
 posse nunquam crediderit: Cur igitur nunc
 nobis insultat, quia eiusdem sortis, eius-

dem regionis, eiusdem vr̄bis, cūm simus con-
ciues, cominūs illustrari nolit, suas opiniones
extremam suam φιλαργυρίαν patefieri libenter
non ~~timet~~. Denique in me aliōsque bonos viros
ac doctos, Anonymus iste virus suum eructat,
non tām veritatis odio, quām inuidiā, quōd
cūm in ineptiis consenuerit, reuocare gradum
nunc erubescat, & alios plus se sapere iniquo
animo ferat.

Cætera quæ adhuc hoc loco de tribus prin-
cipiis dici possent, in librum nostrum de re-
conditā rerum naturā excutienda reuicimus:
quōd eiusmodi tractatio primum ac præci-
puum veræ medicinæ fundamentum stabiliat:
citra quod nihil firmi ac constantis extrui po-
test. His igitur contentus impræsensia acquie-
scat Anonymus noster, quæ quām apertissi-
mè fieri potuit, enucleauimus, vt conuiuentes
oculos, aut luscōs, aut cataractis suffusos eius,
vt cunque detergerem, & luce aliquā obscu-
riores mentis illius tenebras illustrare necnon
vt intelligeret, quām absurdè loquatur ac scri-
bat de sibi ignotis: aut in ea inuehidēsinat, quæ
certis & apertis demonstrationibus ratione &
experientia fultis ac comprobatis, per uia ubi-
que reddi possunt.

C A P. XIX.

*Quibus modis Galenici Medici virtutes suorum
medicamentorum & alimentorum rimantur
ac inuestigant.*

Olent Galenici, vt virtutes ac facultates suorum medicamentorum aut alimentorum rimantur ac inuestigent, eas ad normam corporis temperamēto iustitiæ præditi, hoc est *εὐχετοῦ* reuocare. Quod enim temperatum calorem, vel in senili etiam corpore isti ætati parem & congruum impertitur, id *εὐχετοῦ* esse dicitur medicamentum. Quod si immoderatiùs & cum naturæ molestiâ agat, hoc est naturalem nostram temperiem caloris excessu superet ac perturbet: tunc medicamentum istud calidum dicitur non temperatum. Huiusmodi autem calidæ qualitatis gradus quatuor Medici constituunt. Primum quidem, qui sensibus vix percipitur: Secundum qui sensum ferit ac afficit: calidum enim tactu esse deprehenditur. Tertium quem vix sensus citra insignem offensionem ferre potest: qui tamen non sit vr̄s. Quartum & postremum qui causticas & adurendi vires habet. Idem iudicium est, de gradibus frigidi, humidi & sicci. Singulæ autem istæ qualitates variis proprietibus insignitæ sunt: Atque iuxta eorundem medicorum sententiã, inter eas, aliæ

statuuntur simplices, quæ seu alimentorum
 seu medicamentorum facultatibus in hærent:
 aliæ uero compositæ: quarum etiam aliæ intesæ
 aliæ remissæ dicuntur: quarumque compositio,
 uel in unum & eundem effectum tendit
~~contemperamentum~~: uel in oppositos effe-
 ctus. Quæ quidem omnia, tum in succis
 terræ & plantarum, tum in animalibus
 comperiuntur: quorum tanta est copia ac
 uarietas, ut singula quæque excurri neque-
 ant. Sensibus tamen peruia sunt octo sapo-
 rum suorum generibus, ut uolebat Plato: cu-
 ius celeberrimi quique Medici sententiam
 amplexi sunt & sequuti. Huiusmodi sapo-
 res sunt austerus, quem adstringentem vo-
 camus, acerbus, acidulus, nitrosus, ama-
 rus, salis, acer & dulcis. Quibus Theo-
 phrastus Aristotelis discipulus, pinguem &
 oleosum addidit. Atque hæ sunt qualitates
 propè omnes, quæ sensui gustus inno-
 scunt. Ad quas, omnes aliæ, si quæ dissimi-
 les utcumque occurrunt, reuocari possunt &
 debent. Aquosa enim dulcedo, qualem o-
 lera, herbæ, fructus, atque radices quædam
 representant, & quæ uix sensum afficiunt,
 saporis dulcis sensu comprehenditur. Talis
 & est frumentacea qualitas, quæ in seminibus
 ciceribus ac leguminibus, atque id genus a-
 liis degustatur: quæ quamuis nullam propè
 modum qualitatem sensui explicet: attra-
 men cum sit nostræ naturæ familiaris, ac
 grata gustui nostro sapore suo: eodem etiam
 ad dulcedinem nempe, cuius ampla est lati-

tudo, referri debet. At vinosa qualitas, qualita-
tum variis modis coeuntium mistura, medicis
dicitur: quæ differentias etiam innumeras ad-
mittit: ut modò hanc modò illam qualitatem
saporis ac gustus representet. Sed nullus vnquã
fuerit finis, si singula quæque excutere esse
animus: Quæratum enim eiusmodi, quæ ab
elementorum mixtionè proficiuntur, infini-
tus etiam est ~~etiam~~ numerus.

Austerus sapor & adstringens, quùm de na-
tura terræ participet, terreus etiam ac crassariũ
partium est suæ molis compage: frigidus verò
qualitate. Hinc fit, ut eiusmodi austera ac pon-
tica in crassandi vim habeant, laxa que membra
contrahendi ac corroborandi, necnon refrige-
randi ac exiccandi & terrestris illa ac crassiore
materia, quæ constant.

Acerbum, quòd crassitie & terrestriore sub-
stantia ponticum superet, vi etiam refrigerandi
ac exiccandi vincit.

Acida, & si tenuiorum substantiæ partium
sint: frigida tamen qualitate paria sunt ad-
stringentibus. Tenuium autem illa esse par-
tium hinc fides fit: quòd in sensilibus par-
tibus, velox sit operatio, & saporis affectus:
qui acerborum & adstringentium tardus est:
acidæque omnia in profundum corpus fa-
cile penetrant, & vires suas ~~illis~~ transmit-
tant, cùm ab acerbis superficies tantùm cor-
poris efficiatur.

Salsa & nitrosa, terrea sunt, calida &
sicca: ad quæ proximè accedit amarus sa-

por. Qui quidem tres isti sapor, est terreo calido & sicco temperamento sunt, non obsecurum tamen est inter eos discrimen: quod amarus à caliditate & siccitate magis sit attenuatus, ut pote falsum abstergendî facultate vincens: Proinde etiam falsa & amara, attenuare ac incidere crassos viscidè que humores, solent: nec non putredinem arcere: quare circa cadaveribus in balsamum aptantur, ut à putredine diu tueantur ac conservent. Sic quoque videre est, nullam in illis putredinem, nec verminationem generari, prope in omnibus terræ radicibus, herbis & fructibus humidioribus assolet. Humiditas enim calore stipata corruptionem inducit, quæ carent amara & falsa, ut pote calidiora & sicciora. Unde scripsit Hippocrates, siccum sano esse propinquius.

Acra autem omnium maximè calida & sicca habentur, suntque partium tenuium. Hinc fit ut faciliè penetrent, & intima corporum penitissimè attenuando, incidendo, & impedimenta omnia siue obstructions expediendo, necnon etiam vitædo, introcant.

Dulcis sapor ex substantia omnium temperatissima, ac qualitatibus mediocriter calidis constat: quò fit, ut huiusmodi dulcibus nutriamur ex Aristotelis sententia: nec tamen eam dulcedinem, quæ in saccharo est, melle & id genus aliis semper intelligimus: sed alias qualque omnes, quæ in albo dul-

cedinum censentur, & si à superioribus diuersa. Talia enim sunt panis, vinum, & omnia quæuis alimenta, grato sapore gustui nostro ardentia. Ea enim dulcia etiam dici possunt, præsertim cùm ea coctionem adeptæ sunt, quæ perfectam maturitatem vel proprio ac singulis rebus insito calore: vel altero extrinsecus à Sole, cæluve allato, vel artificiali vulgaris ignis coctione, solarem æmulante, eis conciliauerit. Sic enim omnia dulcescunt, temperato videlicet huiusmodi calore, vt videre est in vuis ex omphacibus ad maturitatem perductis: quæ ad perfectionem decoctæ dulces sunt, ac palato gratissima, quàm secus omphax, alioqui immatura, plane acida sit, austera, ac acerba, sensum gustus vellicans, nec ita ardens, vt alij maturi fructus. Hi enim perfectam coctionem à Sole assequuti, non tantùm ori delicias præbent: sed magnæ sunt etiam ad nutriendum potestatis.

Haud secus alia fructuum genera, quæ acrem ac acerbum saporem habent cum nondum assequuta sunt à natura perfectam coctionem, artificiosa ignis lenti coctione dulcescunt.

Cuiusmodi sunt carnes, quæ crudæ, linguæ & palato morosæ sunt: coctione verò, hoc est elixatione aut assatione congruâ, mitescunt ac ori sunt gratiores: Quæ etsi saccharinam non assequuntur dulcedinem: à dulcis saporis numero nequaquam tamen excluduntur.

Quæcùmque enim temperamentis corpori;

Qij

quæ aluntur similia sunt (inquit Aetius) citra cocturam & præparationem, iam dulcia apparent: Quæ verò dissimilia, omnia iniucunda sunt, prius quam præparentur. Oportet autem calida castigare frigiditate: frigiditate verò calfacientium condimentorum mixtura & igne. Eodem modo per humiditatem emendantur, quæ terrea sunt, & sicca magis quàm conuenit: siccitate verò, quæ plus humida & aquosa.

Quo igitur alimentum minus dulce, maturum & coctum: minus etiam calidum est. At quod perfectiorem attingit maturitatem & dulcedinem, plus caloris etiam obtinet: ut si maturitatis ac dulcedinis, iustæque coctionis gradum superauerit, & ad nimiam assationem deuenierit, tantò plus caloris assequetur, quanto magis excesserit, atque ex grata dulcedine, amaritudinem & acrimoniam ingrati consequatur: ut in melle & aliis id genus dulcibus, plus iusto coctis & adultis licet experiri.

Quæ pinguis sunt, naturale rerum dulcium temperamentum, ac qualitates æmulantur: sub quibus etiam quæ oleaginosa sunt, comprehendimus: cuius naturæ sunt rerum omnium semina, tum frigida, tum calida.

Et si de simplicibus medicamentorum qualitatibus verba fecisse videbimur: nihilominus, etiam si sensu simplices iudicentur, naturam compositam habent: atque ex dissimilibus inter se particulis constant: ac proinde diuersissimas quoque in se facultates continent,

vt aperlendi, incrassandi, excernendi & sistendi, plurisque id genus alias oppositas ac inter se repugnantes: vt in cinnamomo eiusmodi dissidium partium videre est. In quo & referans & obserans facultas conspicitur: Et in rhabarbaro purgandi simul, & constringendi virtus: In aliisque multis id genus, quæ & calefaciendi & refrigerandi: exiccandi & humectandi vim simul obtinent.

Vt autem in omni corpore particulis similibus constante, qualitates primæ, calidum nempe, frigidum, humidum & siccum singularum rerum differentias efficiunt: sic in iis, quæ ex dissimilibus composita sunt, secundæ qualitates, quæ ex illis primis procedunt, acidum videlicet, acerbum, salsum, amarum, acre dulce, pingue idem præstant. Quæ quidem compositæ qualitates tot inter se diuersas effectuum differentias habent, prout compositiones sortiuntur, quot ex simplicium qualitarum variis permixtionibus oriuntur variæ potestates ac proprietates. Ita vt infinitus, sit earum numerus, quæ inter se varias ac discriminatas, vt cum Actuario loquar, qualitates obtineant. Quæ si quis accuratius perpenderit, opportuno horum vsu, contrario etiam modo affectis, iis mederi possit.

Atque hæ sunt tum simplices, tum compositæ qualitates omnes, quæ in alimentis, medicamentisue comparant: quo bona pars dogmaticorum medicorum facultates omnes

rerum reuocant. Quod à nobis ex iis quæ dicta sunt, satis concipi potest : quod etiam disertè fusiùs explicare voluimus, præter celebrium etiam dogmaticorum medicorum sententiam, plausibilibus ac speciosis rationibus vtrūque laruatam.

Hæ omnes de quibus diximus, qualitates ex saporibus hauriuntur: quanquam illi nonnullas ex odoribus & coloribus peti velint, quarum exiguus est numerus. Putant enim odores esse calidos, aut à calore proficisci. Atque ex eo calore variè in re naturali mixto, distinguunt odores suaues, ac iucundè fragrantés, ab ingratis & fetidis halitibus. Ac quemadmodum inter saporés, qui sese linguæ offerunt, dulcis est acceptissimus ac gratissimus, quorum tamen variæ sunt species, quæ ex æquo illi non arrident: Sic inter odores halituosos, qui sympathiam ac analogiam cum spiritu animali cerebri ventriculis. insito, magnâ habent, sæpè ipsi arrident: at iuxta specierum eorū differentias, alijs alijs acceptiores ac optatiores occurrunt. Sed odorum discrimina longè à saporum differentiis, numero superantur: quo factum, vt tot nominibus, quot saporés, non insigniantur. Et enim dicitur quidem acidus odor, acetosus, vinosus, quòd halitu suo saporem aceti vel vini repræsentent. At odorem amarum, salsum, austum, acerbum non dicimus, vt in saporibus occurrunt eiusmodi qualitates.

Istæ enim qualitates ex crassis & terrenis substantiis oriuntur, cum alioquin odores mere sint spirituales, qui tale quid expirare nequeant. Hinc liquet ex saporibus potius, quàm odoribus, de rerum facultatibus iudicium esse petendum.

Ex coloribus pariter iidem medici indicationes quasdam de rerum proprietatibus coniecturâ augurantur, ut ex hoc vel illo colore, rem iudicent calidiorum, aut minùs calidam: Sic enim semper huiusmodi qualitatibus affixi sunt.

Hoc modo vina alba frigidiora rubris autumant cæpamque albam, rubrâ minùs calidam.

Opportunum nunc est, ut Philo sophorum ac Medicorum Hermeticorum de hisce rebus opinionem explicemus: ut expositis utriusque scholæ rationibus, de hisq; à me bonâ fide allatis, æquus ac eruditus Lector sententiam ferat.

CAPVT XX.

De natura, differentiis ac proprietatibus salium, cum fossilium tum aqueorum, naturalium artificialiumque: in quo etiam docetur qualitates omnes virtuales, quas appellant, saporum videlicet, odorum & colorum tribus hypostaticis principiis potius adscribendas, quam qualitatibus elementorum primis.

ET si longâ satis oratione, de salium præstantia, tertio rerum omnium principio, quàm dilucidè & aperte differuimus, vt hinc satis constet, quàm falsitatis arguatur Anonymi nostri inepta conclusio, quùm sic ratiocinatur pag. 57. abortiui sui fœtus; scribitque in hæc verba: *Si sales Chimici sunt artificiales, non possunt esse principium rei naturalis, vt neque ars natura. Ergo falso à vobis, inquit, sal constituitur rerum naturalium principium.* Et si præterea abundè suprâ explicauimus, quòd statuimus rerum omnium principium, re ipsa & actu eis inesse, non vt ab arte additum, aut vt excrementum externum, quemadmodum sentit Anonymus, sed vt naturale internum, ac vitale principium: Operæ tamen pretium me facturum existimaui, si rem istam; fusiùs adhuc persequerer, vt hominis vesania coerceatur, quâ ex auctoritate Medicorum, falsa ægris denegan-

tium, salisque vsum duntaxat in condimentum concedentium, audet salium in medicina vires infringere, eorumque detrimenta, ac perniciosum vsum respuere ac damnare.

Multis iam locis supra diximus, omnium rerum facultates ac proprietates, tibus illis hypostaticis rerum omnium principis potius quam qualitatibus primis, aut earum mixtioni ac crasi à medicis Hermeticis ascribi & acceptas ferri. Ea satis superque, quæ sint, docuimus, salem nempe, sulphur & mercurium: quorum singulorum naturam abundè etiam excussimus, vt repetitione non sit opus.

Præterea differentias euoluimus singulorum illorum principiorum: saliumque varietates, saporum varietatibus arrogauimus. Sic odorum discrimina, sulphurum differentiis adscripsimus, & mercurialibus spiritibus colorum infinitam diuersitatem. Quæ omnium tres sunt primariæ ac præcipuæ qualitates omnium facultatum ac proprietatum parentes ac radices, vt ex Dogmaticorum etiam sententia demonstrauimus.

Verum quidem est ab illis, eas qualitatuum, saporum, odorum & colorum differentias, elementis aut qualitatibus elementaribus assignari, vt iam ostendimus: cum secus Hermetici vim istam omnem proprietatum ac facultatum ad sola illa principia reuocent. Atque hoc dissidium vtriusque sectæ, & penes quam stet rei veritas, nunc demum restat nobis

enucleandum.

Apertè nobis ab Hermeticis in rerum natura, sex salium diuersorum genera explicantur, quibus, vt diximus, saporum omnium discrimina ab illis adscribuntur.

Inter eiusmodi sales, alij sunt terreni, alij aquei, alij aërei, aut quibus vesp̄ elementum terræ, vel aquæ, vel aëris dominatur: ita vt alij eorum fixi sint, atque naturæ terrestris: alij inter fixum & volatile, mediam quandam proprietatem aqueam obtinent: At sal Armoniacus naturæ (vt & armoniacus vulgaris) spiritualis est, ac omnium maximè volatilis & aëreus.

Omnis autem sal, siue volatilis, siue fixus, non aliter in aquis dissoluitur, & commiscetur, quàm aqua aquæ, & si vna sit aqua sicca, altera hũmida & madida.

Tria hæc salium genera, quæ in abditis rerum partibus inhærent, siue sint metallicæ, vegetabiles, siue animales, quæve sedem habent in eo præcipue elemento, quod ex terra generationes suas producit, vt fusè in nostro tractatu, quem insulse Anonymus suscepit castigandum, demonstrauius, de natura trium principiorum participant. Communis enim sal & marinus, filtro terræ transfusus, decoctus ac digestus in eiusdem terræ viscerum caloribus, de natura salis fixi ac firmi participat, pater ac origo aliorum omnium. Nitrum verò partim fixum, partim volatile, de principio rerum sulphureo: vt armoniacus sal, de mercuriali principio spirituali ac æthereo par-

ticipat : quorum extremi duo, fixus videlicet & volatilis, sulphurei salis aut nitrosi, partim naturæ volatilis, partim fixæ participis, intercessione copulantur.

Hoc arcto admirandoque trium principiorum vinculo, diuersæ tres salium, proprietatibus distinctæ substantiæ, apertè elucet, essentia quidem similes, at non qualitatum naturis. Præter enim opinionem, ex pingui ac feraci terra, ablutionibus, aut aquis nequaquam diluta, ingeniosus nitrocton, (etli omnium, quæ hîc latent, mysteriorum profus ignarus: at solius nitrosi salis extractionis peritus, & eius solius extrahendi studiosus) apertè enucleat tria hæc salium genera, matinum nempe & fixum, qui in lixiuio soluitur, nitrosum fecus, qui ibidem coagularur: & armoniacum volatilem ac acreum, ex lixiuio partim auolantem, partim in vtróque sale contentum, ac proinde sensibus obscurum. Quæ tres salium distinctæ differentiæ, vt in quauis terra pingui reperiuntur, sic ex vtróque sale, marino nempe seu fixo & nitroso volatili, separari deinceps possunt. Salibus enim illis vel coniunctim vel separatim in retortam impositis, cum suo recipiente, primum vi ignis extillat volatilis sal acidus, acris & mercurialis: sulphureus ac nitrosus, vi maiore educitur, ac dulcis extillatur: fixo sale faleiginoso ac firmo, nulla vi ignis fugace: at in fundo vasis constanter subsistente.

Ex tribus istis variis salium generibus, triplici illi rerum principio cõmunibus sapores omnes

deducuntur, vt ad calidum, frigidum, humidum, & siccum non sit opus confugere. Mox enim ex solis illis principiis eos aptè & re ipsa procreari demonstrabimus.

Sal fixus, vt simplex & citra commixtionem consideratus saporem salsum simpliciter efficit. Sulphureus sal simpliciter etiam intellectus, vt sulphureus tantùm, saporem ex se oleaginosum dulcem exhibet. At sal mercurialis sic seorsim & simpliciter conceptus, acidum saporem repræsentat. Qui tamen simul saporibus æquis proportionibus ac vitibus permixti gratum saporem, in vniuersum exhibeât, qui nullius particularis verè sensum aut gustum præ se ferat.

Cùm autem alibi iam docuerimus, tria isthæc principia, in mixto corpore simplicia non posse deprehendi vsque adeò, quin compositionis aliquid habeant, & secum inter se qualitates suas promiscuè communicet: vt supra ex sale marino & sale petræ ostēdimus, in quibus præter salsum saporem acidum, etiam & dulcem contineri ac separari exposuimus: in sulphureis rebus & oleosis, necnon in liquoribus mercurialibus eiusmodi etiam saporum coniunctionem inesse certum est. Idcirco asserimus omnem salem fixum corporis mixti saliginosum maximè esse & amarum. Sulphureū sapore oleaginoso & dulci stipari: & mercurialem acido, acri & igneo: ita vt ex tribus illis simpliciter sic dictis qualitatibus, salsa, dulci, & acida, quæ in omni corpore mineralium, vegetabilium ac animalium comperiuntur, alij sa-

pores omnes pendeant: Necnon ad hanc rem parum conducunt, tanquam organicæ ac instrumentales causæ, elementares illæ qualitates passiuæ: terrestris nimirum ac sicca passiuæ qualitas, atque passiuæ frigiditas: & aereus humidus vapor, quæ huiusmodi sapes, aut qualitates potentes, ex tribus illis principiis prognatæ, ad hanc vel illam naturam promouent aut contra infringunt, ac enesuant. Quod ut apertis rationibus confirmemus: atque ut oculis ipsis subiiciamus rem totam à corporibus mixtis, quæ tamen secundum elementa simplicissima sunt, ordiemur.

Diximus sapes priuato quodam iure salibus aut eorum spiritibus ascribi: quod aperte hinc elucet, quod saporum discrimina non nisi ex salium differentiis: aut vice versa salium differentiæ (ex saporum discriminibus) producuntur.

In sinu naturæ, tot propemodum salium genera diuersa comparent, quot saporum varietates. Sal fossilis, ac marinus, salsa ditatæ sunt qualitate: nitrum amara: alumen acerba: vitriolum austera: Armoniacus acida & acri. Dulces vero sales, non tantum in manna & saccharo manifesti, sed & in sale marino, vitriolato, delitescere diximus: necnon monuimus in singulis horum salium, tria ista simul prima principia, coniuncta contineri: æthereum nempe, seu aereum mercuriale aut spirituale, quod acidum est & acre: terrestre, quod ~~austerum~~ est & amarum: & oleaginosum seu dulce, quod intermedium est.

In solo vitriolo apertè conspicitur (quod omnium salium maximè corporale est, vt alibi diximus) acre, acidum, acerbum & adtringens.

Qui verò permixti sunt saporés aut qualitates, cū passiuís & elementariis qualitibus, singulorum illorum integram vim non habent: at debiliores ex mixtione redduntur: Acre siquidem (quod non nisi vi ignis cum partibus circa extrahitur, ac separatur) merentiùs est immixtum est: acidum phlegmaticum autem humori: & acerbum seu austerum tunc in puritate: quæ quanto plus qualitibus elementariis, usque passiuís abundant, tanto magis eneruantur ac languent. At si actiuæ qualitates à passiuís secernantur, vt arte fit: tum acre, ac acidum, integram vim suam obtinent, ignesque suos apertè ac plenè linguæ inurunt: acre quidem igneæ & adurentis qualitatis magis participes: acidum verò aqueæ proprietatis. Acre enim, vt iam ex dogmaticorum sententia explanauimus, de natura ignis participans, virtutem admodum attenuantem obtinet, ac dissipantem, atque etiam erodentem: Acidum, vt pote aereum, aqueum atque tenuium admodum partium, incidentem & aperientem, refrigerantem, nec non putredines arcuentem: Acerbum & austerum, quæ in colchotare restant (post acris oleosi, & acidi aquei extractionem, cum aereis partibus elementarium qualitatum) naturam possident, & vim, quâ incrascent,

& adstringant ex substantiæ terrenæ ac crassæ proprietate.

Si autem ex terrestri illa parte, ab impuro, purum, quod sal est, extrahatur, falsum saponem habebit, cuius virtute & deiectionum & vomituum reddetur. At in sulphure dulci vitrioli, conspicua est dulcedo, quæ planè narcotica est.

Denique in omnibus propemodum salibus congrua anatomia dissectis, tria hæc animadvertuntur, acidum, dulce falsum seu amarum, que agentium qualitatium vim habent: non tamen humido passivo, terrestri & crasso destituta: sed us vario modo sic perfusa, ut saporum varietatem salibus inducant.

Atque hæc sit demonstratio, qua constet varias illas saporum differentias, aperte in salibus & coniunctim & separatim, præsertim in eorum spiritibus, contineri: Quas ex Hermeticorum sententia, facultates, virtutes ac proprietates innatas, negamus frigido, calido, humido, & sicco esse arrogandas: at essentiis naturæ falsæ, amaræ, austæræ, acerbæ, acidæ, acris, dulcis & oleosæ.

Sexcentæ enim frigiditates, sexcenti calores, humiditates & siccitates, nihil quàm magis refrigerant, calefaciunt, humectant & siccant. At nunquam aquæ puræ aut simplicis, aliisve succis, salibus destitutis, saporis vllum sensum conciliauerunt.

Quicquid sale caret, aut spiritu salino, nulli exhibere sui gustum vnquam potest: ac insipidum planè est. Attramen si simplex aqua cineribus infundatur & permisceatur, minimo etiam calore salcedinem amaritudinem maioremque vel minorem acrimoniam, aqua illa tandem contrahet secundum naturam salis magis aut minus salis aut amari, qui in cineribus continetur. Quod si dicat aduersatius mel & saccharum decoctione seu vi ignis acris aut etiam amara reddi posse: respondemus id quidem fieri, dum acris & sulphureæ & aqueæ partes quæ dulce linem inducunt ac tumentur decoctione illa pereunt & separantur. Terrestris verò sales, quos intrinsecus possident huius sint proprietatis, ut hunc vel illum acrem vel amarum saporem, à temperie digressi ex sua natura possideant. Sic ex cæpis & alliis, si volatilem & acreum aeremque salem mercurialem detraxeris, qui in superficie corporum eorum exultat: dulcia illa & mitiora reddas, ut acrimoniam suam quâ linguam vellicant, deponant: calidam tamē suam qualitatem, quâ ratione salium fixorum abundant, retineant, ac repræsentent.

Ut de salibus loquuti sumus, possumus etiam ad dogmaticorum imitationem, ex odoribus facultates quasdam elicere, citra calidarum qualitatum opem.

Etenim quum ad sulphuris proprietatem variam referantur: varij etiam inde non ex qualitatibus odores emergunt. Qui si grati ac suavis

suaves fuerint, cum voluptate ac delitiis à cerebro, vt diximus excipiuntur, At ingrati odores tùm à naribus tùm à cerebro reiciuntur, quod vñque parti molesti sint. Eiusmodi est narcoticus papauerum & iusquiami ac cicutz odor, atque id genus aliorum, quæ narcotica sunt, ac fætidî odoris: qui quoniam cerebrum stupefacit ac consopit, solet à medicis qualitatî frigidæ tribui: vbi legem suorum axiomatû infringunt, quibus odores calidis qualitatibus adscribunt, vt verissimum est, Quod enim in papaueribus narcoticum est atque opio, id nihil aliud est quam pars quædam oleosa ac sulphurea flammam concipiens: (quale olei genus ex iusquiami & papauerum seminibus extrahitur) quæ tamen ethi pròptè ardet, effectus tamen quàm frigidissimos, vt vulgus opinatur, exerit. Quam quidem frigiditatem, opio attributam, vt corrigant vulgares medici, videre licet in eorû remediis opiaticis aut antidotîs, in quibus opium ingreditur. Huiusmodi compositionum Myrepsus, plures quàm octoginta describit: vbi euphorbio igneæ & adurentis facultatis non minus parcitur quàm vtrique piperi, aut id genus aliis causticis & summæ caliditatis: cum tamen verum & geminum opij correctorium (vt ita loquar) ab Hermeticis probè cognitum acetum sit, quod vapores aut halitus narcoticos arcet ni ad cerebrum euehatur: sic illos suâ aciditate comprimendo, vt eos retineat: correctoria vero

illorum calida illos magis suscitent ac multiplicent. Vnde sinistra prorsus ac exitialia symptomata inuadant, vt hac ratione, aduersus eiusmodi medicamentorum vsum & perniciem necesse fuerit, ad empiricorum laudanum quàmuis imperfectum cōfugere.

Nunc de coloribus aliquid dicendum. Quorum, ne quid detraherent dogmatici de qualitatibus suis, varietatem quandam colorum ad ipsas referre solent: ac obseruationes quasdam, admodum leues ac futiles notarunt: vt cūm dicunt in cæpa alba & vino albo, ex colore frigiditatem maiorem iudicari, quàm in cæpa rubra aut vino rubro. At sublimatum & Arsenicum album, etsi candidissima sint instar crytalli: sub ista tamen albedine, ardentissimum ac exitialissimum ignem fouent ac velant. Quin & ipsum saccharum, vsque ad eò album, suaue ac dulce: in penitioribus sui partibus, miram tegit nigredinem, ac acrimoniam, ex qua possint accerta fortissima & regie veluti aquæ, erui, quæ metalla quæuis durissima soluant ac comminuant. Absurdum ergo fuerit dicere, à calido & frigido colores effigiari, qui ex solis spiritibus, vel tenuissimis vaporibus ac æreis, in sale latentibus proficiscuntur: præsertim in eo sale, qui natura sulphureus est, quale est nitrum aut sal petræ vt vocant. De cuius admirandis proprietatibus cūm verba faceremus in tractatu illo nostro, quem tam

peritè censor castigavit, in quo hoc vnum tantùm sibi carpendum duxit, quod alienum prorsus à mea mente fuit: nam quum de sale nitro agerem (qui optimè depuratus niuis instar candidissimus est) apertè tamen docui ex hac albedine infinitos varij generis colores prodire ac elucere, qui varietate omnes omnium colorum opalas superent. Qui colores ex solis salis petræ spiritibus prodeunt, compactissimum vitrum etiam penetrantibus, ac in volatilis farinæ (omnibus coloribus insignitæ) speciem viginis extrusis, & in superficie alembici vitrei adhærentibus. Ex quibus coloribus totum etiam alembici corpus infectum ac tinctum videre liceat, tam in intrinseca quàm extrinseca ipsius superficie: quique tam varij appareant, vt verno etiam tempore, omnibus suis vestita coloribus, tellus, multitudine & varietate his cedat. Hinc liquet istam colorum omnium diuersitatem ex spiritibus non secus esse petendam, quàm alias omnes rerum omnium proprietates ac virtutes, ad eos esse referendas.

Si igitur istorum fundamentum super tria principia, eorumque spiritus ponatur, firmum vtique ac stabile urum est, vbi etiam non fuerit opus, in alicuius causæ ignoratione, ad occultas proprietates, confugere.

Hæc omninò doctrina, vt certissima & verissima, si excolatur, addiscatur, & om-

ni studio excutiatur Hippocratis etiam il-
 lius magni nixa autoritatibus, omnes
 mentis nostræ tenebras facile discutiet,
 lucemque clarissimam difficultates omnes
 submouendo. Ex ea enim schola certissima
 theoremata ac axiomata, citatæ distinctio-
 nes, depromantur, quibus ut apertissimis
 & firmissimis nihil opponi possit: Quin vs-
 que ad eò constanti muniantur veritate, ut
 citra omnem controuersiam ab æquis iu-
 dicibus vno consensu facile admittantur
 ac recipiantur. Exemplum de aceto su-
 mamus: de quo quid certi asserant, nihil ha-
 bent multi etiam magni nominis medici.
 Quod enim acidum sit, atque id eò refrige-
 ret, frigidum ipsum esse volunt: At con-
 trã, cum facultatem eius attenuantem inci-
 dentem ac dissoluentem intueuntur, nec non
 eius in terram effusi feruorem, ac ebullitio-
 nem, discedere coguntur de sententia, quid-
 que de eo iudicent, incerti sunt. Qui si ex
 Hermeticis didicissent, separato vini spiri-
 tu ex eo ipsum idcirco acescere (ut pa-
 tet etiam experienciã) quò enim diutius
 soli aut locis calidis exponitur, eò maio-
 rem acrimoniam contrahit sensim, quic-
 quid in eo aëreum est, & de essentia
 quinta vini, vi caloris exhalante) detra-
 ctã illi eã cœlesti ac æthereã essentiã, quã
 vinum mirã suauitate perfundeatur (cum
 punctione tamen aliqua, sed gratissimè
 palatum feriente, ex singulari illa tem-

perie aciditatis vitriolatæ per dulces & sulphureos spiritus à naturæ archæo vino indita & conciliata) tandem acessit, *acessit* cuius aciditatis causa ad qualitates frigiditas non est referenda: sed ad occultos illos spiritus & salis acidus, qui vinculo sulphuræ substantiæ in officio cõtinebantur in vino: quo soluto, luxuriare effrænes solent, & occultam ante suam naturam, vtpote liberã & solutam, manifestam reddere. Hinc fit, vt aceta alia aliis sint acriora: prout magis vel minus in se continent salis armoniaci naturæ, nihilque prorsus sulphuræ substantiæ. Simplex enim aqua omni sale destituta, nullã vnquam frigiditate accessere potest. Sed quemadmodum ex vino, sic & ex hydromelite, ceruisiã, omnique defruto separata, propria aqua vitæ aut ætherica substantia acetosa fieri potest, eò quòd in sese contineãt salem acidum naturæ.

Eiusmodi sal acidus est quem Philosophi mercurium suum vocant, aut salem armoniacum volatilem ac spiritualem (quòd omniũ metallicorum salium armoniacus vulgaris sit volatissimus) vt qui in farinæ formã albisimæ ac salis, ad nubes vsque sublimatione efferri possit, naturamque habet siccam & spiritualem, quam Philosophi aquam suam siccam vocant: quòd hic sal vsque ad eò volatile sit, at vnã cum aëreo aut vapore aqueo attollatur, ex quibus facta est cõpositi mixtio: tantãq; istius salis est aciditas vt scrupu-

lus vnus, aut octodecim aut viginti grana huius salis mundissimè depurati, ac simplicissimi in hydria aquæ communis soluta, totam illam mirè acidam reddant.

Atque hic est sal, qui in aceto cum aquosa substantia, (detracta sulphurea essentia) sese acore suo conspiciendum præbet. At quòd generosius fuerit vinum, eò acrius fermentum aceti, & vehementior eius acrimonia sese prodet, ex quo attenuantes spiritus penetrantes & prompte dissoluentes à perito artifice extrahuntur: qui vires & facultates aliunde quàm ab ipso sale armoniaco spirituali ac volatili cum humore aqueo permixti prodire nequeunt.

Atque vt hoc dilucidius adhuc declaretur, & re ipsa comprobetur, accipe fortissimum acetum album vel rubrum: hoc ad siccitatè in balneo Mariæ extillato, idque leni admodum igne: ex sextario, tres partes aut amplius instar aquæ fontis limpidissimas sed acerrimas aut acidissimas extrahes, reliqua materia tartarea aut fœcali in imo vasis subsidente, cum acerrimo & mordacissimo sale, qui quoddam sit fixus, & terrenæ aceti parti adhærens, non nisi magnâ ignis violentiâ extrahi potest. Quo medio acerrimum oleû, aquæ regiæ naturam æmulans, corrodentissimum extrahitur, non caloris ignis ratione, sed vi & potentiâ substatiæ saluginosæ quæ cum sale per ignem ex reliquis fœcibus expellitur in olei speciem.

Sed relicto acri illo igne tartareo suma-

mus nunc explicandam aceti distillati aciditatem. Leni distillatione elicitur primum aquosum quoddam elementare phlegma, quod ex toto corpore ferè insipidum prolicitur, relicto alio in fundo vasis, liquore longè acidiore aut acerrime, atque idcirco ad dissolendum potentiore, qui alioqui antea non vsque adeo acerrimus, quod aquoso phlegmate sal armoniacus temperaretur. Cupis quanta sit copia, si nosse cupis, accipe quantum voles, optimi salis tartari, qui eiusdem naturæ est, sed fixæ, per quem sensim, ad vnciam vnus pondus, sextarios duos aceti istius, distillati, & dephlegmati, traieciendo, comperies volatilem salem Armoniacum cum sale fixo acri coniunctum esse: quodque ab eo distillatur prorsus insipidum aut dulcidulum reddi, volatili armoniaco sale deposito, traiectione in sale fixo: Ita vt supra vnciam vnam salis tartari vini, fiat auctio vnus aut aliquot scrupulorum salis volatilis, alterius fixi quantitatem argentis: sic qui ex aceto cum aquosa & aëra substantia euolauerat armoniacus sal volatilis, traiectione retineatur in proprio sale fixo, atque ibi hæreat, destituens seu spoliatus, absentiam suam, omni aciditate liquorem qui destillatur, qui que idcirco nullius est virtutis, aut minoris aqua ipsa pura & simplici efficacitæ: vt hinc liqueat, quam exiguo aut paucio fermento ad magnam pastæ quantitatem, vt loquuntur Philosophi, acuendam ac augendam opus sit:

R iij

citra quod nulla futura sit acrimonia ex ele-
 mentari aqua, eaque nullo perfundatur a-
 core aut sapore si desit illa salis armoniaci
 vis ac facultas. Hermeticus igitur Philoso-
 phus ac Medicus, in viua rerum anatome
 probè versatus, ad controuersas ista, de qua-
 litatibus aceti, diluenda problemata, quæ
 inter dogmaticos agitantur, designatus, do-
 cebit, saporem acrem acidum, ac attenuat-
 tem aceti, dissoluentemque facultatem, na-
 sci ex eo, quod res acidæ, siue aquæ, siue suc-
 ci sint, sale armoniaco perfusæ ac asperse
 sint ratque idcirco acetum, non tantum a-
 cre, sed tenuissima ac spirituosissima illa sa-
 lis acida essentia, penitissimas corporum,
 etiam durissimorum partes penetrare. Si ve-
 rò effectus quosdam refrigerantes exerat,
 inde fieri, quod ab aceto sulphurea & ignea
 vini qualitas, aqua vitæ nempe, secreta sit:
 citra cuius separationem, nunquam possit
 acetum fieri aut factum, nullum vnquam a-
 quæ vitæ gustum aut saporem, exhibere:
 eamque acrimoniam, quæ feruet, elementa-
 ris aquæ ac frigidæ vehiculum esse, quo in
 penitissimas partes fertur ac penetrat, vt in
 ea aqua aciditatem illam contineri, & cum
 ea coniunctam esse, experientiâ crebrâ didi-
 cimus. Atque hoc exemplo, citra morosius
 animi studium ac molestiâ, citraque occulta-
 rû totius substantiæ proprietatû subsidium,
 eiusmodi nodi solui possent, ac occultarum
 causarum, facultatum ac omnium rerû pro-
 prietatum veritas elucere, vt fusius diluci-

diúsque alibi ista explanamus : atque hæc obiter hîc monuisse sit satis.

Ex his quæ suprà dicta sunt, tantùm hic obseruamus, vt quemadmodum liquorem acidum ac mercurialem rerum demonstraui-
mus aciditatem suam mutuari ex sale quodam armoniaco & volatili, qui à fixo promanat : Sic liquorem sulphureum ac oleaginosum aliunde virtutem suam non expiscari, quàm à sale dulci nitrosulphureo, qui ipsam ex sale fixo mutuatur: ita vt in fixo sale, & ex eo mercurialis illa aciditas & sulphurea virtus promaneat: ab eòque tanquam à radice & prima origine fructus suos recipiant. Vt hinc notare liceat, ac admirari, in vna eadè-
que essentia, triplicem substantiam distinctè educi : ex qua res omnes creatæ facultates, virtutes ac proprietates suas depromunt ac hauriunt: sicque eas in vno eodè-
que subiecto subsistere, vt duæ alix ab vna alia producantur. Ex autem tres essentia, vbi separata fuerint, & rursus copulatae aut vnita, admirandis crescunt virtutibus ac facultatibus, & ingétem perfectionem assequuntur. Quæ quo sæpius & disiunguntur & vniuntur, eò perfectiores ac sublimiores potestatum gradus obtinent, vt inde etiam vniuersalis ac præstantissima omnium medicina comparatur. Hoc vnū tantū hic non reticebo, quod cum virtutem salii in vsum etiam medicinae deprimat, Anonym⁹ nihil præter ampullosas voces, rationum vice & loco plenis ac tumidis buccis in auras proiciat, quibus non

tantum sales, sed omnem operationem chy-
 cam eleuare contendit his verbis : *Sales Chy-
 mici sunt caustici. In adustis enim omnibus manet
 empireuma. Ergo non possunt viuens conseruare:
 Quin imò non possunt illis nisi contra naturam ines-
 se. Atque sic tantum, principium hoc tam no-
 bile & efficax abiicit: quantum ob insignes
 eius virtutes, & quod balsamum vitæ radica-
 le in se contineat, extollere studuimus. Est
 enim & fecunditatis & conseruationis rerum
 naturæ prima radix, & vitale principium. Cõ-
 trà ille paulo antè sic scripserat: *Generandis &
 conseruandis animalibus, sola dulcia conferunt-
 salsa illis sunt infensissima: Fis enim animalcula
 omnia, ut vermes interficiuntur: eaque ut capita-
 lem hostem respuunt. Deinde sic insert: Concluda-
 mus igitur, Potestne sal esse principium rerum natu-
 raliũ. Medici iubent abstinemus à falsis: salern
 duntaxat pro condimento. hoc est paucissimum con-
 cedunt, &c.**

Nobis itaque huic capiti, primo loco ref-
 pondendum est: deinde ad alia ordine pro-
 grediendum. Non videt ~~plus~~ se pugnancia
 loqui: vult enim sales abiici, quod noxij sint
 potius, nobis quàm viles: attamen dulcibus
 nos nutriri & conseruari: quasi verò dulcia
 ex dulcibus salibus nõ proficiscuntur: quæ di-
 ximus tamè saporem obtinere, quod tempe-
 rata & perfecta maturatione coctionis cum
 gradum adepta sint: cum alij sales alio mo-
 do, hoc est plus vel minus pefectè cocti aliũ
 saporem referant. Ergo si dulcia nutriunt &
 conseruant, sales quoque nutrient & con-

seruabunt, cum suis saporibus & gratis spiritibus sales foueant & nutriant, cum ingratis verò & naturæ nequaquam familiaribus nocent. Præterea, quis non videt hominis ingenium, cum ait sales à medicis in condimentum tantum præscribi? Condimentum nunquid est gratus sapor appetitum excitans ad recipiendum cibum? Cibus nunquid cum appetitu exceptus facilius concoquitur, & in naturæ nostræ alimentum conuertitur? Ergo condimentum ex salibus non aliunde concinnatum, & naturæ ciborum congruens, magis nutriet & conseruabit. Sal igitur saporem condimento, & cibus inducens, erit nutritionis materia, non instrumentum tantum: siquidem docuimus sapores spiritibus stipari, quorum officium est alere, conseruare, aut alio quouis modo immutare. Adde porrò contra istud axioma, abstinendum esse à salis, & insulsum panem salito esse salubriorem, distinctione opus esse. Si enim ad sanitatis conseruationem præcipiatur salis abstinencia, inter populares errores hunc quoque recēsemus, quemadmodum & post purgationē insculū insulsum non minore errore præscribi asserimus, quod si saliaur temperatè, non modò nõ eluat vètriculū, & intestina, sed salis vi etiã ad ipsas medicamenti reliquias abstergendas conuenientissimū reddatur. Salis enim proprium est, inter cæteras facultates, quas possidet detergere, obstructions expedire, putrefactionē ac corruptionē arcere, vnde moderatus illius vsus, nõ tantū non noxius, sed maximè necessari⁹ ac in conseruationē vitæ no-

stræ semper vtilissimus futurus sit, de cuius fructu, legat plura Anonym^o, quid de eo scribat Marcilius Ficinus in libro de vita cœlitus comparanda.

Quod autem iste garrit à vermibus sales, tãquàm capitalem hostem à horri: ibi rursus se prorsus insulsum esse fatetur, qui potius salis virtuti ac vtilitati astipulatur, quàm refragatur: cuius vim ac effectum vermes potius quàm ipse odorantur. Nec enim sales omnes, omnibus naturis congruunt: siquidem natura naturâ gaudet, & simile simili: Qui igitur delectantur dulcibus, amaris offenduntur, & contrâ. In omni enim rerum genere, imò etiam in omni indiuiduo, contraria delitescunt: alioqui ex elementis contrariis non constarent: quorum dissidium, vt iam diximus, tùm præsertim apparet, cum alia ab aliis separantur: & seorsim acuuntur. Sed quid dicat Anonymus, de ipsis hominibus, quorum alij libenter vescuntur carnibus & pisces abhorrent, aut non citra offensionem assunt: alij contrâ piscibus delectantur, & magno fastidio carnes respuunt? Quid dicam de ipso pane, qui cum omnium hominum vt familiarissimum destinatum sit alimentum, à nonnullis tamen fastidiatur ac reiiciatur? An hoc ex salis vitio oritur? Quis hoc dicat præter insulsum? congrua congruis igitur copulanda & aptanda sunt: familiaria familiaribus & similia similibus: tunc sales optimè nutriunt & conseruant. Cùm autem origo Vermium

generationis, ex dulcibus radicibus aut fructibus promanet: quid mirum si amara defugiunt, tam naturæ illorum contraria & dulcibus semper delectantur? Sic quibus conuenit sal vulgaris, si vel mortua quædam corpora à putrefactione vendicat, quid ni uentia quoque conseruet, quorum balsamo cõgruunt. Ergo sic quoque in medicina erit salium usus, debitè & congruè administratus.

Opposuit nobis Anonymus in contemptum salium, vermes, qui eos abhorrent. Quid verò dicat de tanto animalium multiplicitate numero, quæ summè iis delectantur: cum & volatilia & terrestria iis semper exugendis tota intenta sint, siue in stabulis, siue in latrinis, ubi sæpenumero sale nitri volatili ex urinis & stercorebus exudante, parietes indantur? Hoc ipsum indies cernitur fieri ab auibus columbinis, rostris parietes, lapides & quiduis aliud vellicantibus: Sic oues, capræ, vaccæ, si ad halipolia accesserint, statim ad saleem occurrunt, vnde vix multis flagellorum ictibus abigi queant. Nec aliunde arua impinguantur, vt alibi diximus, quàm ex stabulorum, columbariorum & sterquilinorum fimis ac stercorebus inspersis. In quo genere præstât ouillus, & columbinus fimus, quem si ex suis locis extrahamus, tartarcâ quadam materiâ scatentem conspiciamus: ex quo etiam halinitrarius artifex possit nitrosi salis potius, quàm ex quouis alio stercore, aut terra, arte educere.

Atque hi sunt naturæ sales, quibus tanto-
 perè omnia delectantur, nec ijs carere pos-
 sunt. Quid enim in ipso homine cibi prosint
 & possint, inconditi & sale carentes, quàm
 putrefactionem & corruptionem ingerere,
 leprosos affectus & cutis defædationes in-
 uehere? Sed appositè vtique multiscius no-
 ster Aristarchus Poëtæ citat auctoritatem,
 ” falsa etenim tellus, & quæ perhibetur amara,
 ” frugibus infœlix: ignarus, si totum aruum sa-
 ” le puro cõspersum aut etiam obrutum esset,
 magno illius incendio tellurem adustum iri.
 Aliud enim est cibos sale conditos edere, a-
 liud salem vomare: hoc destruit: illud con-
 seruat. Mixtionis itaque aliarum substantia-
 rum vi, caustica salium virtus vsque aded in-
 fringitur, aut potius demulcetur ac tempera-
 tur, vt optimum fiat & terræ alimentum &
 animalium medicamentum. Cùm enim, vt
 volunt Dogmatici, terra per se sit frigida &
 sicca, ac proinde mortis imago: vnde vitam
 tot vegetalibus infundat, nisi calore salis hu-
 midum suum primigenium fortiter, retinen-
 tis, temperetur?

Si licet huc auctoritatem sacrarum litera-
 rum proferre, quantis quæso laudibus ab il-
 lis sal etiam vulgaris, quasi mysticum quid si-
 gnificans, extollitur? Quin & ipse Plato, di-
 uinum quid, salem appellat (ne dum vt re-
 spuat) quod balsamo suo rebus immortalitatem
 videatur promittere. At vnde Poëtæ
 finxerunt, ἀποδὴν aut ἀπορῆνας, matrem
 scilicet generationum ex spuma maris natā,

vt iam diximus, nisi perspexerint, appetitum generandæ prolis, alendæ & conseruandæ, in sale marino fructu, positam esse virtutem. Quid aliud etiam cornu Amalthææ, omnibus frugibus ac fructibus refertæ designatum est: quàm gnam copiam & affluentiam rerum ex sale, quo pinguiſſimo cornu præcætesis abundat, proficisci? Nulla re enim magis luxuriant arua, aut campi rident (vt vult noster Anonymus) quàm cornuum in ipsis putrefactorum ac digestorum adiposo sale.

Fruſtra etiam obgannit Anonymus, cùm Chymicos sales vult eſſe causticos: vsque ad cõ enim puerilibus scætet ratiunculis, vt illis refellendis, diutius immorari ridiculum sit. Præterea abundè satis de quibusdam vegetabilium salibus, variis ac admirandis facultatibus, dotatis, suprâ verba fecimus, vt hîc plura repetere non sit opus.

Cæterùm, vt tandem doceam, non tantùm ad condimenta vsum salium vsurpari, vt ait Anonymus: sed in auxilia etiam & singularia remedia, vt pote magnarum virium, exhiberi: quæ ab antiquis summoperè laudata sunt, & quæ in vsu apud illos erât frequentissimo: vtque simul ostendam, Priscis illis non ignotas fuisse calcinationes, vt neque alias chymicas operationes: quas tamen Aristarchus noster improbat ac damnat: multas ab illis editas medicamentorum compositiones in exemplum huc conferam, vt tyrocinium suum in hoc argumêto agnoscat Anonymus.

C A P. XXI.

De prestantia vsuque salis in Medicina iuxta veterum vsurpationem ac administrationem, contra imaginarias Anonymi nostri de eo in Condimentum tantum præscripto ideas ac falsas opiniones.

CONSTAT ex Galeni, aliorumque Græcorum medicorum scriptis nec non Arabum ac Latinorum, vno eodémque consensu, sallem, vt aliquid inutile, aut etiam noxiũ quid ab illis non fuisse existimatum: nec tantum condimenti gratia præscriptum, et si in vitæ ægrotorum suorum ratione à falsis abstinendum imperabant: Sed eum tanquam maximè necessarium ac vtilem in medicina agnouerunt, & defenderunt, eiúsque vsum ad variorum morborum curationem vsurparunt, quo diuersos scopos attingunt feliciter. Detergendo enim, referando, incidendo, attenuando: nec non etiam sudores ac sedes mouendo, vrinas ciendo, vomitum pro-uocando salis vsus idoneus est: vt hac multiplici facultate alia propè omnia remedia vtilitate superet. In cuius rei probationem, aliquot veterum medicorum eorumque celebriorum, ~~aliquot~~ exempla huc afferemus.

Primum

Primùm Ægineta hæc de salis facultate refert lib. de re medica 7. cap. 3. Sal omnis multum siccantem ac astringentem facultatem habet. Vnde quicquid humidi in corporibus est, id totū depascitur. Quod verò reliquum est astringendo compingit. Quapropter etiam condita seruat, & à putrefactione tuetur. At vltus sal majorem discutiendi vim habet.

Idem sentit Oribasius medic. collectionum lib. 15. Sales, inquit, siue fossiles sint, siue ex mari orientur, similem facultatem obtinent: eaque ex duabus qualitatibus abstergente, & astringente mista est: vtramque verò siccare supra fuit perspicuè declaratum. Differunt tamen, quòd sales, qui ex terra fodiuntur, discussoriae sunt essentiae, ex quo fit vt crassiorum sint partium, magisque adstringant. Sales verò isti magis digerūt, quàm ignem non experti, quatenus eorum corpus tenuiorum partium est redditum, (quæ verba notabit Anonymus (non tamen æquè (addit Oribasius) ac isti contrahere, densareque etiam firmam substantiam possunt.

Idem Oribasius lib. 2. de Virtute simplici medicamentorum ad Eutrapium hæc scribit: Hales. i. sales similem vim habent (De aloë prius sermonem fecerat) fossiles & marini, & ex duabus mixti sunt qualitatibus abstergente, atque adstringente. Vtramque autem genus siccare planum est: Quamobrem omnem humorem in corpore depascitur, & partes solidas adstringendo con-

denfat: quod in causa est, vt eas sale con-
 dian, salque corpora à corruptela conser-
 uet. Sal vltus majorem detergendi vim ha-
 bet: non æquè tamen contrahit & conden-
 fat. Hales ^{αῖρος} j. flos salis tenuiorum est par-
 tium, quàm sal vltus, est quia acris qualitatis
 & abundè digerentis. Tantundem prope-
 modum loquitur Ætius, paucis additis aut
 immutatis verbis Tetr. 1. ferm. 2. cap. 43. &
 cap. 46. Hæc addit de spuma salis, Salis spu-
 ma spumofus quidem est salis flosculus, vi-
 cinis petris adhærens: multò autem tenuio-
 rum partium naturam habet, quàm ipse sal:
 quare & attenuare & discutere multò magis
 potest, verum quodd reliquum est substantiæ,
 densare velut sal non potest.

Paulus Ægineta, eodem libro & capite,
 quæ suprâ citata sunt, eandem salis spumam,
 esse salis efflorescentiam scribit, ac magis te-
 nuium partium, magis que discussoriam esse,
 quàm sit sal: sed minùs compingere. Et de
 flore salis hæc scribit. Liquidum est medica-
 mentum, magis tenuium partium quàm sal
 vltus. Vnde apertè liquet, non ignotam fuisse
 antiquis, calcinationum; attenuationum
 ac essentiarum scientiam: quam majores
 longè virtutes ac energias penetrantiores
 possidere, quàm corpora eorum, incrassan-
 do opportuniore, valere compertissimum
 habuerunt, vt suprâ de sale & eius spuma nec
 non flore, ex fluctuum marinorum agitatio-
 ne, & ad saxa allisione ac attritu nascente di-
 ximus. Quæ quidem agitatio speciem quan-

dam distillationis præ se fert, qua spirituosiora à crassioribus fecernuntur, quemadmodum ex simplici lactis agitatione, huiusce rei se prædit veritas & experientia. Tres enim sic diuersæ substantiæ seorsim abstrahuntur, butyrum nempe, serum lactis & caseosa pars, vt jam à nobis toties inculcatum est.

Si huc varias ab Antiquis tum Græcis tum Arabibus, præscriptas remediorum formulas conferri necesse esset, vbi sales veluti basim totius compositionis sustinent: nunquam huius argumenti vllus fuerit finis. Aliquot tantum exempla hic proferam, vt discat Anonymus majore in pretio ac commendatione salium virtutes, ac potentias habere, quæ in vsum sagaci industria, reuocet; Ex his etiam docebitur, quâ arte & dosi exhibeantur, quantæque fuerint apud celebriores medicos existimationis.

Aëtius tetr. 3. serm. 1. cap. 24. vbi de cruditate & de ijs, quæ ad concoctionem iuuandam faciunt, ex Galeni, aliorumque medicorum sententia, sales nobis proponit: In quorum descriptione, libra vna salis Cappadocis ingreditur, quæ omnium aliorum dosim, piperatorum ac calidissimorum quantitate superat: ex quibus puluerem cōcinnat, de quo semi cochlear ex ovo sorbili, aut ex pitana iciuno ventriculo & matutinis horis sumendum præcipit. De cuius viribus hæc verba facit, quæ sequuntur. Huius medicamenti (inquit) auxiliares facultates nemo pro dignita-

te laudare potest. Quare vt breuiter dicā ad frigidioreſ temperaturas, non reperias aliud pharmacum, quod cōuenientiūſ crudos humores concoquat: vnde & colicis prodeſt: ventrem citra moleſtiam mediocriter mouet. Deſcribit porrō ſales voleris aluum emollientes, pituitā à capite diſſoluētēs, & per palatum trāſmitentēs, reliquāſque diſtenſiones attenuātēs. Eam ipſam compoſitionem ingrediuntur, ſales torrefacti ſplendidiffimi ad dragmīs cētum & quadraginta quatuor. In qua compoſitione ſolummodo addit florum chamæmeli conizæ tenuis, calamenti montani, radicis éryngij montani, origani ſylphij, piperis ana trientem. Quæ quidem reliqua ingredientia ſimul iuncta non accedunt vel longiffimè, ad ſalis illius quantitatem.

Aliam præterea ſalis compoſitionem tradit dodecatæos dictam: quā excipiūtur vnicia triginta ſalis torrefacti, hyſſopi, pulegij, cumini: ſed longè minore doſi quā ſalis: cuius aſſiduum vſum, in ſalis vulgaris locum, præſcribit, non in condimentum tantum, vt falſò interpretatur Anonymus, ſed quòd præſtantiffimi medicamenti vices aduerſus multos humani corporis affectus expleat.

„ Qui enim eo aſſiduè (inquit) vſitur nullis morbis per omne tempus infeſtatur: Præcipuè tamen caput alleuat, vſum acuit, pituitamque in thorace cōgregari nō ſinit, cōcoctionè bonā operatur, & meſaraicasmximè venas, ab obturatione liberat, & renes repur-

gat. Addit. *Quidā Origani sextantē adiciūt. Ego
verò inquit, Aetius, semper spica nardi unciam
unam annecto: In hyeme amplius & I. piperis addo.*

Hinc liquet veteres non simpliciter salibus
esse vsos, sed in eligendis splendidioribus
ac defecationibus sedulam nauasse operato:
quorum etiam, vt vires intenderent ad at-
tenuandum, concremarunt ac torrefecerunt.
Vide quàm diligenter Anonyme veterum
scripta excusseris, cum huiusmodi assationes
ac calcinationes ab iis improbari & respui
vis, aut ex illa adustione, causticum empy-
reuma non innoxium contrahi male asseris.
Hi si vitæ humanæ obessent, & eius conser-
uationi inepti prorsus essent: quorsum à ve-
teribus tantis laudibus efferrentur, vt inter
potissima sanitatis tuendæ auxilia ab illis col-
locētur. Qui siquidem ventriculum & qual-
cunque corporis partes attingunt, vt sple-
nem hepar, ac imprimis melsaraicas venas
mucilaginosas impuritatibus expediunt ac re-
purgant, vt nihil superuacaneum restet, quod
corruptione sua morbum inferat. Eiusmo-
di enim partes suis excrementis liberæ, vali-
dius concoctioni incumbunt, quam eandem
etiam huiusmodi remedia iuuant, vt hinc
omnis cacexiæ, hydropisis & aliorum id ge-
nus ex mucilaginosas obstructionibus nascē-
tium affectuum seminaria omnia tollantur.
Denique ea pollent potestate, vt omnem pu-
trefactionem ac corruptionem, vermium, ac
vitiatorum aliorum originem, prorsus arceant
aut emendent. Quæ omnia cum præsent sa-

les, quid in vitæ, aut sanitatis conseruatione, aut omnium morborum expulsionè vtilius excogitari potest : Faceſſat igitur Anonymi noſtri inanis illa ſententia, quâ ſupercilioſè nimis fidum antiquorum medicorum ſectatorem ſe eſſe iactat, quos minimè habet familiares.

Q. ſi poſſit ille cum quibuſdam eiſdem ca. culi maledicis ac inuidis tantorum virorum eſſe imitator, cum omnes iſtiuſmodi homines, ita ſales abhorret, vt prope modum plebi perſuaſerint, à condiendo ſalibus pane, tanquam ab extiali re eſſe abſtinendum ? Nec minus piperatorum vſum prohibent, quæ tantæ ſunt vtilitatis, vt in incidendo, aperiendo, attenuando congruè aſſumpta, non poſtremum locum occupent, vt hinc multa à natura fruſtrà procreata, impudentiſſimè inferant. Sed deſinant iſti tanto-perè ſuam erga antiquos veteres fidem emè-tiri, qui eorum formulas medendi proſus damnent, (ne dum æmolentur.) cum plura ingredientia, quibus concinnantur, planè cum conuitiis reſpuant.

Sed redeamus ad ſales noſtros, aliâ que id genus infinita remedia expendamus quæ partim ad *αεφυλακτικόν*, partim ad *ῥεξιπνευσιν* ipſam pertinent ab omni antiquitate vſurpata ſub ſalium baſi & nomine.

Aëtarius lib. Meth. medendi cap. 9. deſcribit quoſdam ſales purgatiuos : *Sal qui alium ſubducit, ventri inteſtinis que imbaronem*

pituitam, reliquosque humores euacuat: purgat quoque modice bilem. Commodissimum est articularibus morbis: Stomachicis: & si quis ob Stomachi vitium comitialis assidue concidit, eoque vitur: mihi inquit, gratiam habebit. Qui ea familiariter vultur, a morbis ipse venacat. Horum aliquot descriptiones aut compositiones tradit, vbi nihil præter ingredientia admodum calefacientia videas, inter quæ dragmas quindecim armoniaci salis præscribat & inserat: At Armoniacus sal, quantam vim calefaciendi cum violentia habeat, satis compertum est.

Ibidem aliam salis compositi speciem tradit ex septem vncijs salis armoniaci torrefacti, additis aliquot simplicibus calefacientibus, ac aromaticis: quem quidem compositum salem scribit citrà noxam pluum solvere, nec stomachum subuertere: quod omni tempore & cuius ætati exhiberi potest. Excernit enim, inquit, fæces duriores, omnemque putrem materiam à capite vsque ad vngues: à furfuribus & reliquis exanthematis quæ in capite efflorescunt, liberat: medetur tenebrosæ vertigini lippitudini, omnibusque exanthematis, in capite efflorescentibus. Vindicat à tertiana, quotidiana & quartana, si in intermissionibus, bona nimirum coctione, antea in vrinis apparente, præbeatur. Sed præ reliquis succis bilem euacuat.

Apud Nicolaum Myrepsum inueniat

Anonymus, qui prorsus est nouus, in salium ab authoribus descriptorum lectione, primo eius libro de Antidotis sectione prima, varias antidotos ab eo conscriptas: in quarum præcipuis inserta videat, multorum salium genera, qualia sunt Armoniacum, sal gemmæ, nitrum, alumen & vitriolum: vt qui etiam Myrepsus priuatim de salibus tractatum edidit, in quo viginti & plures salium descriptiones tradit: quarum aliæ ad purgandum spectant, aliæ ad præcautionem, institutæ sunt, & iam natorum morborum profligationem.

Inter alias compositiones, vnam describit, quam titulo salis sanctorum Apostolorum insignit cap. 15. quam dicit visum ad senectam vsque conseruare, eiusque acumen efficere: quæque tussire non sinat, ac spiritus difficultatem prohibeat, capillòsque defluere aut erigi, fatoremque fieri non permittat.

Aliam quoque tradit compositionem, quam Lucæ tribuit Euangelistæ ac Apostolo, eiusdem ferè virtutis: quâ sacerdotes Ægyptios ad satietatem vti scribit, vt semper lectionibus vacare queant: asserens eius vsu, pituitæ in pectore generationem impediri, omnemque lippitudinem ac dentium dolorem arceri, vellicationes sedari, ac pedum dolores cohiberi.

Aliam item Gregorio Theologo eius-

dem potestatis, vt quæ etiam scirrhis lie-
nis tumoribus opportuna sit vt hinc satis su-
pérque liqueat, tantum salium apud anti-
quos ac tam salutarem fuisse vsus, vt ob in-
signes illorum virtutes, aliunde quàm ab
Apostolis aut alijs hominibus proficisci si-
bi persuadere non potuerint. Neque hîc ne-
gari potest Antiquorum eam fuisse opinio-
nem, vt sub salibus magna laterent ac com-
prehenderentur mysteria.

Marcellus Empiricus duo salium purgá-
tium genera descripsit, in suo de medicam.
libro cap.30.

Ægineta lib. de remed. 7. cap. 5. vinú pur-
gatorium, describit, salem continens. De-
scribit porro solutium salem.

Acëtius tetr. 1. ser. 3. cap. 108. Integrum hoc
caput de salibus purgantibus instituit: quo-
rum varias explicat formulas, admirandá-
que de iis prædicat, tum ad præcautionem,
à morbis, tum in grauissimorum etiam af-
fectuum, nec non febrium quotidiana-
rum, tertianarum ac quartanarum curatio-
nem.

Oribasius *επιπορισμῶν* lib. 1. cap. 9. vbi de eua-
cuationibus tractat, quæ sanis conueniunt,
hæc scribit: *Ἰὰ verò iis, quibus malitia humorū
inest, & quibus propter superfluoꝝ acrimoniam
exanthemata in cute oriuntur: quique morsum in
lotio stercoreque sentiū, confert lac mellis mixtū bi-
bere.* Itémque serū lactis: sed primum potui
dandum est sale iniecto: facit enim sal, vt se-

rum, partes corporis celerius permeet.

Si ad salium theriacalium descriptionem ab Æginata traditâ lib. de remedijs 7. cap. ii. animum aduertamus, ibi videre licebit viperas (virulentissima reptilia) sale armoniaco; gentiana, aristolochia, centaurio, cardamomo, atque id genus aliis vitiis simplicibus conditas, ac vndequaque circumuolutas: Dein omnibus melle Attico in pastam exceptis ac copulatis; in ollam terream luto fortissimo munitâ, cum suo operculo, tamē foraminibus pertuso, vt quicquid virulenti est exhælet, iubet, ad ignem feuerberij (vt vocant) exponi, vt in calcem, cinerésque prorsus redigantur: ex quibus cum aliarum rerum additamētis ac mixtionibus sales theriacales fiant ac concinnentur. Quæ quidem operatio tota vtique chymica est, fidemque facit veteres ad exquisitissima remedia, calcinationes medicamentorum, tanquam virtutes rerum abundè ingeminantes ac adaugentes vsurpasse: quod citra tamen humidi primigenij deperditionem; contra insulsam Anonymi nostri opinionem fieri posse non ignorarunt. Vnde quàm perniciosa sit, audacis hominis in vulgus sparsa sentētia, videre est, quâ cum catholica quadam, & citra exceptionem, lege sancire vult, idque ex medicorū decretis: A rebus falsis abstinēdum. Inde inferens tantæ utilitatis ac necessitatis salis vsus omnē esse damnandum. At quid porro docet Æginetali, 7. de re medica? A præstere aut vipera demorsis, falsam carnem non tan-

tum exhiberi vult: sed in rarū ac exquisitum remedium, de ea abunde comedi præcipit. O quàm alienū Anonymus noster ab huius antiqui medici sententia, consilio & decretis ostentat animus; qui quæ pro singulari præsidio habebant veteres in serpentum morsus, vsus videlicet salsarum carniū, ea prorsus citra rationem respuat. At nec solus Ægineta hoc sensit & scripsit, sed Græcorum omnium celeberrimorum vnum eundemque consensum licet vbiq̃ agnoscere.

Plinius secundus in epistola quadã ad amicos, de argumento medicinæ agens, postquã exposuisset, crebrò sibi cõtigit sic vt imposturas ac fraudes quorundã medicorū, peregrinando detegeret: quorū alij vilia quẽdam & prorsus inania remedia, maximo tamen pretio (vt eo nomine gloriã & famã sibi conciliarent) passim diuēderent: Alij lucro avidissimè inhiantes, morborum, quos nunquam nossent, opulenta mercede curationē stipularentur. Alij, qui (vt eius ipsius verbis vtar) hoc genere grassarentur, vt languores, qui paucissimis diebus, vel etiam horis, possint sanari, in longum tempus traherent, vt sic ægros suos, diu in reditu haberent & sæuiores ipsis morbis existerent: tandem addit. *Quapropter, inquit, necessarium mihi visum est, vndique valetudinis auxilia contrahere, & veluti in breuiarium colligere, vt quocumque uenissem, eiusmodi insidias vitare & hac fiducia securior, ingredi queam: & vt sciam, si quis mihi langor acciderit, non facturos medicos ex me, vel ex meis re-*

ditum, nec taxaturos incommodorum, occasione-
 bus sanitates. Quæ autem ille πολυίγυρ, ac to-
 tam medicinæ scientiam apprime callens,
 profert in medium, tum in præcautionem,
 tum omnium affectuum curationem, quos
 posset incurrere, hæc sunt, quæ sequuntur;
 vetus oleum, aqua marina ex mediterraneo
 mari hausta: à quo si remotior, esset, & ea frui
 non posset, duas salis partes cum quatuor a-
 quæ partibus coniungebat, vt sibi sic salinam
 aquam compararet, quæ marinam sapore &
 virtute æmularetur: atque hoc remedio in
 curationem priuatim utebatur. Quin & ha-
 bebat polentum vt vocat ex xx. libris hor-
 dei & lib. i. sem. lini. ac lib. ss. coriandi, ad-
 dito salis acetabulo concinnatum. Paratum
 etiam habebat semper oxymel, ac purū sim-
 plèxque mel, cum quarundem auium cineri-
 bus, aliorumve animalium, ad institutum fa-
 cientium, quorum nomina suppressit. Ho-
 rum tamen cinerum præparationem chymi-
 co verè artificio absoluendam docet, cum sic
 scribit: *In ollam nouam mittitur, auis, aut quod-
 libet aliud animal quod putaueris exurendū, quod
 addito operculo, circumlitoq; argilla, in furno fer-
 uenti torretur, spiramēto permodico facto.*

Hinc cōstat salinæ aquas ac cineres, ex qui-
 bus sales extrahuntur, veteribus iā pridè sin-
 gulari fuisse auxilio ac vsui, perinde ac nostri
 æui veris Medicis. Quinetiā egregium cele-
 bratur experimentum salinæ aquæ in quadam
 Epistola descriptum, quam Vindicianus Co-
 mes Archiātrorum, ad Valentinianum de-
 dit Imperatorem h. verbis: *Quum quidam*

febris teneretur, & diu ventris duritie strangu-
 laretur, ac duodecimo die iam morti proximus
 videretur, adhibitis ad curam multis & magnis
 medicis ut remediū consequeretur, hoc illis summū
 periclitandi presidium visum est, ut per intestinum
 clystere, ei curati pararetur. Quum ille imminen-
 te periculo astuaret, & veluti morti proximus, cu-
 rationis etiam extrema deposceret, ego pudoris &
 reuerentia modum seruans, quem cunctis semper
 exhibui, prospexi ad tempus, ne veluti turpis cura
 fortis viro applicaretur. Quum ergo vidissem, fe-
 brem eius, quam de colore collegi: & siccitate vis-
 cerum fatigari eum penitus aduertissem, illico in-
 fuso sale aquam frigidissimam obtuli eius ardori:
 qui cum desiderio recenti quo cruciabatur, totum,
 quod ei oblatum fuerat, ebibisset, authores medici-
 nae magni, qui id spectabant, exclamauerunt, occi-
 disti hominem. Nec dum rex eorum de ore emana-
 uerat cum euestigio eum somnus occupauit, sudor-
 que perfudit. Quibus ego presentibus (Clementissi-
 mus imperator) tātis sudoris eius absterfionibus la-
 borauit, ut si dici fas sit Nilus ex eius corpore vi-
 deretur effluere. Verum quum ager expergefactus,
 recreatum se extinctis febribus, & ab infirmitate
 leniorem esse sensisset, ventris etiam cōpitis desiderio
 vehementer urgeri. Allato itaque vasculo, omne
 alui onus, quo granabatur exposuit cum ingenti
 fœtore, &c.

Vnde satis liquet, quantus sit aquæ salis
 effectus in affectuum curatione congrue ad-
 ministratæ. Nec dissimilis est illius temporis
 medicorum exclamatio, quā hominem iu-
 gulum falso criminabantur: huic quam

Anonymus noster cum sui similibus in nos debacchatur : inter illos vnicum hoc discrimen est, quod prisca coram calumniabantur. Hic verò furtim & latenter famæ meę insidiatur : quod causæ suæ diffidat, & dedecus ac ignominiam reformidet, **Epala**, & aperto Marte nobiscum agat.

Galenus 4. de sanitate tuenda cap. 5. Trallia. lib. 8. cap. 13. Paulus de re medica lib. 7. cap. 24. Actuarius lib. meth. med. 5. cap. 6. Myrepsus de antidotis sect. 1. cap. 185. describunt Antidotum, quam diaspoliticum vocant, vel diaspolitem. Cuius duas tradunt formulas : in quarum vna plus nitri quàm altera, inserunt. Quæ copiosius nitrum continet, cum cumino, pipere, ruta ac nitro anà, partibus æqualibus concinnatur : quæ hæc ratione vt scribit Aëtius tetr. 3. ser. 1. cap. 22. magis aluum subducit. Aliquando reliquæ singula pari pondere miscentur, nitri vero dimidia aut quarta pars, additur. Vnde apparet ipsum Aëtium, vim purgatricem salis nitro tribuisse. Dicit autem cuminum, quod immiscetur, debere **Æthiopicum** esse : piper verò longum & album : cuminum in acerrimo aceto macerandum, deinde moderatè torrendum : fo... autem rutæ prærefusa sumi debere : recentia enim humore abundare superfluo : vt sic manifestum fiat, admissas esse & probatas ab antiquis medicamentorum affationes ac calcinationes, vt maximè vtilis ac necessarias. His enim modis, passiuum phlegma, aut aquosus rerum humor vt inu-

tilis, seruato, medicamento humido primigenio separatur. Cui tamē sententiæ, & veterū artificio quàm intulſe noſter Anonymus refragetur, experientia ipſa patet, qua, ex ruta, ſaluia, calamento, origano, roſmarino aliſque odoriferis ſimplicibus, non poſſint commodè olea crui, niſi multo phlegmate perfuſa, ſi recentia, non ſicca aſſumantur. Priùs enim quàm oleum deſtillatione extrahatur, exiccanda ſunt ea, vt ſuperuacanea aquoſitas abſumatur: deinde aqua cōmuni perfuſa in vaſculo opportuno digerenda: quæ ex ea digeſtione deſtillata humidum primigenium oleoſum & rei odorem referens ad ſe rapit.

Quùm extrahuntur olea ex ſeminibus aniſi ſcēniculi, & aliorum id genus, aromatumque omnium, quùm ea temporis proceſſu exaruerint, aſſari aut torreri amplius non eſt neceſſe: at per ebullitionem aquæ, olea in ea ſupernatantia facilè fuerit extrahere, quæ alioqui per vulgares decoctiones, ſpirituum vires, quos in ſuo primigenio humido continent oportuno & congruo vaſe concluſa, amittunt, & in auras ac fumos diſpergunt. Vaſis enim apti beneficio retinetur humidum primigenium citra vllam iacturam, in quo ſpiritus efficaces deliteſcunt.

Hinc igitur diſcant omnes, hanc eſſe vnicam cauſam, quâ in noſtra dogmatica Pharmacopœa, apozematum aut decoctionum, iulepis ac ſyrupis concinnandis in ſeruientium, formam & artificium reſtituimus: ne

quid ex simplicibus medicamentis virium depereat, ut vulgè aſſolet fieri: ſed integra virtus, ſola vtilis, conſeruetur. Quorſum igitur pluribus obſtrepat Anonymus, & damnatis deſtillationibus, in vacuis ſuis decoctionibus animam rerum quærat? Cuius errorem, ve experientia agnoſcat, decoquat ipſe lib. 1. ſeminis aniſi in lib. 6. aquæ vulgaris ſuo modo: Ego verò idem pondus etiam aſſumam: Ille autè ſua trahat, trāſcolet, & prout libuerit præparet decoctionē videbit ne guttulam quidè olei concipi, in quo tamen oleo, tota aniſi virtus poſita eſt: certe nihil olei in eo decocto deprehendet, quòd omnis facultas cum eo in auras aperto vaſe euolarit: nec quicquam in decoctione ſua ſeruatam percipiat, quàm odorem quendam aniſi leuiſſimum: Cùm contrà ego artificio noſtro poſſim vncias olei duas prolicete, quod ad guttum ſapore aniſi planè dulcedinè referat. eamque gratiſſimam ſi dulce fuerit aniſi... cuius guttula, multis aquæ vnciis, admixta, aut alij liquori, e ūprioris ſapore ſuo imbuat, virtusque magnas impertiat. Quin & ipſa aqua quæ iā elicto ac ſeparato oleo ſub ſidet & reſtat et à ſi ſex librarū loco, duodecim libras infuderis: plus odoris, ſaporis & virtutis retineat, aptiorq; cōcinnādis apozematīs, aut ſyrupis gratiorq; palato, vulgaribus iſtis decoctionibus ac validior fuerit. Nec tātū de aniſo hoc fieri certum habeo. At ex omnibus aliis ſeminibus calidis, ſua virtus, odor & ſapor ſic elici poſſunt: nec non ex herbis ac floribus

bus odoratis, ex quibus etiam' syrupi longè acceptiores ac maiorum virium parari possunt. Libenter paululum ab instituto digressi sumus, vt aliquod semper in Iuniorum gratiam, *φιλομαθῶν*, artificij documentum ac experientiam imitandam proponamus. Vtque simul maturè discant ab erroribus Anonymi nostri recedere, qui Gracculi instar ex capsula sua, nihil quàm de rebus sibi garrit incognitis.

Fæces quæ post liquorum primigeniorum ac oleorum extractionem remanent: quas sedulo verus Chymicus sibi asseruat: ab eo in calces ac cineres vi ignis rediguntur, ex quibus tertium illud principium admodum vitale, salem nempe prolicit, admirandas adhuc in se continentem essentias: liquorem nimirum mercurialem & sulphur quoddam oleosum, aut oleum sulphureum: nec non alium salem igneum longè efficaciorum, ac promptioris vt ita loquar actiuitatis, maiorisque potentia, quàm qui iam fuerit extractus: quem satis constat, quum tantæ sit virtutis, nec vitali suo principio carere, nec humido primigenio, vlla calcinatione spoliatū fuisse, vt sentit Anonymus: quo si esset exutus, vnde tantæ attenuandi, incidendi, referandi, extergendi, laxandi, sudores, vrinas prouocandi, vires prodirent, quæ in eo tãquam in vniuersali lixiuio delitescunt? vt hac ratione corpus humanum, omnibus propè morbis liberet, tanquam catholicum

remedium, si aptè, congruè & ex artè is ab
 experto & perito medico administratur.

C A P. X X I I .

*Salium ex rebus omnibus extractions & calcina-
 tiones ac incinerationes chemicas antiquis etiam
 fuisse cognitatas, & in medendo usurpatas, con-
 tra Anonymi de hac re erroneam opinionem,
 quâ sales omnes Chemicos causticos dicit, ideo-
 que damnat.*

E salibus ac eorum virtutibus, pro-
 prietatibusque, fusius ac particula-
 tim de singulis in Pharmacopœa no-
 stra differimus: de quibus etiam hoc tractatu
 supra aliquid attigimus: quo fiet, ut hoc argu-
 mentum longius hîc non protrahamus: quû
 abundè Anonymus noster hinc doceri pos-
 sit, quàm malè hallucinetur & quàm insulsè,
 in sua Apologia, sales Chymicos obterat, ac
 nibili faciat: cùm non sit prudentis viri, citra
 cognitionem ac certam scientiam aliquid ef-
 futire, aut reprehendere. Imò quùm se dog-
 maticum profiteatur, dogmata ipsa celebri-
 orum medicorum, ab antiquo etiam ævo, ex-
 plodat, ac assationes, calcinationesque illo-
 rum prorsus reiiciat.

Similibus nostris calcinationibus veteres
 usos esse, Orbasius med. colle&. lib. 13. aper-
 tè satis probat, cùm de calcinatione tartari,

fæcumque aceti in olla, argilla inerstata, verba facit. Dicit enim rem calcinandam in olla luto munita esse collocandam, tamdiuq; ibi esse assidam, dum colorem album acquirat. Quod idem Alchimicè docet esse faciendum, initio ipsius & eiusdem libri.

Vidimus suprâ quid scripserit Plinius secundus de auibus & animalibus in cineres redactis, utque eiusmodi remedia inter singularia ac familiaria auxilia sui vsus asseruarit.

Antiqui omnes de auicula, quæ regulus troglodites dicitur, verba fecerunt, ac docuerunt eam in cineres redactam singulare esse calculi remedium: nec non de vitro ac spongia calcinatis & in cineres adustis in eundem effectum loquuti sunt. Plerique etiam recentiores medici eisdem spongiæ cineribus videntur ex vino albo propinatis in curam bröcoceles, toto vnus lunæ curriculo: quæ certissima experientia est.

Aëtius tetr. 1. ser. 2. multa ac varia proponit auxilia, ab antiquis desumpta: quibus illi calcinatis ac in cineres solutis, uti vulgò solebât: quæ quidem arcanorum instar magni prætij, cõmendatissima habebat. Atque eius sunt verba, quæ habentur cap. 156. eiusdem libri. *Aiunt, inquit, cornu cerni, si post vsturam lauetur, dysenteriam ac sanguinis sputum & celiacas affectiones sanare: Ictericis quoque utiliter prebetur. Datur omnibus duorum cochlearium mensura. Et cap. 157. Aly suum ungues vrunt, & cinerem colicis in posu prebent. Aliqui Ansinorum*

ungulis vstas, comitialem morbum sanare aiunt, si assidue bibantur.

Capite etiam 161. *Ossa vsta, inquit, omnia discussoriam & siccatoriam vna habent Quidam tamen de hominum ossibus, & maxime predicant. Talem utique suillum vstum, deinde potum in inflammationes ac tormina sanare prodiderunt. Et nos sane ego quendam nostrorum hominum qui ossa vsta potanda dabat, ignorantibus potantibus, quid potarent ne abominarentur. Atque sic in multis & morbum comitialem & articulare curabat.*

Et cap. 163. *Mergi ventrem torrefactum & salis modico admixtum, crudis bonam coctionem facere credunt.*

Nec non cap. 175. *Cæterum cinis cremati Cancris similiter ut alia vsta siccata: verum quaedam totius substantiæ proprietate ad rabiosæ canis morsum efficax est. Quin & formam calcinationis illorum quandam explicat, quam à præceptore suo didicisse se scribit. Patinam, inquit, habebat is ex are rubrò, in quam viuos concros missos vrebatur, lignis vitis maxime subiectis, donec ad cinerem, ut commodè teri possent. Atque sic habebat semper paratum Pharmicum. Agnoscat nunc Anonymus num Chymici illi tunc fuerint, & quàm sedulo manum operi admouerint, ut sibi ipsi sua auxilia præpararent: ac desinat credere, illos aliquid suam maiestatem indignum exercuisse: quæratque alibi suæ desidiæ, quàm in illis operi perpetuò affixis, patrociniûm.*

Non accersebant illi Pharmacopæos, qui vltro citioque operi iucumbent.

Redeamus ad nostros cancrorum cines, ac videamus, in quem vsum Præceptor ille Aëtij reuocarit. *Ex eo vero, inquit ille, quotid' à rabido cane commorsis dabit, vsque ad quadragesimum diem cochlearium satis amplum, in aquam inspergens. Sed autem non in principio, sed post aliquot dies à morsu commorsi curam suscipiebat, bina cochlearia quotidie dabit, vt quadragesima dierum exhibitio expleretur.*

Tandem cap. 176. hæc scribit: *Locusta testam vstam ac tritam cum meraco bibendam dato, & alui inferum fluxum compescet: Expurgat eadem & calculosos renes, multam arenosam urinam deducens.*

Quis iam alleret, calcinatorum & cinerum vsum antiquis fuisse inauditum, aut nequaquam in varios effectus familiarem eis fuisse? Etsi autem cinis omnis in genere, quatenus proprium suum salem in se continet, exsiccantis ac detergentis sit potestatis: aliquam tamen apud se retinet eius rei, à qua extractus est proprietatem.

Atque id ipsum est, quod libro 7. de re medica. docet Ægineta, *πεπερα*, inquit, id est cinis, nō omnis, idē exactē temperamentū habet: Sed iuxta vstæ materiæ differentiā euariat: Et acerborum quidem cinis, velut quercuum & ilicum, non modicam astringentiam habet, vt etiam sanguinis eruptionem cohibeat, nullo alio præsentē. At acrium cinis,

velut fici & tithymali acrior est, & magis exterforius.

Oribasius coll. lib. 15. idem scribit: attamen ulterius progreditur. Apertè enim docet salis ex eiusmodi cineribus extractionem chymicam, sic loquens: *Cit.* (inquit) *habet in se partim terreum partim velut fuliginosum: haque partes tenues sunt, & maceratus aqua cineribus & colo traiectis, simul abeunt: Quod verò restat terreum & infirmum & morsu vacas, efficitur calida vi in luxurio deposita.*

Atque sic Oribasius, actiui à passiuo & terreo, quod infirmum vocat, Chymici verò mortuam & damnatam terram, separationem vocet.

Quicquid peritiores nostri huius seculi Chymici vererū calcinationibus ac incinerationibus rerum huiusmodi, ex quibus antiqui lixiuia excolabant, ut verba ipsa Oribasij testantur, adijcere potuerunt, hoc vnum est, quod ex huiusmodi lixiuiis aquam totam educunt & exiccant: ac quod in imo subsidet sal impurus, noua illius solutione per communem aquam, aut propriam ipsius aquam (quod utique melius) ante rei incinerationem extillatam, ut totum defœcent ac purissimum reddant instar crystalli. Multoties enim ipsum solunt, filtrant, ac coagulant, non quidem ad extremam siccitatem: at ductis tantum illius aquæ duabus tertiis & ampliùs per alembici tubum, quem postea ab igne remouent, ut sal in eo contentus & frigidò loco expositus in crystalli-

nos grumos, aut glaciales concreſcat: quod puriſſimus rei ſal verè eſt. Quodque cochleari ligneo colligi & ſeparari debet. Si quæ reſtat aquea pars denuò exhalet, & vaſculum ruruſus frigido aëri obiiciatur: noui inde grumi cryſtallini congelascent, qui ruſum ſeparandi erunt: ac toties operationes iſtas repetunt, dum nihil amplius in gelu aut glaciem poſſit concreſcere. Atque huiuſmodi glaciales grumi, verum ſunt ſalinum principium, vitale ac admirandis virtutibus præditum. Quod quidem ſecum alia duo hypſtatica principia in ſe concluſa non deſinit poſſidere. Etenim (vt de ſale marino diximus, & rem oculis ſubiecimus) ab ipſo mercuriale & ſulphureum principium, hoc dulce & vnctuoſum, Illud acidum & æthereum, ab artifice educi adhuc poſſunt, fixiore rei parte, nempe ſalina in fundo reſidente.

CAP. XXIII.

Quo probatur calcinatione humidum primigenium in salibus non absorberi, et ipsas etiam formas in constanti vitalique illo principio delitescere.

HINC discet Anonymus, ignis vi & calcinatione non fuisse absorptum humidum primigenium, quo eiusmodi sales abundè referti sunt, ut iam docuimus, & fusiùs adhuc demonstraturi sumus, ac probaturi: validiores omnes tincturas ac impressiones, proprietatesque rerum, nec non potentissimas illarum qualitates ac potestates, quales sunt sapor, odores, colores, imò etiam formæ ipsæ, atque id genus alia, in illo firmo, constanti ac vitali principio concludi ac delitescere.

Cuius rei ut fidem faciam, aliquot demonstrationes experientiâ à me sæpè confirmatas exhibebo: vnam quidem, quàm crebrò, post primum istius authorem ac inuentorem agitaui. Is enim hospitio meo exceptus tale quid, quod mox enarraturus sum, præstitit. Alteram, quam à doctissimo & magni nominis viro Polono, apud Cracouientes Medico: cuius nomen non citra desiderium excidit: ante viginti sex annos mutuatus sum.

Is igitur vsque adedè eleganter & Philosophicè apparare norat cinerem, ex omnibus plantæ cuiusvis partibus, idque cum

omnibus tincturis ac impressionibus omnium plantarum partium, earumque usque aded scite spiritus conseruare, omnium facultatum aucthores, ut plures quam triginta eiusmodi artificiose ex cineribus paratas plantas, casque diuersas haberet vasculis suis vitreis cõtetas, hermetico sigillo obfignatis, quæ titulum plantæ ac proprietatis eius inscriptum haberent: ita ut si quis rogaret, sibi rosam ac calendulam demonstrari, aut aliquid aliud, ut pote, papauer rubrum, album, aut variegatum: tunc cinerem illius plantæ arriperet, cuius specimen esset editurus: ut si nempe rosam tibi monstrari cuperes, vasculum rosæ titulo insignitum, exhiberet: ex cuius vasis fundo, lucernæ igni admoto, aliquantum incallescens: tenuissimus ac impalpabilis ille cinis ex se apertam rosæ speciem emitteret, quam sentim crescere, vegetari, ac formam penitus, caulis, foliorum, tandemque ~~geminæ~~ floridæ rosæ, umbram ac figuram exprimere, & tandem explicatissimam rosam producere, apertis oculis intueri liceret: ut nihil certiùs nec elegantius, quam ex umbratili illa rosâ, apertissima rosâ enucleari, ac conspici posset, omnibus usque quaque suis partibus absoluta, ut planè corpoream diceres, quæ spirituali tantum idea, reuera tamen spirituali essentia dotata sese inuendam præberet: cui nihil aliud restaret, quam congruæ terræ mandari, ut solidius corpus assumeret. Hæc autem umbratilis figura, vase ab igne remoto, rursus in suos ci-

neres relabebatur, suumque caos euanes-
 cendo sensim repetebat. Quod quidem ar-
 canum cum summo studio persequeretur, om-
 nes intendi neruos, ut aliquo vicissim reci-
 proco arcano ipsum mihi comparando re-
 taliarem, quod nunquam assequi potui.
 Idcirco cum apud me sapius meditarer, qua
 via ad ipsum perueniri posset: ne manus o-
 peri, serid ad mouerem, ut artificium tenta-
 rem, varia obstiterunt impedimenta, partim
 ex assiduo principum Dominorum meorum
 comitatu, quibus inter bellorum procellas
 adesse volui, nec ab illis discedere licuit, par-
 tim quod & publicis negotiis distractus, &
 priuatis meis peregrinationibus ab hoc stu-
 dij munere interpellatus sim, ut nullum ad-
 huc opportunum tempus nactus fuerim, quod
 tam eleganti rei insudare potuerim.

Quae vero sequitur demonstratio bona fi-
 de auisim affirmare eam esse certissimam, at-
 que a me sapius tetatam, & expertam, quae
 que tanquam quid facillimum ab omnibus
 fieri possit.

Dominus de Luynes dictus de Formen-
 tieres, Consiliarij munere in Principe Sena-
 tus Regij Praetorio olim defunctus, magnae
 vir eruditionis ac nominis, nobilitatis ge-
 nere clarissimus, & de omnibus tum publi-
 ce tum priuatim bene meritus: magno mihi
 animi studio ac familiaritate conjunctus,
 qui indefessa diligentia, praestantissimis na-
 turae arcanis ac ijs potissimum, quae sanitati

vel tuendæ, vel restituendæ conducunt, in-
 vigilarat. Eiusmodi enim remediis in-
 quendis sedulò incubuit, quod olim ex infir-
 ma, quâ languebat, valetudine, quòd nul-
 lis remediis malum euincere potuisset, ac
 deploratæ salutis à medicis iudicaretur, vnà
 tantùm tabellâ, cuiusdam electuarij Chymi-
 ci magnæ virtutis, à Domina de la Nouë no-
 bilissima & prudentissima matrona ac he-
 roissa adjunctus, mirificè & breui conualuit, et
 leni vomitu ab hoc medicamento, omnem
 impuritatem tenacem ac viscosam instar o-
 uorum albuminis, rotundam ac crassitie ma-
 gnitudinèque hylo æqualem, variis infe-
 ctam coloribus, quam quasi motu predi-
 tam dixisses, ex stomacho & ventriculo e-
 duxerit: vnde ingenti gaudio se planè inte-
 græ valetudini restitutum esse tunc excla-
 marit. Hinc deinceps magno flagrauit, non
 tantùm huius secreti addiscendi ardore, cum
 ius cognitionem facilè ab eadem nobili do-
 mina impetrauit, quam habebat affinem,
 suâque opera & consilio in variis eius nego-
 tiis forensibus regebat: sed aliorum etiam
 non minùs egregiorum inuestigationi in-
 cumbendi, quibus non tantùm apud se, &
 necessitate ita urgente, vteretur: sed ex cha-
 ritate Christiana, quâ in proximum addu-
 cebatur, omnibus liberali subsidio esset.

Is igitur aliquando cum apud me fami-
 liariter diuertisset bellorum tempestatibus
 cum multis aliis Gallis exulans, animum
 ad saltem ex viticis extrahendum appellebat:

vt inde dissoluens crystallo remedium ad-
 uersus calculum pararet. Hic quidem sal (li-
 xiuio, quod concinnaerat ex cineribus ur-
 ticarum vstarum, affundendo crebro aquam
 calidam, & subinde multis vicibus trai-
 ciendo, vt solent lixiuia à mulieribus fieri)
 commixtus, edidit suæ essentiaë lixiuio in-
 clusæ specimen hoc modo. Transfuso lixi-
 uio per filtrationem etiam crebram optimè
 defæcato, in vas terreum angustioris fundi
 & latioris aut capacioris oris, quam terri-
 nam vocant: cumque aëri gelido trans fe-
 nestras cubiculi prædictum vas expositum
 fuisset, ibique substitisset per noctem, con-
 creuit in glaciem, per hyemale frigus. Aper-
 ta manè tenestra, & lustrato lixiuio, mera
 firmaque glacies illi apparuit, in qua mille
 urticarum formæ, radicibus, caudice, foliis,
 ac locustis constantes, sese conspiciendas
 mira elegantia præbuerunt, vt nihil elegan-
 tius, nec perfectius, vt pote planta, omni-
 bus suis numeris absoluta, ac distincta mem-
 bris & partibus, suspici potuisset: omnibus
 eam intuentibus, urticas esse certissimè a-
 gnoscantibus. Cum igitur hoc animaduert-
 tisset vir nobilis, tanquam miraculum suspi-
 ciens, ad me ocius aduolat: hisque compellat
 verbis, ad imitationem Archimedis: Inueni,
 exclamat, Veni, Vide. Vbi accessi ad eius er-
 gasterium, arripui glaciem, eius fragmen-
 tum separavi satis grande, quod ita aptè à me
 dispositum, ne liquefceret calore manus,
 ad varios magni nominis viros & fide

dignissimos, qui tunc eandem urbem nobiscum habitabant, & adhuc superstites ibi sedem & domicilium fixerunt, comportauit: Qui singuli, ut glaciem conspexerunt, virticas esse conclararunt, nec minus quam ego rem vsque adeo incredibilem, ac eleganter portentosam admirati sunt, vnusquisque cogitabundus meditabatur, quid rei istud esset, & vnde ac quomodo tam elegans res in natura nasci posset: memoria repetentes omnes, quod in sacris literis habetur: *Memento homo, quia cinis es & in cinerem reuerteris*, cogitât etque sub cineribus eiusmodi rerû formas delitelcere ac immorari, vnde resurrectio nostri corporis certissimè sit expectanda. Illud ipsum iam notauit, quasi supra fidem omnem miraculum libro secundo magni mei speculi Mundi, his versibus:

*J'ay beaucoup de tesmoins encore pleins de vie
 Qui les formes ont veu de mainte & mainte ortie
 Dans le salé lexif de leur cendre escolé
 Lexif, qui par le froid s'estant un iour gelé
 Sur ceste glace d'eau tellement represente
 Racines feuilles, tige & fleurs de ceste plante
 Que l'œil discerné tout la reconnoist soudain
 La bouche aussi la nomme, il n'y a que la main
 Deceüe en ne sentant quand elle la vient prendre
 Des cuisantes fourmis luy poindre la peau tēdre:
 Je n'en suis point l'authœur, mon Deluyne c'est toy
 Qui trouuas ce secret estant logé chez moy,
 Secret dont on cōprend que quoy que le corps meure
 Les formes sont pourtās aux cenares leur demeure.*

Hoc utique elegans experimentum sæpius à me postea arte repetitum reuocat mihi in memoriam, eam quoque historiam, quam de Polono illo Medico cōmemorauit: quam à me visam omnibus ingenij viribus, rimari, meditari, ac imitari contendere, ac primùm rationes omnes, quibus tam elegans operatio absolui posset: ac quid esset, quod ita rosam, aut aliam plantam tam perfectè & ad viuum cum omnibus suis coloribus vno momento per leuem calorem effigiaret, variis modis apud me agitare ac expendere cœpi.

Sed inter cogitandum, ac in operationibus aliis laborandum: animaduerti formam quidem aut figuram rei in sale suo citra vllum colorem inclusam esse: nec alios colores in aqua, quæ aqueos hoc est albos posse ac debere exhiberi. Præterea quod vrticæ in illa glaciè, omni destitutæ essent colore præterquam aqueo aut albo cogitabam eam esse causam, quòd nempe ex assatione ac calcinatione earum in aprico spiritus ætherei ac mercuriales, halitusosque & sulphurei, exhalent & euanescant, à quibus colores promanant, vt supra ostendimus exemplo à sale nitri petito: qui etsi albus sit aspectu, alembico tamen operato exceptus, & igne arenæ compulsus, vt figatur, non desinit volatiles suos spiritus trās corpus. etiā compactissimum alembici traicere, sexcentis coloribus variè distinctos, & externæ vasis superficie farina volatilis instat adhærentes. Cùm igitur eiusmodi varij colores in sale petrae, (qui terræ est sal pin-

guis delitescant & inclusi sint, non dubium est, in aliis quoque rebus omnibus eiusmodi nitrosos sales contineri, qui suos quoque colores proprios ex terræ potentia haustos in se contineant, quos opportunè & ex artis solertia explicent.

Sic igitur animo sæpè volui ac reuolui, & apud me attentâ meditatione eiusmodi rationes agitavi, ac philosophatus sum: cuius rei periculum facere in animo habebam. Deceueram enim integrum simplex, in summo suo vigore existens, quod mihi tentandum, & experientiâ examinandum sumpturus eram, verno tempore colligere omnitum suo virore, floribus ac potestatibus luxuriâs, haustisque tum ex terra per radices, & abundè exuctis succis, ac tincturarum vitalium impressionibus, proprietatibusque, quæ in spiritibus salium naturæ concluduntur: Integrum inquam, eiusmodi simplex suis radicibus, caule, foliis, flore statueram contundere in marmoreo mortario: atque sic in cahos, confusamque molem redigere, quam vitreo vase, hermeticè clauso includerem, eamque materiam digerendam, macerandam, ac fermentandam ad idoneum tempus exponerem, ex qua postea tria illa principia educerem ac separarem eo quem diximus modo, omni diligentia spiritus conseruans: & ex suis mercurialibus ac sulphureis liquoribus actiuis, elementarem aquam passivam secernens, quâ ad extrahendum ex fecibus aridis ac philosophicè assatis ac calci-

natis, salem ad crystalli puritatem adductum, qui candidissimus est cinis ac viuacissimus. Huic sali deinceps paulatim aut guttatim liquorem suum mercurialem reddere, quem ab eo extillarem, vt cum sale fixo, armoniacum volatilem, qui in eo liquore est inclusus, & à quo vim omnem suam liquor mutuatur, coniungerem, quem solum obseruandum susciperem, à sale suo fixo detentum & absorptum sic enim natura naturam amplectitur & simile gaudet simili, vt sal sale. His absolutis, hoc est salibus istis simul rursus vnitis denuò paulatim ac sensim sulphuream essentiam: adderem, quam in terram foliatam reducerem, simplicissimam nempe essentiam, & omnibus suis tineturis vitalibus, ac proprietatibus instructam. Sed cum hætenus, vt suprà dixi, defuerit mihi operandi otium, nondum attigi certâ istius tam nobilis arcani experientiam: cuius cum dabitur occasio, iuuante Deo, periculum faciam. Cum enim in rerum natura sit, & re ipsa confectum fuerit, non dubium est, quin iterum absolui possit, ab aliis solertibus artificibus, qualis ille fuit, qui mihi conspectus est. Nec puto commodiorem aliam eò perueniendi viam sterni posse, eâ, quam proposuimus, & quæ omnibus trita est ac familiaris verè philosophantibus. Hæc enim ratione quælibet res elaborata, virtutes summè efficaces & actiuas, vitalésque ac firmissimas qualitates consequitur.

Sed

Sed eruditior me aliquis, & in Philoſo-
 phia Chymica exercitior, acutiùs poſſit
 rem iſtam intueri, & penitiùs artificium to-
 tum introſpicere: Cui etiam liceat, ſi majus
 naſtus ſit otium, huius operationis pericu-
 lum facere, & re ipſa artificij veritatem ac
 certitudinem comprobare. Quò ſi pertin-
 gere vlli contingat, ne ſibi ſoli arcanum ſer-
 uet, ſaltem benè meritos homines, hoc be-
 neficio ſibi deuincere in perpetuum digne-
 tur. Etsi enim res eſt aſpectu elegantior ac
 iucundior, quàm vtilior: ſopitos tamè ocu-
 los & conuiuentes, acutorum & doctorum
 hominum, ad maiora & vtiliora generi hu-
 mano aggredienda vehementiùs excitabit:
 qui cæcos poſtea, & in inſectia ſua deuos,
 in rectam viam reuocent: ac maledicis in-
 vidis que hominibus, altum ſilentium im-
 ponant. Qui etiam tanto beneficio deuincti,
 Deo eius laudes celebrent, ac aſſidua ope-
 rum eius meditatione, perpetuò ipſum co-
 lant, immortalis que gratias habeant.

CAP. VLTIMVM.

*Quo docetur, rerum metallicarum ab antiquis
usurpatarum & in antidotos adaptatarum,
qualis fuerit usus non tantum extrinsecus mor-
bis inductus: sed intrinsecus etiam assumptus ac
usurpatus.*

N huius primæ partis nostri opus-
culi conclusionem, operatiuū
est, Anonymi nostri, qui usque
adeo aspernatur & respuit au-
xiliorum metallicorum administrationem,
oculis subiicere, quantus & quam prætio-
sus eorum apud antiquos fuerit usus qui-
búsue modis antidotos suas illi exornarunt
ac locupletarunt, quas præ omnibus com-
mendatissimas habuerunt, vt citra tamen
præparationem ea metallica remedia vturpa-
rent: Nihilominus negari non potest: quin
vires maiores ea assequantur ac efficacius a-
gant si solertis Chymici industria declarata
ac depurata, abiectis superuacaneis facibus,
noxis potius quàm vtilibus, in usum sic ritè
præparata reuocentur.

Satis superque dictum est antea, ab iis, qui
eiusmodi remedia repudiant, aquas simul
metallicas necesse esse expui ac damnari,
quas tamen adhuc in desperatis ac deplora-
tis morbis, in quibus alia silent remedia,

ab iis inuocari ac in vsum introduci quoti-
diè videmus. Quorsum enim ad *thermas*
metallicas aut fontes minerales desperatæ
valetudinis ægros ablegant: si mineralium
aut metallicorum auxiliorum vsum vsque
adeo reformidant? Hinc quàm parum iudi-
ciosè, de iis differant videre est: quam in-
consultè ac malignè ea auersentur, quæ in-
scitè postea admittunt quamque impuden-
ter de ignotis securam ausint sententiam
ferre.

De eiusmodi autem metallicarum aqua-
rum naturis, proprietatibus, virtutibus, ef-
ficientiis salinis, mercurialibus, sulphureis fu-
siorè tractationè in librum nostrum de recon-
dita rerum natura differemus: vbi & præcipua-
rum ac primarum totius Europæ scaturigi-
num, thermarum, lutorum, distinctionem
ac veram virtutum illorum demonstracionem
ac declaracionem, vsumque in varios mor-
bos accuratè perscribemus: vt omnibus in-
deliqueat quam benigna, liberalis ac profusa
sit erga humanum genus natura, in tot tam-
que præstantium auxiliorum productione,
quæ aduersus etiã inuictissimos ac deplora-
tissimos morbos, cuiusuis sortis hominibus
abunde elargitur ac suppeditat.

Hanc igitur liberalitatem naturæ, in me-
tallicis diuitiis, ex quibus tot admirandi ef-
fectus prodeunt, vt exceperint antiqui,
& quanta artis industria in concinnan-
dis suis ex illis antidotis versati in vsum hu-

manum ea promouerint, nunc demum restat nobis dicere, atque ex hac demonstratione Anonymi nostri insullas opiniones eluere.

Ac primo loco Nicolai Myrepsi auctoritatem citabimus, qui inter Græcos ex recentissimis est scriptoribus, Aetuario ætate posterior: quem cum aliis superioribus Græcis solet in suis scriptis, ut probatissimos authores ac testes adferre, ex quibus quamplurimis, ut & ex antiquioribus Græcis, Arabibus ac Latinis, compositiones ac antidotos mutuatus sit: unde etiam inter vulgares pharmacopœos, celeberrimus pharmaciaz excultor ac dispensator habitus est: ab omnibus sequentis æui pharmacopolis præ cæteris in exemplar suarum compositionum idcirco representatus, & in imitationem adductus, præsertim ubi ex Græco Latinus factus est & infinitis mendis, quibus scatebat, à Leonardo Fuchsio doctissimo ac celeberrimo inter Germanos Medico, repurgatus.

Primum igitur, in ea antidoto, quæ Aurea dicta est Alexandrina, ab ipso Nicolao descripta lib. de Antid. sect. i. cap. i. recensentur metallica hæc, sulphur, aurum, argentum, Saphyrus, Smaragdus, Iaspis.

In antidoto è Rosis, quæm valere dicit aduersus stomachi calorem: potissimum vero iecoris, lienis, pulmonis, omnem denique calidam totius corporis intemperiem. Quæm itè cardiacis & quibus nimium discutitur aut dissoluitur corpus conducere ait:

nec non ad omnem animi defectum ex calore ortum : inter cætera metallica recipiuntur hæc, aurum, iaspis, sulphur, & crystallus. Quamquidem antidotum consulere liceat descriptam cap. 96. eiusdem libri de Antidotis Myrepsi.

Capite 111. Idem Myrepsus describit antidotum, quam inscribit *de lapide radiante*, qui lapis est Lazuli: quæ quidem antea sub eodem titulo ab ipso Mesue, & tradita & **gemma** ac germana ab ipso tamquam legitimum factus, agnita erat: in quam ingreditur etiam aurum. Quæ quidem antidotus aduersus omnes melancholicos affectus ac cardiacos celebratissima est, nec non lapis lazuli immiscetur: qui etiam aliis nostræ confectiois Alkermes ingrediētibus, cum auro accensebatur: nisi nostris temporibus ab ea reliqua propemodum omnia alia ingredientia retinente aut saltem paucis immutatis, abscissus esset: & in locum eius, kermes suffectus, vnde cōfectio Alkermes, non antidotus de lapide Lazuli, dici cœperit.

Ea verò antidotus Chrysippo vindicata, quæ capite 157. describitur, dysentericis ac cœliacis summè utilis, lapidem hæmatitem, sulphur viuum, alumen scissile & vstam calchytidem excipit.

Quin & antidotus, quæ Tryphera dicitur è ferro, frigiditati, & humiditati ventriculi, atque inflammationi, nec non frigidis ac putridis humoribus è ventriculo, vniuerso-

que corpore repurgandis conferens : stomachatis ferri lib. 1. admittit, quæ fere reliquorum ingredientium pondus ex aromatibus adstringentibus ac roborantibus constantium, quantitate superat: cuius descriptio habetur capite 221. q. 1. in lib. 1.

In antidoto porro *Pera* vocata, multis ægritudinibus vtili, sulphuris & arsenici, vel singulorum etiam dragmæ quinque immiscentur: quod vix ego crediderim, ab vlllo pharmacopola in exemplum trahi, vt audeat arsenicum, septicum ac virulentum perniciosumque medicamentum, citra vlllam præparationem compositioni adjicere, etsi Dioscorides eo necnon auripigmento etiam in quibusdam morbis pectoris vtitur: & aliis etiam antidotis, vt ei quæ Musæ Apollonio adiudicatur, ab ipso Myrepsso cap. 303. In vsum hepaticorum, hydropicorum, nephriticorum, ac ægrè mingentium descriptæ, arsenicum adiungatur.

Antidotum quoque argyrophoram ob præstantiam medicamenti sic dictam, quod non paruis sumptibus, aut mediocri pecuniæ collatione comparetur cap. 320. descriptam, & ab ipso Myrepsso ad infinitos morbos summè laudatam, bitumen, aurum, iaspis & sapphyrus ingrediuntur.

Præterea in antidoto cap. 330. explicata, quæ eclogæ nuncupatur, hoc est selecta, censentur alumen, calchytis, pumex, misy, bitumen Iudaicum, nec non etiam conchyliorum vstorum squamæ: vt sic perspicuum

fit calcinata antiquis etiam fuisse in usu probata & assumpta.

Quidam etiam ex optimis Mithridaticarum Antidotorum compositionibus, quæ cap. 412. habetur imponuntur, sulphur, nistrum & acanthum, columbum.

Quin insuper ea antidotus, quæ epilepsis, apoplexiis, maniacis affectibus & febribus quartanis propria est, quæque è Zinzibere inscribitur, intromittit lapidem lazuli, lapidem Armenum, antimonium, & aurum: Antimomium inquam tam Anonymo nostro illaudatum, ac exitiale, vel citra ullam etiam præparationem. Quæ tamen antidotus non desinit esse in deliquis animi aut cordis defectibus, maxime utilis.

Liceat porro videre apud ipsum Nicolaum Myrepsum, in Antidoto purgante de Cynamomo. cap. 506. descripta, ut Antiqui in suis soluentibus medicamentis, tartaro etiam crudo, & simpliciter in pulverem redacto aliis vi purgandi præditis admixto, locum derint. Idem quoque conspicitur in antidoto ex myrobalano cap 510. tradita.

Si veteres illi Medici crudis eiusmodi medicamentis, noxiis potius quam utilibus, videntes commendantur ac laudantur, cur nos tanto artificio tamque salubri præparatione eorum virus instingentes ac innoxia prorsus, imo summæ efficacis ac utilitatis ea redentes, ut qui (exempli gratia) loco crudi tartari, crystallos, aut cremorem eius, solius aquæ ebullitione extractum, diasennæ no-

stro, & soluentibus aliis medicamentis ad veterum illorum imitationem, nec non etiam recentiorum celebriorum, qualis est Montagnana admiscemus, tanto despiciatui ac odio iniuste habeamur: & ab imperito isto Anonymo, duobusque aut tribus aliis stupidissimi & hebetis ingenij hominibus, summe inuidis, ac mihi priuatim capitali odio infestissimis, nouitatis impudentissime insimulemur?

Exclament quantum velint, vel ad raucedinem usque tollatur, crucifigantur, eliminentur ac exterminentur eiusmodi Chymici homines, nosque ut anthropoctonas execrentur, quod in usum sulphuris florū (tātā elegantiae ac vtilitatis) preparationē à nobis usurpari perceperint. Quid aliud quam canum more ut lunæ, sic eruditioni Chemicorū quā assequi nequeunt, præ inuidia rabiose allatrent? Quid enim sulphuris floribus præstantius aduersus inueteratas tusses? Quid mercuriali illius aciditate, aut vitriolato liquore acidulo, naturæ aliarum eius partium aut proprietatum dissimulis, in eo præsertim, quod numquam flammam concipiat (quod sulphuris maximè proprium est, ut iam alibi diximus) at potius à conflagratione puluerem bombardicum arceat: in variis ægri tudinibus, & vtilius & efficacius dici aut exigipotest? Quam feliciter enim is à nobis in dies variè ægrotantibus exhibeatur, infinitis nobis experientiis cōpertum est, ut nulla nō etiam febris hoc tam nobili remedio iugula-

ri, nullus non ardor ac incendium corporis
 extingui possit. Vt hinc quàm imperitè ac
 iniquè Anonymus iste, nobis conuictetur,
 calumnie tur & insultet, quasi ignem igne,
 & incendiū incendio augmentibus, abun-
 de liqueat. Hinc imperitia illius elucescit
 quòd citra vllā veræ viæque sulphuris ana-
 tomix cognitionem ac rationem nos dam-
 net, eo quod cortices tantum rerum oculis
 eradat, interiores verò medullas nulla animi
 solertia rimari possit: nō satis edoctus, quod
 occultum est in recessu cuiusvis rei, illud esse
 prorsus contrarium manifesto, vt hinc liceat
 arguere, quantò facilius exteriora sulphuris
 ardeant, interna eius viscera, hoc est occul-
 tam quādam essentiam in illo latentem,
 quæ arte tamen sagaciter extrahi potest om-
 nibus ardoribus ac incendiis relictari, eius-
 que viribus illa emori ac extingui: Nec quic-
 quam facit inepta illius ratio, qua asserit sul-
 phur pinguedinem esse terream concipien-
 dæ flammæ idoneam, & igneæ esse propieta-
 tis: cum ea sua mole cadat, nullisque fulcris
 muniatur, imo iisdem medicorum Arabum
 axiomatibus infringatur, ac destruatür qui-
 bus camphoram volunt esse frigidam. Quæ
 tamen flammam faciliè concipiat, eoque etiam
 ardentius excandescat ac promptius incen-
 datur, vt hinc sibi non satis constare, Anony-
 mum sed in varias incertasque sententias di-
 strahi illum apertè liqueat.

Sed iam iam excutiamus, quomodo Anti-

qui viuo sulphure, ac citra vllam præparationem, in suis remediis vsi sunt. Ostendimus iam id plus satis ex superioribus antidotis, quibus metallica excipiuntur ex veterum arte: quibus etiam concessus est locus in plusquam viginti aliis compositionibus, quæ hoc nomine quàm maximè commendantur & aduersus varios affectus celebrantur, inter quas & sequentes addemus ad maiorem veritatis fidem, Antidotum nempè Symphonos dictam, quòd conuenienti efficacia prædita sit ad curandos affectus, quibus dicata est, congruit enim tussibus & tabidis opitulatur. Hanc describit Galenus lib. 7. de compositione medic. local. cap. 2. quam crudis huiusmodi ingredientibus veteres concinnarunt.

Addemus & antidotum de Baccis lauri, nec non innumeras alias adiiceremus, nisi satius esse, lectores ad descriptiones earum ab eodem Myrepsò accuratè traditas, relegari, quas peruidere omnibus liceat.

Quin & compositiones extant atque antidoti, disertè ex eiusmodi ingredientibus præscriptæ, quæ vel ipsorum nominibus insigniantur, qualis est antidotus de sulphure & oxopyretos capit. 158. & 159. ab ipso Myrepsò traditæ: quas idem conferre scribit ad tussès diurnas, tertianas & quartanas febres: nec non omnes internos dolores intestinorum, coli inflammationes & stomachi: & comitiales affectus. Vnde constat sulphur ab antiquis in remediis, tanquam etiam eorum

basim vsurpatum, non tātū aduersus quartanas febres sed tertianas etiam ab humore calidissimo, sulphureo atque igneo, originem ducentes.

Quid ad hæc obganniet Anonymus, qui tam clamose in metallica remedia tanquam exitialia ac lethifera insurgit? An sic cum ab antiquorum fide & medica religione totum pendere, vt e mentitur, æquum fuerit credere? An veræ videri possint eius calūniæ quibus tanquam nouitatis ab vno Paracelso inuectæ, nos eius discipulos, vt vult, insimulat ac criminatur, cum ab antiquis prius excogitata sint ac vsurpata in vsum, tantique facta remedia.

Vt tandem concludamus, & de nostris scriptis modesti ac æqui lectores aliquid utilitatis reportēt, ausim illis securè promittere, & fidē facere, vt ex sex aut septē eiusmodi metallicis Chymica arte elaboratis, posse vsque adeo exquisita auxilia educi, qualia sunt præparantia, & purgata omnis generis, incidentia, alterantia, corrigentia, attenuantia, corroborantia & id genus alia, quæ omnium morborum omnibus indicationibus satis esse possint: ex quibus etiam nullum non corporis ex humoribus incendium, siue internum, siue externum extinguí queat: omnis etiam generis dolores sedari possint. Quod Iunioribus medicis ~~erit~~ vtilissimum, b: summopere notandum, quod solertibus præparationibus insudent ac animum maturè appellant, vt tandem instauratione veræ medi-

geminorum
 cinæ, ac geminorum remediorum veræque
 ac synceræ præparationes enascantur & in
 vsum reuocentur: *quam* quidem prouin-
 ciam pro virili parte suscepimus speramus-
 que fore, vt Deo fauente, in nostra restituta
 dogmaticorum pharmacopœa cuius iam
 initia euulgata sunt, aliqua ex partè, si non
 integrè, scopum collimando attingamus, &
factum posteros, quæ sequenda sit via recto trami-
 te, doceamus.

Addemus & hoc, substantias nempe me-
 tallicas, ex quibus præcipua illa remedia de
 quibus loquimur, extrahuntur, quæque bre-
 uis, vt spero publica sum facturus, idque
 fusè pro loci & temporis opportunitate in
 spagyrica nostra pharmacopœa aucta ac lo-
 cupletata, has esse, aurum videlicet & ar-
 gentum inter metalla perfecta: vitriolum in-
 ter sales: Atque inter spiritus semimetalli-
 cos, antimonium, sulphur & mercurium
 ex quibus etiam vulgaribus hominibus vt
 Anonymo nostro venenata & exitialia esse
 imperitè iudicantur, ac damnantur, suo tan-
 dem loco quanta ex eis arcana & præstâtissi-
 ma auxilia eruantur re ipsa ac luculenta expe-
 rientia demonstrabimus.

F I N I S.

IOS. QVERCETANI

DOCT. MEDICIQVE REGII.

Ad veritatem Hermeticae Medicinæ,
ex Hippocratis etiam veterumque
decretis ac Therapeuti propugnandam.
Aduersus cuiusdam Anonymi
Phantasmata dilucida Responsio.

TRACTATUS SECVNDVS.

In examen Capiti primi Antilexi.

PRIORE huius Libri tractatu
ad veritatem Medicinæ Chimi-
cæ ex Dogmaticorum etiam
sententia stabiliendam, vniuer-
saliori quadam & fusiore do-
cendi ac dicendi methodo, apo-
diciticisque rationibus: necnon singularibus
quibusdam exemplis vsi sumus, non tam pri-

81
 uatas aduersarij nostri censuras, in quædã libri
 nostri capita intuẽtes, quã n̄ vt ad eos, qui verę
 Medicinæ ex Dogmatica & Hermetica schola
 perita, stndiosi sunt docendos ac erudiendos
 respicientes, stylum nostrum accommodarem̄.
 Hac verò secunda libri parte decreui mi-
 nutiùs singulas nostri Mastygophori castiga-
 tiones expẽdere. cã tamen breuitate, vt simul,
 quod futiùs à nobis tractatũ est, in compendiũ
 contraham, vnde Lector etiam citra fastidium
 hæc percurrere possit, & inde fructum capere.

anom. e
 Pergamus igitur in excutiẽda tua censura, vi-
 deamutque quid volis. Mẽdacia, præstigias, ine-
 prias, & si quid peius latrare potes, obiicis à me
 in vulgus efferri ac spargi, indẽque iudicium
 auxilium imploras: sic limen tuæ orationis
 exornas, quasi primã fronte futurus omnibus
 terrori, ne ad mei libri lectonem quis aduo-
 let: cuius vtilitate omnes priuare niteris, ne
 quid habeant, quo te superent. Sic vulpes ille
 Æsopicus abscisã inter sepes caudã deformis,
 aliis abiiciendas suas, vt pondus inutile per sua-
 dere voluit: ne scilicet deformitatis suæ con-
 scius, alios ornatiores & perfectiores videret,
 quibus esset opprobrio. Haud secus inuides
 aliorum perfectioni, quam nondum assequi
 potuisti, & ad eam anhelantes, ne te superent,
 omni studio auocare contendis. Sed quicquid
 opponas, illud facilẽ veritas virtute propriã
 eluctabitur. At, quibus argumentis Anony-
 me venenum, ineptias, mendacia, præstigias, &
 si quid peius cacolalia ista tua eructare potes,
 esse euincis? Quia, inquis, à sexaginta Medicis

Parisiensibus liber explosus est, tanquam falsam & ridiculam doctrinam inducens. Vix crediderim, ex tanto numero te eundem consensum & suffragia collegisse; Probos saltem excipere debuisti, quos, satis noui, eò usque dementiæ non esse progressos: sed, ut ut sit, vah! ni rideant ipsi pueri, qui ab Exemplo Argumētū claudicare satis norūt. Quales igitur Medicos intelligis? Qui tuz scilicet fari-næ sunt homines: alios magis pudeat τῆς οἴης ἀναλίθ ἀλαζονείας, quàm te tuz ipsius temeritatis. Pudet te (inquis) diutiùs in nostris ineptiis versari: at pudibundum magis tibi esse oportuit, quòd in tam vili elaborando & excludendo fætu, bonas horas quatuor mensium perdidideris. Sed eja cùm tres tantum Medicorunt sint Sectæ, conquereris quartam Hermeticam à me introduci, quasi sit nefas plures institui, quàm ex Galenicis scriptis didicisti. Ita videris Pythagoricus discipulus, qui rationis loco, Tyrannicum illud vsurpes, αὐτὸς ἔφα. Nunquid vides passim, hoc omnibus artibus esse commune, ut singulæ singulas sectas sibi constituent? Sic si quid additur ad inchoatam medicinam, & in ea docenda ac facienda, præclarius inuenitur ac docetur, an nefas fuerit inuentori aut castigatori, sequaces suos ac imitatores, sectamque suo nomine insignire? Si hoc liberum fuit antiquis, cur recentioribus idem denegabitur? Sed quorsum istud ad ratiocinandum? quorsum etiam dissensio illa opinionis de Mercurio Trimegisto, an fuerit Moses Hebræus nec ne, an alius quis, (quod

4

verius ex triplici illius officio, vnde Trimegi-
stus dictus est, quo Moses caruit, affirmari po-
test) modo de re constet, & de eius doctrina
fides fiat? Nunquid hoc liberè in campo expa-
tari, & nullo consilio euagari est? Sed *αὐτοῦ δὲ*
ista tua, quâ tibi in loquentiâ (eloquentiam
dicere volui) plus æquo blandiris, hanc tibi
excurrendi voluptatem attulit. Frui igitur istis
deliciis te oportuit, non anxie in Paracelsum
ita debachari. Hunc falso & contumeliosè Al-
chymix originem à cacodæmone aut Diabolo
accepisse asseris: vbi satis prodis tuam in illius
scriptis inscitiam, quæ calumniarum hanc tibi
ansam præbuit; Non abs re igitur vanitatis ar-
gueris, qui sensa scriptorum doctorum non
capis, aut ea turpiter in contrariam sententiam
detorques? Sed missa isthæc faciamus; tu verò
circumspice, ne, si quid est, quod ingenij tui, in
scriptis & Hermetis & multorum Philoso-
phorum Chymicorum, captum superet, cui-
quam iniurius sis, & repente ad insaniam adi-
garis. Quære sapientiam ex eo, qui vel somnio-
rum significationem, ne dum scriptorum ho-
minum interpretationem elargitur. Falso etiã
Spagyrica remedia citra rationem & experien-
tiam reperta esse pronuncias, quorum vbique
tot virtutes & admirandi effectus cum utilita-
te & voluptate conspiciuntur. Apud te quidem
ratione carent & experienciã, qui rationis es &
experientiæ experts, quod satis indicant occul-
tæ tuæ proprietates, ad quas tamquam ad asi-
norum pontem, cum te aliqua difficultate ex-
tricare non potes, statim perfugis.

5

In aliis tuis rationibus excutiendis futilibus, ac vanis, non est quod diutiùs tempus atteramus: Eæ enim cum sint leuissimi momenti, nulliusq; laboris, in illo cåpo alacriter loquẽtiã tuã expatiari sinemus. Hoc vnum eiusdem primi tui Examini non prætermittam, quod argutissimæ scilicet & subtilissimæ sit rationis, Medicum nempè à Pharmacopæo esse distinctum, ne seorsim illorum singuli ægros iugulare autint. Notate hîc viri doctissimi grãmatici acumen. Cætera in sterco caprillum facessant.

Quæ autem vnde quaque ex dogmaticorum scholis corrasa recenses, quorsum ista, nobis iam à puerilibus annis toties inculcata, & decantata, diutiùs auribus nostris obstrepant? Valeant & ista ad sua magisteria, ibique in cinerentur ne reuiuiscant. At quis te ferat ita incõsultè in preceptores tuos iniurium? Quos constat ita parandis remediis hoc est Pharmacopææ insudasse, vt suis manibus operationes eiusmodi attrectarent & versarent, ægris ipsimet Doctores auxilia exhiberent, & si quæ arcana medica callebãt, sibi solis ea asseruarent, vel ita aliis impertiebantur, vt non nisi sagacissimo Oedipo enucleatore, fas esset suis in volucris expedire. Habuerunt ne Hippocrates & Galenus distinctos Pharmacopæos? aut, cum ipsimet ministeria ista obirent, putaruntne sibi dedecori verti, aut, vt tu delicatulus censes, de maiestate sua & reuerentia detrahi? Proh vanitate! cuius vitio quam plurima ignoras. Quam turpe est Medico, sibi Doctoris titulum arro-

gare & materiam, quã uti debet, modũque illius parandæ ac administrandæ ignorare, patique se à ministris suis superari? An ignoras, Anonyme, experientiam rerum esse magistrã? Ergo Pharmacopœus eam callens, Magister erit, tu verò bruta statua cathedræ affigèris.

Quod etiam falsò subiicis, malam diathesin ex Chymicis remediis, nobilibus partibus relinqui: hoc quàm sit à veritate alienum iam docuimus. Hic nunc satis sit si de rebus etiam incognitis, absurda & inepta effuienti pro tuo more, tibi respondeamus. Si autem Imperiti & agyrtæ præparationibus suis, aut potius destructionibus, antimonium & præcipitatum (quæ iam pridem damnauimus, & hæcenus explosimus, vt scripta nostra testantur) adulterant potius quàm emendant, aut non probè venenum in iis latitans extinguunt: quo fit, vt perniciem exhibita inferant, quid ad nos? an aliorum imperitia & abusus, nobis culpæ vertatur? Quod quàm iniquum sit, iudicent sanæ mētis homines: Tu vero tuas tibi serua Historiolas quas adiicis, cum enim à te recitatore aut etiam fictore progrediantur, suspectæ fidei nobis esse debent.

Quod verò tibi occurrit, censura dignum, essentiam quintam, nempe lapidem Philosophorum, & Chymiam à me *συνόμιμος* vsurpari: inèptè addis Chymiam de tuo: aliàs non est quod mireris aut castiges. Essentia enim quinta, & lapis Philosophorum promiscuè à Philosophis sumuntur, quodd vnum & idem re sint, vtrumque enim vniue¹rsalis est medici-

na balsamica, quæ omnia quæcunque natura complectitur in statu suo conseruat, heterogenea disgregans, & homogenea ita copulans, vt antè prædestinatum finem nullum interitum experiantur aut subire possint. Erras autem toto cælo, nec Philosophorum sententiam capis, si lapidem tantùm pro ea effectus parte intelligas, quâ viliora metalla in aurum commutantur. Longè quid n. aius pronittit Philosophorum lapis. Ergo & hic disce sapere, & de incognitis plura loqui desine, quàm fert sobrietatis regula & sapientiæ lex. Eadem lege cautum, ne defunctorum manes turbentur sine igitur Mosis manes in pace requiescere, & fallam quam concepisti de Mercurio Trimegisto opinionem excute. In cæteris, tanquã in vacuo ac inani incertòque campo futilis ac vanus excurrito & expatiator: In arenam enim nostram nunquam descendisti, vt nos oppugnares, & armorum nostrorum speciem tibi videndam exhiberes; sed phantasmatis & inanib. tuis speculationibus bellum indiceres, vt tibi gloriosam inde si posses, comparares. At quid possit ἀναλφάβητος in Chimia? Quod ad Democritum attinet, frustra quoque lacessis eum: cuius vt & Aristotelis, si diligenter & attentè scripta perlegisses, longè aliud sentires. Scias illos Socratis more αἰεὶ μέγιστα πολλά διδασκαμένους. Excute deinceps, an aurum possit arte fieri, ex multis rationum, & ab Erasto petitarum inuolucris, niteris negationem adstruere. Si æquè familiaris esset artificibus eius conficiendi, ac vitri, ex herbis & lapidibus,

aut etiam metallis, educendi ratio, ac tam cre-
 ber illius ac huius aspectus, mirari, credo, aut
 dubitare desineres. Quis enim rerum ignarus
 credat ex herba, plumbo, lapillis, vitrum ex-
 trahi posse, formæ tam dissimilis, ac substantiæ?
 Quis ex linteo aut filamentis chartam? ex li-
 gnis, virgultis, conchylis, ossibus, paleis, lapi-
 des & saxa vi aquarum concrefcere & effor-
 mari? Quidni igitur à simili & aurum fieri pos-
 se, & transmutationem metallorum inter se,
 annuemus præsertim cum in similia, quàm
 dissimilia liberior fiat transitus? Quis consen-
 sum propè omnium gentium, Hebræorum,
 Chaldæorum, Ægyptiorum, Romanorum,
 Italorum, Gallorum, Anglorum, Germanorū
 & Hispanorum, citra rationem aspernetur aut
 rideat? necnon quæ proposita sunt admiranda-
 rum transmutationum exempla superbe nimis
 respiciat, rationumque momenta, quibus tam
 nobilis ars confirmatur, non satis iudiciosè ex-
 pendit? Sed cum ab illis solis contradicatur,
 qui ea nunquam vel obfecerint: aut si quid in
 Chymicis libris legerint, tarditate ingenij sui
 nihil assecuti fuerint, Quid istos moramur ho-
 mines? Audiant tecum Anonyme, Auicennam
 Chymicum dicentem, neminem unquam ma-
 gisterium lapidis negasse qui esset sapiens. Sed
 ut ad auri conficiendi artem (de qua ne my-
 quidem aut gry in priore meo libro: nisi qua-
 tenus argumentum ad medicinam facit) con-
 tra inanes tuas rationes, tandem accedamus:
 visum est pauca hinc de ea differere: ac primò
 inanes istas tuas rationes diluemus, postquam

eius artificium Laconico dicendi modo, qui Philosophis proprius est & vernaculus, cum de Saturni menstruo egimus, iam à nobis satis enucleatum est, vt illis satisfactum fuerit, qui ingenio pollent, & ad hanc artem nati sunt.

Primò inter eorum principium esse vis, ex quo procreentur omnia: deinde illud duplex constituis, naturam videlicet & animam, quo quidem Principio, quum ars destituatur, eam idcirco ineptam esse ad conficiendum aurum inferis.

Præterea vt forma essentialis corpori aptetur, materiam debere esse ad formam excipiendam idoneam asseris, quæ talis redditur temperie certa, & legitima conformatione. In istis, quàm apertè in generatione rerum ignorantiam tuam prodas, hinc liquet: Primò quòd duplex principium formale constituas, & ea distincta facias, quæ vnum & idem sunt ratione & essentia. Secundò, quòd materiam substantialem, a forma essentiali separas, ignarus vnâ & eadē fidelia duos parietes dealbari, aut vnū ex altero, aut vtrūque ex eodem principio confurgere.

Atque, vt tibi pateat quàm friuola ista tua falsaque sit naturæ & animæ distinctio, vtriusque definitiones afferamus, quæ rem constituent, si fieri potest, aut descriptiones, quæ proprietates vtriusq; vel easdem vel diuersas faciant. Naturam vocat Aristoteles 2. Phys. principium motus & quietis, in quo est primò & per se. Galenus verò sic definit finitionum libro, vt sit vis quæ ex se ipsa moueatur, sitque

author formationis, generationis & perfectionis. Quam Plato antè dixerat vim quãdam esse rationis & ordinis. Anima verò sic ab eodem Aristotele definitur, vt sit *ἑρπύλλεια* seu primus actus, & corporis organici perfectio, vitam potentiã habentis, quòd ab eo actu omnes vires, operationes & actiones in corpore cuiusvis animalis procedant. Forma enim agens & mouens Aristotelicis vocatur actus primus vt anima & natura. Alibi eandem definit Aristoteles, spiritum quo viuimus, sentimus & intelligimus. At quid est principium motus, & vis illa generationis, & perfectionis auctor, quàm anima aut spiritus, quo formamur viuimus, sentimus & intelligimus? Idcirco Platonis natura est anima illa vniuersalis, omnes alias animarum species & individua informans & procreans (Hominis animam rationalem hinc excipio, vt quæ homini ex luto iam factò & post naturam creatam à Deo inspirata sit) Quàm friuola igitur ista sit distinctio, quis non videt?

Porro cum dicis materiam oportere temperie certã, & legitimã conformatione instructã esse, vt formam recipiat: vnde quæso & ex quo Principio nata est illa materia & temperies. Nam ab internis illis principiis orta esse non potest, quia sunt formalia, non materialia Principia, vt tu vis, quæ materiam illam temperatam & probè conformatam subire debet. Duo igitur erunt principia, alterum Formarũ, alterum Materiæ. Atqui quod creatum est à Deo, vnum fuit, non binum, ex quo illò

¶ vno omnia separata sunt, quæ suæ originis & vnionis recordatione perpetuò gestiunt, ad illam vnitatem regredi. Hinc perpetua illa elementorum circulatio in sese, vt ad vnitatem pristinam redeant. Dum enim terra in aquam transit, aqua in aërem, & aër in cælum, cælum verò in terram, hoc appetitu & studio feruntur redintegranda suæ vnitatis, in qua omnia simul & vnum fuêre, quæ aqua fuit primò, seu chaos aqueum, in quam tandem vnionem post completas circulationes, ad perfectionem quandam crystallinam, longè primæ vnitatis creatione nobiliorem, peruertura sunt, quam Apostolus cælorum & terræ renouationem vocat.

Vt igitur quid generatio sit rerum, & ex quibus Principiis forma & materia in generationem corporis ex vno semine procreentur, paucis ex nostra schola, Physicam sacram Mosis sequente, addiscito.

Dicitur Deus apud Mosem creasse vnum chaos, quod aqueum colligitur fuisse; quòd Spiritus Dei aquis incubuisse dicitur à Mose. Materia istius chaos, nulla alia antè fuit, quàm Verbum ipsum Dei, (Fiat) quod quidem verbum non fuit inane in Deo, nihil enim ab eo proficiscitur, quod non sit immensæ virtutis. Quemadmodum igitur cùm dixisset, Fiat lux, statim facta est; sic de chaos huius origine pronuntiandum est. Chaos igitur istud ex verbo Dei ortum, aut per verbum creatum, statim in corpus immensè animatum prorupit, ac Deus loquutus est. Immensè animatum dico, ex infinitis virtutibus, quas in dies exerit, ex semi-

ne rerum omnium vniuersali, ei à verbo indito, omnia producēs. Semen autem illud, aliud nihil est, quàm anima vniuersalis mundi ex spiritu Dei profecta, quæ iuxta verbum Domini, Fiat, statim creata est, cum suo corpore vno & eodem momento ad rerum futurarum generationem. Hoc autem semen, seu anima illa vniuersalis, licet primâ creatione statim cum corpore exorta sit, aliam tamen habuit à Deo institutionem, gradusque præscriptos, vt sensim & paulatim species & indiuidua progigneret, dum ad perfectionem suam perducta sint.

Semen igitur & principium omnium rerum fuit hoc verbum (Fiat) quod cum sub sensu non cadat, ex nihilo idcirco dicuntur omnia esse creata.

Vt ergo ex nihilo creata sunt à Principio omnia, ita & nunc creata nascuntur, tanquam ex nihilo, Exempli gratiâ, Triticum nunquam reuirefcit, ni prius satum in terra corrûpatur, & ita obteratur, vt in nihilum redigatur. Nihilum voco (vt dixi antea) quod non potest sub aspectum aut alios sensus cadere, siquidem semen, in quo cõclusæ sunt proprietates omnes radicis, caulis, aristæ, grani, & virtutis in illis specificæ, in meram spiritualitatem, hoc est in primum ens suum spirituale, aut in spiritum id est animam redigendum, vt omnibus compedibus & impedimentis corporis liber spiritus, nouum sibi corpus, virtute sibi ingenitâ, effingat, atque induat, iuxta scientiam ac proprietatem omnium tincturarum, quas in se

semper retinet, & corpori inchoato & supercrescenti ad perfectionem vsque indiuidui communicat. Itaque ex digestionem corporis & spiritus tritici in terra facta, spirituale quid oritur, in corpus ex crescens, longè nobilius ac feracius parente suo.

¶ Hinc vides non esse triplicem formam: nec aliunde materiam, aut temperiem, & conformationem, quàm à solo spiritu, vi fermentationis extracto & separato, tinturas omnes, virtutes ac proprietates possidente, perfici: quas quidem virtutes in corpus, quod sibi fabricatur, diffundit, ac exerit, temperiem, conformationem, ad perfectionem vsque indiuidui efformans. Hoc te docebit agricola, vinitor, olitor, & rerum quotidiana experientia. Sic in auro principium auri inest, quod si ritè præparetur, & in terram suam iniiciatur, vt in ea putrescat, digeratur ac fermentetur, in primum ens tandem redibit, hoc est in spiritum mercurialem, qui liber à denso illo corpore, reuiuiscit, & quicquid sibi tum congenitum nanciscitur, illud in sui simile vertit, ac longè purius nobiliusque reddit, quàm esset antea ipse Parens, quemadmodum ex tritico nobis apparet, quod ex simplici grano, radicè, herbà, caulè, spicam, & centum ex vno, grana producit.

Vt igitur paucis diluamus tua argumenta, scias artem quam nouitatis iniquè insimulas, noui nihil producere, sed naturam iuuare, eamque promouere ac intendere digestionibus ac coctionibus, vt cum semen auri compedibus suis vinctum, nullas vires in sui similis

generationem habeat, vinculis ab arte expeditum & tractatum, vt par est, virtutes suas in materiam cōgruam possit diffundere, & principia illa speciei imperfectæ, ex principiis suis, potenti vi ac *ερεσσεια* in suam perfectionem adducere.

Cæterùm inspersa sunt quædam in hoc tuo examine insignis istius tuæ Philosophiæ ornamenta, quæ sicco pede non sunt prætereunda. Magnes, ais, trahit ferrum vi formæ s; seu proprietate substantiæ. Cōfugis hîc ad proprietates occultas cùm nullam rationem possis reddere virtutis Magneticæ in ferri attractionem. Quomodo potes dici Medicus & Philosophus, si ignoras vnde spiritus nostri in corpore latentes, famelico appetitu statim ex cibo & potu nutritiuos spiritus extrahunt, quibus reficiantur? An te fugit, spiritus in alieno corpore morantes, suæ naturæ corpus validius attrahere, quàm si in proprio corpore manerent, vbi infixi quiescerent? Sic magnes, vt hoc ex nobis addiscas, cùm habeat spiritus ferri in se inclusos, quorum non sit proprium corpus, non potest eos ita continere, quin, si proprio corpori, & quod suæ naturæ est, admoueantur, illud ipsum pro omnibus viribus appetant & attrahant: Ita vt spiritus ferri in peregrino corpore positus, longè potentiores vires habeat attrahendi, quod sibi consentaneum est, quàm si suo proprio contineretur, quia in alieno positus, proprium desiderat: in suo verò otiosè moratur, in quo ad voluptatem requiescit. Sic ferrū à ferro nō attrahitur, quia spiritus pro-

prio corpore fruitur. At si spiritus in alieno sit corpore (vt in Magnete) & ferro admouetur, cognationis & vnionis recordatione, statim ad ipsum fertur: aut quia retinetur in corpore peregrino, in quo est, corpus suæ naturæ conatur attrahere. Quòd Allij litu spiritus arceatur, id sit impedimento, quo obtunditur vis eius, nec tantum allij, sed omnium propè aliarum rerum inductione. Siquidem quò magnes purior & limatior redditur, eò potentiùs attrahit, quòd nullis obstaculis retineatur.

Præterea absurdè philosopharis, quum dicis, per formam totum rei esse, id quod est. Nā essentia dat esse rei. At essentia constat materiā & formā. Ergo non sola forma est quæ dat esse rei, sed materiæ iuncta. Anima, cedo, éstne homo? Corpus humanum itidem, éstne homo? Perperam respondeas, si vtramque partem seorsim hominem esse dixeris. Neque enim anima homo est, nec corpus homo, at anima & corpus simul iuncta, hominem constituunt. Cùm moritur homo, separata anima non dicitur Homo, nec separatum corpus homo, at cadaver dicitur.

Cætera sunt puerilia, quæ de arte externā dicuntur, an picta musca viuæ & naturalis formam internam arte admittat. Quis ista asserat? Ineptum & id est à Chymico aurum elaboratum non esse naturale sed fucatum. Nam si omnes naturalis auri, proprietates artificiali adhærent, quis negabit legitimum esse aurum? Imò quin ab artificiali naturale viribus superetur, non dubium est, vt tritici exemplo de-

monstrauimus. Neque idcirco simpliciter aurum, artificiale dicendum est, sed naturale etiam, cum naturale principium ars promouerit, & ad imperfectum metallum formam & substantiam suam aurum arte transfuderit. Ars igitur tantum adiuuit naturam, ut in ampliores vires ac maiores excresceret, & sui generis corpori ac formæ eas abundè impertiret. Sic diximus ouum artificiali calore, hoc est externo adiutum, eadem in formam pulli commutari, principio interno sic viribus crescente, & arte ad perfectionem suam tendente, eamque eadem assequente. Atque hinc à nobis, contra eam quam concepisti opinionem, addisces imperfecta reliqua præter aurum esse metalla, quæ coctionibus & digestionibus in aurum perfectum adduci possunt. Quemadmodum ouum perfectum quidem ouum, sed imperfectus pullus apto calore in pullum perfectissimum excludi potest. Cætera quæ de metallorū proprietatibus garris, & de auro quod illis inest, perinde est, ac si cæcus de coloribus ex auditu tantum loquatur. Hoc vnum aduersum te pronunciarum non animaduertis, qui vnicam tantum formam vniuscuiusque rei esse voluisti. Hic tamen formam auri seu aurum inesse vis, corpori aurichalci & cupri præter natiuam, vnde potius colligere debuisti, imperfecta metalla auri principia in se habere, ad quod tendunt, atque idcirco ad perfectionem posse arte promoueri, ut ouum ad pulli perfectionem. Dum finem metallorum attingere voluisti, nõ illepidè utique ad scrinij loculos tuos conseruantis

seruantis synthefin animum aduertisti. Sic aliis animus est in patinis, aliis in loculis, aliis in trocho & alea. Vt autem omnium metallorum finem non esse probes, multa argumenta ex Erasto corraſiſti: quæ cum nihil aduerſus libri mei argumentum faciunt, ne in iſtis, quæ ex aliis meis ſcriptis haurire potes, & quæ fuſius alibi tractaturus ſum, tempus ludamus, cum locupletiffimè tibi ſatisfactum fuerit ab ijs, qui Erasti ineptias, tuasque futuras ſub augurati, confutarunt, ad eos te relego. Tantum dico regeri in te crimen, quòd meum eſſe falſò putasti, nempe iis, quæ de tuo addis, Erastica quæ cultiora erant, longè deteriora reddi.

Ad iſtud igitur caput venio, in quo Chymicorum remediorum cum conſuetis accuratiorẽ comparationem inſtituiſ. Vbi cum de iis tantum diſſeras, quæ ſublunari mundo comprehenduntur, miror cur ſuperlunaria & cæleſtia omittas, cum Astrologiam in Medico vt neceſſariam requirat Hippocrates, eumque qui eã careat inſtar cæci hominis habere dicat, qui incertis errans paſſibus, baculo viam perueſtigat, vbi tuto pedem figat. Notandum & iſtud eſt, te tam criticum grammaticum, quid Alexipharmacum ſit, ignorare. Inter venena enim collocas quaſi venenofum medicamentum, cum ex ipſius ethymologia veneni deleterium ſit, ſed ignoſcendum tibi eſſet, quòd Græcus non ſis, niſi Cretenſem ſatis ſupérque te prodidiſſes. Quas primis iſtius capituli pagellis diſtinctiones ad ſerua alimentorum, medicamentorum & venenorum, tuæ ſcholæ diſcipu-

lis seruare debuisses, ni aliquid tibi scribendum esset, quo pagellas impleres, & ad iustam vtcunque libri magnitudinem, Apologia tua ex-cresceret.

Totus autem in eo es, vt collatione vtriusq; sectæ remediorum factâ tuam illam vulgarem medicamentorum præparationem multis ver-bis probes vtiliorem, iucundiolem & tutiolem Hermeticâ. Non satis concepisti me à dogma-tica disciplina nequaquâ recedere, quam sem-per laudau, vbi ea imperium habet in morbos: at vbi, silet, fuerunt excogitanda & fortiora & vtiora remedia (quod à doctis Philosophis & Medicis sagacis ingenij factum est) quæ aliorû imbecillitatem superarent, & æquis viribus aut fortioribus etiam (modò ne quid nimis) cum affectu concertarent & vincerent. Non enim differunt materia sed tantum præpara-tionis modo. Magnam in priore meo tractatu doctorû virorû illorû seriē, iam cõtexui, quid repetitione opus est? Aliâ Hermetici Medica-mentorum partitionem, ex secundis qualitati-bus pluris faciunt: vt alia adstringant, alia le-niant, alia purgent, alia vomitum concitent alia demulceant, & anodyma sint, alia aperiant, attenuent, incrassent, & quorum vires ac pro-prietates non decoctis, non infusionibus & le-uibus tantum istis præparationibus eliciunt, sed chemicis & magnâ industriâ elaboratis operationibus: ita vt si adstringentia medica-menta ex arte spagyrica ritè parata fuerint, ni-hil illis fiat constrictiu: adeo vt etsi vulnerila-

bia eiusmodi medicamento illita & in sese adducta fuerint, nihil tenacius aut coniunctius. Docent ergo Medici illi quod res est, omnes actiones naturales à spiritib⁹ proficisci, in illisque principiorum scientiam inesse: ita vt quæ admodum morbi ad generationes perducuntur, resolutione vaporum & spirituum alimenterum impuritates morbidas in se continentium, & in anatomiam humanam inuehentiũ; sic, morbidos illos spiritus & tincturas corrigi & eici non posse, quàm aliorum spirituum ope: Etenim spiritualia spirituibus, vt corporea corporeis committenda sunt. Necessè est igitur, vt in remediorum præparatione, spiritus à corporibus & mortuis qualitibus separentur, quod non fit infusione, coctione, simplici, & id genus crassis artibus, sed spagyricis putrefactionibus, solutionibus, coagulationibus, distillationibus & circulationibus, vt purissimæ tandem spirituales substantiæ emergant, tincturas suas & proprietates firmius retinentes, virtutibus hæc præparandi ratione auctiores: sic spiritus resoluendi vi præditi, constringendi, purgandi, vomitionem, vrinas, sudores proliciendi, imò etiam generando somno, doloribus demulcendis & fluxionibus sistendis, idonei & apti, his præparationibus potentioris, in suis proprietatibus euadunt, firmius & constrictius in centrum suum colliguntur, ac sese in virtutes admirandas contrahunt. Quas autem virtutes possident, eæ sunt quæ ex tribus principiis promanant, sale, sulphure & mercurio, quæ alioquin exiguæ sunt,

aut nullius etiam effectus, si in compedibus sui
 corporis perpetuò maneat, nec in spiritualia
 astra resoluantur. Etenim quæcunque ad cura-
 tionem requiruntur, in spirituum potestate
 omnia continentur, siue vt loquuntur Aristote-
 lici in potentia illa essentiali cuius superius
 mentionem fecimus, ex qua rerum omnium
 facultates non autem ex ipsa crasi promunare
 diximus. In hoc medici scientia posita est, vt
 spirituum discrimina & proprietates optimè
 cognitas habeat, & singula singulis adaptare
 norit, non in medicando tantùm, sed & præpa-
 rando: siquidem vt arctiùs cum corporibus
 coniungantur, cum corporei, quodammodo
 tardi, ac crassi non vsquequaque penetrant,
 aliam præparandi rationem laboriosiore[m] re-
 quirunt, quàm quæ in corporibus etiam subti-
 lioribus medicaméta vsurpâtur. Præterea cum
 alij spiritus saliu[m] proprietates, alij sulphurum,
 alij mercuriorum referant, ij quoque & in me-
 dicando & præparando varietatem requiunt,
 vt eruditissimus dicatur, is Medicus & perfe-
 ctissimus, qui horum omnium sciētiam callet.
 Non igitur, vt sentis, Medici officium versatur
 in cognitione tantùm morbi, sed remediorum
 potissimùm debita præparatione & admini-
 stratione, vt sanitatē inde consequatur. Quor-
 sum enim morbus cognoscatur, si curandi ra-
 tio ignoretur? at faciles tu curationes pronun-
 cias, modò morbus sit cognitus. Cur igitur tot
 tibi excidunt ægri immaturâ morte prære-
 pti, cum omnium morborû cognitionem tibi
 arrogas, sanationem verò nunquam ausis certò

promittere. Sed mera isthæc ἀλαζονία est.

Cæterum cum salem, sulphur & mercuriū extracta & vi ignis separata natio temperamento spoliari dicis, atque idcirco inutilia esse ad curationem morborum medicamenta; quasi temperamentum ex modo mixtionis ortum, (vt vis) sit rei forma, quæ non nisi cum materia coniuncta quicquam præstare possit: Cum oporteat mendacem esse memorem: miror qui tam citò oblitus sis, actiones à formis proficisci, quæ ex principiis suis internis (quæ naturæ & animam esse voluisti) emergunt, corpora que sua viuificant, & motibus suis natiuis exercent, vt ex definitionibus allatis naturæ & animæ docuimus. Quorsum igitur si forma aut spiritus solus est, qui omnia mouet, generat, format & vegetat, sanat, conseruat, ad temperiem corporis recurris, quæ vt diximus nulla esse potest, quàm quæ à forma inducta est, vt morborum remedia inde eruas? Nunquid ipse fateberis formam separatam à corpore, à quo impediri solet, plus virium habere, quàm corpori affixam? Si vel tantillum naturales facultates corporis nostri esses subodoratus, quæ ex cibo & potu virtutes, quibus reficiantur, coctionibus, digestionibus, & circulationibus variis eliciunt, & à corporibus secernunt, an dubitares in spiritibus solis, non in temperie corporum, quæ nihil quàm stercus sunt, vim omnem inesse, eosq; esse humores naturæ ab impedimentis suis secernendos, vt validè operentur? Nunquid vel idcirco videas factum esse corpus, vt arcanum in ipso concludatur? arcanum autem

in quo vis omnis inest, ab ipso corpore extra-
 hendum in usum? Nonne ex cortice nucleus
 extrudendus est, ut abjecto corpore in usum
 veniat? in quo etiam nucleo, quanta est corpo-
 ris impuritas, quæ à natura secernitur, dum in
 primum ens suum nucleus redeat, & sic validè
 operetur? Sic cum in forma aut spiritibus me-
 dicamentorum, hoc est mercurio, sulphure &
 sale vis omnis incidendi lateat, cur ars ista à suis
 impedimentis & impuritatibus, ut naturam eo
 onere expediat, non liberet & enucleet? Sed
 quid agas cum perniciosa homine, quem sua
Philautia potius, quam ratio moderatur? rasci-
 lant igitur tuæ argutiolæ cum suis exemplis, &
 si quid elegantius posthac cum tuis in vtilita-
 tem ægrotantium operari voles, ex schola che-
 mica ne pudeat senectam tuam, ad discere ali-
 quid: ab ea enim doceberis iecoris aut Lienis
 inflammationem, vel etiam ardentissimas fe-
 bres, ex sulphure natas, non sola sanguinis mis-
 sione, & solis tuis decoctis refrigerantibus ex-
 tingui debere & posse: sed etiam liquoribus
 acetosis, ex nitro, sale, vitriolo, sulphure elici-
 tis, ac cum liquoribus convenientibus permixtis,
 id fieri melius etiã posse, quod experiẽtiã certã
 comprobatur. Quod tandem in eodem capite
 addis crocum martis non esse Hermeticorum
 inuentum, sed Hippocratis etiam fuisse, satis
 indicas, nomine tenus tantum tibi cognitum
 esse crocum martis: cuius si præparationem te-
 neres, longè aliter sentires. Summum Hippo-
 crati in Medicina honorem tribuimus: cur
 quoque suam Chemicis gloriam denegabimus?

Facile est inuentis addere, aut etiam à nobilio-
ribus ingeniis, quæ nondum inuenta sunt, si
Deus fauceat, in lucem aliquando proferrî.

C O A P V T II.

*Ad secundum & tertium Anonymi Examen,
Quercetani conspiciamus.*

MIROR suibus animam fuisse pro sale
datam, ne putrescant, vt volebat Pli-
nius, tuam verò ne micà quidem vllà
salis aspersam, quo à putr. dine vin-
dicetur. Quid mirum igitur à te scripta nostra
inquinari? Negas toto examine, saltem esse prin-
cipium rerum naturalium, at cum crucis aut
crambis agrestis tua anima ridet. Probas id esse
non posse, quòd plus damni sales inferât, quàm
vtilitatis, idque authoritate Medicorum, qui
falsa vbiuis ægrotantibus detrahunt, & dulcia
tantùm illis præscribunt. Primùm hoc falsò
imponis in sale vno rerum principium agnosci
à nobis, qui tria constituimus, salem, sulphur &
Mercurium; quæ quidem cùm sint principia
corporum prima, ab alio tamen & vno pendet
magis spiritali quæ anima est vniuersalis: ab
anima igitur vniuersali, rerum omnium natu-
ralium principia oriuntur, hæc tria corporum
principia, quæ rursus in quatuor elementa di-
stribuuntur, vt ex omnibus simul compositis,
vnum quid rursus consurgat: quod denuò re-
soluitur in tria ista, dum & hæc quoque in suũ

principium primum redeant, vnde omnium rerum generatio deinceps renouatur, vt pluribus verbis de his iã diximus in priore huiusce libri parte.

In salium quoque scientia multum hallucinatis Anonyme, qui loco horum essentia illorum faeces tantum legas: nam impuritates salis corporeæ ea sunt, de quibus loqueris. At balsamum in eo latitans tibi est incognitus. Nunquid vides & infinita salium genera præter falsum illum marinum quem tantum perspectum habes? Dulcem vt saccharinum, amarum vt ablynthium, acidum vt vitriolatum, austerum & ponticum vt cydoniatum, omphacinum, & id genus alia, quorum balsamo nutriuntur, fouentur & conseruantur, consentanea indiuiduorum corpora, nondum animaduertisti?

De his igitur, quæ tibi incognita sunt define plura garrere, & balsamum balsamo foueri ac ali, qui in sale positus est certissimum habeto. Disce etiam vnde vrina salsa reddatur, priusquam saltedinis eius causam esse excrementi sicci permistionem intrepidè asseras. Si vrinæ anatomia, à Christophoro Parisiense summo Philosopho Chémico descripta, vt alibi docuimus, tibi suspecta esset, veriora de vrinæ causa loqui posses, atque diuersorum spirituum salinorum, tum coagulentium tum resoluentium varios & mirabiles effectus intueri.

Quod empiricuma ex præparationibus nostris salibus & aliis medicamentis noxium relinqui dicis, hoc ex imperitia tua rursus lo-

queris, nam si crebris decoctionibus digestionibus & circulationibus repetitis utamur, id fit ad imitationem naturæ, id quod ex iis quæ iam scripsimus in priore huiusce libri parte ediscere potuisti, atque edoceri, omnes sales nõ simpliciter sola calcinatione elici posse, sed & simpliciter a quæ calidæ infusione repetita.

Ceterum rerum omnium creatorem Deum ad imaginem suam mundum condidisse constat vel ex eo, quod totus mundus, etsi vnus, ternarius tamen numero iubilet, ordine, videlicet numero, & mensura constructus, in cuius sinu, tria hæc corpora simplicia incluta fuerunt, sal, sulphur, mercurius, quorũ propagatione ad indiuiduorũ generationem singula quæque ex tribus istis substantiis exposita sunt, vt falius hæc à nobis supra declarata fuerunt.

Ergo vt ad trinitatis diuinæ similitudinem omnia Dei opera conferamus.

Mundus diuisus est in intellectuali, ætuali, cælestem & elemētarem. Elementalī, (vt reliquos nobis minis notos taceamus) constat mineralibus, vegetabilibus animalibus: Præter quæ nihil in hoc mundo est, quod sub sensum cadat. Mineralium tres reperiuntur differentiæ, lapides, metalla & media mineralia: Sic vegetabilium tres ordines, herbaria, arboralia, & plantalia inter hæc media. Animantium quoque tria sunt genera, reptilia, natatilia, & volatilia.

Si singula indiuidua persequi anatomicè velimus, hanc triadem vbique & in omnibus il-

lorum partibus comperiemus. Sed hominem tantum in Exemplum adducemus, cuius aliquarum partium anatomen sic instituemus, ut de reliquis idem iudicium sit facere. Homo constat spiritu anima & corpore, sic & docuit Hermes, ut spiritus mercurii, sulphur anima, & corpus sale representetur. Hæc aliis verbis exposuit Plato, diuisibili, indiuisibili, & eo quod partim diuisibilis, partim indiuisibilis particeps est spiritus constat mente, ratione & phantasia. Anima tribus facultatibus absoluitur, naturali, vitali & animali: Corpus secatur in tres partes, in caput, ventrem, & artus. Huius tria sunt præcipua membra, quibus alia subseruiunt, cerebrum, cor & iecur, Cerebro ad eius expurgationem tria præstò sunt, os, nares & aures. Cordis sordes excipiunt, pericardiũ, pulmones, & arteria magna. Iecur verò expurgant, lien, vesica fellis, & renes. Sic toti corpori tria vasa præcipua ministrant, arteriæ, nerui & venæ.

Præterea si caput rursus spectemus, tribus præditum est membranis, sic & spina dorsii. Cerebrum tres habet ventres: anteriores quidẽ duos molles, posteriorem durum. Tria præcipua vocis organa, larinx, palatum, & gargaræon, seu columella. Denique si omnia ista in sua principia ~~difescerint~~ resoluuntur eadem in mercurium, sulphur & salem, ex quibus constant. Sic reliqua si vacaret, persequi, triadem illam in vnitatem alicuius membri, vel totius corporis coalescentem, vbi que liceret conspiciere. Cur ergo Theologus ille

noſter, carpat, quę Dei gloriam illuſtrant, & imaginem Trinitatis eius in vnitate repreſentant, quod myſterium vix nobis aliunde ſecundum fidẽ quam ex eius operibus patere poteſt, vnde exclamabat Propheſa: Cœli enarrat gloriam Dei, & omnia mirabilia eius. Ad quod exemplar perfectius quàm ad Idemam ſuę ſubſiſtentię trinitatis in vnitate opificium ſuum direxiſſet? Quid enim Deus facit quod non ſit perfectum? Vnde metienda perfectio, quàm ex Dei ipſius norma? At quę perfecta norma quàm Deus vni trinus eſt? Mundi igitur opificium ſuo ~~nodo~~ perfectiſſimum, quia conditoris ſui perfectionem æmulatur, nec potuit non perfectus fieri, quod à perfectiſſimo opifice cõſtrueretur: cuius perfectio in vnitate trinitatis, à qua omnia perfecta pendent, poſita eſt. Vnde Apoſtolus dicebat inuiſibilis Dei imaginem creatione mundi nobis pateſcieri, eiũſque potentiam ac diuinitatem. Quid diuinitatem vocat, ſi eſſentiam trinitatis in vnitate coniunctam non intelligit? quid potentiam præter patrem filium & ſpiritum ſanctum, quę nobis ex mundi creatione innotescunt. Ergo deſiſte reprehẽdere, ſi ſapis, quę ſapienter, homines Deus voluit docere vt conditorem ſuũ nempe ex operibus ipſius agnoſcerent & adorarent. Expatiarer in hoc campo latius, vt docerem duobus modis nos ad Dei cognitionem vocari, per creaturas Dei nempe, & per verbum ipſius. Sed cùm hęc ſunt Theologi partes, noſtri etiã non eſt inſtituti, plura de his dicere. Hoc vnum obiter te docebo, Chriſtiano

homini non paruo esse adminiculo Philo-
 sophiam, vt discas quicquid est Medicinæ ac Phi-
 losophiæ, id totum ad Deum cognoscendum
 referre. Non est igitur quod sobrietatis me in
 istis admoneas, cum non satis gloria Dei possit
 prædicari à nobis.

In Examen Capiti quarti.

COMPARATIONEM nostram triú
 principiorum Chymicorum, cū cor-
 pore, spiritu & anima vt ridiculam
 arguis, quod animam perpauci Philosophi à
 spiritu distinxerint; Deinde vis aptius ea com-
 paranda fuisse cum partibus, humoribus &
 spiritibus, ex quibus constamus. Vbi in dupli-
 cē errorem incidis. Primo quod Philosophos
 eos credas, qui minus sapientiæ assecuti sunt,
 quorum vestigia vt à te, sic à nobis calcanda es-
 se velles. Audiuisti supra, quid Plato senserit
 de Macrocosmi constructione, cuius partes v-
 niri non potuerint quàm vinculi alicuius bene-
 ficio, quod cū in vtriusque natura communica-
 ret. Etenim quomodo diuisibile cum indiuisi-
 bili iungatur, hoc est spiritus cum corpore, ni-
 si medijs alicuius interuentu, quod vtriusque
 particeps sit. Leue enim & graue, densum &
 rarum in eodem corpore subsistere nequeunt,
 nisi aliquo medio, ea in vnum colligante, id
 fiat, quæ anima est, aut aliquid animæ simile,
 tam in macrocosmo quàm microcosmo. Alter
 tuus error est, quod parum iudiciosè aliã com-

parationem instituas, ad quam nos reuocare vis. Qualis isthæc quæso Dialectica est, quæ totum cum parte doceat comparare? Verius muscã cum elephante compares, quod utrũque sit aliquod totum. At comparare tria principia rerum, quæ aliquod totum sunt, aut cõstituant, cum corpore hominis, quod tantum pars totius est, constans, vt tu vis, partibus, humoribus & spiritibus: quàm iniqua isthæc & absurda comparatio est? Hoc volumus exemplo hominis probare, vt quemadmodum homo totus constat spiritu & anima, & corpore, sic principia rerum in omni indiuiduo triplicia sint.

Nec mireris si aliquando Philosophi nostri modò salem animam esse dicant, modò sulphuri & mercurio eius nomen tribuant, quod tres illæ partes prorsus spirituales sint, ab eodẽ fonte, hoc est anima vn.uersali profectæ, cuius etiam vim retinent: & quod spiritali modo licet diuersa semper operentur. Benè autem loquutus es, cum dicis Physica nostra principia tibi absurda videri, sagacibus Philosophis & eruditione præclaris secus ~~sero~~ *sero*. Omnia quæ *sero* ab Aristotele petita, in nos cõtortques, pro nobis faciunt, Amicus ille atque etiam Plato sed magis amica veritas.

In Capitu quinti & sexti examina in quibus
agitur de auro potabili.

VO examini multis verbis implica-
to satisfactum fuerit, si, quam con-
fessionem auri potabilis, & eius virtu-
ti fidem derogas, eam confirmemus.

Satis iam superque responsum esset à me in eo
auri conficiendi recepto, aut lapidis formula,
quam in priori huiusce libri parte tradidi, si tã-
torum arcanorum esses capax. Nam cum au-
rum per spiritum saturni philosophorum præ-
paratum in liquorem facillè resoluatur ut do-
cuimus, aurum meritò potabile dici potest. Sed
audiamus ratiocinationes tuas: Contendis vel
aurum non reddi posse potabile ex sententia pe-
ritorum Chymistarum (hoc est ignarorum ho-
minum, nam peritus Chemiæ nullus hoc vo-
cat in dubium) aut si reddi possit tam magno
labore, impensis, & temporis diurnitate, o-
pus esse, ut quiuis ab ea industria deterreatur.
Secundò vis, etiam si eò perducì possit aurum,
virtute tamen & *επεχει* longè imbecillius
esse apud ægrotantes, quam aurum sit folia-
tum, quo indies utimini. Quod probare ni-
teris ex præparationis modo, qui multas lon-
gâsque cõctiones requirit, quibus (viti vis) hu-
midum auri primigenium prorsus exorbetur,
& corpus eius in atrophiam siccissimam, cal-
cémque aridissimã redigitur: quod auro folia-
to non contingit. Prima tua ratio, quâ la-

borem refugis ob difficultates rei , indigna Medico esset ; ni Medicos iam antea vt statuas reddidisses . Itaque pergis in tuo torpore , & libenter cibos tibi *premansos in os* intrudi pateris , teque omni labore liberari : *Cito sic itur ad astra* , scilicet *per nullo* virtus sudore paratur . Facessat igitur isthæc tua tam inanis ratiocinatio . Ad alteram transeamus . Meminisse debes , quod supra à nobis dictum , nullum arcanum esse , quod sua Pyxide careat , quo includatur . Cuius virtute si potiri volumus pyxis referenda est , & eruendum arcanum . Quomodo igitur foliatum aurum prodesse vlli possit (ne dum ægrotanti) cuius arcanum adhuc sub cortice delitescit , At qualis ille cortex ? quem ne struthionis quidem ventriculus deterat ? Vide igitur quàm peruersè ratiocineris , & quot quârtaque Paradoxa in Medicinam inuchas . Restat igitur vt probemus à corpore suo expediendum esse arcanum , nec expeditione illa , vlla vel tantilla humoris parte prinigenij spoliari , vt contrà vis .

Actiones omnes à spiritibus proficisci mecum consentis , corpus enim spiritibus orbatum , planè inane est , putridum & mortuum : quod etiam mecū satis probasti ex varia illa circulatione , quâ panis vertitur in sanguinè , & sanguis tandè in corpus nostrum , vi spirituū naturalium . Si spiritus sunt qui agunt frustra delideratur corpus . At contrà cum corpus impedimento sit spiritui , ne vires suas exerat , vt patet ex operatione ipsius naturæ ,

quæ non nisi destructo & abiecto corpore spi-
 ritum, hoc est alimentum cibi in carnem no-
 stram commutare potest: merito, & ex neces-
 sitate etiam, spiritus ab omnibus suis impedi-
 mentis liberandus est, vt potenter agat, néve
 ab operatione interpelletur. Hoc quotidiana
 docet experientia, vt ex tritici spiritus, à suo
 corpore, secretionē, qui facundiùs pulluēt,
 ostendimus. Etenim, quid in corpore nostro
 proffit, quod eius alimento aut medicamento
 promouendo inutile sit? Contrà quid non ad-
 fert incommodi facultatibus nostris, quicquid
 in ventriculum ingestum nullius est corpori
 fructus aut utilitatis? Deglutiat si vis aliquis Gi-
 gas aut Poliphemus integrum bouem, quid re-
 liqua iuent, quàm ventriculo & aliis partibus
 negotium facessere, quum in toto boue vix se-
 decim libræ utilis alimenti inclusæ sint? Quan-
 to igitur melius corpori nostro consulitur, si
 iam benè coctum & arte digestum (vt ita lo-
 quar) alimentum, ac à facibus repurgatum ad-
 ministratur? Nullo enim impedimento ab
 partibus omnibus distribuendo auocatur na-
 tura, nec illius coquendi vim vllam patitur, etsi
 adhuc subtiliori naturæ operâ sit opus, vt in
 utilitatem corporis transeat: quanto etiam mag-
 is ægrotantibus opituletur (quibus est infir-
 ma natura) medicamenti spirituosæ substan-
 tia si à crassa sua impuritate (quæ corporis vires
 sepè fatigat ac prosternit) defæcata exhibea-
 tur? Talpâ cecior ille fuerit, qui hæc non vi-
 deat: spiritus autem tã cibi quàm medicamēti,
 tanta paucitate exhibetur, vt detrimenti nihil,
 sed

fedulitatis plurimum vno momento adferat. *ſed dicitur*
 Sed arbitraris forſitan ſpiritus ſolos à nobis
 præparari & exhiberi, in quo plurimum hal-
 lucinaris, quòd ij non poſſint quàm cum cor-
 poribus parari nec adminiſtrari. Quorſum enim
 ſæpius præſcribæmus juſcula & gelatinas,
 ſpirituum vehicula, ſi ſolis ſpiritibus vteremur.
 Scias ergò à nobis deſerari corpora, quibus ſic
 puris, ſpirit' firmi' adhæret, exhiberiq; poteſt.

Suo autem humore primigenio nequa-
 quam ſpoliari, hinc liquet, quòd humor il-
 le primigenius ſit ſui ſpiritus corpus: at cùm
 arte noſtra ſpiritus extrahuntur, ea diligen-
 tia & induſtria provideretur, ne quid illorum
 depereat, aut in auras auolet. Quin & diligen-
 ter nobis cauemus ne vaſorum defectu, aut
 ignis violentia quicquam expiret, qui ſi à nobis
 poſſunt retineri, multò minus, eorum corpo-
 ra effugiant. Hic miraberis, Anonyme, ſpiri-
 tibus corpora inſeſſe: at mirare adhuc, corpo-
 ra in ſpiritus tranſire, ita vt ſint corporei ſpiri-
 tus, & corpora ſpiritualia, vt ſimul & corpus
 & ſpiritum exhibeamus. Hinc vides ſpiritus
 humore ſuo primigenio nequaquam orbari,
 qui cùm corpore carere nequeant, cum cor-
 pore etiam præparandi ſunt, imò tantùm abeſt,
 vt coctionibus noſtris pereat cuiusmodi humor
 vt contra ſic magis ſpiritui adhæreat, quò ſubti-
 lius coquitur. Sic enim corpus vertitur in ſpi-
 ritum, & ſpiritus in corpus, vt in vnum tandè
 corpus ſpirituale, aut ſpiritum corporeum fir-
 mius coaleſcant.

Præterea quòd calces vel etiã ſicciffima hu-

morem suum retineant, vt in liquorem etiam verti possint, quotidiana tibi rursus demonstrat experientia, vitri videlicet ex cineribus fluxu elaborati & calcis auri in suam auri formam vi ignis redintegrata.

Cæterum auro vim vitæ producendæ aut etiam corroborandæ inesse negas: quod solo calore in humido permanente ea producat, & humoris primigenij reparatione conseruetur? Atqui istæ facultates aut essentia non sunt in auro, vt tu vis, sed potius in iis quæ vixerunt, quales sunt plantæ & animalia, vnde ea vis producendæ aut conseruandæ vitæ petenda est potius quàm ex auro. Hinc infero auro & reliquis metallis ac mineralibus vitam non inesse, sed planè ea esse demortua.

Satisfecero tuis argutiolis, si vitam auro inesse ostendero, & si eam vitæ tuendæ ac producendæ idoneam præ aliis exposuero. Non negabis credo, aurum esse fructum sui elementi, aut aliquid elementarum, si quid elementatum, constat elementis; Ergo & forma. Siquidem elementa suis principiis non carèt, quæ dixisti esse formalia principia, rei, id quod est, imperientia. Cum igitur aurum sit corpus elementatum, constat materia & forma, ex quorum mixtione temperamentum quoddam confurgit, aut aliquid simile, quod supra dixisti, esse vitam rerum. Vita igitur aurum & reliqua metalla prædita sunt. Præterea quicquid oculis subijcitur, id materiâ & formâ donatum est. Forma enim est externa, ab interna emergens, quæ oculis sese conspiciendam subijcit, si formam & materiam habet, er-

go vitam: Mors dicitur rerum interitus qui præ se fert subiecti in nihilum reductionem, ac cum metalla sensibus occurrant, in nihilum esse redacta iniquè iudicentur. Vivunt ergo quia subsistunt, & quæ subsistunt, in nihilum redacta dici non possunt. Ergo neque mortua.

His rationibus satis euincitur in metallis inesse vitam, quia subsistunt, idque quod materia & forma constant, quorum permixtio aut coniugium nullum lit, quàm vitæ alicuius vinculo, quod ex elementis & principiis euertitur, in quibus est vita rerum. Præterea id dici non potest vita carere, quod agendi potestate præditum est. Actiones enim vt diximus à spiritibus proficiuntur. In spiritibus est vita, aut ipsimet vita sunt. Atqui mirè actiones proficiuntur ab auro, cum est spirituale & molle corporis exutum, vt supra diximus. Denique quis metallis, tot saporibus, tot odoribus, tot coloribus aliisque virtutibus præditis vitam denegare auit? Ergo vitale est aurum. Sic enim Marsilius Ficinus Philosophus accuratissimus, & Medicus celeberrimus de auro scribebat.

Scimus, inquit, viuientia omnia, tam plantas quàm animalia, per quædam spiritum huic simile viuere atque generari, perpetuòq; moueri, quali viuens, atque inter elementa, quod maximè spirituale est velocissimè generare, sed quæ res interea, si elementa atque animates generat, cur lapides & metalla non generat, quæ inter elementa & animates media sunt? Quia videlicet spiritus in eis crassiori materia cohibetur: quæ siquãdo ritè secernatur, secretusq; cõseruetur

„ tanquam seminaria vnus, poterit sibi simile
 „ generare si modò materiæ cuidam adhibeatur
 „ generis eiusdem, qualem spiritum Physici dili-
 „ gentes, sublimatione quadã, ad ignem ex au-
 „ ro secernentes, cuius metallogum adhibebūt
 „ viuũque efficient. Talem vtiq̃ spiritum
 „ ex auro vel ex alio ritè tractum atque seruatũ,
 „ elixir Arabes Astrologi nomināt. Habes ex tan-
 „ to Authore Anonyme, auro inesse, vitalẽ spiri-
 „ tum, sui que progenerandi simile, virtutem:
 „ quo si velis antiquiorem authorem audire, vi-
 „ de, qualis sit arbor illa Vergilij, de qua Æner-
 „ dos sexto agit:

*Duc nigras pecudes, ea prima piacula sunt,
 Accipe quæ peragenda prius: latet arbore opaca
 Aureus & folijs & tanto vimine ramus,
 Iunoni inferna dicitur sacer, quem regit omnis
 Lucus, & obscuri claudunt in Vallibus Umbra:
 Sed non ante datur telluris aperta subire,
 Auricomos nisi quis decerpserit arbore factus.
 Hoc sibi pulchra suum ferri Proserpina munus
 Instituit: primo auulso, non deficit altor
 Aureus, & similis frondescit virga metallo:
 Ergo altè lustrans oculis, & ritè repertum
 Carpem manu, namque ipse volens, facilisque sequetur,
 Si te fata vocant aliter non viribus illis
 Vincere, nec duro poteris conuellere ferro.*

Ne putēs istas esse fabulas, quòd aurum in
 arborem virtute sua possit assurgere, cuius ra-
 mi aurei huc & illuc expandantur: Si perspectũ
 esset tibi quod sapientes compertum habent,
 nõ secus videres tuis oculis adiuuãte arte aurũ
 suis viribus arborefcere, & in truncũ ramos, &

foli, humore suo primigenio attolli, Ac sic in
 ipsis terre visceribus flores & fructus aureos pro-
 ducit ex suo semine. Sed cur vitam minerali co-
 ralli arbori tribuas, & auro, aliisque metallis
 detrahas? cum metalla sua ex mineralibus prin-
 cipia hauriant, mineralia ex aquis, aquae ex ma-
 ri? Quod si conchis piscibus, corallis ex suo ele-
 mento mare vitam elargitur: Cur & auro vita-
 les spiritus non poterit impertiri? Sed paulo
 post de his plura. In hoc tu hallucinatis, Ano-
 nyme, quod vitarum discrimina ignores, nec
 vitale quicquam partes, quam quod sentit &
 mouetur. Quotidiana ciborum quibus vteris,
 experientia, fideliter te erudiri oportuit. Nūquid
 enim ex vetuecinis, bubulis, suillis & gallina-
 ceis carnibus, quibus vesceris, vitam hauris,
 foues & conseruas, & si vitam illam mobili spolia-
 te sunt, quae sibi antea vivebant, non nobis vt
 fufius alibi. Scias igitur nihil vitam spoliatum, ni-
 si quod, vt supra diximus, in nihilum sit reda-
 ctum. Etenim vel ex ipsa carie ligni, quae viti-
 mam corporis lignei ruinam & interitum mi-
 natur, tineae & assalia, aut vermiculi Xilopha-
 gi Graecis dicti, colli, & termes Latinis, progi-
 gnantur ac enascuntur, Sed quid plura? Cum
 ex corruptione vnius fiat generatio alterius,
 cur & ex corruptione corporis metallici, & in
 suam primam materiam redacti, generatio vi-
 talis metalli non eruat? cum vita in corpore
 sit vltimum moriens si moti possit? At vitam à
 morte superari absurdum credas, cum tantum
 mors sit animae a corpore separatio, nec id prius
 quam integra & plena corporis facta sit absorptio.

Constat ergo in metallis vitam inesse, restat alterum caput enucleandum, An ea vita nostræ possit adaptari, & eam tueri, ne morbis extinguatur. Quod sic paucis expediem⁹. Quæ diutius permanent inesse suo, illa constantioris sunt vitæ, quàm quæ vno momento intereunt. Hoc inesse plantis, alterum verò metallis ubique agnoscitur, siquidem plantæ aut herbæ vno momento exarescunt ac dispereunt, metalla verò per mille aut plura annorum spatia excurrunt. At quomodo vitâ lôgam promittant herbæ, & auxilium diuturnum quo sibi metipsis carent. Contrâ verò, quùm metalla sua tam diuturna vita, per multa annorû curricula conseruent se ac tneantur, quidni & aliis corporibus insita idem præstent? Sed obijcies corpora nostra huic formæ aut vitæ suscipiendæ non esse idonea, quod vnum nobis restat discutendum.

Vt pleraque nostri scripti dogmata obliquè interpretaris, & detorques in alium sensum, Sic etiâ nobis falso imponis nostrâ esse sententiam, vt ab auro petamus vitæ alimentû & conseruationem. Si ad normam tuæ iâ præmissæ diuisionis, qua verum omnium alias esse alimenta, alias medicamenta, & alias venena pronuntiasti, hanc totam tuam ratiocinationem reuocasses, & recto iudicio vti voluisses, nonne potius hanc vitæ ab auro conseruationem ac productionem, ad medicamentosum aurum quàm alimentosum retulisses: & in medicamentum potius aurum a nobis vsurpari, quàm in alimentum credidisses? Debuisti igitur

tur aurum putare, quod ab omnibus Philosophis dicitur temperatissimum, hac sua temperie ægrotanti balsamo nostro, hoc est à sua temperie, vi morborum erranti ac degeneranti ita succurrere, vt ad suam temperiem suæ medicinæ virtutis ipsam reuocet, sicque viribus augeat, vt morbo faciliè reluctetur. Audi quid sentiant de eo Philosophi, Aurum, dicebat Marsilius ille Ficinus, omnes ante omnia probant, tanquam omnium rerum temperatissimum, & à corruptione tutissimum soli quidè propter splendorè, Ioui autè propter temperaturam consecratum, ideòque posse calorem naturalem cum humore mirificè temperare, humores à corruptione seruare, Solarem & Iouialem spiritibus & membris inferre virtutem. Et paulò post. Optimum fore putant si absque aliena permixtione aurum potabile fiat. Sin minus possit, contusum & in folia redactum accipi volunt. Deinde subiicit formulã quãdam auri potabilis. Qui vtique agnoscit quidem in auro vim mirificè cordialem inesse, quæ virtutes cordis, hoc est vitalem balsamum recreet, & augeat, sed tincturæ eius elicendæ sanguinem renouantis, modum non satis calluit. Tantum igitur abest vt præparationibus chymicis adulteretur aut corrumpatur, vt potius temperatura eius calida & humida, qua Ioui assimilatur, corroboretur, homogenea congregentur, & heterogenea separentur. Deinde cum sol ille terrenus, solem microcosmi, ex lege similitum, quâ similibus delectatur, ac fouentur & quam tû hîc

agnoscis facile amplectatur, ac illi adhaereat, cur vitæ nostræ conseruandæ, quæ internus sol est aut igneus, seu æthereus balsamus, ineptus à te dicitur, cum sint eiusdem naturæ ac substantiæ, accidente tantùm differentes? Nihil enim sub cælo inuenias magis homogœneum, magisque simile, ac tenuioris substantiæ, tēperationis naturæ, corruptionique seu putrefactioni minùs obnoxium, ipsâ pura metallorû siue argenti viui substantiâ. Quid igitur balsamo nostro conuenientiùs spiritali illa medicinâ ab omnibus impuritatibus repurgatâ, & ad subtilitatem adductâ: Nunquid natura spiritalis, spiritali naturæ congaudet, vt loquuntur Philosophi? Cur aurum igne non deteritur, sed in eo iubilat & purius redditur? nunquid quia ipsum ignis est? Ignis enim igne non truditur, sed mutuo amplexu tanquam cognata se se excipiunt. Sic cum balsamus vitæ nostræ sit purissimus, ignisque naturam referat, cur sibi similem non excipiat, & eo corroboretur? Aurum enim, vt docebat Geber, est medicina lætificâs, & in iuuentute corpus cōseruâs, quæ quidem medicina (vt quidam alius Philosophus docebat) quàm nihil aliud sit, quàm calor naturalis multiplicatus in substantia mercurij fixa: virtus autem caloris sit, congregare homogœnea, & heterogœnea disgregare, necessariò hæc medicina suo calore viuifico in corporibus animalium separabit heterogœnea, conseruando spiritus & humores, in homine citius quàm in natura metallorum, propterea quod homo calore suo

naturali proprio separat superfluitates heterogeneas, quas metalla calore connaturali minimè separare possunt.

At cur negabitur aurū esse naturæ amicum, & in a. edecinam redactum subtilissimam, ac potabilem spiritibus nostris esse familiarem, cum omnia in vsum hominis & propter ipsum creata sint à Deo? Docet enim Moyses temporis ordine vltimum esse factum hominem, qui omnium creaturarum aliarum dominus sit cōstitutus. Qui cum sit finis omnium, nunquid & in eius vsum summa hæc medicina creata fuerit? Sed cur aurum, & animalia, & plantas, in conseruanda hominis vita & valetudine superat? Num quia constantiores vitæ spiritus habeat, quàm plantæ aut animâtes? Quid enim conferant homini diuturnioris vitæ, plantæ aut animalia, quum sese ipsa diu sustinere nequeant? At cum firmiores metalla habeant vitales spiritus, quibus corpora sua tueantur ac foueant, protrahantque in tempus longissimū: Nunquid balsamo nostro i. inferti, idem præstabunt, vt videlicet vitam nostram quàm longissimè producant? Ex his omnibus colliges Anonyme, & in auro summam esse propagandæ vitæ nostræ, & conseruandæ medicinam: eamque quum sit spiritualis & ignea, spiritibus vitæ nostræ calidis & solatibus esse congruentissimam ac familiarissimam. Ne autem ea medicina vti nos putes ampliùs, in alimentum, sed in medicamentum. Satisfuerit enim semel aut bis in anno de ea vel tantillum sumere, non in dies, ad satietatem, instar cibi ingurgitare, vt

Nestoreos annos attingamus citra morborum
tædium.

De quinta Essentia aduersus nostrum Aristarchum.

T non solum tibi, Anonyme, sed omnibus tui similibus cælum negantibus, silentium imponamus, pauca de antiquitate Chymicæ artis, quam ut nouam arguis ac damnas, & de quinta essentia, de qua ambigis, an extet in rerum natura, nec ne, pauca differemus: primo tamen loco ratiunculas tuas in negationem quintæ essentiæ nullo negotio confutabimus. Omnia fieri vis ex quatuor elementis & cælo. Elementa materiam & formam tribuere intrinsecus, cælum verò ut efficientem causam, esse extrinsecam, quæ ab opere consummato recedat. Dicis autem cælum recedere, quòd nullum sui symbolum ad rem perficiendam conferat, ideòque Aristoteli *ἀσύμβλητος* dici, sed tantummodò suo calore componat ac concoquat omnia, *συμβλητὴ* autem hoc est ea quæ symbolum suum conferunt, sola misceri. Hic non meministi distinctionis supra à te allatæ, inter ea quæ à natura fiunt, & ea quæ ab arte. Artificem quidem separari ab opere, naturam verò non, quæ omnia confert ut opus perficiatur. Vide igitur quàm tibi ipsi constes, & quantum prouectus sis in generationis rerum cognitione. Repetamus igitur memoriâ quæ semel aut iterum iam supra diximus, naturam vel animam vniuer-

salet, scientiam & rationes in se habere generationum omnium, quas cum explicat, omnes causas, simul confert in operationem aut formationem rei nascituræ, ita ut eadem ipsa & formam & materiam præbeat, artificium & finem constituat, quæ à re aut individuo non recedunt, sed perpetuò remanent, ipsâ naturâ nunquam quiescente sed intrinsicè & extrinsecus omnia dirigente ad extremum usque sui operis interitum: Frustra igitur & perpetam in rebus naturalibus efficientem causam à reliquis separes, ut quæ potissima sit causarum quæ materiam & formam generat ac informant, opusque suum ad finem usque regant.

Cum igitur omnia quæ ex elementis à cælo generantur naturalia sint, & quicquid causæ conferunt, in opere consistant, ita ut finis & efficiens causa in ipso individuo persistat, operante semper, & sine intermissione, efficiente illâ causâ sequitur, cælum si operetur cum elementis ad individui generationem, (ut tu vis per efficientem causam quam vocas) cum hoc ex naturali cursu procedat; etiam aliquid essentia suæ, eiusque præstantioris in elementato illo individuo, relinquere, atque idcirco non immixtum manere ad mixtorum generationem: in quem errorem lapsus es, memoriæ tuæ defectu. Etenim non recoluiti animo, quod antea concessisti, omnia constare ex materia & forma naturalibus, hoc est ex spiritualibus & corporeis. At nunc quia cælum videtur tibi spirituale præ elementis non potuisti tibi persuadere ipsum cõiungi posse cum corpore,

sed corporea corporeis tantum aptanda esse. Quæris deinceps (sic respuens Platoniorum de anima vniuersali mundi sententiam) si ea diffunditur per omnes mundi partes, cur omnia non animantur? Miror ingenij tui incōstantiam, cum enim agnoscas animarum, hominum, pecudum & vegetabilium inter se collatarum varietatem & discrimen: cur prætermisisti, eiusdem matricis progeniem inanimatorum ut vocas, quasi anima, vita & spiritu prorsus destituta sint? cum ut supra diximus, & quod subsistant, se anima & vita in statu suo subsistere satis superque testentur? Nunquid vides, quemadmodum & quot gradibus tenuitatis aqua differt à terra, aer ab aqua, & cælum æthereum ab aere: Sic inter se illorum prognata indiuidua differunt, ut quot gradibus pecudes à vegetabilibus, sic & hominum animæ à brutorum anima discrepent & excellent?

Sed ut totam huius mundi machinæ constructionem oculis tuis subijciam, generationem rursum, aut extractionem, aut separationem singularum mundi partium contexemus, ut inde & tibi pateat, quàm antiqua sit Chymia, aut ars Spagyrica, cum à Deo ipso, aut si mauis à prima natura rerum profecta sit & hominibus patefacta. Diximus supra à verbo illo Fiat (quod principium omnium rerum fuit) creatum fuisse chaos, quod incubante spiritu domini animatum est, ut simul anima mundi vniuersalis, cum corpore vno & eodem momento, procreata sint, Imò ex verbo illo (Fiat) spiritus processerit, qui chaos efformarit, cuius est

virtute & impulsu , vt generationes rerum fe-
 querentur , primo separauit subtilissima quæ-
 que, hoc est lucem, cælum aërem, deinde paulò
 crassiora, vt crassiorem aërem & aquas , postea
 terram , quæ in omni destillatione & arte spa-
 gyrica subsistit in fundo, ita tamen, vt, cùm ex
 vno processerint, ista tria, cælum, aqua & terra
 vnitatis suæ memores vnionem, adhuc istam
 conseruent, vt non rota totis permisceantur,
 nec etiam contigua sint, sed continua perstent
 virtute animæ illius vniuersalis, tanquam vin-
 culo omnes illas partes colligante ac vniente,
 vt spiritus suos perpetua circulatione sibi mu-
 tuo impertiantur & communicent: vt etiam id
 quod est inferius, sit idem atque id quod est su-
 perius, & superius idem atque id quod est in-
 ferius ad perpetranda rei vnus miracula, vt sa-
 pientissimè asseruit magnus ille Philosophus
 Hermes. Quod exemplum in ouo & in homi-
 ne elucescit, quorum partes non contiguæ, sed
 continuæ, quòd continuò animæ aut vitæ vbi-
 que in omnes partes diffusæ motu & circula-
 tione partes omnes semper implente, vt nihil
 sit vacuum quod contignationē (vt ita loquar)
 non continuationem notet. Hanc primam spi-
 ritus aut animæ operationem in chaos factam,
 vt partes sic extraherentur ac separarentur,
 imitatur adhuc in dies natura, quæ nihil gener-
 rat, quin prius corrumpat, hoc est, semen in tria
 sua principia ac elementa diuidat, separet, &
 rursum in generationem colligat, ex cibo car-
 nem nostram non augeat, quin ipsum cibum
 prius attenuare velit, & collectis partibus om-

nibus, homogeneis ac heterogeneis in excrementa relictis, ex eo chilum sanguinem spiritus ac postremo generet. Dubitas adhuc de quinta essentia, quam vides indies à natura elaborari, nec quiescere, donec ad finem peruenerit. Sed pergamus aliò.

*De quinta essentia & lapide Philosophorum
Tractatus.*

ANTIQUITATEM artis Spagyricæ, (ne dum ipsa artem) videremur modestis ingeniis satis probasse, & confirmasse, ex quotidiana illa naturæ experientia, ac imprimis ex artificio illo diuino, quo Deus chaos mundi antea indistinctum, tam eleganter in partes diuisit, ordine suo compositas, nisi mihi cum prætractis tenebræ agrè deponentibus, res esset, ergo vt modestiores animaliquem ex nostris laboribus, quos illis antea & nunc quoque destinauimus, fructum reportent, subnectemus in quintæ essentiæ confirmationem, quæ sequuntur.

Nihil est à natura creatum quod puri & impuri partibus non constet. Impuri autem puro officere quo minus profit homini, propter quæ omnia creata sunt, experientiâ clariùs patet quàm vt rationibus ~~refuta~~ indigeat. Hinc necessario inferendum purum ab impuro esse separandum, vt in vsum hominis res transeat: nec purum posse homini conducere, quin impuri facta sit separatio; quod artificium spagyricæ

artis proprium est. Hinc factum est, vt sapientes medicorum, quartam medicinae columnam Alchymiam statuerint, quae aliud nihil est, quam ars purum ab impuro separans, effectus illius purioris substantiae, ab impuris elementis separatio, vt nobilioris ab ignobiliore. Cum igitur ex naturae luce videamus ista sic habere, quis iam ausit inficiari, caelum esse quintam essentiam ab elementis separatam? Quam tu ipse, cum statuas, Anonyme, ab elementis secretam, quae solent varias formas inducere, illa verò nequaquam, sed immutabilis semper permaneat, quod proprium est essentiae quintae, quae quod sit immutabilis, immortalis etiam dicitur. An adhuc ambiges de essentia quinta, an sit nec ne? Essentiam quintam dicimus idcirco esse immortalem, (quantum res creatae immortalitatis possunt esse participes) quod nihil habeat impuritatis, quae corrumpatur, aut vel tantillum immutetur: nec tantum idcirco quod sincera sit, sed quod inter res creatas maximè sit vna. At quod vnum est nil habet à quo violetur aut corrumpatur, & dolorem seu alterationem patiatur, vt docet Hippocrates. Quod vnum est enim, pati non potest. Ea ratione caelum quinta essentia dicitur à quatuor elementis (quae vulgò totidè constituuntur, cum quarta essentia potius nobis dicatur, qui tria tantum agnoscimus, aut cum caelo, quatuor) non tantum quod sincerissimum sit, sed quod vnum ab vno illo chaos extractum, cuius vnionis recordatione perpetuò anhelat ad ipsa elementa,

vt suas formas illis impertiat. Quid enim citra
 cælum possint elemēta? Conspiciamus terram,
 quæ cæli aspectu destituitur, nunquid prorsus
 inanis & vacua est? At si sub dio exponatur, &
 cæli solisque pluuia & calore imprægnetur nū
 vides illam statim in herbas exampere: vnde illa
 herbarum forma eis impertitur, quam à cælo
 formante, & suum agrum, in quem serere de-
 beat, agnoscēte? Hinc generationes nascūtur,
 ab illa quinta essentia videlicet, spiritus suos vi-
 tales omnibus elementis infundente, & ad rerū
 procreationem illa inducente, vt elementa sint
 tantūm agri matrices, & receptacula seminaliū
 virtutum, quas à cælo excipiunt. Absurdum igitur
 est dicere cælum efficientem esse causam,
 quæ vt artifex ab opere suo recedat, cum per-
 petuò formas matricibus suis ingerat substan-
 tiales & essentielles. Hinc concludimus cum
 cælum in substantia sua maximè vnum sit &
 sincerissimum, nullis mutationibus obnoxium
 (quantum natura rerū creatarum ferre potest)
 vt ea ratione immortale sit, quintam illam esse
 essentiam quam quærimus: quod quidem cælum
 cum à nobis tractari non possit, nec vasculis
 nostris includi, vt virtutes eius excipiamus,
 confugimus ad indiuidua creata, ex quorum
 corporibus, suum cælum, quod à cælo acceperunt,
 vitamque suam artificiosè educimus ac
 extrahimus; quòd summâ industria defœcatū,
 & ad summam sui parentis exterioris cæli pu-
 rritatem adductum, quintum esse meritò nun-
 cupatur. Quo parentes nostri primi prope im-
 mortales redditi sunt, vt qui in hac arte optimè
 versati

versati (quum Adam omnium rerum cognitionem habuerit) ad nongentos ac mille prope modum annos æuum suum prorogarint. Huius ex arte conficiendæ formulam hîc attexeremus, ni aliis nostris libris & passim magnorum Philosophorum scriptis; huius eliciendæ ratio abundè exponeretur. Sed audiamus exemplum huius quintæ essentiæ à Petro Apiano, ac Hermolao Barbaro in Dioscoridem nobis propositum. Qui referunt ante centum annos aut circiter in patauino agro repertas esse in urnula duas lampades, ex quodam sepulchro lateribus constructo erutas, vnâ auream, alteram argentæam, ardentem, ac suauissimo, fragrantissimo, elegantissimoque liquore plenas, quæ indicabantur ex artificio, antiquitatem redolente, & ex versuum Latinorum ijs inscriptorum vetustate, à multis antè annis ibi repositas, quæ quidem liquorem aiebat ipse Barbarus esse cælestem aquam, aut potius diuinam, quàm Chymistæ elaborant, Democrito & Hermeti Trimegisto notissimam. Versus erant ni me fallit memoria hii

Primi sic habebant sepulchro inscripti;

Plutoni hoc sacrum manus ne attingite fures,

Ignotum est vobis hoc quod in orbe laet.

Namque elementa graui clausis digesta labore,

Vase sub hoc modico Maximus Olybini.

Adsit facundo cistas tibi copia cornu,

Ne pretium tansi depereat laticis.

Alij versus adscripti erant urnulæ lampades: illas continenti, qui ni fallor, tales erant:

Abste hinc pessimi fures,

*Vos quid vultis cum oculis emisitibus?
Abite hinc vestro cum mercurio Petasato caduceo
roque*

*Maximus maximo donum Plutoni,
Olybino hoc sacrum facit.*

At quid aliud fuit Philosophorum lapis tam celebratus, quàm quinta essentia? Etenim tùm demum fit quinta essentia, cùm purior substantia trium principiorum, cum czlo suo tot circulationibus rotatur, vt in materiam seu lapidem fixum demùm concreseat. Tunc enim Philosophorum lapis seu essentia quinta perfecta dicitur: de quo lapide sic Morienus: Lapis noster inquit est aqua extracta & separata à corpore nostro, quæ dicitur prima materia. Et istud elixir est, quod medicina perfecta dicitur, quæ habet virtutem ante omnes medicinas & potiones sanandi infirmitates omnes hominũ. Iam verò quantæ sit virtutis, quantumque in metallorum tùm vegetabilium, tùm animalium, tùm & hominum restitutionem, & conseruationem valeat, audiamus. Ob id enim veteres Philosophi eam vocarunt Elixir, aurum potabile seu Philosophorum, aquam vitæ, tincturã, lapidem pretiosum, medicinam quæ in tria rerum genera, animale, vegetale, & minerale, actiones mirandas producit, vnde etiam nomen retinuerit lapidis animalis, vegetalis & mineralis. Siquidem eã medicina corpus humanum, ægrum, sanitati, restituitur, metalla imperfecta in aurum vel argentum transmutantur, lapides pretiosi imperfecti perficiuntur, & vegetabilia hoc imbuta liquore, etũ propè arida & exucca

reuiuiscunt, ac à tabe sua, quolibet etiam tem-
pore in virorem prorumpunt. Est itaque Philo-
sophorum aurum seu lapis quædam arte com-
pilata medicina temperata, quæ tanquam for-
ma separata à suo corpore ad tantam subtilita-
tem redacta est, vt in quoduis sibi obiectum,
instar formæ celestis in præparatam à natura si-
bi materiam operetur. Vnde constat quoties-
cunque Philosophi de hoc lapide Physico aut
Metaphysico sunt loquuti, qui metalla trans-
mutare possit, hoc intellexisse de metallis
corporis humani Physicis, minus perfectis (hoc
est de morbis) quæ per metalla metaphysica,
hoc est longi xui, essentiam quintam, permuta-
ri possunt. Est enim ferè incorruptibilis ac im-
mortalis, temperata, per elementa ipsa purifi-
cata, & secreta à facibus quatuor elemetorum,
quæ sunt corruptionis causa potissima, vt vo-
lunt Philosophi, quæ idco temperatum & sanū
corpus efficit, veluti spiritus vitæ, cuius vi &
ope omne indigestum, natura aut digerit, aut
expellit superuacaneos, ac peccantes humores,
eorum qualitates retundit, spiritum viuificat,
molle indurat, durum emollit, spissum rarefa-
cit, rarum inspissat, macrum impinguat, pingue
extenuat, calidum refrigerat, frigidum calefa-
cit, siccum humectat, humidum coactat, deni-
que calorem naturalem seu humidum substan-
tificum corroborat ac confirmat. Estque veluti
(vt scribunt propemodum omnes) medicinale
corpus vniuersale, ad quod omnes medicina-
rum particularitates (vt ita loquamur) reductæ
sunt ac infusæ, propterea quod illa est quinta

veluti natura quædam à Philosophis inducta, siue essentia, siue anima tenuissima, purgatissima, putrefactioni seu corruptioni diutissime plurimumque resistens, soluta omni concretionem mortali, cælestis simplexque elementorū substantia, sublimatione illa chymica ad hanc spiritualement naturā adducta, vt Platonici idæas à materia sejunctas substantiâsque existimaucrint. Quam tamen Medicinam nolumus profus incorruptibilem affirmare, cum ex rebus naturalibus fiat & constet: Attamen ad eam subtilitatem & tenuitatem & simplicitatem spiritualement redacta est, vt heterogeneum nihil in se continere videatur, à quo corrumpi possit: quo fit etiam vt ægrotis exhibita, eos longo tempore in sanitate conseruet. Quò quidem Philosophi omnes respexerunt, eique perquirendæ ac inuestigandæ sese totos addixerunt, non vt ex imperfectorum metallorum in perfecta mutatione ditescerent, quum multi eorū paupertatem amplexi sint, ac coluerint, sed vt languores & morbos hominum curarent, vitamque illorum diuturna in sanitate, ad prescriptum à Deo terminum citra vllam offensam tuerentur & conseruarent. Dubitabis ne adhuc Anonyme, an quinta essentia extet nec ne, an nostra medicamenta, longè latèque tua superent & antecellant. Audi præterea quid scribat insignis alius Philosophus: Hæc medicina, inquit, est spiritus vitæ, penetrans omnes alios spiritus, præbens vitam, tincturam & perfectionem, tam corporibus solidis quàm corporibus animatis, cum sit substantia subtilis ac

spiritualis naturæ, multarum virtutum & viriū occultarum.

Et si de veritate huius medicinæ, essentia quintæ scilicet aut lapidis Philosophorum, & artis Spagyricæ amplius dubitare nefas est, & de eius antiquitate ambigere: vt tamē edua^m *eleuamus* fucos & puluerem dispergamus Anonymi nostri, graues Philosophos ac sapientes opponemus, non tantum nostri seculi, sed prisca etiā illius æui, qui erroneam illam nostri Aristarchi opinionem, de nouitate huius artis (quam iniquè à Theophrasto Paracelso exorditur) mendatij arguant. Ac in primis audiat summum illū virum ac Philosophum Hermetem Trimegistum, in ea exercitissimum, verissimam ac certissimam artem spagyricam affirmasse, cum sic scribit in sua tabula smaragdina: Verum sine,, mendacio certum verissimum id quod est superius, est sicut id quod est inferius, & quod est,, inferius est sicut id quod est superius, ad perpetranda miracula, rei vnus, Pater eius est Sol,, mater eius est Luna. Portauit illum ventus in,, ventre suo, nutrix eius est terra, & vis eius est,, integra si versa fuerit in terram. Sic habebis gloriam claritatis totius mundi. Idcō fugiet à te,, omnis obscuritas. Hinc totam artem potes addiscere Anonyme, si vales, ingenio, & fugiet à te omnis obscuritas. Ex hoc fonte omnes alij Philosophi suas experientias hauserunt, non tantum in lapide Philosophico ad metalla transformanda, sed etiam ad vniuersalem illam Medicinam seu quintam essentiam extrahendam, quæ omnibus infirmitatibus mederetur, ad

quam potissimum respexit Hermes: Ad eam spectarunt omnes omnium Poetarum Historiarum, quæ ideo dictæ sunt Fabulæ, quòd fictis narrationibus, & multis verborum inuolucris ac sub fabulis rem tam nobilem ac pretiosam tegerent ac vulgo occultarent. Qualis est peregrinatio Iasonis in Colchos, ad vellus aureum reportandum. Qualis etiam fabula de hortis Hesperidum aurifero nemore pretiosis, ubi draco peruigil custos ac obseruator, malis aureis conseruandis inuigilabat, quem Hercules dicitur interfecisse, & aut ea poma ad Euristheum tulisse. Quæ quidem figmenta Eustathius & Suidas celeberrimi authores Græci de arte chymica interpretati sunt, cuius quidem artis tam nobilis virtutibus ac effectis multi leprosi, epileptici, hydropici, paralytici pristinae sanitati sunt restituti. Cuius rei fidem faciunt Albertus ille Magnus Ratisbonensis, Thomas de Aquino summus Physicus, & naturæ arcanis indagandis sagacissimus. Arnaldus Villanouanus insignis Medicus, qui Neapolitanum quendam Regem leprosum, auro suo potabili, restituit: de quo celeberrimus ille Iurisconsultus Ioannes Andreas scripsit in Commentariis in Speculatorem, titulo de falsis, se cum nempe Romæ vidisse ante ducentos & aliquot annos aurum optimum & omni examinis indicio probatissimum facientem. Quid de Paracelso dicemus, in quem tantoperè insultas, quem constat ex epitaphiis à doctissimis viris in eius obitum conscriptis, dira illa vulnera, lepram, podagram, hydropisim, aliâque insanabilia corporis

55

contagia mira arte sustulisse. Notissimum est illum publicè, spectante populo, Norinbergæ intra paucos dies leprosos nouem ad integram sanitatem reuocasse, quod idem à nonnullis eius discipulis prestitum est. Sed quid mirum, cum tantæ sint quintæ essentiæ aut lapidis Philosophici virtutes, quantas suprâ commemorauimus? Redeamus ad Philosophos, qui Hermetem secuti, arti spagyricæ, vt omnium nobilissimæ insudarunt. Hanc Zoroastes, Democritus, Pythagoras, Plato, Aristoteles, Anaxagoras, atque infiniti alij summi Philosophi probarunt & sequuti sunt. Quid non & Chaldæi, Hebræi, ar. p. 1 Egyptij, Græci, Arabes, suis idiomatibus de ea scripserunt, & encomia ediderunt? Ac vt vetustiores omittamus, quorum scripta plurima exciderunt, vide Anonymæ, quot & quanti Philosophi Arabici, Græci & Latini de ea scripserunt.

Arabice scripserunt Geber, Markos, Yrid, Habebaca, Yesid Constantinopolitanus, Auienna, Albumazar, Haly, Phases, Alphidius Morienus, Talid Babylonius, Chora, Carab, Adros, Seneca ad Adros Regem Arabiæ.

Græcè scripserunt Olympiodorus Alexandrinus, Osthanes, Pelagius Africanus, Zosinus, Isaac Monarchus, Theophilus Sinesius, Blendas, Ptolemæus, Euclides, Apulejus, Heliodorus ad Theodosium, Dardanus, Demetrius, Democritus, Aristoteles de mineralibus, Abbugazul Platonis præceptor, in hac arte Plato iunior, peritus etiam fuit, cuius aphorismos Hammech & Seneca scholiis illustrarunt.

Latine scripserunt Rosinus, Florus, Ephistus
 Ioannitius Almazatus, Bernardus Comes Tre-
 merus, qui turbam Philosophorum collegit.
 Raymondus Lullus, Arnaldus Villanouanus,
 Ioannes de Rupescissa, Clemens de secretis
 anime, Gilbertus Cardinalis, Agidius Eromita,
 Andromicus Episcopus, Magister Hospitalis,
 Petrus & Durandus Monarchi, Valerandus de
 Boscho, Theodorus, Petrus Villanouanus fra-
 ter Arnaldi, Thomas de essentiis essentiarum, &
 eiusdem breuiloquium, Scotus, Stephanus qui
 librum scripsit de magna & sacra scientia, Ioan-
 nes Dastinus Anglus, Ripheus, Scotus, Isaacus
 Holandus, Rogerius Baccho, Guillelmus Pari-
 siensis, Christophorus Parisiensis, Dumbelcius,
 Abrifus, Martianus, Bernardus de Grania, Ioan-
 nes de Viterbio, Richardus Anglicus, Bonus
 Ferrariensis, Ianus Lacinius, Picus Mirandula.
 Taceo reliquos innumerabiles. Hos Authores,
 si enouisses, dubitares ne de arte, an sit nec ne?
 de eius antiquitate, ac de viribus & admirandis
 eius effectis. Si autem eos nosse vis, qui
 perfectionem istius artis assecuti sunt &
 cuius vi, admiranda præsti erunt, lege A-
 uicennam chemicum lib. de anima, & Vin-
 centium in spiculo naturali, ubi enu-
 meratos illos comperies, ad quorum imi-
 tationem industriam tuam compone. Quid
 enim elegantius, ac vtilius discat medi-
 cus, quam spiritus metallorum & mi-
 neralium extrahendi scientiam? Quid
 prætantius quam subtilissimos sales her-

barum, qui suis aquis denuò reddantur, coagulentur, solvantur & tandem perfectè fixentur præparandi rationem calere? quàm rerum essentia elicere. Nunquid hæc doctorum opera, labores & exercitationes esse oportere testatur celeberrimi illi Philosophi Medici, Marsilius Ficinus, Amydenus, Rissius Bulcasis, Petrus Aponensis, Vtadius Manardus, Fernelius, Cardanus?

Sed Cardani testimonium non pigebit huc inferere cùm ad rem maximè faciat. Quòd tamen, inquit, permutati metalla possint, multè visum est ob experimentum æris, iam superius adductum. Videntur etiam permutare colorem & pondus ob ignem, quare & substantiam verisimile est posse permutare. Creditum est etiam quosdam id fecisse, vt apud illustrissimum Venetorum Principem, paucis ante annis assistētibus sapientibus ciuitatis à quodam Taruisino Pharmacopola, cuius rei manent adhuc vestigia. Cùmque herbarum species quædam inuicem permutentur, haud mirum videri debet metalla permutari posse. Verùm (postea addit vt inexpertus) non omnia possunt inuicem permutari (deinde subiicit) solùm illud dubium esse, an argentum in aurum possit mutari, quod fieri posse existimo. Nam argento, vt aurum fiat, defunt densitas, ob quam poterosius fieri oportet, & color. At hæc metallo addi possunt. Si densius reddatur argentum, pinguedo abolebitur, & ignibus melius resister, atque vt dixi pondus acquirer. Hæc ex Cardano, quem experientia rerum magistra

ita esse docuit, verum dum ad trutinam suæ rationis vult artificium illud expendere, ibi hæret incertus (etsi veritatem ab illo extorqueat aspectus artificij,) immemor Alberti illius magni sententiæ dicentis: De transmutatione horum corporum metallicorum, & mutatione vnus in aliud non est Physici determinare, sed artis, quæ est Alchymia sed de his satis, hoc vnum addam in corollarium: si nulla sit ars Chymia, aut incerta vel falsa, vt tu vis, Suidam authorem grauem cum multis aliis mendacij perfrictâ fronte insimulas, qui scripserit, Chymiam esse auri & argenti confectionem, cuius libros omnes Diocletianus, subacta Ægypto, perquisitos exusserit, ne iis amplius confisi, ex affluentia pecuniarum, quam inde sibi comparabant Ægyptij, nouas res in Imperium Romanum molirentur, & ab eo deciscere sinerent. Quod si ea asserenda esset Iurisconsultorum doctiss. iudiciis ac sententiis, quibus temerario tuo arbitrio refragaris, dies nobis deficeret ad eorum sententias citandas in veritatis eius & antiquitatis confirmationem.

Sic enim Oldradus Iurisconsultus lib. cons. cap. 74. & Ioannes Andreas, Chymicam artem, quam Alchymiam vocant, veram esse probant, nec prohibitam: nec metallum vnum in aliud transmutari inconueniens esse. Videmus, ajunt, quod quando que ex re mortua producitur viua, vt licet ex vermibus conspiceri, ex quibus producitur sericum, & aliis pluribus, & ex herba producitur vitrum, multo magis ex metallis, in quibus maior est conuenientia & simili-

tudo. Nā, (vt ipsi aiūt, & habetur in lib. de proprietatib. rerum, cap. de Alchymia) omnia metalla procedunt ex eodem principio, scilicet ex sulphure & argento viuo. Cū ergo ars imitetur naturam ar. ff. de adopt. l. si adoptio non videtur isti Alchymistæ peccare. Nam cū sint quasi ex eodem principio, scilicet ex sulphure & argento viuo, in similia, in habentibus symbolum, facilius est transitus. Insunt enim (vt dicit August. lib. de ciuitate Dei) quem iam citauimus, rebus corporeis occurrunt seminatæ rationes, quibus cū data fuerit opportunitas temporalis & casualis prorumpant in species suis motis & finibus.

Hic vides Anonyme, & rationes, quibus ars certa & vera esse probatur, & artifices quos iniquè supplicio tuo mulctādos velis, cū non peccent.

Audiamus adhuc sapientem Iurisconsultū, qui de veritate huius artis pronuntiet. Sic Fabius de monte S. Seuer. in tractatu de empt. & vend. quæst. 5. nu. 8. Quæritur inquit, an Alchymista, vel faciens Alchymiam puniendus sit de falso. Dicas (inquit) quod non: quia est ars perspicaci ingenio inuenta, vbi expenditur tantum pro tanto & tale pro tali sine aliqua falsificatione formæ vel materiæ. Albericus de Rosate in diction. in verbo Alchymia, postquam vtrinque multa disputauit, & alatas in contrariam partem quæstiones exposuit, sic tandem concludit.

„ Nec dicunt (Alchymistæ) vnã speciem
 „ immutari, non aliam, vt eis imposuitur,
 „ quia hoc non est possibile: Sed dicunt, quòd
 „ ex vna specie metalli potest alia species trãf-
 „ ferri, vt aurum vel argentum, nec hoc est in-
 „ conueniens. Nam videmus, quando ex re
 „ mortua produci viuam, vt in omnibus pro-
 „ ducẽtib; sericum, & ex herba produci
 „ vitrum: multò magis in metallis, in quibus
 „ maior est conuenientia. Deinde multa sub-
 „ iicit ac tãdem concludit. Cùm ergo ars imi-
 „ tetur naturam, ff. de adopt. lege adoptio,
 „ non videntur Alchymistę peccare, si per vir-
 „ tutem herbarum, lapidum vel elementorũ,
 „ faciunt de stamno argentum, nam cũ sint
 „ ex eodem principio, in similia, in habenti-
 „ bus symbolum facilior fit transitus. Ipse
 „ Guido Papa in singul. 388. ff. de his sic que-
 „ stionem resoluit, cùm dicit: De his qui fa-
 „ ciunt Alchymiam, vtrum debeant puniri?
 „ Dic, quòd non, dum tamen faciunt sine ali-
 „ qua falsitate materię vel formę, quia est ars
 „ pro ingenio adinuenta, tanquam à Philo-
 „ sopho.

Si plura desideras lege Oldradum in consil.
 Ioan. Andr. Ioannem de Platea, Albertũ Bru-
 num, Andream Iserinum, Franc. Hottoma-
 nũ, & complures alios qui doctissimè pro ve-
 ritate artis tuenda, consilia sua explicarunt.

Quid igitur restat, quàm vt tu Anonyme,
 resipiscas, nec in naturę lucem amplius, ipsã-
 que chymiam naturalem Philosophię melio-
 rem partem admirabilem, humanòque generi

prorsus necessariam erucltare studeas, Quam, vt
suprà diximus Hermes Trismegistus veram si-
ne mendacio, certam, verissimam appellat: &
quam probant Plato, Eustathius, Suidas, Soli-
nus, Strabo, Plinius ac innumeri alij, quorum
plurimos suprà recensuimus, quibus fidem de-
rogare sit nefas.

*Quibus remedijs morbi sint medicandi, breuis
certaque discussio & decisio.*

VÆSTIONEM agitas, Anonyme,
an similia similibus curanda sint, an
contraria contrariis. Deinde statim
ex Hippocratis & Galeni testimo-
nius inferis, contraria contrariis, non similia si-
milibus esse medicanda: si deessent tibi autho-
ritates, prorsus vbique obmutesceres. Quid
enim tu ex tuo liberè philosopharis, cum tan-
tùm sis Galeni & Hippocratis transcriba? aut
potiùs tantorum authorum insignis scriptorù
adulterator. Primum medentis consilium esse
dicis inuenire remedium, quòd depellendo
morbo sit accommodatum. Suprà dixisti faci-
lem esse Medico remediorum inuentionem,
modò sit illi morbus exploratus. Primum igi-
tur medentis consilium est exploratam habere
morbi naturam. Vide quàm parum tibi cõstes.
Certum est enim non esse Medicum eum qui
morbum tantum nouit remedium tamè igno-
rat. At qui contraria contrariis simul curanda
esse affirmat, is nunquam morbi remedium fa-

cilè inuestiget : nec eam fuisse Hippocratis
 mentem paulò post docebimus. Morbos oriri
 ex dissidio principiorum , certam est & quo-
 tiescunque principia illa à sua temperie disce-
 dunt (quàm vocant intemperiem) ac vnum ab
 alterius consortio separatum, *scorsim* domici-
 lium *figēs*, morbum parit. Dum enim aliorum
figit permittione destituitur, quæ simul iuncta con-
 cordiam fouent, bellum tunc corpori indicit,
 nullis coercitum frænis: Nec putes me hic qua-
 litates simplices & nudas intelligere, sed essen-
 tias ipsas, in quibus vigent: illæ *δυνάμεις* Hip-
 pocraticæ, quæ sanitatem incolumi suo balsa-
 mo tuentur vel eam deperditam restituant.
 Sic enim Hippocrates dicebat *πάντα ἀπὸ δυνά-
 μων γίνεσθαι τὸ θερμὸν ψυχρὸν ὑγρὸν ξηρὸν* non
 esse *μεγάλην δυνάμιν ἔχει*. Propterea illa profligā-
 dorū morborū viribus carere. Cùm ergo in
 essentiis semina & proprietates, tùm sanitatis
 tùm morborum delitescāt. Sequitur illa essen-
 tiis quoque esse fouenda, non qualitatibus:
 Quæ essentia, cùm meri sunt spiritus agentes,
 spiritibus etiam non corporibus, quæ dissimi-
 lia sunt, aut si vis contraria, debellandi sunt.
 Sed hic nobis non hærendum, aut longiùs pro-
 grediendum. Afferis omnia ex elementis con-
 stare, ergo & corpora nostra. Si autem elemen-
 tum aëris patitur in nobis, an elementò terræ
 succurreret illi? Cur aduersus pestem nulla
 propemodum medicis remedia occurrunt? An
 quòd nulla sint (hic in Dei iudicia insurgere nō
 est animus, qui medicamentis virtutē detrahit
 cùm vult, vel iis benedicit) nequaquã, sed quòd

perpetrã & ineptè ab insciis medicis, pestis cau-
 las & originè ignorãtibus, opponãtur. Etenim
 cùm pesti ex cælo grassanti medicamentũ oppo-
 nũt ex terra, aqua aut acere petitũ, aut si ex terra
 ducenti originè aqueũ. Quid mirum si nullus
 effectus inde sequatur, cùm non ea quæ sese
 mutuò pellunt & fugant committenda sint: sed
 ea quæ facillè conueniũt & colligãtur? Quomo-
 do enim cælo terra misceatur, in subsidiũ cæli
 laborantis aut cælũ terræ, inter quæ tãta distan-
 tia, est quanta inter diuisibile & indiuisibile, vt
 loquebatur Plato? Cælestia ergo cælestibus,
 aquea aqueis, & terrestria terrestribus cõmit-
 tenda sunt, non contrã; nullo alioqui amplexu
 cõuenire possunt. Nota igitur Anonyme cælũ,
 acrem, aquam & terrã in nobis cõsistere, sed ali-
 quid aliud præterea lögè excellẽtius, metaphy-
 sicũ nempè quoddã corpus, quod omnia alia in
 tẽperatura cõseruat, cuius robor omnia in offi-
 cio continet. Imbecillitas verò & defectus sinit
 illa diffinere ac euagari. Quid igitur in hoc cer-
 tamine agẽdũ, quàm metaphysicũ illud corp⁹,
 hoc est naturæ balsamũ in vigore & robore suo
 fouendũ, vt reliqua alia sibi subiecta, & quibus
 vitã elargitur, in suo statu integra firmãq; tuea-
 tur & cõtineat? At quibus eius imbecillitas, aut
 defectus instaurabitur, quàm similibus? an oleũ
 increfcet aquã impositã: Nũquid potius hostis
 hostẽ pellit, vt amic⁹ amico auxiliatur: Omnes
 ægitudines inde proficiscũtur, in corpore no-
 stro in quacunque corpõtis parte insideant:
 quòd balsamus naturæ, vita, & *munia* illic defi- *munia*
 ciat. Quid igitur agendum, quàm vt imbelli
 amico opem feramus? Dicebat Hippocrates

lib. de flatib. famem morbum esse . Etenim quicquid hominem torquet , morbi meretur appellationem . Remedium verò huius morbi est, quicquid famem sedat: atqui talia sunt alimenta , quibus idcirco curandus morbus . Ergo Hippocrati alimēta remedia sunt. Sed quare dicentur alimenta medicamentosa, nisi quatenus proprietates habent naturales, balsamo naturæ congruentes, non cōtrarias, ex quibus vires eius imbelles corroborantur, & defectus eiusdem instaurantur? Eadem ratione & potus sitim sanat. Cur & vnde istud nisi ex eo, quòd, quemadmodum nutrimentum idem est cū nutrito. *Sic sitis cum humore desiderato vel cum potu eadem est?* Hinc dicimus nos, parentes nostros edere quotidie, quòd eadem sint illa ex quibus constamus, & ex quibus vivimus. Vide igitur quàm iniquum sit iudicium tuū, quo contraria contrariis vis applicari ad corroborandum naturam, vt morbos à se expellat. Quæ si ab hoste auxilium peteret, nunquam non in peius periculum rueret, quàm si tantum sibi cum morbo res esset? Ne tamen reiicimus dictum Hippocratis dicentis, contrariorum cōtraria esse remedia, ablatione videlicet impuritatum morbidarum, & virium ac balsami innati instauracione, nō calefactione aut refrigeratione, humectatione aut exsiccatione, non absterfione, incisione, attenuacione, & id genus aliis Galeno nimi. ū tritis, & familiaribus. Sed cum Hippocrate idem sentimus, famem nempe cibo, sitim potu, repletionem euacuatione, inanitionem refectiōe, laborē quiete, & quietem

& quietē labore curari. quę quidē ab illo nō intelligūtur, vt à Galeno exponūtur, qui ad nudas illas qualitates de quibus Hipp. lib. de antiqua medicina, contrarietates illas accommodat, cū medicina nihil aliud sit quā appositio eorum quę desiderantur, & ablatio illorum quę redundant, vt rectē etiam sentit hic Galenus. Sed longē aliud maius concipit Hippocrates, nempē vt morbus propulsetur, corroboratā aduersus hostem naturā: quę cū sola sit medicatrix morborū similibus iuuanda est, & expetitis remediis, vt morbi morborūque symptomata leniantur & mitigentur: quemadmodum fames & sitis recreantur & sedantur his remediis, quę auidē expetunt. At hostilia non appetuntur, sed amica & familiaria. Quis enim elucienti filio aut petenti panem, scorpionem offerat? Consentanei igitur & similes liquores exhibendi sunt, similiaque alimenta, quę desideratā quietem naturę reddāt: Ex eodem enim fonte & eadem familia remedia quę sint similia ac consentanea porrigenda sunt. Neque enim sitientes febriū spiritus recreandi sunt Syrupis, sacharatis, ptyzana sola, aut vino: quod non sint eiusdem familię cum illis: Idcirco nec amici familiares, aut cognati: sed iis liquoribus acetosis, qui ex eadem gente prognati sint, qui sint spirituales, non corporei, quales isti superiores, quorum guttę aliquot, si sitienti offerantur, confestim sitim sedatur & sint, & ad suam requiem, eiusmodi laborantes siti spiritus, reuocaturę. Haud secus vigilię, dolores, calores sanantur. Cū enim ex spiritibus fiant

sitientibus, id est aliquid sibi simile, quod deest
 appetentibus, nunquam ij sedabuntur, nec
 quiescent quin quoddam requirunt obtinuerint,
 & defectum suum resarcierint. Proinde & recte
 Hippocrati dicuntur contraria, & Hermeticis
 similia remedia. Similia quidem, quod ex eadem
 naturae anatomia hauriantur, continentia, pro-
 prietates, virtutes, tincturas & radices similes.
 Contraria vero quod defectus resarciant, & de-
 sideria, amica saturitate expleant, spiritus & im-
 puritates consentaneas delinientes, & earum
 consumptiones ac ablationes molientes. Pro-
 pterea in naturae anatomia haec locutiones, & si
 videntur sibi dissimiles & inter se pugnantes,
 congruè tamen recipiuntur & admittuntur.
 Contraria videlicet contrariorum sunt reme-
 dia, & similia similibus. Sed ut ad principia no-
 stra, ad clementa nempe, vel ad tria illa, hy-
 postatica & formalia primordia corporum
 redeamus, ad sal nempe, sulphur & liquorem
 siue mercurium, cum ex illis omnes ferè mor-
 bi graues pendeant, ut ne pestis quidem extrin-
 secus aduolans, grassari possit in hominem, quin
 aliquod istorum aggrediatur. Non ineptius feceris,
 si morbo mercuriali laboranti, remedio ex sulphure
 petito succurras, quam si oleum aquae immisceas,
 quae inter se expertia sunt mixtionis & unionis.
 Sic sulphureis morbis, si mercuriali medicamen-
 to opitulari contendas, aut salinos, aliorum au-
 xiliis propulsare velis. Ista enim non possunt se
 mutuo amore complecti: inter se tam dissimi-
 lia, nec colligari unquam inter se, ut corpori
 mederi queant, nisi Metaphysico illo & aethere

reo corpore, balsamo nempè omnibus rebus
 communi in amicam pacem & vnionem vin-
 cirentur. Mercurio igitur laboranti in mercuriali-
 bus remediis auxiliandum: vt epilepsix, apo-
 plexix, vitriolatis & ex aqua petitis remediis:
 sulphureis, ex eadem familia adductis auxiliis
 succurrendum: & salina, salinis adaptanda. Sic
 similia semper similibus conuenire & curari,
 ratione & experientia doceberis. Possemus di-
 lucidiora isthæc reddere, & pluribus rationi-
 bus ac exemplis rem totam, oculis subijcere:
 Sed quorsum omnia tibi præmandamus, & in
 os ingeramus, vt nullo negotio tibi cadant in
 ventriculū: cum etiam vbiq; in meis scriptis ista
 satis enucleata reperias. Lege, veritatisque iam-
 pridem tibi illucescenti sedulo inuigila: nec pu-
 deat didicisse etiam in extremo senio, si quid
 habeas mihi ignotum, gratum facias, si obtuleris
 mutuo. Quæ vera ἀδιφία inter Medicos
 esse debet, tantoperè ab Hippocrate commen-
 data.

Atque hæc de tuis examinibus sint satis.
 Cæterum iudicium scholæ vestræ Parisiensis,
 quod tuæ Apologiæ subijcis, puto à te solo esse
 confectū. Quæ enim sexag. sapientes medici tam
 absurdè vno cōsensu hallucinentur? vt librū
 meum, qui Hippocraticam disciplinam redo-
 let, de Alchymia inscribant, & eum tanquam
 Chymicum aliquod artificium damnent.
 Quis non videt hæc profusè esse à proborum
 virorum sententia aliena? Et si quæ adiunxi in
 vtilitatem & ornamentum medicinæ, magnis
 vtiq; vigiliis, laboribus & colloquiis clarissi-

morum totius Europæ Medicorum compara-
 ta: quæ palato suo nō arrideant, non idem om-
 nibus condimentum placet, non idem omni
 palato gustus hæret, sinant alios frui pacificè.
 Quis te igitur sapientum Medicorum, quos te-
 merè tuæ audaciæ fautores appellas, pacato
 animo ferat? Tui igitur similes potiùs iudica-
 uerim, factum tuum probasse, quos tu ut Co-
 micus aliquis Πρῶτον πρῶτα in hanc teme-
 ritatis tuæ scenam introducis, quàm vniuersam
 Academiam medicam tam celeberrimam tam
 iniusto decreto subscripsisse.

Ἄνευ igitur posthac, καὶ ἀνευ, vt in te
 obiter torqueatur sapiens illud dictum iudici-
 bus adscrip- tum, quo tu quoque in posterum
 iurè sapere, & in officio versari discas, ne tibi
 hoc alterum opponi possit. Ne sutor ultra cre-
 pidam

FINIS.

AD LECTOREM.

HO C meum opusculum, amice Lector, ante
quatuor menses in manus tuas pervenisset,
si nulla occurrissent impedimenta, quae à
Typographia huius Urbis ipsum exclu-
sissent, aut saltem remorata essent: quae quidem
partim à nonnullis mercatoribus Librariis mihi
iniecta sunt, qui cum de illo excudendo fidem mi-
hi dedissent, quam verbis fovebant, sed re ipsa
eludebant, tandem sententiam mutarunt: ac ab eius
impressione excusationem prae texerunt, quod quibus-
dam huius Urbis hominibus displicere suum laborem,
& illis hoc nomine odio esse nollens: partim à nonnul-
lis aliis, qui de precio mecum convenire non potuerunt,
quod maioris Typographiam suam, quam par erat,
estimarent. Quam verè id loquar, testari possunt Li-
brary insignium Mercurij & Plantiniana officina.
Atque idcirco prototypum operis in aliud tempus ser-
vare coactus sum, ut scilicet Typographo ei committe-
rem, qui mea opera typis excudere ad-huc solitus est.
Veruntamen quum amicorum meorum quidam pro-
craftinationem eius edendi tam diu ferre non possent,
& eius lucem urgerent, allatis undique in hunc fi-
nem quam validissimis rationibus, sed praesertim quod
adversarij quidam mes diuturni mei silentij trophaeum
ac victoria etià sibi arrogarent & euentillarent: stetit
animo tandem prima quoque tempore ipsum prolo sub-
iicere. Cuius vtrique impressio tanta praecipitatione ab-
soluta est, ne scilicet ante eius perfectionem fama de
illo usquam volitaret: Unde maius illius excudendi

nasceretur impedimentum, nec non ut ad mundanas
Francfordenses exemplaria comportari possent, ut
multis mendis carere non potueris, nec characterum va-
rietate, dum multis Typographis frustalim folia di-
stribuerentur exaranda, quibus fuisse omnibus &
correctioni erratorum incumbere, uno & eodem tem-
pore non potui. Vnde rogatum te volumus Candide
Lector, ut tot erratis iisque non lenibus ignoscas, pra-
sertim ubi solacissimi quidam tibi occurrent, quos ex
tanta festinatione non licuit emendare. In hoc ut spero
futurus es equior, qui mea culpa aut ignorantia non
tribuas, quod temere Anonymus noster & inuidiosè
nimis ausus est alibi mihi adscribere: Vnde tanquam
tutissimo clypeo & ad Victoriam comparandam cer-
tissimo se protegere conatur, dictioni potius, ut gram-
maticulus aliquis, non sententia, ut Philosophus &
Medicus inherens, aut attentus. Sed quanta hoc par-
tim ignorantia facias, partim inuidia, palam est. Igno-
rantia quidem, quod huius scientia & argumenti
planè sit inscius. Inuidia, quod ante viginti quinque
annos, cum Sclopetarium nostrum atque alia scripta
Latina, si euoluere voluerit, satis viderit, an benè &
congruè loquamur nec ne. & cum doctis omnibus aliis
sermo noster acceptus fuerit, hic solus delicatulus con-
dimento sibi vellet suauius reddi. At ut tandem de-
litias hominis amputemus, hoc est, erratorum censura
immorandi. (qua arte iubilant praesertim soli Gram-
matici) ansam illi omnem eripiamus: quae cum, ut di-
ximus, ex praecipitatione Typographia magno numero
irrepserunt, siue in metathesi verborum, mutatione
sententiarum, dictionum omissione, siue peruersa mul-
tis in locis distinctione, cuius confusio, sententiam ipsam

nt erturbat, aut etiam deprauat : cùm in illis igitur
multisq̃ue aliis obliquè positis emendandis, omne prorsus
tempus mihi denegatum sit, nunc tamen maiori
osio erroribus saltè crassioribus in integrũ restituendis
ita sedulo inuigilavi. Vt ni fallor antagonista nostri
rarpendi studium omne concidat, alibiq̃ue delectationẽ
& delicias suas quærere cogatur. Hoc igitur (amice
Lector) copiosiore, quàm par fuit, errorum indice fructe,
& nostram negligentiam aut inſitiam ex Anonymi
nostri more hic inculpate desine iterum precor. Caterum
eadem ipsa Typographi in excudẽdo opere precipitatio
effecit, vt quas pag. 203. prioris tractatus, Antimony
& quorundam aliorum metallicorum remediorum
preparationes in morborum curationẽ præstantissimas
polliciti eramus, & quarum singulare caput delineauera-
ueramus, earum exhibendarum fidem exoluere non
potuerimus: veruntamen eas (ſauente Deo) in alteram
editionem omnibus his mendis expeditam, ac idcirco
tersiorem, reiectas, candidè ac beneuolè, ex illa altera
imprefſione expectabis. Vale, amice Lector, & me aſia.

Errata sic corrigito.

IN Epistola dedicatoria pag. 3. l. 11. le. *quin*. li. 12. post *con-*
uenia addo *sed*. pag. 4. li. 6. post *essentia* adde *uicis*. pag.
 1. li. penult. le. *morum*. In Pref. ad Lectorem pag. 1. li. 6. le.
prostitutionum. pag. 9. post *for* adde *quid*. li. 16. le. *ac* p. 5. li. 1. le.
co. *5* *conflicto*. l. 5. post *administrata*, dele *cui* & li. 6. le. *quem*.
 & li. 9. post *cum*, adde, *ego* & dele *cum* *et*. pag. 7. li. 14. le. *sp-*
fius. li. 19. le. *ur* *que*. pag. 8. li. ante *fuor*. li. 29. post *audantur*
 adde *ut*. li. 30. le. *addycum* & li. *et* *uicis* *leg*. *decon-*
aur. & pag. 9. li. 1. le. *quo*. pag. 29. li. 2. le. *fuor*. pag.
 16. li. 14. le. *ci*. pag. 19. li. 29. le. *fuor*. pag. 21. li. 7. le. *Caliste*
 pag. 29. li. 2. le. *horis* & li. *ultima* *leg*. *ur* *que*. pag. 30. li. 17.
 dele *c*. pag. 32. li. 25. le. *ullam*. pag. 39. li. 7. le. *quantum* pag. 36.
 li. 6. le. *in* *probationem* pag. 47. li. *ultima*. le. *or*. pag. 44. li. 13.
 le. *quorum*, pag. 47. li. 27. le. *macam*. pag. 50. li. ante *ut* *pa-*
 pag. 51. li. 17. le. *omnium* *am* pag. 59. li. 2. le. *pylla* pag. 55. li.
 2. le. *ro* *que* & li. 28. le. *u* *fu*. & li. 29. le. *remedia* *ad* *quorum*
 & li. 27. post *poprim* adde *u* *pa* *6* *line*. le. *de* & li. 27. le. *ur* *que*.
 li. 2. le. *fuor*. pag. 57. li. 9. dele *esse*. pag. 60. li. vlt. dele *ur*.
 pag. 61. li. 2. le. *blandum* pag. 64. li. 26. le. *Colecyntis*, *fuluri-*
um. pag. 66. li. 5. le. *validissima*. pag. 68. li. vlt. le. *preparan-*
torum. pag. 69. li. 11. post *nam*, adde *et*. pag. 79. li. 27. dele
fa. & li. 28. post *ostensionem* adde *om*. pag. 74. li. 25. le.
grauis. pag. 78. li. 6. le. *alvi*. pag. 79. li. 7. le. *et*. pag. 82. li.
 27. le. *omnium*. pag. 83. li. 8. le. *arsenicalis sulphurei*, pag. 84. li.
 20. le. *illa*, & li. 27. dele *et* & li. penult. le. *posint*. pag. 86. li. 28.
 le. *om*. pag. 89. li. 7. le. *mandatum*. pag. 90. li. 29. le. *omnium*. &
 lig. 20. le. *ur* *que* pag. 91. li. 26. le. *traducendo* & li. 27. *omnium* *plu-*
anda pag. 93. li. 7. le. *posint*. pag. 94. li. penult. le. *alophaagi-*
um. pag. 97. li. 26. le. *parfusa* pag. 97. li. 4. le. *aque* & li. 7. le. *ex-*
halata li. 25. le. *magis*. pag. 98. li. 24. le. *ur* *que*. pag. 104. li. 1. le.
praeulicis *ac* *removere*. pag. 108. li. penult. le. *occurit* *quod* *re-*
 pag. 100. li. 20. post *loquuntur*, adde *ut* *hui* li. 24. le. *concluden-*
dam & li. vlt. le. *perfidum*. pag. 100. li. 22. le. *minimum*. pag.
 111. li. 7. le. *admittuntur* pag. 111. li. 22. le. *manibus*. pag. 121. li.
 11. le. *bucurum*. & li. 27. *de* *omnium* *quid* pag. 123. li. 20. le. *genus-*
um pag. 124. li. 23. post *orationem*, adde *ur* *que*. pag. 125. li.
 23. le. *fu*. pag. 130. li. 20. le. *diffinuntur*. pag. 131. li. 7. le. *ad* *ur* *que*.

pag. 134. li. 24. lo. formalis. pag. 134. li. 24. post om. le. in. pag.
135. li. 3. le. suppressit. & 135. li. 24. lo. dicitur. pag. 137. li. 2. p. dicitur
intra li. 29. lo. fana. & li. 24. lo. dicitur. pag. 138. li. 1. le. ad
familij. pag. 139. li. 10. le. vel sine dicitur. & 139. li. 2. le. p. dicitur
nulle. lo. amillo. pag. 140. li. 16. le. praesentis. pag. 141. li. 2. lo.
si sine. pag. 141. li. 2. lo. fabricum. li. 7. de le. f. & ad offer.
li. 2. loco. lo. am. pag. 141. li. 2. post inveniuntur.
add. lo. & li. 2. lo. fabricum. pag. 146. li. 12. le. recitationis.
pag. 147. li. 1. le. in quo. & li. 2. post sumus. add. lo. lo. fo-
quiti. li. 2. de lo. fo. lo. pag. 148. li. 2. lo. conuentionum. pag.
148. li. 2. lo. permanent. pag. 151. li. 3. le. spiritus. pag. 154. li. 14.
le. affirm. & 154. li. 2. le. conuentionum. pro corpore. & li. 27. le. definit.
pag. 154. li. 2. le. ap. caudi. pro ap. caudi. pag. 160. li. 24. le. do-
ctus. pag. 160. li. 2. post principium. de. am. pag. 161. li. 2.
de lo. qu. & li. 2. le. promanes. pag. 161. li. 2. de lo. spiritus. pag.
161. li. 2. le. si. lo. medicata. & lo. qu. de. lo. mercury. sub. v. fo-
f. pag. 161. li. 2. lo. ar. pag. 161. li. 2. le. pro. caudi. am.
pag. 161. li. 2. lo. debemus. pag. 161. li. 2. lo. f. pag. 161. li. 2. lo. f.
ob. pag. 177. li. 3. le. Calum. pag. 178. li. 2. lo. f. am. am.
& li. 2. post inuentionem. add. (.) & lo. qu. am. pag. 180. li. 2.
le. am. am. & li. 28. post inuestigatione. add. (.) & le. Forum.
pag. 181. li. 2. lo. l. am. pag. 181. li. 2. lo. differens. pag. 181. li.
2. de le. in. inferens. am. am. pag. 181. li. 2. le. degenerans. li.
2. le. am. am. li. 28. le. f. am. pag. 188. li. 19. le. m. p. a.
pag. 189. li. 2. lo. m. am. pag. 191. li. 12. le. q. no. pag. 191. li. 2. le.
offensa. & li. 2. lo. am. am. pag. 191. li. 2. lo. am. & li. 2. post
add. am. add. & pag. 191. li. 2. lo. am. am. am. pag. 191. li.
2. le. am. am. am. & li. 2. lo. am. am. am. pag. 191. li. 2. le.
diff. am. am. pag. 191. li. 2. post in. am. add. am. am. am. am.
am. am. & li. 2. le. am. am. am. pag. 191. li. 2. le. am. am. pag.
191. li. 2. lo. am. am. am. & li. 2. lo. am. am. am. pag. 191. li. 2. le. am. am.
le. am. am. am. pag. 205. li. 31. le. & pag. 206. li. 2. lo. am. am. &
li. 2. loco. & lo. ex. pag. 207. li. 2. le. am. am. am. pag. 208. li.
2. le. am. am. am. pag. 211. li. 2. lo. am. am. li. 20. lo. am. am.
pag. 211. li. 2. le. am. am. am. & li. 2. lo. am. am. am. pag. 211. li.
2. le. am. am. am. li. 2. lo. am. am. am. pag. 211. li. 2. post am. am.
add. am. pag. 218. le. am. am. pag. 219. li. 2. de le. am. am. & le.
hic. & li. 2. le. am. am. pag. 221. li. 6. le. am. am. am. & li. 7. le. am. am.
gratiam. & li. 2. lo. am. am. am. & li. 26. lo. am. am. am. pag. 221. li. 2.
le. Philosophia. li. 2. lo. am. am. am. pag. 221. li. 2. lo. am. am. am. &
in. am. am. & li. 2. lo. am. am. am. pag. 221. li. 2. lo. am. am. am. & li. 2.

~~inceduntur sum pag. 22. li. 1. le. tria pag. 27. li. 10. le. abby
nigil pag. 29. li. 1. le. natoris & li. 1. le. 10. x. pag. 27. li. 30.
le. non pag. 26. li. 2. le. quicquid le. distans li. 10. le. coli-
ca, & m. de. li. 1. le. post imi, adde. n. e. pag. 27. li. 9. le.
in quibus li. 9. de. o. n. f. li. 27. de. inundatione. & li. 1. le. in-
faber. pag. 27. li. 4. la. f. a. e. pag. 20. li. 6. de. o. n. e. m. p. a.
a. n. a. m. pag. 27. li. 9. de. c. r. u. m. li. 2. le. o. n. loco. & li. 2. li.
2. le. in. p. s. u. m. loco. illi. & li. 30. le. m. f. e. r. r. u. r. pag. 246. li.
11. le. ob. t. r. i. n. e. a. r. pag. 242. li. 27. de. f. a. l. s. u. g. a. m. s. a. pag. 242. li. 2. le.
d. i. a. c. i. & li. 31. le. f. a. l. s. u. g. i. n. i. s. u. m. pag. 272. li. 18. le. d. i. g. n. i. s. i. t. 20. le.
a. u. t. i. p. u. o. pag. 27. li. 4. le. a. u. t. i. q. u. o. li. 27. le. g. e. n. u. i. n. i. m. pag. 274.
li. 6. le. m. f. u. g. i. n. i. s. u. m. li. 27. le. m. b. a. pag. 277. li. 1. le. i. n. c. r. pag. 276.
li. 4. post. d. e. r. i. s. i. s. u. m. adde. a. f. f. e. r. o. r. pag. 277. li. 5. le. n. e. f. e. s. t.
pag. 179. li. 4. le. m. a. i. n. i. n. a. n. d. o. pag. 266. li. 6. le. c. o. n. t. r. i. b. u. t. i. s. pag.
265. li. 7. le. a. v. o. l. a. r. i. li. 27. le. p. r. o. m. u. n. a. li. 26. li. 9. a. f. f. e. r. r. u. s. pag.
262. li. 21. le. i. m. p. r. u. d. e. n. t. i. a. pag. 263. li. 17. le. i. n. d. u. a. m. u. r. li. p. e. n.
post. f. e. l. u. adde. o. p. i. a. m. pag. 267. li. 2. de. c. & pag. 268. li. 18.
le. m. e. r. i. t. a. li. 2. de. l. e. o. b. q. u. o. s. pag. 272. li. 2. le. c. o. m. m. a. d. i. s. i. m. u. s.
pag. 272. li. 24. le. c. a. l. c. o. r. & de. l. e. q. u. o. li. 27. le. q. u. a. m. pag. 283.
li. 7. de. l. e. m. i. s. i. & le. v. t. pag. 285. li. 8. le. g. r. a. c. u. l. i. pag. 288. li. 17. le.
z. o. m. e. f. a. l. t. u. m. pag. 293. li. 2. le. g. e. n. u. i. n. a. pag. 295. li. 10. post. c. o. n.
v. e. l. u. t. l. e. g. o. v. r. pag. 302. li. 9. de. l. e. D. e. o. r. i. u. s. & le. D. e. r. pag.
302. li. 2. le. n. o. m. i. n. i. pag. 303. li. 16. de. l. e. d. i. f. f. e. r. e. m. u. s. & le. c. o. n. t. e.
x. e. m. u. s. pag. 304. li. 27. le. q. u. a. m. pag. 305. li. 11. le. g. e. n. u. i. n. a. li. 12.
le. l. e. g. i. m. u. s. pag. 306. li. 2. le. a. d. m. i. t. t. u. s. pag. 307. li. 9. le. o. v. i. d. i. u. m.
pag. 308. li. 7. le. h. e. b. e. a. m. u. s. pag. 309. li. 4. le. c. o. l. u. m. n. i. a. m. pag.
311. li. 9. de. l. e. v. a. li. 29. de. l. e. e. u. i. & le. v. r. pag. 311. li. 2. le. g. e. n. u. i.
n. o. r. u. m. li. 8. de. l. e. & li. 9. post. p. a. s. t. a. r. e. s. le. f. a. l. t. e. m.~~

Errata secundi Tractatu.

PAG. 2. li. 32. post. igitur. le. m. a. g. i. s. t. r. e. pag. 7. li. 18. le. quie-
scere. li. 28. le. m. p. d. a. s. a. u. pag. 8. li. 19. le. r. e. s. p. u. a. s. li. 21. le.
e. x. p. e. n. d. a. s. li. 22. le. o. b. f. e. c. e. r. i. m. pag. 9. li. 6. le. c. o. n. s. e. n. s. i. m. pag.
14. li. 10. le. f. a. u. pag. 19. li. 27. le. p. o. t. e. n. t. i. a. v. a. s. pag. 20. li. 7.
le. l. e. g. e. n. u. i. t. u. s. li. 30. de. l. e. & pag. 24. li. 21. le. h. a. b. e. r. e. pag. 26. li. 27.
le. d. i. f. f. e. r. e. m. u. s. pag. 27. li. 13. le. m. o. d. o. li. 27. le. p. e. n. d. e. n. t. i. s. pag. 29. li.
24. de. l. e. f. e. r. o. & le. m. i. n. i. b. o. s. pa. 30. li. 5. le. c. o. n. f. e. c. i. o. n. i. s. li. 8. post.
auri. le. p. o. s. s. i. b. i. l. i. s. pag. 31. li. 7. le. f. e. d. v. i. l. i. n. u. m. p. e. o. f. a. d. u. l. i. n. i. s. i.

pag. 36. li. 6. le. vii. u. i. que. pag. 37. li. 2. le. f. i. n. i. t. i. a. l. o. p. u. r. i. t. i.
31. le. m. i. m. i. pag. 38. li. 4. le. r. e. r. u. m. pag. 39. li. 6. le. i. p. s. u. m. li. 9.
le. f. u. n. d. i. a. pag. 40. li. 7. post. calum. le. r. e. r. u. m. li. 11. le. o. f. f. i. c. i. u. m. e.
pag. 46. li. 2. post. sanguinem. addo. ec. li. 3. post. spiritus. de. l. e.
u. c. i. a. c. le. r. e. r. i. s. t. a. pag. 47. li. 5. de. l. e. o. f. f. i. d. i. i. & l. e. m. u. l. i. 15. le.
a. u. t. h. e. n. t. i. c. a. li. 25. le. p. a. t. r. e. pag. 48. li. 8. le. d. a. n. t. d. o. s. p. o. n. a. pag. 49.
li. 3. le. r. e. r. e. f. a. c. t. e. pag. 49. li. 6. le. c. l. a. u. s. u. s. pag. 54. li. 5. post.
p. r. o. c. u. s. f. a. m. addo. a. n. t. i. a. 7. le. a. u. t. i. s. s. o. li. 20. post. e. g. l. e. m. pag. 55.
li. 2. de. l. e. f. o. r. t. e. f. a. m. & l. e. t. r. a. m. p. t. i. u. m. f. u. n. l. i. 31. de. l. e. p. e. r. i. t. u. s. & l. e.
u. e. r. s. i. t. i. s. i. m. u. s. pag. 58. li. 28. de. l. e. f. i. r. m. u. s. & l. e. d. e. f. i. n. i. e. n. s. pag.
58. li. 17. de. l. e. f. u. l. i. a. 9. le. f. u. l. i. a. 9. pag. 60. li. 6. le. m. u. s. a. n. i. m. a. a. l. o. m. i.
pag. 64. li. 7. le. f. u. l. i. 25. le. m. pag. 65. li. 10. le. m. u. s. i. a. pag. 64.
li. 4. le. a. n. t. i. a. li. 29. l. e. m. u. s. i. a. m. pag. 65. li. 25. le. o. f. f. i. c. i. u. m. pag. 66. li.
24. l. e. m. e. r. c. u. r. i. a. l. e. pag. 67. li. 30. le. f. i. q. u. a. d. a. m. pag. 68. li. 2. le.
o. p. f. o. r. u. m.

Extrait du Priuilege du Roy.

PAr grace & priuilege du Roy il est permis à **IOSEPH**
DY CHESNE sieur de la Violette, l'un de ses Medecins ordinaires, de faire imprimer vn liure intitulé *Ios. Quorociani Doct. Medicique Regij. Ad veritatem Hermetica Medicina ex Hippocratis etiam veterumque decretis, ac therapeutici propugnandam, aduersus cuiusdam Anonymi Phantasmata delincida Responsio.* Ex defences sont faictes à toutes personnes de quelque estat, qualité & condition qu'ils soient d'imprimer ou faire imprimer, vendre ou distribuer ledit liure durant le temps & terme de dix ans sans le consentement dudict sieur de la Violette, à peine de confiscation, d'amende arbitraire, & de tous despens, dommages & interests. Voulant ledit Seigneur qu'en mettant vn extrait deuides lettres de priuilege au commencement ou à la fin dudit liure, elles soient tenuës pour suffisamment signifiees, comme plus amplement est declaré en icelles. Donnée à Paris le 19. iour de Mars 1604.

Par le Roy en son Conseil

POTIER.

Ledit Ios. du Chesne Sieur de la Violette a permis à Abraham Saugrain Marchand Libraire Iuré à Paris de faire imprimer vendre & distribuer le susdit liure, durant le temps porté par ledit Priuilege, & pour cest effect luy a cédé & transporté son droit.